

EMANA AND'IRA BRAS
1914

పోషకులు

శ్రీయుత దేశోద్ధారక

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు,
మద్రాసు.

శాశ్వత చందాదారులు.

- 1 శ్రీయుత మల్లిపూడి పశ్యంరాజుగారు, కాకినాడ.
  - 2 ,, బిక్కిన వెంకటగత్తుంగారు, చోడవరం.
  - 3 ,, కళా వెంకట్రావుగారు, ముక్కామల.
  - 4 ,, నరసింహదేవర సత్యనారాయణగారు,
ఆలమూరు
  - 5 ,, పసల సోమయ్యగారు, తాడేపల్లిగూడెం.
  - 6 ,, యర్రమిల్లి నారాయణమూర్తిగారు,
నర్సాపురం.
  - 7 ,, భూపతిరాజు సుబ్బరాజుగారు, వేంకట. పల్లిగో.
  - 8 ,, కలిదిండి గంగరాజుగారు, తాడేపల్లిగూడెం.
  - 9 ,, తెన్నేటి విశ్వనాథంగారు, పిళ్ళాఖపట్నం.
  - 10 ,, సమయమంత్రీ అచ్చన్నపంతులుగారు,
కాకినాడ.
  - 11 ,, చేలిరెడ్డి నరసారెడ్డిగారు, వావిలేటిపాడు. నల్ల
-

కేశవుడు

కొండా వెంకటస్వయ్యగారు

అంకితము

“దేశభక్తునకు.”

అరుగో!

ఆంధ్రులు నవీన భారతదేశ జీవనమందు గణనీయులు!

భారతదేశ స్వాతంత్ర్య సమరమున ఆంధ్ర స్త్రీలు, పురుషులు, బాలబాలికలు తమసేవావరతులతో, కలకలలాడుచు వచ్చుచున్నారు. // ౩౪

తమమట్టిని కనకముగా, తమనీటిని అమృతముగా మార్చుచున్నారు.

సంఘసేవ, దేశసేవ మానవసేవ ఆంధ్రులకు ప్రాణ సమానమగుచున్నది.

వీరికి ఆదిగురువును, నాయకుడును, ఆదర్శప్రాయుడును అగు “దేశభక్తుడు” పూజనీయుడు.

“వీరగంధము దెచ్చినారము, వీరుడెవ్వడో తెల్పుడి” అను ఆంధ్రబాలికలకు ఈకుండువంటి ముదుసలియే ఆదరపాత్రుడు.

రెండుపుష్కరములక్రితమే ప్రజాసేవ కాంక్షించి, దేశసేవయే వృత్తిగాగొని, సర్వశక్తుల నాంధ్రులకై వెచ్చించి తన “మాయ”చే సృష్టించబడిన ఆంధ్రోద్యమమును, భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమమందు లీనమొనర్చి, తనను, తనప్రజలను, తనదేశమును ధన్యతనొందించిన శ్రీ కొండా వెంకటప్పయ్య గారికిదే కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనములు.

కృష్ణజయంతి }
25-8-32 }

రంగ నాయకులు.

మొదటి భాగము.

విజ్ఞాపి.

పూర్వము హిందూ దేశమందు ప్రజలందరు నాలుగు వర్ణములుగా అనగా బ్రహ్మ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులుగా విభజింపబడుటచే క్షత్రియులకు తప్ప తదితర వర్ణములకు రాజ్యతంత్రము, పరిపాలన మొదలగు విషయములందు సంబంధము లేక యే తీసింపుచుండిరి. శత్రుశిక్షణ, ప్రజారక్షణ క్షత్రియులయొక్క ధర్మమై యుండెడిది. దానివలన తక్కిన వర్ణములవా రెవ్వరు దేశసేవ, పరిపాలన మొదలగు వాని యందు పాల్గొనుట, యుద్ధము చేయుట ఎన్నడును చేసినవారుకారు. మొదట అలగ్జాండరు, పిమ్మట మహమ్మదు ఘోరీ, తరువాత బేబరు, ఆఖరున ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి, డచ్చి మొదలగు యూరోపియనులు హిందూ దేశముపై దండెత్తినప్పుడు ఎవరోకొందరు రాజపుత్రులు తప్ప తక్కిన జనసమూహము లెవ్వరును శత్రువులతో పోరాడినట్లు కాన్పించదు. అదిగాక రాజ్యము ఏవిధముగానున్నదో పరిపాలన సక్రమముగా జరుగుచున్నదో లేదో వారెన్నడును గుర్తించెడివారుకారు. విద్య కూడ ఏ కొద్దిమందికో తప్ప తక్కినవారెవ్వరికిని లేనికారణముచే ఇటువంటి హాస్తితు లేర్పడి యుండవచ్చును.

కాని పూర్వపు ఆచారములు, అజ్ఞానము, పరిస్థితులు ఈ కాలమందు మారినవి. ఇదివరకు చాల విజ్ఞానమును

ప్రజలు సంపాదించిరి. ఇకముందు పూర్తిగా పరిపాలనాతంత్రము, రాజనీతిశాస్త్రము ప్రతిమానవునికిని తెలిసి, అనుభవమునకు తెచ్చుకొని ఆచరణలోనికి దిగవలసిన కాలమువచ్చినది. మాంటెగ్యూషేంముఫర్డు చట్టము మార్చివేసి కొత్త రాజ్యాంగ శాసనము అమలులోనికి రానున్నది. దానివలన ప్రతిరాష్ట్రమందును పూర్తియైన బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము అమలులోనికి వచ్చుచున్నది. కేంద్రప్రభుత్వమును కూడ కొన్ని మార్పులు రానున్నవి. ఇవన్నియు తమయొక్క పాక్కలను, విధులను గుర్తెరిగిన వోట్లచేత నెన్నుకొనబడిన శాసనసభ్యులు పరిపాలకులను అనగా మ.త్రిలను ఎన్నుకొని ప్రజలకు బాధ్యులై జనాబుదారీతో పరిపాలనను సక్రమముగా జరిగించవలెను. వాళ్ళాత్మ దేశములలో సరితీగా ప్రజాస్వామిక రాజ్య మేర్పడినదో ఆరీతిగా మన హిందూ దేశములోకూడ అమలులోనికి రావలెను.

ఇందులకు ముఖ్యమైన సాధనములు, ప్రజలలో పెద్ద ప్రబలియుండుట రాజనీతి శాస్త్రము చక్కగా తెలియజేయు గ్రంథములు పఠించుట. మన యాంధ్రభాషలో నిదివరకు (political science) రాజనీతి శాస్త్రమును బోధించు గ్రంథములును, ప్రపంచములోనుండు దేశములలో జరుగుచున్న పరిపాలనాక్రమమును వర్ణించు పుస్తకములును విశేషముగా లేవని చెప్పవచ్చును. ఆలోతును తీర్చి ఇంగ్లాండు, అమెరికా,

జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, ఇటలీ, జకోస్లావోకియా, ఆస్ట్రీలియా, కెనడా, మొదలగు నానాదేశములందు అమలులోన్న రాజ్య తంత్రమును వర్ణించుచు, రాజ్యములో నన్నియంగములును ఏయే దేశములలో నేరీతిని పనిచేయుచున్నవో పరిపోల్చుచు, భేదములను కనిపెట్టుచు, మన హిందూ దేశమునకు ఏయే మార్గములు పనికిపచ్చునో, యివ్వయు తేటతెల్లముగా వర్ణించు గ్రంథము యిట్లుగా అవసరము.

మొదట ఈ శాస్త్రము యొక్క చూపు శేఖలు కొంతవరకు మనకు దాని వివరమునున్నది. దేశము, పరిపాలన, పరిపాలకులు, భాష, మతము, లాకొద్దులు, పరిపాలింపబడు ప్రజలు మొదలగు సమీక విషయములను గుర్తించి, వానివాని స్వభావములను వివరించుచేసి వాని కరస్పర సంబంధములను వర్ణించు శాస్త్రమే రాజనీతి శాస్త్రము.

ప్రపంచములో సృష్టియొక్క ప్రారంభమున సర్వాంగములు వృద్ధిచెందిన పరిపాలనాక్రమము ప్రజలకు తెలియనే తెలియదు. మొదట జనులు అడవులలో జంతువులవలె పచ్చి మాంసమును తినుచు గృహములు, బట్టలు, ఆస్తి మొదలగు నవి లేక యే జీవించెడివారు. క్రమముగా కొన్ని జంతువులను మచ్చికచేసికొని ఆవులు, గోదెలు, కుక్కలు, గుఱ్ఱములు, మేకలు మొదలగు వానిని బాగోత్తపెట్టుకొని వానివలన జీవయాత్ర గడుపుచు, ఒక ప్రదేశమునుండి మరియొక ప్రదేశ

మునకు తిరుగుచు నుండెడివారు. ఆపరిస్థితులలో నివాహములు, కుటుంబములు, ఆస్తులు, కొంతధర్మశాస్త్రము, నుతము మొదలగునవి యేర్పడినవి. క్రమముగా కుటుంబయజమానుడు అనగా తండ్రి కుటుంబమునకు పెద్దయై పుత్రీ పుత్రీ కళత్రాదులను పాలించుచు రాజనీతి శాస్త్రమునకు బీజమును వేసినవాడాయెను. ఈ కుటుంబములయొక్క పెద్దలలో ముఖ్యుడు రాజనియు, కులముయొక్క పెద్దయనియు పిలువబడుచుండెడివాడు. శత్రువులతో పోరాడునప్పుడును తదితర విషయ పరిస్థితులందును వీనియొక్క యధికారము ప్రబలి ఏకరాజ్యాధిపత్యము బ్రాముఖ్యతకు వచ్చినది.

ఈజననమూహములు దేశసంచారముచేసిచేసి కొంతకాలమైనపిమ్మట అక్కడక్కడ శాశ్వతనివాసములనేర్పాలు చేసికొనిరి. గ్రీసుదేశములోను, హిందూదేశమందును గ్రామములలో నివాసముచేయ మొదలిడి గ్రామపంచాయతీల పరిపాలనా క్రమము అమలులోనికివచ్చెను. కొంతకాలమునకు ఈగ్రామములు పట్టణములకిందమారి (City states) పట్టణరాజ్యములు నిర్మింపబడినవి. ఏథెను, రోము, స్ఫార్టా మొదలగు రాజ్యములు అభివృద్ధిజెంది వానివాని స్వర్ణలచే నాశనమొందినవి. మరికొంతకాలమునకు (Territorial states & empires) సామంతరాజులు, చక్రవర్తులు ఏర్పడిరి. రోము రాజ్యము, అలగ్జాండరురాజ్యము మొదలగునవి మిక్కిలి విశా

అమగుననియై, అప్పటికి తెలిసిన ప్రపంచమంతను వ్యాపించి, అభివృద్ధిని జెంది క్రమముగా క్షీణించినవి. తరువాత జర్మనులు, ఫ్రాంకులు, ట్యూటనులు మొదలగు జనసమూహములు ఆయా దేశములలో వచ్చి నివాసము నేర్పరచుకొని ప్రస్తుతపు రాజ్యాంగ సంస్థలను సర్పించిరి.

ఈ రాష్ట్రములే మిక్కిలి ఉన్నతస్థితియందు ప్రస్తుతము ఉన్నవి. ఈ రాష్ట్రములు వివిధరీతులుగా, చిత్రవిచిత్రరూపు శక్తులతో విరాజిల్లుచున్నవి. ఈ రాజ్యములను మనము అనేక విధములుగా విభజింపవచ్చును.

కొన్ని రాజ్యములు రాజులచే పాలింపబడుచు మనహిందూ దేశములోని స్వదేశ సంస్థానములవలె నిరంకుశ ప్రభుత్వములను బహు మిన్నవి. యూరోపియన్ దేశమునకు ముందు రషియా దేశము ఈరీతిగానే పాలింపబడుచుండెడిది. కాని కొన్ని రాజ్యములలో అనగా ఇంగ్లాండు, ఇటలీ మొదలగువానిలో రాజనామమాత్రముగానుండి, ప్రభుత్వము ప్రజలచే నెన్నుకొనబడు మంత్రులచే చేయించుచు, తాను నిస్పృహ పాత్రగానుండి రాజ్యము చేయుచుండును. దీనిని (Limited monarchy) నియమితమగు ఏకాధిపత్యమందురు. మరి కొన్ని దేశములలో రాజు లేనే లేడు. వీనిని రిపబ్లికు లందురు. అమెరికా, ఫ్రాంసు, చైనా మొదలగువానిలో ఎన్నుకొనబడిన (President) అధ్యక్షుడు రాజ్యమునకు అధిపతియై యుండును.

రాజపాలించినను, అధ్యక్షునిక్రింద నున్నను ప్రభుత్వములో విశేషమైన భేదములుండవచ్చును. ఇంగ్లాండునందు ఒకే ప్రభుత్వము కలదు. మిగిలిన లోకలో బోర్డులు, చిన్న సంస్థలు లండనులోనుండు ప్రభుత్వముచే నిర్మోహబడినవి. కనుక వానిని (Subordinate) తాబేదారు సంస్థలని చెప్పుదురు. జర్మనీలో కేంద్రప్రభుత్వమువేరు. సమ్మేళనరాజ్యములో చేరిన వివిధరాష్ట్రముల ప్రభుత్వమువేరు. అనగా ప్రెషియా, బవేరియా, సేకస్సీ మొదలగు చిన్న రాష్ట్రములు వానివాని పరిపాలనాక్రమమును మార్చక పూర్వమువలెనే జీవముతో నున్నవి. కాని 1914 సం॥రమునకుముందు జర్మనీలోను, ఇంగ్లాండునందును రాజులే పరిపాలకులుగానుండిరి. అమెరికాలోను, ఫ్రాంసుదేశములలోను అధ్యక్షుడు అధిపతిగా నుండెను. కాని అమెరికాలో 48 చిన్న రాష్ట్రములు కలిసి సమ్మేళనరాజ్యమును ఏర్పరచికొనెను. కనుక అక్కడ కేంద్రప్రభుత్వము 48 చిన్న ప్రభుత్వములును గలవు. కాని ఫ్రాంసులో నొకే ప్రభుత్వముకలదు. దీనికి (Unitary state) ఏకరాజ్యాంగమందురు.

కొన్ని రాజ్యములలో మంత్రులు ప్రజలచే నెన్నుకొబడు శాసనసభ్యులకు జవాబుదారులుగాను, బాధ్యులుగాను ఉండి శాసనసభలో మెజారిటీపార్టీలో ముఖ్యులుగానుండి రాజ్యమును చక్కగా నడిపించుచు నుందురు. ఇంగ్లాండులోను,

ఫ్రాంసులోను, ఆస్ట్రేలియా, ఇటలీమున్నగు దేశములలోను ఈరీతిగా జరుగుచున్నది ముఖ్యమంత్రియే ప్రభుత్వమునకు అధిపతి. రాజుగాని, అధ్యక్షుడుగాని ముఖ్యమంత్రికి అనుగుణముగా నడుపుచు శాసనసభలు తీర్మానించిన అన్ని చట్టములకును సంతకముచేయుచు నుండవలెను. కాని అమెరికాలోను, మరికొన్ని దేశములలోను, శాసనసభలకు మంత్రులకు ఏమియు సంబంధముండదు. దీనిని (Independent executive) స్వతంత్రపు సంత్రీవర్గము అని అందురు. వీరు అధ్యక్షునికే జవాబుదారులు. ప్రస్తుతము హిందూ దేశములో కేంద్ర ప్రభుత్వమందూ మంత్రులు వైస్రాయి గారికే బవాబుదారులుగాని శాసనసభలకు గాను.

ఇకను కొన్ని దేశములందు ప్రభుత్వమునకు జెందిన వారికి వేరు లాకోర్టులును, సామాన్య ప్రజలకు వేరు లాకోర్టులును గలవు. ఫ్రాన్సుమున్నగు ఐరోపాఖండపు దేశములలో (Administrative law) ప్రభుత్వమువారిచే నిర్మించబడిన లా కలదు. మాయూలు సివిల్ లా, సామాన్య ప్రజలకు జెందును. కాని ఇంగ్లాండు అమెరికా మొదలగు దేశములలో ప్రభుత్వపు నాకర్లకును సామాన్యులకును ఒకే 'లా' (Common law) అనగా సివిల్ న్యాయనూత్రములే వర్తించును. ముఖ్యమంత్రినైనను సాధారణమైన కోర్టులో విచారణ చేయవచ్చును.

కొన్ని దేశములలో నూతన చట్టములు శాసనసభల మూలముగా గాక వోటర్లందరిచేతను ఆమోదింపబడవలెను. దీనిని (Referendum) రిఫరెండమ్ అందురు. స్విట్జర్లాండు లో వీపద్ధతి అమలులో నున్నది.

ఇంగ్లాండులో నే చట్టమునైనను సాధారణపద్ధతిని మార్పుజేయవచ్చును. కాని అమెరికామొదలగు దేశములలో కొన్ని చట్టములు విశేషవిపరీతపద్ధతిని గాని మార్పుజేయుటకు వీలులేదు కేంద్రీశాసనసభయును 48 రాష్ట్రములలో నున్న శాసనసభలును కొన్ని పద్ధతులప్రకారము నూతన చట్టమును ఆమోదించవలెను.

ఇట్లు ఎన్ని దేశములు ప్రపంచములోనున్నవో అన్ని చిత్రించిచిత్రమైన భేదములతో ఆయాప్రజలకు, వారిచరిత్రకు, పూర్వచారములకు సరిపడిన ప్రభుత్వములు అమలులోనున్నవి. ఈపుస్తకములో రాజనీతి శాస్త్రము విపులముగా వర్ణింపబడియున్నది. (Comparative politics) వివిధ రాజ్యాంగ సంస్థలు సరిపోల్చబడినవి. ప్రతి దేశముయొక్క ప్రభుత్వంశములును మనహిందూ దేశమునకు ఏరీతిగా వర్తించునో పరీక్ష చేయబడినవి.

మొదటిప్రకరణములో ప్రజాస్వామిక రాజ్యమునకు కావలసిన విషయములు వర్ణింపబడినవి. విద్య, ప్రజానాయకులు, మతసామరస్యము మొదలైనవి చెప్పబడినవి. రెండవ

ప్రకరణములో రాజ్యాంగవిధానపుచట్టము, దానిని మార్పు జేయువిధము, వివిధరాజ్యములలో నేరీతిగానున్నచో వివరముగా తెలుపబడినది. ఇదియునుగాక (fundamental rights) ఘనమైన అల్ హక్కులు అనగా పౌరముఖ్యస్వత్వములు పేర్కొనబడినవి. మూడవ యధ్యాయములో (Separation of powers) శాసనసభలు, మండలివర్గము, న్యాయస్థానములు విభజింపబడి వేరు వేరుగానుండు అవసరము చర్చింపబడినది. వానివాని పరస్పరసంబంధముకూడ చూపబడినది. నాల్గవదానిలో ఐక్యరాజ్యాంగములు, సమ్మేళనరాజ్యములు వర్ణింపబడినవి. ఐదవ ప్రకరణము చాలపెద్దది. ఇందు శాసనసభలు, ఎన్నికలు, వోటింగుపద్ధతులు, వోటర్ల బాధ్యతలు, వోటుహక్కును పొందుటకు కావలసిన నిబంధనములు విపులముగా వివరింపబడినవి. ప్రొపోజ్షన్ లో వోటింగు పద్ధతి మిక్కిలి విచిత్రమైనదియు నూతనముగా ఆములులోనికివచ్చి వృద్ధినిబొందవలసియున్నదియు గనుక దీనిని అందరును గుర్తింపవలయును. ఇదిగాక శాసనసభ్యులు వారి బాధ్యతలు (Duties), వారు గమనించవలసిన విషయములు మొదలైనవి ప్రతిశాసనసభ్యుడును చదివితీరవలసినవి. ఆరవ ప్రకరణమందు రెండవ శాసనసభ అనగా కౌన్సిల్, సెనేటునభనుగురించి అనేక విషయములుగలవు. ఇంగ్లాండు, అమెరికా మొదలగు దేశములన్నిటిలోనుగల రెండవ శాసన సభావిశేషములు హిందువులమగు

మాకృతజ్ఞతాభివందనములు. ప్రస్తుత ఆర్థికపరిస్థితులలో దేశాభిమానులును, మాపోషకులును, శాశ్వతచందాదారులును, సహాయులును, చందాదారులును, మాకు ఒసంగుచున్న ప్రోత్సాహమునకు వందనములర్పించుచు ఇంకను ఆధునిక విజ్ఞానముగలిగించి జాతీయభావము పెంపొందించుటకై కృషిజేయు మాయందు ఆంధ్రులెల్లరు సంపూర్ణాదరణాభిమానములు చూపెదరుగాక యనికోరుచున్నాము.

సంపాదకులు.

విషయ సూచిక .

—:0:—

మొదటి ప్రకరణము.

పేజీ.

...	1
దాస్యము కూడదు	12
మత సామరస్యము	14
సమాన హక్కు-బాధ్యతలు	15
విద్య	17
స్థానిక స్వపరిపాలనము	18
రాజకీయ పార్టీలు	18
ప్రజానాయకులు	20

రెండవ ప్రకరణము.

(రాజ్యాంగ విధాన చట్టము)	26
సవరణ చేయు మార్గములు	26
ఇంగ్లాండు యొక్క రాజ్యాంగము	34
ఇటలీ	36
ఫ్రెంచివారి రాజ్యాంగ విధానము	38
పోలెండు రాజ్యాంగము	39
జర్మను రాజ్యాంగ విధానము	40

ఆస్తియాసమ్మేశనరాజ్యాంగము	...	42
కెనడా రాజ్యాంగవిధానము	...	43
దక్షిణాఫ్రికా రాజ్యాంగవిధానము	...	44
జుగోస్లావియా రాజ్యాంగము	...	45
విరిషుఫ్రీస్టేటుయొక్క రాజ్యాంగము	...	46
ఆస్ట్రేలియా రాజ్యాంగము	...	47
స్విట్జర్లాండు రాజ్యాంగవిధానము	...	49
అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు	...	50
పౌరసత్వపు హక్కు-భాధ్యతలు	...	52

మూడవ ప్రకరణము.

(ప్రభుత్వాంశముల పరస్పరబాధ్యతలు)		73
పురాతనపుశేర్పాటులు	...	78
రాజుల నరికట్టుట	...	76
శ్రీమాంబెసూక్యగారు	...	78
వారిభీమ ప్రమాదమునకు కారణము	...	79
అమెరికారాజ్యాంగ నిర్మాతలభావములు		80
అమెరికారాజ్యాంగపు విపరీతసాధము	...	81
శాసనసభయందే మంత్రాంగవర్గము ఒకభాగముగా		
నుండుట	...	88
న్యాయాధిపతులు	...	86

ఈమూడు అంగములమధ్య వలయుసహకారము	89
భారత దేశము	91

నాల్గవ ప్రకరణము,

(ఐక్యరాజ్యాంగము-సమ్మేళనరాజ్యాంగము)	94
ఆదిమ కాలము	95
శ్రీ ఆస్తినుప్రభృతులవాదము	97
భారతీయ సమ్మేళనము	99
దక్షిణాసియా కేనడారాజ్యాంగములు	102
ఐక్యరాజ్యాంగస్థానము	...
ఇంగ్లాండు, ఇటలీ, జుగోస్లావియా	105
న్యాయస్థానములయొక్క బాధ్యత	108
పౌరసత్వపుహక్కుల రక్షించువారెవరు?	112
న్యాయస్థానములు ప్రధానస్థానముపొందునా?	115

ఐదవ ప్రకరణము.

(శాసనసభలు)	...	117
శాసనసభాధర్మములు	...	120

ఆరవ ప్రకరణము.

(సెనేటుసభ)	...	209
ఇంగ్లాండు	...	241
జర్మనీ	...	243

కెనడా	...	244
ఫ్రాన్సు	...	245
బర్లాండు	...	247
అమెరికా	...	249
ఆస్ట్రేలియా	...	250
దక్షిణాఫ్రికా	...	252
నార్వే	...	254
బజ్జెటు	...	256

వడవ ప్రకరణము.

శాసనసభ్యుడు	...	268
పరిజలు, పార్టీలు	...	268
వ్రాజపత్రినిధినభ	...	275

ఎనిమిదవ ప్రకరణము.

వస్తునిర్మాతలశాసనసభ	...	305
---------------------	-----	-----

ఆధునిక రాజ్యాంగ సంస్థలు.

ప్రథమ ప్రకరణము. 11/38

—:0:—

పంచొమ్మిదవ శతాబ్దారంభము నుండియు, ప్రపంచము నందలి రాజ్యములలో నే రాజ్యాంగమునందైన సంస్కరణలు సాధ్యమైనవో, ఆ సంస్కరణలద్వారా, క్రమక్రమముగా ప్రజాస్వామ్యము హెచ్చగుటకే ప్రయత్నములు జరుగుచుండెను. నిరంకుశ రాజ్య పాలనకు లోబడిన, రషియా పోర్చుగల్, స్పెయిను, ఆస్ట్రీయా, హాంగరీ దేశములందును, చైనా, దక్షిణ దేశములందును, దక్షిణ అమెరికా రాష్ట్రములందును, బాధ్యతాయుతమగు ప్రజాప్రతినిధిని యుత్తమగు సంస్థ, రాజ్యాంగములందు ప్రాముఖ్యతకు వచ్చుచుండెను. తుదకు, ఈ తాబ్దిపుక్కిపంచయుద్ధానంతరము, మేర్పడిన స్వతంత్ర రాజ్యము లన్నిటియందును, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగ విధానములే స్థాపించబడినవి. మొన్నిమొన్ని నె (అనగా 1932 జూను, జూలై మాసములందు) "రక్షరహిత క్షిప్రము" ద్వారా జావాదేశమునకుఁగూడ ప్రజా స్వామిక రాజ్యాంగ విధాన మేర్పడినది. మన దేశమందలి స్వదేశ సంస్థానపు

ప్రభువులుకూడ, క్రమముగా, ప్రజాప్రతినిధిసంఘాలను స్థాపించి ప్రజలకు తమ ప్రభుత్వములపై, కొంచెము కొంచెముగా, స్వామికమును ప్రసాదించుచున్నారు. కీ॥ శీ॥ మాంటాగూ గారు, మనదేశమునకు ప్రసాదించిన రాజ్యాంగసంస్కరణ చట్టముద్వారా మన భావికాలరాజ్యాంగవిధానమునకు చూపు రేఖలు యేర్పరచెను. వానిననుసరించియే భారతాననికిని ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమే స్థాపితము కావలయున్నది. రౌండు టేబిలుకాన్ఫరెన్సుప్రణాళిక ప్రకారముగను, కాంగ్రెసు యొక్కప్రణాళికచొప్పునను బాధ్యతాయుత ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమే మనకు తగియున్నట్లు సూచింపబడుచున్నది. ఇప్పటికప్పుడే స్థానిక సంస్థలయందు మనప్రజల బాధ్యతాయుత ప్రజాప్రతినిధిసంస్థలకు అలవాటుజెందియున్నారు. మనవలెనే ప్రపంచమందంతట, ప్రజాసామాన్యమే కాక, రాచకీయజ్ఞులును, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమే అత్యుత్తమమైనదని యభిప్రాయపడుచుండ, వివిధదేశములందు ఇదివరకున్న నిరంకుశ రాజ్యాంగవిధానముల విడనాడి, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగ విధానముల స్థాపించుచుండ, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము జయప్రదము కాదని, బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వసంస్థలు కల్గి యున్నదేశీయులు కొందరు వాదించుచున్నారు. దాదాపు అరువదివత్సరముల పర్యంతము బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును బొందియుండిన ఇటలీ దేశము, నిరంకుశ రాజ్య పాలనమును

స్వీకరించియున్నది. స్పెయిను రాజ్యమునుండి స్వతంత్రతబొందిన పిమ్మట, దక్షిణామెరెకాఖండము దేర్పడిన, రిపబ్లికులన్నియు, తమ ప్రజాప్రతినిధిసంయుతమగు బాధ్యతాయుత రాజ్యాంగముల ననేకమారులు పోగొట్టుకొని, తుదకు, (డిక్టేటరు) 'నిరంకుశనియంత' ల పెత్తనము నంగీకరించుచున్నవి. యుద్ధానంతరము స్థాపించబడిన పోలండు, హంగరీ రాజ్యములందును, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమును, ఆవలద్రోచి "నిరంకుశనాయకు" లీ రాజ్యపరిపాలనను జరపుచున్నారు అటులనే, బల్గేరియాను, టర్కీయందు, శ్రీకేరొల్ ప్రభువు నిరంకుశ రాజ్యాంగము నేర్పరచినాడు. టర్కీయందు, రిపబ్లికు యేర్పడినను, శ్రీ ముస్తాఫాకెమాల్ గారే, రాజ్యాంగమునకు ప్రెసిడెంటుగను, మంత్రాంగనభ కధ్యక్షుడుగను, పార్లమెంటునందలి అధికసంఖ్యాకులకు నాయకుడుగను వ్యవహరించుచూ, నిరంకుశుడై యున్నాడు. రషియా దేశమునందు, రిపబ్లికు స్థాపించబడినను, బోల్షివిక్కుపార్టీవారు కార్మికులతరపున తమ నిరంకుశపాలనమును నిలబెట్టుచున్నారు. రిపబ్లికునుబొంది, ప్రజాస్వామిక రాజ్యము ననుభవించుచున్న జర్మనీ దేశమునందే నిరంకుశపాలనమును స్థాపించుచున్నట్లుకా "నాజీ" పార్టీవారు క్రమక్రమాభివృద్ధినొంది శ్రీహిట్లరుగారు సంపూర్ణాధికారమును బొందిరి. అన్ని దేశములందును, నాయకులు, రాచకీయజ్ఞులు, కర్మాగారాధిపతులు కొందరు, ప్రజా

స్వామికపాలనము జయప్రదము కాబాలదనియు, నిరంకుశ పాలనమే, ఆధునిక కాలమందు ప్రజలకు శరణ్యమనియు వాదించ ప్రారంభించుచున్నారు. ప్రజాస్వామికముబొందిన దేశములు తిరిగి నిరంకుశపాలనమునకు లోబడుటయే, ప్రజాస్వామికరాజ్యాంగము జయప్రదము కాబాలదని నిరూపించుచున్నదనియు అట్టిదేశములందు నిరంకుశపాలన మేగ్గుడుట వలన శాంతిస్థాపనయై, ఆర్థికాభివృద్ధికలిగి సాంఘికసౌఖ్యత యేర్పడుచున్నదనియు, వారు వాదించుచున్నారు.

కాని అచ్చటచ్చట నవజయ మందినంతమాత్రమున ప్రజాస్వామికరాజ్యమును నిరాకరింపదగునా? ప్రజాస్వామికముగు దేశములందుకంటె తదితరప్రభుత్వవిధానముల బొందిన దేశములందు హెచ్చు శాంతి, ఉద్రేక, అభివృద్ధి, ప్రజాక్షేమము కల్గుచున్నదని చెప్పగలమా? అచ్చటచ్చట, అప్పుడప్పుడు, అదృష్టవశాత్తు, అక్షతిమాన ప్రతిభావంతుడగు నిరంకుశాధికారిపెత్తనమున కొంతలాభము కల్గిన కలుగవచ్చును. కాని అట్టి అనమానప్రజ్ఞావంతులు, ఎల్లప్పుడు రాజ్యాధికారము వహింప లభ్యపడదురని ఏరు చెప్పగలరు? ఇట్టిదేశమును క్రిందటి పదివత్సరములనుండి నిరంకుశముగా పాలించుచున్న శ్రీమంత్రినిగారు తనవిమ్మట నెవరా? యని సంశయాకులితచిత్తుడై ప్రుగ్గుచున్నాడు! నాల్గువత్సరములపాటు నిరంకుశముగా, స్పెయినుదేశమును పాలించిన

కొన్ని దేశములలో నూతన చట్టములు శాసనసభల మూలముగా గాక వోటర్లందరిచేతను ఆమోదింపబడవలెను. దీనిని (Referendum) రిఫరెండమ్ అందురు. స్విట్జర్లాండు లో వీపద్ధతి అమలులో నున్నది.

ఇంగ్లాండులో నే చట్టమునైనను సాధారణపద్ధతిని మార్పుజేయవచ్చును. కాని అమెరికామొదలగు దేశములలో కొన్ని చట్టములు విశేషవిపరీతపద్ధతిని గాని మార్పుజేయుటకు వీలులేదు కేంద్రీశాసనసభయును 48 రాష్ట్రములలో నున్న శాసనసభలును కొన్ని పద్ధతులప్రకారము నూతన చట్టమును ఆమోదించవలెను.

ఇట్లు ఎన్ని దేశములు ప్రపంచములోనున్నవో అన్ని చిత్రీచిత్రీమైన భేదములతో ఆయాప్రజలకు, వారిచరిత్రకు, పూర్వచారములకు సరిపడిన ప్రభుత్వములు అమలులోనున్నవి. ఈ ప్రకారముగా రాజనీతి శాస్త్రము విపులముగా వర్ణింపబడియున్నది. (Comparative politics) వివిధ రాజ్యాంగ సంస్థలు సరిపోల్చబడినవి. ప్రతి దేశముయొక్క ప్రభుత్వోపాధిములును మనహిందూ దేశమునకు ఏరీతిగా వర్తించునో పరీక్ష చేయబడినవి.

మొదటి ప్రకరణములో ప్రజాస్వామిక రాజ్యమునకు కావలసిన విషయములు వర్ణింపబడినవి. బిద్ధ్య, ప్రజానాయకులు, మతసామరస్యము మొదలైనవి చెప్పబడినవి. రెండవ

కార్యక్రమమును సమగ్రముగా విచారించుచుయున్న యెడల సకాలమున ప్రభుత్వకార్యక్రమమును అమలునందు బెట్టుట దుస్తరమని వివిధరాజకీయకక్షల సమ్మేళనము నేర్పరచి (Coalition Government) దానితరపున, మంత్రాంగవర్గమును, పార్లమెంటునాయకులు పొగించి, దేశసేవ చేసిరి. చాదాపు ఆరువత్సరములకాలము శ్రీలాయదుజార్జిగారు, నిరంకుశుడై, పాలనమొనర్చెను. కాని, జర్మనుచక్రవర్తియు, శ్రీముస్సోలినీగారును ప్రజలకు బాధ్యులుకారు గాని, శ్రీలాయదుజార్జిగారు పార్లమెంటునకు, ఆపార్లమెంటు ప్రజలకు బాధ్యులై యుండక తప్పినదికాదు. అటులనే, ఆర్థికసంగీక్షము కలుగనున్నదను భయోత్పాతము 1931 వ సంవత్సరమున కలుగగా, శ్రీరామేష్వర్మాస్వామిగారి నాయకత్వముక్రింద, వివిధరాజకీయ పక్షములనాయకులు, “జాతీయప్రభుత్వము” నేర్పరచిరి. ఈజాతీయప్రభుత్వమునే ప్రజలు, క్రొత్తయెన్నికలయందు బలపరచిరి. ఇప్పటిపార్లమెంటు జరుగునంతకాలము (5 వత్సరములు) జాతీయప్రభుత్వమువారు తమకు దేశోపకారముగాఁ దోచిన పద్ధతిని, రాజ్యముచేయుట కన్పట్టె యున్నారు. ఈవిధముగనే ఆర్థికమోక్షము కల్పించుటకై, ఫ్రాన్సుదేశమందు శ్రీపాయింకేరేగారు “జాతీయప్రభుత్వమును” 1922 లో మూడువత్సరముల పర్యంతమునడపిరి. కాన ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందును, తాత్కాలికావస్థరము

లననుసరించి, నిరంకుశపువెత్తన మగత్యమగుచో, వద్దానిని ప్రజలకు బాధ్యతబాంధురీతిగనే స్థాపించుటకు సాధ్యముకా గలదు. “శ్రీముస్సలిసీగారిపిమ్మట, ఎవ్వరు?” అను ప్రశ్నకు ఇటలీదేశస్థులు సమాధానమియజాలకున్నారు. కాని ఇంగ్లీ షువారికి, “శ్రీరామ్మేమాళ్లనాల్లగారి పిమ్మట, ఎవ్వరు?” అనుప్రశ్నకు సమాధానము కడుసులభముగా దొరకును. క్రతియింగ్లీషు పౌరుడును “తిరిగి పాక్తి క్రభుత్వము నేర్పరతు” మని చెప్పగలడు.

ప్రజాస్వామిక మహజయమందిన దృష్టాంతముల విమర్శించుచో, ఆయాదేశములందలి ప్రజలు తమమధ్య ఏకచ్ఛత్రాధికత్యముకాని, అల్పసంఖ్యాకుల వశంగతమగు వెత్తనముగాని, అసహనపరులగు యేయొక్కమతస్థులో, లేక సంఘీములో ప్రభుత్వాధి కారమును వశపరచుకొనుటగాని కారణములని తేలుచున్నది. ఇటలీయందు భూస్వాములు, ధనాధికులు ఫాసిస్టుపార్టీని బలపరచి, శ్రీ ముస్సలిసీగారి వెత్తనము దెచ్చిపెట్టాచుండ, ప్రజలు చేతులుమోడ్చు కొని యూరకుండిరి. ఇప్పుడు జర్మనీయం దీవిధముగనే “నాజీ” పార్టీవారుప్రజాస్వామికమును వినాశన మొనర్పబ్రయత్నించు చుండ, ప్రజలు దాసీనులైయున్నారు. దక్షిణమెరికాఖండ మందలి రిపబ్లికులందు, తమప్రజాస్వామికసంస్థల నిరాకరించి, ప్రజానాయకులు నిరంకుశులగుచుండ ప్రజలు ముగ్ధులైయుం

డిరి పోలండు, యూగోస్లావియా దేశములందును, బల్గేరియా యందును, ప్రజాస్వామికమును రక్షించుటకై ప్రజలు తగు ప్రయత్నము చేయకున్నారు.

ప్రజాస్వామికరాజ్యాంగము కల్పధేనువు కాదు. చక్రాయుధమును కాదు. శాతుకొద్ది గుట్టమనునట్లు అయ్యదియు ప్రజలప్రతిభావిశేషముల ననుసరించియే, సుఫలితముల గాని, దుష్ఫలితములగాని ప్రసాదించును. బాలకుని వాస్తవముదలి ఆయుధమువలె, నిరర్థకులగు ప్రజలనుధ్య ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము స్వవినాశనకరము కావచ్చును. మహాపీఠుని కురురయందలి నిశితకరవాలముభంగి నయ్యది, విజ్ఞానులును ననుర్థులును సంఘసేవారితులునగు, స్వాగత్యాగకురుల పశిమం దున్న, కామధేనువువలె కోరనకోర్కెల నెల్ల సీడిచ్చును. ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యమువలన యేదోషములు జాతికి ఆపాదితమగునో, వానినే యనుభవించుటకు ప్రజలు ప్రయత్నించుచో ప్రజాస్వామికము వమ్ముకాకనూనునా? అల్పసంఖ్యాకుల యసహన, యసాంఘికపాలనమునే ప్రజలు ప్రేమించుచో, ప్రజాస్వామికము ఖిన్నత నొందదా? పాలనపిండుటకు మారు రక్తమును పిండుటకే పట్టుదలవహించు ప్రజలకు ప్రజాస్వామికమును కామధేనువు జీవనాధారమగు అమృతవృష్టిని ప్రసాదించకలదా?

తదితరరాజ్యాంగవిధానములవలెగాక, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముకాలమహిమవలనకాని, తన్నుపయోగించుకొను ప్రజలకష్టనిఘ్నారములవలనకాని, తనయందు కల్గుచుండు అవ గుణముల, ననారోగ్యమును రూపుమాపుకొను శక్తిసామర్థ్యములబొందియున్నది. మనుజుడెట్లు, తనకు సంభవించు సాధారణమైన జబ్బుల నుందుమాకులు సేంచుటద్వారా పోగొట్టుకొని తిరిగి ఆరోగ్యము బొందగలడో, అటులనే, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముకూడ, స్వరక్షణశక్తిని బొందియున్నది. తనకు తానై తెచ్చుకొన్నగాని, దురదృష్టవశాత్తుకల్గినగాని జబ్బులు మితిమించి తనపైకొచ్చినచో, మనుజుడెట్లు స్వరక్షణశక్తిస్రక్తి అసహాయుడిగునో, అటులనే ప్రజాస్వామికముకూడ, అసాధారణపరిస్థితులందు తన అంగములగు, తనయధికారులగు ప్రజల కర్మపరిపాకమువలన తన్నుదిగ్రమింపబడుచులకు లోనగుచో రూపు మార్పు జేందక తప్పదు. సాధారణపరిస్థితులందు మాత్రము స్వపోషణ, స్వరక్షణశక్తి దానికికలవని, అమెరికా, ఇంగ్లండు, ఆస్ట్రేలియా యుదంతములు తెల్పుచున్నవి. దేశాంతర్గత యుద్ధమునందు (1861—1863) అమెరికా ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము చెక్కుచెదరకుండా జయమందినది. వివిధసభ్య రాష్ట్రములందు, ప్రజాప్రతినిధిసంస్థలు అపనిందపాలైనను, తగురీతి ఋజుమార్గమున సంస్కరింపబడుచున్నవి. అటులనే ఇంగ్లండునందును, అల్పసంఖ్యాకులకే చెందియున్న పార్ల

మెంటు ప్రిజలెన్లరవశంగతమైనది. “మైనాటి” కక్షీయుల గు లేబరుపార్టీ వారు రెండూమారులు మంత్రివర్గముల నేర్పరుప గల్గిరి. ఆస్ట్రేలియా యందు, శాసనాధికారమునందు సమ్మిక గల్గిన లేబరుపార్టీ వారు, శాసనబద్ధముగా నాల్గుమారులు మంత్రివర్గము నేర్పరిచి రాజ్యాంగమునకు నేవచేసిరి. తన్ను తా సంస్కరించుకొన్నకొలది, తన ప్రజలకు క్రమముగా హెచ్చుచున్న యధికారము, పట్టదల తనపైకల్గించుకొన్నకొలది, ప్రజాస్వామికము బలిష్టమగుచుండును. కాని ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యము, అల్పసంఖ్యుల రాజ్యాధికారము బలహీనమగును. ప్రజాస్వామ్యపు రాజ్యాంగమునకు ప్రజలు బంధువులు. తదితర రాజ్యాంగవిధానములకు ప్రజలజూచిన భయోత్పాతముకల్గును. ఏశక్తి (Ability to amend itself) తన్నురక్షించుకొనుటకై, తన్నువృద్ధిపరిచుకొనుటకై యుపయోగకడగలదో అయ్యదియే ప్రజాస్వామికమునకు స్వవినాశనకరముగా గూడ పరిణమించుటయు దుస్సాధ్యముకాజాలదు. కనుకనే ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముయొక్క వృద్ధినాశనములు, దానికి ప్రాణసమానమగు ప్రజల చిత్తవృత్తులపై, నీతినియమములపై సంపూర్ణముగా నాధారపడియున్నవి. ప్రిజలే తమప్రిజాస్వామిక రాజ్యాంగముద్వారా, అమృతవృష్టివైనబాండి సకల సౌభాగ్యములబొందనగును. వారే, అద్దానివలననే స్వవినాశనకరమగు, జీవనవిధ్వంసకమగు, అరాచక, అమానుషచాలన

మును బొందవచ్చును. కనుక ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము అన్నియెడల, ఎల్లకాలములందు వివిధనాగరికతాసోపానముల బందలరారుచుండు ప్రజల కొకేవిధమగు సుఖసౌఖ్యముల ప్రసాదింపజాలను. ప్రజలబట్టియు, వారి వంశక్రమానుగతముగా అనుభవప్రాప్తమగు బుద్ధిపోకడల నడతల బట్టియు వారివారి దేశముల సాంఘికార్థికపరిస్థితులననుసరించియు తన శక్తిసామర్థ్యముల ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము జూపెట్టకల్గును. అయ్యది ఆదిశక్తివంటిది. రక్షపిపాసులగు అడవిజాతులవారికి భీకరాకృతమై, రక్షమునపీల్చి జీవించు మహాకాళివలె ప్రత్యక్షమగును. కాని, అహింసాపరులైనమానవకళ్యాణముగోరు శాంతహృదయులైన పుణ్యాత్ములకు ప్రేమావతారమగు, లోకకళ్యాణప్రదమగు, శాంతిదాయకమగు, లోకమాతవలె, శక్తిమూర్తియై ప్రత్యక్షమగును. ప్రజలందరిని స్వేచ్ఛార్థికాంక్షించువారికను, మానవాభ్యుదయతత్పరులగుననుజేసి మానవులందంతర్గర్భితమగు ఈశ్వరుని ప్రీత్యర్థమై కళాప్రపూర్ణులుగా, శేజీనుములుగా జేయుటకై ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము నెదితరరాజ్యాంగ విధానములకంటె యుపయోగపడుననియే రాచకీయజ్ఞులయొక్కయు, తత్వవేత్తలయొక్కయు విశ్వాసమైయున్నది. ఈనమ్మిక ప్రపంచమందలి ప్రజాసామాన్యము నానహించుటవలననే ప్రజాస్వామ్యపురాజ్యాంగము లెల్లడ నంగీకరించబడుచుండెను. కాని, ఈరాజ్యాంగము ప్రజలయొప్పితార్థముల నీడేర్పవల

యునన్నచో భగవంతునిసేవకై భక్తులుశుచి నెట్లు బొందవలయునో అటులనే ప్రజలును తగుశిక్షణమును, బాగ్రత్తను, స్వరక్షణసూత్రజ్ఞానమును ఎల్లప్పుడును పొందవలసి యున్నది. అప్పుడే ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము జయప్రదమగును. అప్పుడే దానివలన ప్రజలందరకు సౌభాగ్యసంస్థియగును ప్రజలు రాజమాన్యులగుటయే కాక, రాజాంశ సంభూతులగుటయే కాక రాజత్వమును సంపూర్ణముగా బొందగలరు.

ప్రజలు తమ రాజ్యమును సంతృప్తికరముగా తమ క్రమాభివృద్ధికొరకై నడపుకొనుటకై బొందవలయునన్న ప్రథమమున వారిలో నెవ్వగును మనుష్యమాత్రులకగత్యముగు స్వతంత్రత బాసి, శాసనసభ యొందరాదు. (2) వారందరు శాసనత్వమునకు దూరులై స్వతంత్రులైయున్నను, సాంఘిక దాస్యమునకు, మత దాస్యమునకు, ఆర్థిక దాస్యమునకు లోబడకుండ నుండవలయును. మనపంచములు, అమెరికావారి నీగ్రోలు, దక్షిణాఫ్రికావారి నీగ్రోలు, భారతీయులు, తమ యిప్పటి యస్థితి యందు మ్రగ్గుచుండుట తప్ప. (3) సాంఘికార్థి కమతస్వాతంత్ర్యము సాధారణవిషయములందు సంస్థాపించినను, ప్రజలెల్లరు తమయనుదిన జీవనాధారమునకు వలయు ధనసంపాదనశక్తిని బొందియుండు టగత్యము. “రేపటికెట్లాగదా జీవించుట” యను విచారమునకు ప్రజలు లోనగునంతవరకు,

“మజమాని కోపించిన నిరుద్యోగప్రాప్తి యగునేమో” యని భయోత్పాదులగునంతవరకు, “మన యిష్టమువచ్చినటుల రాజ్యాంగవ్యవహారములచర్చించిన రాచకీయపెత్తనము కోరినచో, దారిద్ర్యప్రాప్తి యగునేమో” యను సంశయము సంభవించునంతవరకు సాధానార్థికస్వాతంత్ర్యము ప్రజలకు సంప్రాప్తించదు. కనుకనే ఇంగ్లండు, జర్మనీ, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలాండు, కెనడా దేశములందు ప్రతిక్కాకునకు యుద్యోగప్రాప్తి కల్పించి, నిరుద్యోగులైన వారికి పోషణ కల్పించి, వృద్ధులైనను, అవిటివారైన అనాధలగు ప్రజలకు జీవనోపాధి యేర్పాటుచేసి, అనారోగ్యులకు మందుమాకులను చిత్తుగా నొసంగి, చూలాలులగు స్త్రీలకు భర్త్యునిచ్చి, స్వీరక్షణార్థము కార్మికులకు తమ తమ సగుణుల స్థాపించుకొనుచున్నట్లకల్పించి, ప్రభుత్వమునకు సంబంధించినంతవరకు కార్మికులను వారియజ్జనానుభవో సమానులుగా పరిగణించి ఆదేశముల ప్రభుత్వములు సాధారణ ప్రజలందరకు ఆర్థిక దాస్యము బాపి, ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము కల్పించుచున్నవి. ప్రజలయందు ప్రచారితమెఱున్న ప్రస్తుతపు భాగ్యవిభజనపద్ధతిని సక్రమమగు, శాతముతమగు, శాసనబద్ధమగు రాచకీయాందోళనద్వారా తగురీతి మార్పుజేసి, ప్రజలందరిమధ్య దేశసాభాగ్యము దాదాపుగా సమానముగా పంచిపెట్టబడుటకు రాజ్యాంగవిధానము అవకాశముల నొసంగు టగత్యము. కాని ప్రపంచమునం దీయుగమున

ప్రజానితమైయున్న భాగ్యనిభజనపద్ధతి ప్రజాసామాన్యమునకు అసంతృప్తికరముగా నుండుటచే ఆపద్ధతిని విప్లవము ద్వారానే రూపుమాపుటకు, రషియా దేశపు బోల్షివిక్కుల ననుకరింపగోరు సమిష్టివాదు లు లెసాపడుచుండుటచే అనేక దేశములందు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమున కాపద తటస్థించుచున్నది. ఈ సమిష్టివాదుల ప్రాపకమును, వారిచే ప్రచారితమగుచున్న విప్లవమును ఆపుటకై జాతీయవాదులు ఘాసిస్తులను పేరున ఇటలీయందును, నాజీలను పేర జర్మనీయందును నిరంకుశరాజ్యచాలన మేర్పరుప కట్టుదల కలిగియున్నారు.

4. ప్రజలయందు మతసంబంధమగు క్రబలతరమైన వివాదములున్నను, ప్రజాస్వామికమా భంగమొందవచ్చును.

మతసామరస్యము. రోమను కేథలిక్కులు ప్రోటెస్టెంటు మతస్థుల జూచిగాని, మహమ్మదీయులు హిందువుల జూచిగాని సహనముబొందకున్నచో, చీటికిమాటికి వివాదములు తటస్థించును. ఈమతసంబంధమగు అసహనతతీవ్రరూపముదాల్చుచో, విప్లవములు కలుగుదుస్తరముకాదు. ఐరిషుక్రీస్టీటునందు, రోమను కథలిక్కులు ప్రోటెస్టెంటుమతస్థుల ననేకరీతుల విసిగించుచుండుట రాజకీయశాంతికి సానుకూల్యముకాజాలదు. మన దేశమం దిప్పటివలెనే, హిందూ మహమ్మదీయులు, పరస్పరముగా ద్వేషించుకొనుచున్నంత

కాలము, ప్రజాస్వామికమేర్పడినచు, చిరస్థాయియై యుండునని చెప్పతరము కాదు. బాల్యమున రాష్ట్రమునందిప్పటికిని రాజకీయాందోళన భయంకరరూపముదాల్చుచుండుటకు ముఖ్య కారణములలో నొక్కటి యీ మతకలహములే! నూతన భావోదయయుగమునుండి యిప్పటివరకు, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము పొందగల్గిన ప్రతిప్రధానదేశమందును, సర్వమతసామరస్యమును ఏర్పరచుటకు రాజకీయజ్ఞులు ప్రయత్నించి, జయప్రదులగుచున్నారు.

5. మతసామరస్యమువలెనే, సంఘసామరస్యము నెలకొనుటవసరము. దక్షిణ అమెరికాదేశమందు, సీగ్రోలను తెల్లవారు హింసించురీతియు, దక్షిణ ఆఫ్రికాఖండ సమానముగు మందువలె ఆఫ్రికాయంతట తెల్లవారు సీగ్రోవారిని హక్కుగా సంఘబాహ్యులుగ పరిగణించుటయు, మనదేశముందు ప్రజలలో ఆరవవంతువారి నంటరానివారు గా జూచుటయు, రాజకీయశాంతికి, ప్రజాస్వామికముయొక్క భద్రతకు దోవాదముకాజాలదు. ఛౌచివారివలె వివిధజాతులపై ఆదరణకల్గియుండుట, భారతీయులవలె వివిధజాతులనైతిక భాగ్యమును సురక్షితపరచుట, రాజకీయ శాంతికి లాభకరము. వివిధజాతులకుజెందిన, వివిధభాషలకుజెందిన, వివిధనైతికసాంప్రదాయముల కలవాటుపడిన ప్రజలయందు కల్గుచున్న, అంతస్థులవారి భేదముతగ్గించి, అందరు కొంతవఱ

తైస సమాన నైతిక సాంఘికసాంప్రదాయముల బాంధవ్యము వలయు విద్యాప్రదాన మొనర్చుట కొంతిరక్తము కనుకొంగము. స్వీట్జర్లండునందు, ఇటాలియను, జర్మను, ప్రుషియాతులకు జెంది, ఆయా భాషల సేకల్లి, ఆయా సాంప్రదాయములనే అనుభవించుచు ప్రజలున్నను, ఆ దేశపు రాజ్యసభాసముద్వారా వారెల్లరు, తప్పనిసరిగా కొంత సమానముగు విజ్ఞానమును, నైతికాచారములను, రాజకీయనైపుణ్యతను బొంది, నది స్పష్టముగా సోదర భావమును పెంపొందించుకొనుచున్నారు. ఆమరికా సంయుక్తరాష్ట్రములందీట్లే ఎన్నో జాతులకు తమ ప్రజలున్నను, వారికందరి కొకేసేధముగు సమాన్యరాజకీయ రక్షణముల కల్పించు విద్యావ్యాసంగము కల్పించి, ఎల్లప్పుడు ఆశాంతిప్రజలయందు ప్రబలుచున్నది. బుల్గేరియా, రుష్యా ములందలి యీ విభేదములు ప్రజాస్వామ్యమునకు అనుకూలములగునను భయము వానాశాతిసమితివారికి కల్గుటకు, ఆ రాజ్యములకు ప్రజాస్వామికస్వాతంత్ర్యము ప్రసాదింపవచ్చుడే అచ్చటి అల్పసంఖ్యాకులగు మతస్థులకు, జాతీయులకు, భాషల ముచ్చటించువారికి, తదితరులతోపాటు సమాన రాజకీయసాంఘిక నైతిక హక్కులు, సావకాశములు సంప్రదించుటకై “అల్పసంఖ్యాకుల రక్షణపు టొడంబడిక” తీర్పరచబడెను.

6. ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము ప్రసిద్ధిబొంది ప్రజలందరి ఊమమునకై యుపయోగపడవలెనన్న, ప్రజలెల్లరు తమ రాజ్యాధికారముయొక్క పిలువను గ్రహించి విద్య:— తమ రాజ్యము జనుప్రదముగా పరిణమించవలెనని కుతూహలపడుచుండవలెను. ఇందులకు తగుశిక్షణనిచ్చుట రాజ్యాంగముయొక్క విధియై యున్నది. శ్రీస్టేట్లో గారు, పిన్నుట శ్రీఅరిస్టాటిలు గారు వాదించినట్లు అక్షానులగువారు, అశ్రద్ధులగువారును, స్వతంత్రాలోచనము చేయకాలనివారును అందులకవకాశము తేలివారును తమ రాజ్యాధికారమును గుర్తించి యోగముజేయుట తద్దయని ఈకాలపు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముల యుదంతములు చెప్పుచునే యున్నవి. ఈ రచనాస్థాయి నెల్లరీ కాలమున తగినంతగా గ్రహించకపోవుట విచారకరము. ప్రాథమికవిద్యయే ఎల్లరికు ప్రసాదించినంతమాత్రమున చాలదనియు, యశావసులగు ఉన్నత రాజకీయ విద్యార్థులు బుగత్వమనియు నోటరులైన వారికి ఎల్లప్పుడు రాజ్యాంగపు నూతి చెట్టలగురించి నశ్యస్వరూపము నారాధింపవారినలన బోధజేయించుటవసరమనియు, ఈవారికిని ప్రజాస్వామ్యాస్థాయి గ్రహించకుండుట ప్రజాస్వామికమునకు సప్లదాయకముగా నున్నది. జర్మను దేశమునందువలెనే ప్రతివిద్యార్థిక వారి దేశపు రాజ్యాంగచట్టపు ప్రతినిధునగవలెను. అంతియే కాక నానా జాతి సమితియొక్క చట్టపు ప్రతికూడ ప్రతివిద్యార్థిక నొసం

గవలెను. పాఠశాలలన్నిటియందును, రాజ్యాంగ సూత్రము లగురించి, పౌరుల వాక్కు బాధ్యతల గూర్చి తగినంత బోధ చేయవలెను. వోటుపొందు ప్రతివారికి పౌరసత్వపు వాక్కు బాధ్యతల గూర్చి బోధ చేయవలెను.

రాచకీయ సంస్థల ద్వారా, ప్రజలచే స్వరక్షణాభివృద్ధికై యేర్పరచబడు సంస్థల ద్వారా ప్రజలకు రాచకీయానుభవము కల్పించుట ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగాభివృద్ధికారకమునని ఇంగ్లీషు అశకులు గ్రహించుట శీఘ్రము. ప్రస్తుతం నుండే స్త్రీలకు వోటువాక్కు- సరికొరవబడుట యేకాక స్థానిక స్వపరిపాలనా సంస్థలను నిర్మాణములై యుండటము విపాదకరము. అమెరికాయందు స్థానిక స్వపరిపాలనా సంస్థలు పార్టీనాయకులచే నిరుపయోగముగా మారుటయు, జర్మనీ, ఇటలీ దేశములందలివి యధికారతూన్యములై యుండటము నష్టదాయకము. ఇంగ్లండునగు దీనివేయమివచాలవరకు సంతృప్తికరముగా ప్రజలకు రాచకీయానుభవము సంపాద్యమగుట కవకాశములు కల్పింపబడుచున్నవి.

ఇన్నియున్నను ప్రజలయందు ప్రబలియుండు రాచకీయ కక్షలు అపరిమితమైయున్న గాని, వానినాయకులు తాముపట్టి నకుందేలునకు మూడే కాళ్లను మొండివారలైన కాని ఒక్కరితో నొక్కరు వివిధపక్షీయులునామ రస్యత వహించి స్నేహ భావముననే తమ తమ

రాజకీయ పార్టీలు.

రాచకీయ ప్రణాళికల ప్రాపకమునకై వివాదపడుటకు సంసిద్ధులు కానిచో రాచకీయశాంతి లభ్యముకాదు. రాచకీయకక్షలు సత్యమార్గమున ప్రజాశ్రేయమునకై సాధ్యముకాదగు సంస్కరణలనిమిత్తమై ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముయొక్క షేమును నపేక్షించుచు తమధర్మమును నిర్వర్తించుచుండవలెను. ఈ కక్షలయొక్క నాయకులు పరస్పరముగా తమయొక్క దేశప్రేమ, ప్రజాసేవాభిలాష, స్వాధ్యైకాహిత్యత వృత్తి సామగ్గ్యమాలగురించి సందేహపడు దుస్థితికి రాకూడదు. రాచకీయకక్షలు తమవ్యతిరేకతల వ్యతిరేక ప్రజలుబాటికి రాచకీయ విఘ్నము గల్గించుటకు, రాచకీయ స విఘ్నము హెచ్చుచేయుటకు, యుద్ధాయుధ్యుత చక్షురములగు పాపానికించుటకు యుపయోగించవలయును కాని అదియి కానుండలి సార్థిలవలన హెచ్చుగా ప్రజల తస్కరారుల ద్రోహ్యు-చుండుటయు, జర్మనీయందగు ప్రజలు విఘ్నవకారులగుటకు కల్యాణిస్తులు నాటిలు ప్రోత్సహించుచుండుటయు, ఇటలీయందగు ఫిస్కలు నిరంకుశ పాలనమును ప్రేమించుటయు, తదితర దేశములందగు ప్రజలను నైతికరహిత మార్గములందు దిగ్భ్రమండుటయు జరుగుచున్నది. రాచకీయకక్ష లిట్లు అక్రమవర్తననుండున్న ప్రజల సత్ప్రవర్తకుల శ్రేయసంతకాలము ప్రజాస్వామిక రాజ్యముయొక్క పునాదులు నన్నగిల్లుచుండును.

ప్రజానాయకులు తమ స్వలాభమును, స్వప్రతిభనే కాంక్షించి ప్రజలవర్తనము గూర్చి శ్రద్ధపహింపనిచో తాము అపసీతిపరులై, మతమందు దేవునియందు ద్రోహ ప్రజానాయకులు. వహించి, నైతికప్రవర్తనమును దూరమొనర్చి అక్రమవర్తనలై, ఒకరినొకరు అపభయముగా భవించుకొనువారైన ప్రజలు అక్రమవర్తనలగును. విశ్వవిద్యాలయములు, మతప్రసక్తలు, సాంఘికసేవకులు, ఆటపాటలయోధులు, వివిధసంస్థల కార్యనిర్వాహకులు తమ సత్ప్రవర్తనముచేత, తమ ధర్మకార్యచింతనమువలన, ప్రజాక్షేమచింతనముద్వారా రాజకీయనాయకులసై తగు ప్రతిష్ఠబొంది ప్రజలను, రాజకీయనాయకులను సన్మార్గాను వర్తుల జేయుటగత్యము. రాజకీయనాయకులును సుశిక్షితులై, విజ్ఞానులై, శాంతులై, దాంతులై, తమవర్తనములచే ప్రజల సన్మార్గానువర్తులజేయు కుశూలములైననే ప్రజాస్వామిక రాజ్యము జయప్రదము కాగలను. అమెరికాయందు ప్రజలెల్లరకు రాజకీయనాయకులన్న అగౌరవము మెండైనది. “యథారాజా, తథాప్రజా” యనుసట్లు ప్రజలయందు ఆత్మగౌరవము లోపించుచున్నదన్న ఆశ్చర్యమేమి? రోమనుప్రజాస్వామికము, ఏధర్మప్రజాస్వామికము తుదకీనాటి ఇటలీప్రజాస్వామికము, దక్షిణఅమెరికారాష్ట్రములందలి ప్రజాస్వామికములు అపజయమందుటకీ ప్రజానా

యకుల అక్రమవర్తనలగుటయే ముఖ్యకారణము. కనుకనే మహాత్ముడు తనజీవితముద్వారా, తనచర్యలవల్ల బోధించుచున్నట్లు నైతికపద్ధతులమూలముననే, సీతిపరుల నాయకత్వముక్రిందనే, ధర్మచింతగల ప్రజలమధ్యనే, విజ్ఞానులగు పౌరులద్వారా ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము జయప్రదము కాగలదు.

రాజ్యాధికారము ప్రజలకు ప్రసాదించినంతమాత్రమున వారు రాజ్యమును సక్రమముగా నడుపజాలరు. వారెల్లరు విద్యాబుద్ధుల బొందవలెను. స్థానికస్వపరిపాలనా సంస్థలద్వారా, వివిధప్రజాస్థాపిత సంస్థలద్వారా వారుశ్రద్ధమై రాజకీయాచుభవమును సంపాదించవలెను. ప్రజాక్షేమాభిలాషులగు నాయకులను, ప్రజలశ్రేయమునే కోరు వారూపత్రులను, ప్రజలకు నైతికాభివృద్ధి కల్గింపగల్గు రాచకీయ గీతులనే వారు ఆదరించి స్వీకరించిననే వారిరాజ్యాంశపు ప్రతిభ హెచ్చుకాగలదు. తిరురాజ్యాధికారమును సక్రమముగా నకాలమున నుపయోగించుటకు ప్రజలు సంసిద్ధులై యుండవలెను. ఈకాలమందిట్లుగాక అనేకప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు రాజ్యాధికారపుటచుభవము, ప్రజలకు కల్గునదు పాయములు లేవు. పార్లినాయకులు స్వాగ్రహరులగుటయేకాక సంకుచితభావులై యున్నారు. ప్రజానాయకులు నైతికప్రవర్తనకు పేరొందుట లేదు. వారూపత్రుకలు స్వలాభముకై

అసత్యప్రచారము జేయుటకు వెనుకంజవేయుట లేదు. తుదకు ప్రజలే ఎన్నికలన్నిటియందు శ్రద్ధవహించుట లేదు. అట్టిలియాదేశమందు ఎన్నికలందు పాల్గొనని వోటరులకు శిక్ష విధించు లగత్యమగుచున్నది. అమెరికాయందు స్థానిక సంస్థలకై జరుగు యెన్నికలకు ప్రజాబహుళ్యము వెళ్లుట యేలేదు. ఇంగ్లండునందు స్థానిక సంస్థల యెన్నికలలో సగముమందియైన, వోటర్లు తమవోటుల సచ్చుట లేదు. ప్రిజిలియ ఉదాసీనత వహించునంత కాలము రాజ్యాంగ శాంతికి భద్రము కాజాలదు.

వార్తాపత్రికలు, ప్రజాక్షేమమును మరువక, సత్య ప్రచారమునే తమధర్మముగా పరిగణించిననే, ప్రజలను దాచుకీయ విజ్ఞానము కల్గుట సాధ్యము. ఎప్పుడోప్పుడు రాజ్యాంగ వ్యవహారము లెఱిసితియందున్నవో, ఎల్లరకు తోయునట్లు వార్తాపత్రికలు ప్రకటించిననే ఎన్నికలయందు తగురీతి వోటరులు దుస్తుల శిక్షించి, శిష్టులరక్షించుటకు వీలగును. ఇప్పుడో వార్తాపత్రికలు చాల అసంతృప్తికరముగనున్నవి. వానిని సత్యమున్న ప్రీతి యా యనిపించుచున్నది. నిష్టవములు వార్తాపత్రికల దుష్ప్రచారమువలన సాధ్యమగుచుండుట అసత్యము కాదు.

తుదిమాట. రాజ్యాంగవిధానము, ప్రజాస్వామికిము జయప్రదముగా, సులభముగా ప్రజలక్షేమాభివృద్ధి కారక

ముగా నుండునట్లేర్పరచబడవలెను. దానియొక్కవివిధభాగములు, ప్రజలనీతిపరులుగాజేయుట కుపయోగపడవలెను. ప్రజాసామాన్యపు శక్తియుక్తులననుసరించియే మంత్రుల బ్రజాప్రతినిధుల బాధ్యతాయుతులై యుంచుటకు తగుయవకాశములను రాజ్యాంగవిధానము కల్పించవలెను. ప్రజలకెక్కుడుశ్రమ కల్పించకయే, వారి యధికారము తగు ఋజుమార్గములద్వారా ప్రవహింపజేసి రాజ్యాంగమునంతను సక్రమపద్ధతుల ననుసరించి నడపుచువకాశముల నయ్యదిస్పష్టించవలెను. స్థాపితముగు వివిధరాజ్యాంగస్పష్టలు, అమెరికాయందువలె, పరస్పరస్వయం నిర్ణయముజేందక, ఇంగ్లాండునందువలె, పరస్పరసహకారపరంపరంబొంది, ప్రజాభ్యుదయమే తమపరమావధిగా పెరిగినించవలెను. ఎన్నికలయందు ప్రజలుతమకువలయు అధ్యక్షుల సులభముగా ప్రోత్సహించువకాశము కల్పించి, తొనసాగులయొక్క సహావేశములద్వారా, ప్రజలకు రాజ్యాంగపు నిజనితిగతులుపెరియు సావకాశముకలుగజేసి, ప్రజాభిప్రాయము మంత్రులకు సరాసరిజేర్చుటకు సదుపాయములకల్పించి, ప్రజలయొక్క ఆధిపత్యత ప్రతిరాజ్యాంగ సంస్థపై తాండవమాడునట్లు జేయు రాజ్యాంగ విధానమగత్యము.

చీటికిమూటికిగాక, అగత్యమనప్పుడెల్ల ప్రజాభిప్రాయముననుసరించి, రాజ్యాంగవిధానమును మార్పుజేయుటకవ

కాశము అవసరము. అవసరములననుసరించి శాసనములనిర్మించు శక్తి, ప్రజలకు సరాసరిగాగాని, తను ప్రతిపక్షముల ద్వారా కాని కల్పించవలెను. ప్రజలయిష్టముననుసరించియే మంత్రి రాంగవర్గమేర్పడుటకు, రాజ్యాంగవిధానము అవకాశము కల్పించవలెను. "రాజ్యాంగవిధానముమోది, రాజ్యాంగపు సంస్థలు నూని, రాజ్యాధికారము మాకున్నది. రాజ్యము జేయుటకు మాకర్హత కలదు. రాజ్యమును మేము నడుపుచున్నాము" అను అభిమానము ప్రజలకు కల్గిననే ప్రజాస్వామిక రాజ్యము జయప్రదము, సుస్థిరమై శోభాయమానమగును. అట్టి సదుపాయములు కల్పించుటకు ప్రజాస్వామికము పూర్తిగా యేర్పడలేదనే చెప్పవలెను. ఇంకను ప్రపంచము ప్రజాస్వామికమునకు అర్హత పొందుచునేయున్నది. ఇప్పటికింకను యే దేశమునును, ప్రజాస్వామికము సంపూర్తిగా, సంతృప్తిగా యేర్పడుటకు సదుపాయములు కలుటలేదు. ఇట్లనుటవలన ప్రజాస్వామికము ఈ కాలపు ప్రజలకు అతీతమై అందరానిదై యుండును కనుక, ఉపయోగ రహితమనరాదు. మరి యేయితర ప్రభుత్వ విధానమువలన నైనను ఇప్పటికి సాధ్యమగు ప్రజాస్వామికముకంటె తక్కువలాభము, హెచ్చునష్టము కలుగని ప్రపంచానుభవము ఋజువు చేయుచున్నది. మరి యేయితర రాజ్యాంగపద్ధతీయు, ఈ కాలపు ప్రజలకు ఆధునికపరిస్థితులందు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగవిధానమువలె సంతృప్తి కల్పించజాలదు. కాని, పూర్ణముగా

ప్రజలు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమువలన లాభమును పొంద
వలయునన్న, ఇప్పుడు అచ్చటచ్చట కల్లుచూగు దురవస్థల
నుండి విడివడవలయునన్న, వైనపేర్కొనబడిన సావకాశములు
కలుగజేయవలసియున్నది. ఎట్టి పరిస్థితులందు ఈవిధానము
సంపూర్ణసంతృప్తికల్పించునో వానిని స్పృశించుటకు తగు జాగ్ర
త్తపడక “అదుగో, అచ్చట ప్రజాస్వామికము విచ్చినమైనది.
ఇదుగో, యిచ్చట నయ్యది అవృశ్యమైన” దన్న అజ్ఞానసూచ
కముగాదా ?

—: రాజ్యాంగ విధానపు చట్టము :—

I

ఆధునిక ప్రపంచమునందు అనేక విధములగు రాజ్యాంగ విధానములు కలవు. ఇప్పటికిని కొన్ని దేశములు నిరంగుళా విధానమునకు బోధాయున్నవి. ఆంగ్ల విధానము, భారత దేశపు స్వదేశ సంస్థానములు, అసిస్టియూ, బర్మియా, ఇటలీ, దక్షిణ ఆఫ్రికా ఖండమందలి రాజ్యములు యిట్టి రాజ్యపాలనమును బొందియున్నవి. కాని యిట్టి రాజ్యాంగ విధానము సమ్రాజ్యపాలన కదనియు, ప్రజాసామాన్యమునకు లాభకరము గాదనియు, దేశాభివృద్ధికారకము కాదనియు రాజకీయజ్ఞులందఱు విమర్శించి యొక్క యభిప్రాయమైయున్నది. అప్పటి కప్పుడో శ్రీ అరిస్టాటిలు గారే యీ రాజ్యాంగపు పద్ధతి శాశ్వతము గా జాలదని ఆ కాలపుటనుభవముబట్టియే నిర్ధారణ చేసియుండను. ఇప్పటివరకు కల్పించుకొన్నానుభవముబట్టియు ఈ పద్ధతి శాశ్వతము గాదనియు, అభిలషణీయము కాదనియు నిరూపణయగుచున్నది.

అల్ప సంఖ్యాకులకే చెందిన రాజ్యాధికారమును నాధ్యక్షరచు రాజ్యాంగముకూడ తాత్కాలికమైనదనియు, దేశాభివృద్ధి దాయకమనియు, అశాంతికి కారకమనియు, ప్రజాసామా

న్యపుక్షీణతను కల్గించుననియు చరిత్ర తెల్పుచున్నది. రోమను సైన్యములు తమ స్వార్థపరత్వము, సంకుచిత స్వభావములవల్ల చక్రవర్తుల నిరంకుశపాలనమును దెచ్చిపెట్టిరి. ఇంగ్లాండునందు, ప్రభువులు (సామంతభూస్వాములు) ప్రజలహింసించి, తుదకు, ప్రజాందోళనమునకు తలయొగ్గిరి. ఫ్రాన్సునందు, రషియాయందు ప్రభువులు (సామంతభూస్వాములు) తమ చక్రవర్తులతో బాటు అధఃపతితులై విప్లవములకు దారితీసిరి. మన దేశమునందు తమవక్రమూర్ఖముల చేతను, అవ్వక్తవ్యవహారములవలన, మనాస్పృహియుల రాజ్యపాలనము దెచ్చిపెట్టిరి.

తుదకు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగ మే ప్రజలకు శరణ్యమగుచున్నది. చాచావు అన్నియుభ్యుదేశములందును ఇప్పటికి ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగ మే స్థాపితమైనది. ఐతే పురాతన కాలమునుండి వచ్చియున్న నిరంకుశ రాజ్యమేలిన రాజవంశములు, సామంతభూస్వాములుగా నున్నవారు, కొన్నికొన్ని రాజ్యాంగములం దిప్పటికిటి కొంతవరకు రాజ్యాంగాధికారులును పొందియున్నారు ఇంగ్లాండునందు ఐదవ బార్టీ ప్రభు విప్పటికిని రాజ్యాంగమునందు ప్రధానాధికారిగా నున్నాడు. బ్రిటిషువారి అధిని వేశపు రాజ్యములందింకను అతని ప్రతినిధులే ప్రధానాధికారులుగా నిష్టవారింబుచున్నారు. ఇంగ్లాండునం దిప్పటికి కొలదిగా శాసనసర్మాధాధికారముకల్గిన ప్రభువులసభయుండు

భూస్వాములు వంశపారంపర్యాయతాసభ్యత్వముల బొంది యున్నారు. ఇటులనే జపానునందు చక్రవర్తి కుమారులగు ప్రభువుల సభయందు భూస్వాములు శాశ్వతపు సభ్యత్వముల కల్గియున్నారు. సయామునందు రాజు, పట్టణాయుధుషా, ఇటలీయందు రాజు కలరు. కాని పురాతన కాలపు రాజ్యాంగముల లాంఛనము లిప్పటికి నీరీతిగా కొన్ని రాజ్యాంగములందు మిగిలియున్నను వెనుకటి కాలమందు వీనికి గల ప్రాముఖ్యత యిప్పుడు లేదు.

ఏదేశమున కెట్టి రాజ్యాంగవిధానమునోలో దెల్పుటకు, రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమొకటి నిరవగాముట యీది నములందు వాడుకయైనది. కాని, రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములనేర్పరచుట అతిమకాలపు గ్రీసుదేశపు రాజ్యములకునూడ తెలిసియుండెను ఏధేనునగర రాజ్యమునకునూడ జూరులు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమునేర్పడెను. కాని, పురాతనపు హిందూదేశమునందువలెనే, రోమును ప్రజాస్వామిక రాజ్యమునందును, రాజ్యాంగ విధానస్వరూపము ఆకాలపు ఆచారములవలనను, కట్టుదిట్టములవలనను, పవిత్రముగా పరిగణింపబడుచుండిన కొన్ని శాసనములవలనను మాత్రము నిర్ణీతమగుచుండెనేకాని చట్టరూపము పొందలేదు. మనసూత్రకాలమందలి రాజ్యమునందు, భారతయుద్ధకాలము వరకుండిన రాజ్యము

లందును ఋషిస్తోత్రములకు ధర్మసూత్రముదాయమే రాజ్యాంగవిధానముగా యుపయోగపడుచుండెను.

ఇదే విధముగా ఇంగ్లాండునందును రాజ్యాంగవిధానపు చట్టముననది యొకటి తీదు క్రీ. శ. 1215 వ సంవత్సరము నందేర్పడిన రాజకీయ యొడుంబడిక "Magna charta" ప్రకారము కొన్ని లక్షణములు క్రీ. శ. 1689 వ సంవత్సరమున అగీకరింపబడిన "ప్రభుత్వత్వముల" చట్టము ప్రకారము మరి కొన్ని లక్షణములు క్రీ. శ. 1832, 1867, 1872, 1885, 1914, 1918, 1928 సంవత్సరములు దేర్పరచబడిన శాసనముల ద్వారా మరి కొన్ని లక్షణములు నిరూపింపబడినవి. కాని వీని యన్నిటి జేసినను ఇప్పుడును నందున్న ఇంగ్లాండు యొక్క రాజ్యాంగవిధానపు సంపూర్ణస్వరూపము కానరాదు. ఎన్నో యాచారములవలన, ఎన్నో న్యాయముల తీర్పులవలన, ఎన్నో పార్లమెంటు శాసనముల ద్వారా వివిధ గతుల కొంచెము, కొంచెముగా ఇంగ్లీషువారి రాజ్యాంగవిధానము తన రూపును బహుధృతమునర్చుచున్నది. చారిత్రక కారణములవలన, ఇంగ్లీషువ్రజల ప్రత్యేకావసరముల ననుసరించి మరితర బాధ్యత యుతి రాజ్యాంగవిధానముల యనుభవము బొందుటకు సాధ్యము కాని దినములందు వారి రాజ్యాంగవిధానము పెరుగవలసినట్టెను. కనుక దానిని యిదమిద్దమని తేల్చి చూపెట్టుటకు చట్టమొకటి నిర్మింపబడవలయును.

రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమేమియు శేకుంఠ" ముగిసేముతర ప్రాముఖ్యముగు దేశము కాని, ప్రజాస్వామికి రాజ్యాంగము పొందినది కానరాదు.

రాజ్యాంగవిధానపుచట్టము, ఆధునికయుగమునకు ప్ర ప్రదముమున, ప్రపంచద్వయి వాగ్దానియనీనీ క్రీ. శ. 1781 నందు, అమెరికాయందేర్పూచబడినది. ఆచట్టముప్రకారము, ఇంగ్లీషువారి రాజ్యాధికారమునుండి విడిచిపెట్టి, తమవ్యవస్థత నిల్పుకొనుటకై అమెరికారాష్ట్రమును, జాతాధిక వమ్మే శన మేర్పరచుకొనుచూ, చట్టము నంగీకరించినది. తుదకు తమవ్యవస్థత నిలబెట్టుకొని ఇంగ్లీషువారి నోడి విడిచివేయుట ఇప్పటికిని అమలునందున్న రాజ్యాంగవిధానము చట్టమును క్రీ. శ. 1789 వ సంవత్సరమున "నేమిసంకల్పమును" వారం గీకరించి అమలునందు బెట్టెది. అంతకుముందే ఆధునికయు లందు ఇట్టిచట్టములు అమలునందున్నవారాట కజము! పిమ్మ ట, ఫ్రాన్సుదేశమందు విప్లవము జరిగినపుడువారి రాజ్య విధానపుచట్టమొక్కటి నిర్మొపబడెను. తుదన రాజ్యసం త రము పదునెనిమిదవ లూయీప్రభువుగాగొక చట్టమును క్రీ. శ. 1814 నందును, శ్రీలూయీఫిలిప్పగాగొక చట్టమును క్రీ. శ. 1830 యందును నిర్మించిరి. కాని, యిప్పటికికమలునం దున్న ఫ్రెంచివారి రాజ్యాంగ విధానము నిర్ణయించుట కే యొక్కచట్టమునుప్రతేకముగ లేదు. క్రీ. శ. 1874 వ సంవత్స

రమందంగీకరింపబడిన మూడు చట్టములు ఆరాబ్యాంగవిధానమునకు ప్రాతిపదికలని మూత్రము చెప్పవచ్చును. పిమ్మట, అవసరముబట్టి యేర్పడిన సవరణలకూడా జేర్చబడుచో రాబ్యాంగవిధాన వివరింపబడుచుచున్నది చెప్పు వాహాసింపవచ్చునేమో కాని, రాబ్యాంగవిధానపు చట్టవిషయమునను నిర్ణయముచూత్రము సాధ్యముకాదు.

ప్రసిద్ధిబొందిన స్విట్జర్లాండు నకు క్రీ. శ. 1815 నందు చట్టమునొకటి వ్యక్తిచేబడినది. ఇటలీ దేశమునకు 1848 లోను, జర్మనీసామ్రాజ్యమునకు 1871 యనకు, యుద్ధానంతరము బాలి-ను రాష్ట్రములకు, జర్మనీ దేశమునకు రాబ్యాంగవిధానపు చట్టములు ప్రచురించబడెను. జపానునకు 1890 నందు, చైనాకు 1911 నందు చట్టములు ప్రచురించబడెను. తమ దేశమునకు 1908 లో నొక్కటి, 1919 లో మరొక్కటి రాబ్యాంగవిధానపు చట్టము తీర్చిదిద్దబడెను. స్విట్జర్లాండునొకటి రాబ్యాంగవిధానపు చట్టము తీర్చిదిద్దబడెను.

అవసరము కల్గినప్పుడల్లా కాలానితనమునరించి ప్రబాధి ప్రాయమున కనుకూలముగా నిచట్టమును సవరణజేయుట అగత్యము. కానిచో, ఎప్పుడో ప్రబాధినిధులెల్లరు జేరి తమ దేశమునకు తమ కాలావసరములబట్టి యొకటి రాబ్యాంగవిధానము అవసరముగా, లాభకరముగా నుండునో అద్దానిని నిర్ణయించుకొనుచో కాలావసరములుమారి ప్రజల ఆచార

వ్యవహారములు, జీవితవిధానము మాన్పుజేందినపిమ్మట ఆచట్టము నిరుపయోగముగుటయేకాక, బాధాకరమై అభివృద్ధినాపి జాతినివాళనకరము గావచ్చును ఋషిశ్రోత్రములగు ధర్మసూత్రములు అతిపవిత్రమైనవని మన పూర్వులేకాక గ్రీసు, రోమను దేశస్థులును నమ్నియుండిరి. కాని మన దేశముందు వానిని మార్పుట చుస్తరమగుచుండెను. గ్రీసునందు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమునందు మార్పులు జేయవలెనని సూచించు నాయకులు ప్రజలచే రాజ్యాంగప్రదోహులని దూషించబడుటకుకూడ తయారైననే నవరణల ప్రతిపాదించి పారసభవారిచే ఆమోదింపజేయుటకు సాధ్యమగుచుండెను. ఇందువలన సనాతన భారతదేశపు రాజ్యాంగవిధానము కాలపరిణామముల ననుసరించి తగురీతి మార్పుబొందకుండుట వలన తుదకు మనప్రజలు దానిమఱచి తమకుతోచినరీతి రాజ్యము సాగించుకొనజొచ్చిరి రోమనురాజ్యమందును, గ్రీసు యొక్క నగరరాజ్యములందును ఒకప్పుడు కాకపోయిన మరొకప్పుడైన నవరణలు చేయుటకు సాధ్యమగుచుండెను.

కాన రాజ్యాంగవిధానపు చట్టముల నేర్పరచుచో వానిని సవరించుట నున్నాధ్యమేమోయని కొందరు సంజేహించిరిగాని, అట్టిసందేహమునకు తావులేదని ఈ కాలపు రాజ్యాంగపుచట్టముల జూచినవారికి తెలియగలదు. రాజ్యాంగవిధానమును నిరూపించుటకొక చట్టములేకున్ననే ఆవిధాన

మును చులకనగా మార్పుజేయుచుండుట కడుంగడు సులభమనియు, చట్టమేర్పడినచో అత్యంత కష్టసాధ్యమనియు కొందరు పొరపాటభిప్రాయము నందుచున్నారు. ఇంగ్లండు దేశపు రాజ్యాంగవిధానమునకు చట్టమొక్కటి లేకున్నను దానివలన యేర్పడిన ప్రభుత్వసభను సంస్కరించుట కెన్నో వత్సరములు పట్టెను. ఇప్పటికొక శతాబ్దమునుండి ఈసభాసభ్యులెల్లరు ఇప్పటివలె జీవితాంతమువరకు వంశపారంపర్యాయ హక్కుతోనహా సభ్యత్వము బొందుటకుచూచు ఎన్నుకొనబడునట్లు చేయవలెనని యెన్నోప్రయత్నములు జరిగెను. కాని యిప్పటివరకవి అపజయమందుచున్నవి. రాజ్యాంగ విధానపు చట్టము బొందియున్న ఇటలీదేశమందె సవరణ యగత్యము లేకయె శ్రీముస్సోలీనీగారి నిరంకుశపాలనమేర్పరుపబడినది. కనుక రాజ్యాంగవిధానముల సంస్కరణ సౌలభ్యత వాని స్వరూపములపై యాధారపడి యుండదు.

కొన్ని రాజ్యాంగవిధానముల మార్పుట కడుంగడు సులభము. మరికొన్నిటిమార్పుట కష్టతరము. సమావేశమందున్న పార్లమెంటుసభ్యులు అధిక సంఖ్యాకముగా ఏదేనొక్క రాజ్యాంగవిధానపు సంస్కరణ నవేక్షించుచో అట్లాని నంగీకరింపగల్గు శక్తి వారికున్నయెడల అట్టి రాజ్యాంగవిధానమును మెత్తనిదని" (flexible) చెప్పెదరు. సాధారణముగాశాసనముల నిర్మించు పద్ధతినిగాక ప్రత్యేకపద్ధతి ననుసరించి రాజ్యాంగ

విధానమును సవరణచేయుట సాధ్యమగుచో అట్టివిధానము “పెళుసు”(Rigid) పొందినదందురు. ఇంగ్లాండు దేశముగొండు యు, ఇటలీ దేశము యొక్కయు, న్యూజీలాండు యొక్కయు ఫిన్ లాండు యొక్కయు రాజ్యాంగవిధానములు ప్రధమతరగతికి జెందినవి. ప్రాన్సు, అమెరికా, స్విట్జర్లాండు, కనడా, ఆస్ట్రేలియా, ఐరిష్సుప్రీస్టిటు దేశముల రాజ్యాంగవిధానములు రెండవతరగతికి జెందినవి.

ఇంగ్లాండునందిప్పటివరకు సాధారణముగానుండు శాసనముల పార్లమెంటు యెట్లు నిర్ణయించుచున్నదో, అట్లులేని రాజ్యాంగవిధానమునందలి మార్పులనుకూడ కట్టిం చుచున్నది. అట్టిమార్పుల జేయుటకు ముందు కాని, పిమ్మటకాని ప్రజాభిప్రాయము కన్పించుటకై “రిఫరెండము” నేర్పరచుట కగత్యములేదు. ఆమార్పుల నంగీకరించుటకు సాధారణ పరిస్థితులగు దెట్లు అధికసంఖ్యాకుల కుమ్మక్కీ యవసరమో అట్లులేనే తప్ప అంతకుమించిన ప్రత్యేక ఆమోదప్రదర్శన మగత్యములేదు. ఏది శాసనము, ఏయ్యది రాజ్యాంగవిధానమునేమార్పుజేయు సవరణ, యను విచక్షణ ప్రత్యేకముగా పార్లమెంటుచేయన క్కరలేదు. ఇందువలననే రాజ్యాంగాధికారము భూస్వాముల నుండి పట్టణవాసులకు, పిమ్మట కార్మికులకు, అంతట యుక్త వయస్కులగు పురుషులెల్లరకు, యుద్ధానంతరము యుక్తవయ

1. ఇంగ్లాండు యొక్క రాజ్యాంగము.

స్కూలగు స్త్రీపురుషులెల్లరకు ప్రసాదించుట కేర్పరుపబడిన శాసనములన్నియు సాధారణ పద్ధతుల ననుసరించియే పార్లమెంటు అంగీకరించియున్నది. రాజుయొక్క పెత్తనమును సంకుచితపఱచుచూ ప్రజలయొక్కయు, పార్లమెంటుయొక్కయు హక్కుల నిర్ధారణజేయు 1689 వ సంవత్సరపు శాసనమును; ప్రభువులసభకు అప్పటివరకు కామన్సు సభవారితో పాటు సమానముగాయుండిన శాసననిర్మాణాధికారమును తగ్గించిన 1911 వ సంవత్సరపు శాసనమును; పార్లమెంటుచే సాధారణ శాసనములవలెనే నిర్మింపబడినవి. ఇటుల సవరణలను కాలానుగుణముగా జేయుటకు సంపూర్ణ సౌలభ్యతను ఇంగ్లీషువారి రాజ్యాంగవిధానము సాధ్యపరచుచున్నది.

న్యూజీలాండుయొక్క రాజ్యాంగవిధానము కూడ యీవిధముగ నే, సాధారణ శాసననిర్మాణపద్ధతుల ననుసరించియే, శాసనసభాసభ్యులు తలచుకొనుచో అతిసులభముగా, ప్రత్యేకపు తేర్పాటు లేమి యగత్యము లేకనే, సవరింపబడుటకు అవకాశము కలదు. క్రీ. శ. 1852 సంవత్సరముందు బ్రిటిషుపార్లమెంటువారిచే నిర్మింపబడిన శాసనము ప్రకారమీ దేశపు రాజ్యాంగవిధానము యేర్పడెను. అప్పటికి అమలునందున్న రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు, వానిశాసనసభలు, ఈ చట్టము ననుసరించియే తమ కార్యములనడపుచుండెను. ఈచట్టమునందే, న్యూజీలాండుదేశపు కేంద్రశాసనసభకు

రాజ్యాంగవిధానమును సవరణజేయుట కధికారియు ప్రసాదిం చబడెను. ఈయధికారరీత్యా 1876వ సంవత్సరమున రాష్ట్రీ యరాజ్యముల నెత్తిపేసి, న్యూజీలాండును కలిగొక రాజ్యము నేర్పరచుచూ, ఆదేశపు శాసనసభవారు తాసిందిరి. ఈవిధ ముగా న్యూజీలాండుదేశపు “ప్రెతిసిధనధ” వారు బ్రిటిషు వారి పార్లమెంటుపలెనే రాజ్యాంగవిధానమును మార్పుజేయు టకు సంపూర్ణాధికారమును పొందియున్నారు.

ఇటలీసంగతి ప్రత్యేకముగా చెప్ప నగత్యమే కాన రాదు. ఆదేశపు రాజ్యాంగవిధానమును, సాధారణశాసనము

2. ఇటలీ. ద్వారా ‘శాసనసభ’ వారు మార్చివేయ

వచ్చును. రాజ్యాంగవిధానపు చట్టముయొక్క ప్రధమ నియమముప్రకారము, గోతునుకాధలిక్కుమతమే రాజ్యాంగపుమతమైయుండ, దానికి వ్యతిరేకముగా అనేక మార్పుల కల్పించుచూ, పార్లమెంటు శాసనమాలనిర్మించెను. విరంకుశాధికారము స్థాపించిన శ్రీముసోలినీగారి వెత్త నము వారిచే నిరూపింపబడిన నూతన రాజ్యాంగవిధానము పార్లమెంటుయొక్క సాధారణశాసనములద్వారా యేర్పరుప బడినవి.

“పెళుసుదనము” గానుండు రాజ్యాంగ విధానములగు రించి క్లుప్తముగా విచారితము. ఇట్టి రాజ్యాంగవిధానముల మార్పుటకు ఈక్రింద పేర్కొనబడిన నాల్గుపద్ధతులలో, ఏ

యొకటి, లేక, రెండు, లేక మూడుమార్గములగా వైన, ఈతరగతియందు జేరు రాజ్యాంగవిధానములు మార్పుజేంద వచ్చును:—(1) కొన్ని ప్రశ్నేకనియనుముల ననుసరించి, ఇప్పటి పార్లమెంటు ద్వారానే సవరణచేయబడవచ్చును. (ఫ్రాన్సు)—(2) ప్రజలయొక్క అభిప్రాయమును “రిసరెండము” ద్వారా కనుగొనుటచేత (జర్మనీ, స్విట్జర్లాండు, ఆస్ట్రేలియా, ఐర్లాండు)—(3) సమ్మేళనమందు జేరిన సభ్యరాష్ట్రములం దధికసంఖ్యాకము లంగీకరించినచో (అమెరికా, జర్మనీ)—(4) ప్రశ్నేకముగా సవరణ చర్చించుటకై యేర్పడు “కన్వెన్షను” ద్వారా (అమెరికా). ప్రథమ పద్ధతికి జెందిన దేశములలో కొన్నిటి యందు (బెల్జియము, రుమేనియా, జర్మనీ) సవరణబిల్లును ప్రతిపాదించుటకు నిగ్గితమగు సభ్యులు ముందుగా ఆమోదించవలెననియు, అంగీకరింపబడుటకు నిగ్గితమగు (సాధారణముగా నాల్గింట మూడులేక, మూడింట రెండువంతులు) మెజారిటీ యుండవలెననియు యేర్పాటుకలను. ఇందుకుతోడు, అట్టి బిల్లు అంగీకరింపబడిన పిమ్మట, ఈసనసభను అంతమొందించి తిరిగిఎన్నికలనుబెట్టి, అట్టి సవరణచట్టముపై ప్రజల యభిప్రాయము కన్ఫొనుటకూడ కొన్ని దేశములందు (నార్వే, స్విడను) కలదు. ఇంగ్లాండునందైనను, ప్రామాఖ్యునుగు రాజ్యాంగవిధానసవరణ బిల్లును సాధారణముగా పార్లమెంటు నూతన

ముగా ఎన్నుకొనబడినపిమ్మట, ఎన్నికలయం దట్టి సవరణపై ప్రజలకు చర్చించుట కవకాశమిచ్చినపిమ్మటనే, పార్లమెంటుయందు ప్రవేశపెట్టుట కిలదు. మరొకవిధముగా 'జాననసభ'యే రాజ్యాంగవిధానమును వనణచేయుట కిలదు. ప్రాస్తు, దక్షిణాఫ్రికాలయందువలె, రెండుజాననసభలవారు కలసి సమావేశమై అధిక సంఖ్యాకుల సమ్మతిపై నట్టి సవరణ బిల్లు సంగీకరింపవచ్చును.

శ్రీ యాస్సానుహాశయుని శిష్యులగు శ్రీ దా... మి రాబో రాబెస్పెరి, లఫాయెతు ఆడిగాగల విప్లవనాయకులు

ప్రథమరాజ్యాంగ విధానపు చట్టమును పిట్టా చరికాని, కననముతోనయ్యెడి యు అంత ముం చెను. మూడవ నెపోలియను చక్రవర్తి జర్మనువారిపై యుద్ధమునకు వెడలి ఆకజయమంది

పదభ్రష్టుడై పారిపోయినప్పుడు, ఫ్రాన్సు దేశము జర్మనుదేశము నకు పూరిగా లొంగిపోయియుండెను. తిరిగి దేశమునకు ప్రాణముపోసి జర్మనువారి యాధిపత్యమును బోగొట్టుకొని దేశమునందు ఏదో యొక విధముగా జాంతినెలకొల్పుటకై శ్రీధియార్ప మహాశయుడు 1871 సంవత్సరమున "నేననల్ అస్సెంబ్లీ"ని సమావేశపరచెను. ఆ అస్సెంబ్లీద్వారా నాల్గు వత్సరముల పర్యంతము ప్రభుత్వమును నడిపి, తుదకు 1875 నందు మూడు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములను అస్సెంబ్లీచే

శ్రీ ఫ్రెంచి పారిరాజ్యాంగ విధానము.

నిర్మింపజేసెను ఆసమయందు కొన్నిపక్షములవారు తిరిగి పురాతనరాజవంశీయులగు బూర్జునువారి రాజ్యమేర్పరచవలెననియు, మరికొందరు నెపోలియను వంశీయుల గద్దెపై నెక్కించవలెననియు, మిగతా వారురిపబ్లికు నేర్పరచవలెననియు ఉత్సాహులైయుండిరి. అందరు తాత్కాలికావసరములకొరకే ఈ మూడుచట్టముల నంగీకరించిరి. తుదకు ఆరాజ్యాంగవిధానమే శాశ్వతమైనది. అప్పటి పార్టీలవారు ఎప్పుడు తమకు వీలుకల్గిన అప్పుడు తిరిగి తమకిష్టనుగు రాజును దెచ్చుకొనుటకు వీలగుటకై రాజ్యాంగవిధానమును సవరణచేయుటకు సులభమార్గము నేర్పరచిరి. శాసనసభలు రెండును (డెప్యూటీలసభ, సెనెటుసభ) వర్సెయు పట్టామారు నమావేశమై అధికసంఖ్యాకులగు సభ్యుల మూమోదముపై రాజ్యాంగవిధానమునందు సవరణలజేయవచ్చుననిరి. కాని 1834 వ సంవత్సరమున అంగీకరింపబడిన సవరణప్రకారము రిపబ్లికును మార్చుటకు వీలు లేకుండ జేయబడినది.

పోలాండు కడుంగడు పురాతనమగు దేశము. క్రీ. శ॥

1791 పూర్వము ఎన్నుకొనబడిన రాజుల పాలనము సాగు

4. పోలాండు చుండెను. ఆసంవత్సరమున రాజ్యము వంశ పారాజ్యాం రంపర్యాయమగు హక్కుకలరాజులపాలాయెను. గము.

పిదప రషియా, జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా రాజ్యముల మధ్య పంచబడి బానిసత్వము ననుభవించవలసి వచ్చెను. తుదకు యుద్ధానంతరము స్వాతంత్ర్యముపొంది 1920 వ సంవత్సరమున రిపబ్లికుగా నేర్పడి రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమును

నిర్మించుకొనెను. ఈచట్టము ప్రకారము ప్రజాస్వామిగమేర్పరచబడినది. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము స్థాపించబడినది.

ఈరాజ్యాంగపు చట్టమందే ప్రతిష్ఠాపనచేయబడినది. సంవత్సరముల కొకమారు రాజ్యాంగవిధానమును సవరించుటకు ప్రయత్నముచేయనగునని ఖండితముగా పలుకుబడియున్నది. సవరణ ప్రతిపాదించుచూ ప్రజాప్రతినిధి సభాసభ్యులలో నాల్గవవంతు మంది దరఖాస్తుపెట్టవలెను. పిమ్మట సెనెటు, ప్రజాప్రతినిధి సభలయందలి సభ్యులలో మూడింట రెండు వంతులు మంది అంగీకరించినచో, నాసవరణచట్టముగా ప్రకటింపబడును. ఏలనో 'రిఫరెండము' ఈ రాజ్యాంగనిర్మాతలు తలపెట్టరై. నురదృష్టవశాత్తు ఇప్పటికాదు వత్సరములకిందటనే పిల్ సూప్తిగారి నిరంకుశాధిపత్యముక్రింద కీదేశము వచ్చినది. ఒకవైపు జర్మనులు, మరొకవైపు రషియనులు పెట్టరాజకీయనిర్బంధములకు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము తాళజాలదాయెను. తిరిగి యెప్పటికి బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వసంస్థలు స్వతంత్రించి వ్యవహరింపగలవో?

యుద్ధమునకు పూర్వము అమలునందున్న సామాజ్యపు రాజ్యాంగవిధాన చట్టమును సవరించుట కడుంగడు దుస్తరమాయెను. ఏసవరణనైనను కడునల్లరు బందెసాీతు (రెండవశాసనసభ) సభ్యులెదిరించి న అయ్యది నిరర్థకమగు చుండెను. ప్రషియా

క. జర్మను
రాజ్యాంగ
విధానము.

రాష్ట్రమునకే పడునేడుగుర సభ్యత్వము “బందెప్రాతు” నం దుండుటచే దానికి అంగీకృతముకాని సవరణలు ఉపసంహ రింపబడవలసినదే ! అటులనే తదితరసభ్యరాష్ట్రముల కయిష్ట మగు సవరణలును నిరర్థకములయ్యెడివి. ఆచట్టముప్రకారము ప్రజాప్రతినిధి సభయగు “రైష్టాట్”కంటె సభ్యరాష్ట్ర ప్రతినిధులచే నిండియుండిన “బందెస్రాట్” చాల ప్రాముఖ్యత వహించియుండెను.

యుద్ధానంతర మేర్పడిన రి పబ్లికునందు ప్రజాప్రతినిధి సభయగు ‘రైష్టాట్’ అత్యంతప్రాముఖ్యస్థాన మలంకరించుచున్నది. యుద్ధమునకు ముందు రాజ్యాంగవిధానపు సవ రణల చర్చించుటకే యీసభవారి క్షణత లేదయ్యెను. కాని యిప్పుడు ఈసభవారి సభ్యులలో మూడింట రెండువం తులు మంది అట్టిసవరణ నంగీకరింపవలెను. పిమ్మట సభ్య రాష్ట్రముల ప్రతినిధులచే కూడు ‘రైష్టాట్’ యందలిసభ్యు లు సమావేశమైనవారిలో మూడింట రెండువంతులమంది అట్టిసవరణను అంగీకరించ వలయును. ఈ రెండు సభల్లింగ సవరణబిల్లు నంగీకరించినపిమ్మట పౌరులలో పడవవంతు మంది ప్రజాభిప్రాయమునకై దానిని “రిఫరెండము”కు పెట్ట వలెనని కోరుచో “రిఫరెండము”నందు వోటురులందధికనం ఖ్యాకులు దానిని అంగీకరించిననే శాసనమగును. వారునిరా కరించుచో అయ్యది నిర్జీవమగును. సభ్యరాష్ట్రములకు సం

బంధించిన “రైష్ రాత్” వారట్టి సవరణబిల్లును అంగీకరింప నిచో పక్షముదినములలోగా నాసభవారు “రిఫరెండము”ను ఆబిల్లుపైకోరుచో, అయ్యది ప్రజలముందు వారి అంగీకారానంగీకారములపై పెట్టబడవలయును. ఈవిధముగా రెండుశాసనసభలు నిర్ణీతమగు పద్ధతిప్రకారముంగీకరించుచో సవరణబిల్లు చట్టమగును. కాని దానిని ప్రజలముందు “రిఫరెండము” నకు తెచ్చుటకై ప్రజలకు “రైష్ రాత్” వారికి హక్కుకలదు.

ఆస్ట్రీయా సమ్మేళన రాజ్యాంగము 1918వ సంవత్సరము నందములునకు వచ్చెను. సమ్మేళన రాజ్యాంగపు అధికారములు పేర్కొనబడెను. మిగతా యధికారములు 6. ఆస్ట్రీయా సమ్మేళన రాజ్యాంగము. సభ్యరాష్ట్రములకు చెందుచున్నవి. సమ్మేళన రాజ్యాంగమునకు పూర్తిగా చెందిన యధికారము లీకాక శిస్తులు, వ్యాపారము, సాంఘికవ్యవహారములందు ప్రభుత్వమునకు కల్లుజోక్యమునను; కార్మికులు; వ్యవసాయము, సివిలు సర్వీసు ఆదిగాగల విషయములందు కేంద్రీశాసనసభ వారు శాసనములన్నించుటకును; అవసరమగు కార్యనిర్వాహకతను రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు నడపుటకును యెర్పాటు చేయబడినది. జర్మనీయందువలెనే కొన్ని వ్యవహారములందు రాష్ట్రీయ శాసనసభలతో బాటు కేంద్ర శాసనసభ వారు శాసననిర్మాణము చేయనగును. కేంద్ర శాసనసభ వారి శాసనములు జర్మనీయందువలెనే పరమ ప్రామాణ్య మైనవి.

వానిని సుప్రీమ్ కోర్టువారు ధిక్కరించుటకువీలులేదు. రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమును సవరించుటకు శాసనసభయందు సగముమంది సభ్యులైన సమావేశమై వారిలో మూడింట రెండు వంతులూ సమ్మతించవలెను. అంత నాసవరణబిల్లును “రిఫరెండము”నకు పట్టవలెను. వోటులిచ్చినవారిలో మెజారిటీ వారు సుమూఖులైనచో ఆసవరణబిల్లు చట్టమునందు చేరును.

కెనడా సమ్మేళనము యొక్క- రాజ్యాంగ విధానపు చట్టము 1367 నందు బ్రటిషు చార్ల మెంటు చే నిర్మింపబడినది.

1. కెనడా అప్పు డాసమ్మేళనమును న్యూ రాష్ట్రములు చే రాజ్యాంగ రెను. ఇప్పటికే తొమ్మిది రాష్ట్రములు చేరినవి. విధానము. ఈ చట్టమునందు వివిధసభ్య రాష్ట్రముల కొనంగ

బడిన స్వత్వములు నిరూపింపబడినవి. మిగతా రాజ్యాంగకార మంతయు సమ్మేళనప్రభుత్వమున కొనంగబడెను. కనుక సభ్య రాష్ట్రముల సంపూర్ణసమ్మతి లేనిచే నొకకొనంగబడినయొక గారములలో వేసి నైనచూర్పు చేయుటకు సమ్మేళన రాజ్యాంగమున కధికారము లేదు. కాని 1931 వత్సరమున బ్రటిషు చార్ల మెంటు చే నిర్మింపబడిన “వెస్టు మినిస్టరు” శాసనము ప్రకారము సమ్మేళన రాజ్యాంగపు విధానమును, కెనడా చార్ల మెంటు సాధారణ శాసనముల నిర్మించు ఘోషననుసరించియే, సవరణ చేయుట కధికారము పొందుచున్నది. తన రాజ్యాంగవిధానమును సవరణ చేసుకొనుటలో మాత్రము కెనడా దేశపు సమ్మేళన

రాజ్యాంగము ప్రథమతరగతికి జెందుచున్నను, సభ్యరాష్ట్రములకు ప్రసాదించబడిన యధికారముల తస్మిన్ముఖకునాక్కునొందలేదు గనుక ఈ రెండవతరగతికిని జెందుచునేయున్నది.

దక్షిణాఫ్రికా రాజ్యాంగమును నాల్గు రాష్ట్రములు కలపు. వీనిలో రెండు బ్రిటిషుప్రజలచేతను, మరె రెండు డచ్చి 8. దక్షిణాఫ్రికా వారి (బోయరులు) చేతను నింపబడియున్నవి. కా రాజ్యాంగ దక్షిణాఫ్రికా యుద్ధమునందు, డచ్చిప్రజలు బ్రిగవిధానము. టిషుప్రజలతో యుద్ధముచేసి వోడిపోయిరి. పతిత్తులైగదా యని వారిని నిరసించక డచ్చివారిని కూడ జేర్చి, దక్షిణాఫ్రికాకు అధినివేశస్వాతంత్ర్యమును బ్రిటిషుప్రభుత్వము ప్రసాదించుచూ, దక్షిణాఫ్రికాకు రాజ్యాంగవిధానచట్టమును 1909లో నిర్మించెను. (ఈయు దారకృత్యముగాంచియే మహాత్ముడు బ్రిటిషురాజనీతియందు నమ్మకము పోషించెను). ఈచట్టముప్రకారము, అప్పటివరకు సర్వస్వతంత్రతబొందియుండిన రాష్ట్రములయొక్క రాజ్యాధికారమును చాలవరకు తగ్గించి వానినిపూర్తిగా కేంద్రప్రభుత్వమునకు లోబరచిరి. ఈచట్టమునందలి మూడుభాగములుతప్ప మిగతా భాగములన్నిటికిని, అవసరముగల్గినప్పుడు, కేంద్రశాసనసభవారు సాధారణపద్ధతుల ననుసరించి సవరించుట కధికారము ఈచట్ట మొసంగుచున్నది. సవరింపరాని మూడుభాగములీవిధముగానున్నవి:—ఒకటి—సీగ్రో ప్రజలహక్కులు,

రెండు—డచ్చిప్రజలయొక్కయు, ఇంగ్లీషు ప్రజలయొక్కయు భావలకు, రాజ్యాంగమందు సమానగౌరవము, ప్రాముఖ్యత నొసంగుట, మూడు—సిగ్రోలకు జెందిన బహుత్వోలాండు, బహువాలాండు, స్వాజీలాండు రాష్ట్రములపాలించుటకు నిర్ణీతమున నియమములు. ఈమూడు భాగములం దేసవరణయొక్క చేయవలెనన్న, కేంద్ర రాజ్యాంగమందలి రెండు శాసనసభలొకచో కలిసి సమావేశమైనప్పుడు తమసభ్యులందరిలో మూడింట రెండువంతులనుండి అట్టిసవరణ నంగీకరించవలసియుండును.

జాగోస్థ్లావియా దేశమందు మ్రోటులు, సర్బులు, స్లోవెనులను త్రివిధజాతులుకలవు. వీరికి పేరు పేరు భావలుకలవు.

9. జాగోస్థ్లావియా దేశమందు ఆస్త్రియా, రషియా, టర్కీ, జర్మనీ రాజ్యములకు చెందియున్నను, యుద్ధానంతరము తమప్రత్యేక రాజ్యాంగము నేర్పరచుకొనిరి. పేరునకు రాజునేర్పరచుకొన్నను, బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వసంస్థలనేర్పరచిరి.

వీరి రాజ్యాంగవిధానపుచట్టమును సవరించుటకు, మంత్రులసలహాపై రాజునకధికారముకలదు. ప్రజాప్రతినిధి సభవారు ప్రతిపాదించుచో, ఆసవరణ పడింట మూడు వంతుల మందిచే నంగీకరింపబడవలెను. రాజయొక్క ప్రతిపాదనముపైగాని, సభవారి ప్రతిపాదనముపైగాని, ప్రజాప్రతినిధిసభయంతమొంది, క్రొత్త సభకు ఎన్నికలుజరిగి అయ్యది సమా

వేళముకావలెను. ఈక్రొత్తసభయందును సభ్యులందరిలో నగముమందికిమించి మరొక్కసభ్యుని యాచూదముబొండ్లుచో నట్టిసవరణబిల్లు చట్టమగును. పోలాండువంగునలెనే, ఈ దేశమందును, వివిధభాషల, జాతుల ప్రజలనుభ్య సామరస్యము కలుగ కుండుటచేతను, ప్రజలకు రాజకీయవిజ్ఞానము లేక పోవుటచేతను నిరంకుశ రాజ్యమేర్పడినది. ఇచ్చట శ్రీకాకుత్స రాజుగారే నిరంకుశాధికారియైనాడు.

ఈరాజ్యాంగము 1922 వ సంవత్సరమున, ఇంగ్లీషువారికి ఐరిషువారికి జరిగిన సంధిపత్ర పర్యవసానముగా చేర్చినది. ఆసంధిపత్రమువారా, దక్షిణ ఇర్లాండు 10. ఐరిషు క్లిష్టము యొ అధిని వేళ స్వాతంత్ర్యము బొందినది. క్రీ. శ. 1932 క్క-రాజ్యాం నందు, జరిగిన యెన్నికలలో జయమందిన శ్రీ గము.

డీవెలరాగారి, రిపబ్లికను పార్టీవారు బ్రిటిషువారి రాజనకులోబడి యుండరాదని తలంచి రాజభక్తి ప్రమాణమును రద్దుజేయుటకై బిల్లును శాసనసభలచే నంగీకరింపజేయ ప్రయత్నించుచున్నారు. ఈబిల్లు అంగీకరింపబడి, శాసనసభ పముదాల్చుచో, బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునుండి, ఇర్లాండు విడిపడును. ఈరాజ్యాంగవిధానపుసవరణను ప్రథమమున రెండుశాసనసభలు అంగీకరింపవలెను. అంతటది ప్రజలకు 'రిఫరెండము' కై పంపబడవలెను. వారొప్పుకొనుచో నయ్యది శాసనమగును. (వోటరులందు అధిక సంఖ్యాకులుగాని, వోటుచేసిన

వారిలో మూడింట రెండువంతులమందిగాని దానినంగీకరింపవలెను). కానియీ “రిఫరెండము” పద్ధతిని 1928 లో తీసివేసిరి. సంధిపత్రమునకు విరుద్ధముగు సవరణనెద్దానిని ప్రతిపాదింపరాదు. కాని “ప్రమాణనిరాకరణ” బిల్లు సంధిపత్రమునకు విరుద్ధమని వాదించువారు కొందరుకలరు. “రిఫరెండము” తీసివేయబడినప్పిమ్మట, ఈ దేశపు రాజ్యాంగ విధానము, ప్రథమతరగతి రాజ్యాంగములకే చెందును.

ఆస్ట్రేలియా దేశపు సమ్మేళనరాజ్యాంగము బ్రిటిషు పార్లమెంటుయొక్క 1920వ సంవత్సరిపు చట్టము ప్రకారమేర్పరుపబడినది. కొన్ని రాజ్యాంగకారముల మాత్రము

11. ఆస్ట్రేలియా రాజ్యాంగము. సమ్మేళన ప్రభుత్వమునకిచ్చి మిగిలిన రాజ్యాంగాధికారమంతయు సభ్య రాష్ట్రములకీ చట్టము ప్రసాదించెను. ఈ సమ్మేళనమందిప్పుడు ఆరు సభ్య రాష్ట్రములుకలవు. ఈ రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమును సవరించుటకు సమ్మేళన రాజ్యపు శాసనసభలు రెండును అంగీకరించవలెను. పిమ్మట ప్రజాప్రతినిధిసభకు సభ్యుల నెన్నుకొను వోటరులందరు తమ ‘రిఫరెండము’ ద్వారా తమతమ రాష్ట్రములందు తమయిష్టాయిత్యముల నాసవరణపై తెలుపవలసియున్నను, ఈవిధముగానందరిచే నంగీకరింపబడిననేకాని ఏ సవరణయు చట్టభాగముగా పరిగణింపబడదు. ఒకవేళ రెండు శాసనసభలమధ్య భేదాభిప్రాయముగల్గి, ఒకసభవారు వివా

దక్షిణముగు సవరణబిల్లును విచారించుచు వో రెండవసభవారా (బిల్లును చూడు నెలలపిమ్మట తొలి ఆచూకముదింపుచో దా నిని ప్రతిఘటించు సభవారి సవరణలున్నవిగాని అవ్యతియి తేకుండనే కాని గవర్నరుజనరలుగాను 'రిఫరెండ్ము' నకు పట్టవలెను. అంతనా 'రిఫరెండ్ము'నందు అధిక సంఖ్యాకను గు సభ్యరాష్ట్రములందలిప్రజలు వోటమీదనున్నవారును అధిక సంఖ్యాకులు నాబిల్లువంగీకరించుచో అయ్యది చట్టముగు ను. ఏరాష్ట్రమునకు చెందిన యధికారమును తగ్గించుటకు కాని, రాష్ట్రముయొక్క పరిమితులునూర్చుటకుగాని దానికి కేంద్రీశాసనసభలయందు నియమితమున సభ్యత్వముల తగ్గించుటకుగాని, సవరణబిల్లు యేదైన ప్రవేశపెట్టబడుచో, అయ్యది రెండుసభలచేతను, వివిధరాష్ట్రములప్రజలచేతను సెనియ మములననుసరించి అంగీకరింపబడుటయే కాక చివరగ్రంథ మగు రాష్ట్రమండలి వోటర్లలో అధిక సంఖ్యాకులచే కూడ ఆమోదింపబడవలయును.

క్రీ॥శ॥ 1926 వ సంవత్సరమున కేంద్రీప్రభుత్వమునకు వర్తకవాణిజ్యములనడపుట కధికాధిపత్యమును కోరుచు యొకసవరణ ప్రజావసరములకు సంబంధించిన వాణిజ్యముల అసాధారణపరిస్థితులందు ప్రభుత్వమే నడపుటకధికారముకో రుచు మరొకసవరణ ప్రతిపాదించబడెను. కాని, ఈరెండు ను శాసనసభలయందు ప్రజలమధ్య మెజారిటీలబొందజాలక

వీగిపోయినది. ఈవిధముగ నీదేశపు రాజ్యాంగవిధానము నవ రించుటకు దుర్లుటమైయున్నది.

ఇప్పుడు స్విట్జర్లాండునందు అనులునందున్న రాజ్యాంగ విధానపుచట్టము 1874 వ సంవత్సరమందు నిర్మింపబడెను. ఈ 12 స్విట్జర్లాండు రాజ్యాంగ విధానము. సమ్రాజ్యమునందు యిరునదిరెండు సభల్ల “కాంటన్లు” కలవు. వాసింగ్ మూడు రాచకీయ వ్యవస్థలు. ఈరములకు గాను ఆరుగాపరిగణింపబడుచున్నవి. కాన మొత్తము ఇరుపది ఆరు “కాంటన్లు” కలవు. సమ్మేళన రాజ్యాంగపు అధికారములు అప్పేర్తియూ, అమెరికాలందు వలెనే ఇదనుద్దమని తెల్పబడియున్నవి. మిగిలిన యధికారము లన్నియు సభల్ల “కాంటన్లు”లకు చెందియుండును. సమ్మేళన రాజ్యాంగమందు రెండు శాసనసభలు కలవు. రాజ్యాంగ విధానపుచట్టమును సవరించవలయునన్న సవరణబిల్లును సమ్మేళనసభ్యులు రెండు గొడుగుసభల మొక్కయు, వోటుచేయు వోటులయొక్కయు కాంటన్లులందలి అధిక సంఖ్యాకుల యా మోదమును బొందవలయును. అటుల కాక, ఏబది వేలమంది పౌరులు రాజ్యాంగవిధానపు సవరణ యుగత్యమని తలంచి తమసవరణను ప్రభుత్వమునకు పంపించినచో దానిని ‘రిఫరెండము’నకు ఆప్రభుత్వము తేవలసియుండును. అప్పుడును ఎప్పటివలెనే ఎన్నికయందు సార్లునువోటులందధిక సంఖ్యాకులును, కాంటన్లులంద దధిక సంఖ్యయు ఆ సవరణ నంగీక

రించవలసి యుండును; లేక, ఆ ఏబదివేల పౌరులు తమకు వాంఛితమగుపద్ధతి ననుసరించి కేంద్రశాసనసభలను, సవరణను తయారుచేసి 'రిఫరెండము'నకు పెట్టమని కోరవచ్చును. అంత శాసనసభలు ఆసవరణసూత్రమును బిల్లురూపముగా తాము పెట్టవలయునా? యని ప్రజాభీష్టము తెలుసుకొనుటకై 'రిఫరెండము' నకు బెట్టి ప్రజలు తమయామోదమును (రెండు మెజారిటీలద్వారా) తెల్పుచో అంతనాసభలు సవరణబిల్లును తయారుచేసి మరల 'రిఫరెండము'నకు దానిని ప్రజలముందు పెట్టవలయును. ఈవిధముగా ప్రజల యిష్టముపై సవరణ బిల్లును దెచ్చుటకుకూడ యీదేశమందు వీలుకలదు. ప్రతి రాజ్యాంగ విధానపు బిల్లును శాసనసభలే కాక, సమ్మేళనమందలి పౌరులం దధికసంఖ్యాకులేకాక, సభ్యకాంటనులం దధికసంఖ్యకూడ యామోదించుయవసర మేర్పరచబడినది.

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్ర సమ్మేళన రాజ్యాంగము 1789 వ సంవత్సరమున దమలులోనికివచ్చెను. ప్రథమపదినవరణలు 1791 లోను, పదకొండు, పన్నెండు సవరణలు 1798, 1804లలోను, సీగ్రోప్రజలకుఫంబం శాస్త్రములు. ధించిన మూడుసవరణలు 1865, 1868, 1870 సంవత్సరములందును, మిగిలిన నాల్గుసవరణలు 1913 నుండి 1920 సంవత్సరములలోపలను అంగీకరింపబడినవి. అనగా క్రిందటి శతాబ్దమందు అరువది వత్సరముల పర్యంతము ఒక్క

11/38

సవరణకూడ అంగీకరింపబడలేదు. క్రిందటి 142 సంవత్సరము లందు పందొమ్మిది సవరణలు మాత్రమే అంగీకరింపబడెనన్న ఆరాజ్యాంగవిధానమును మార్పుట యెంత దుర్ఘటమగును న్నదో వేరుగ చెప్పవలెనా? ఈ రాజ్యాంగవిధానమందును, నియమితమగు రాజ్యాధికారములనుమాత్రము సమ్మేళన ప్రభుత్వమున కొనంగి, మిగతా రాజ్యాధికారమునంతను సభ్యరాష్ట్రముల కొనంగవలెను. సమ్మేళనమందు జేరినపిమ్మటకూడ తిరిగి విడివడి స్వతంత్ర బౌద్ధవలయునని దక్షిణపురాష్ట్రములు 1864, 1868 సం॥రములందు ప్రయత్నముచేసి దేశాంతర్గత యుద్ధముఁదెచ్చి పెట్టెను. కాని శ్రీ ఆబ్రిహాములింకను గారినాయకత్వముకింద ఉత్తరాదిరాష్ట్రములు సమ్మేళనరక్షణకై సకలప్రియత్నములు జేసి, తుదకు జయమందెను. ఆయుద్ధఫలితముగా, “ఏసభ్యరాష్ట్రమునకు సమ్మేళనమునుండి వెడలిపోవుటకు వీలులేదు” అనుసవరణ అంగీకరింపబడెను.

రాజ్యాంగవిధానమును సవరించుటకు, ప్రతిపాదన జేయుటకు, ‘కాంగ్రెసు’ అను రెండుసమ్మేళనరాజ్యపుశాసనసభలు తమసభ్యులందు మూడింట రెండువంతులు మంది అంగీకరింపవలెను. లేదా, సభ్యరాష్ట్రములందు మూడింట రెండువంతులు సవరణ అవసరమని పిటీషనుపెట్టుచో వివిధ రాష్ట్రముల ప్రతినిధులయొక్క ‘కన్వెన్షను’ను కాంగ్రెసు సమావేశపరచవలెను. ఇటుల ప్రతిపాదించబడిన సవరణ

లను సభ్యరాష్ట్రములందు వాల్టింట మూడువందలు వానిని అంగీకరించవలెను. ఈవిధముగా సభ్యములు వాల్టింటి, సవరణలు ప్రతిపాదించి, వానినింగీకరించుచేయుట బ్రహ్మాండమగు కార్యమగుచున్నది. నీనుకనే ఇతరకారములందు పందొమ్మిదికంటె హెచ్చుసవరణలు అంగీకరింపబడుచున్నవి.

II

ఇంగ్లాండాదిగాగల దేశములందువలె, రాజ్యమునకుం తకు మూలాధారమై ప్రజలెల్లరకు పరిమిప్రాయముగల రాజ్యాంగవిధానమును, అధికారముల పాఠముల మూర్ఖురీతినే మూర్ఖుటకు వచ్చి మూలమున కథ బాధ్యతలు. కారమిచ్చుట, ఈ కాలపు ప్రజల నే భవించుచున్న చూడ ధనికుల, భూస్వాముల నిరంకుల గాఢకార ప్రేమ గమనించిన, శ్రేయోదాయకముగా గొప్పర్పుట లేదు. చాలాకాలమునుండి బాధ్యతాయుత సంస్థల ద్వారా రాచ కీయవిజ్ఞానముబొంది, వెనుకముందుల గమనించి వ్యవహార మొనర్చు ఇంగ్లీషుప్రజల కిట్టిసంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మొసగుటవలన, విపరీతపరిస్థితులు కల్గుట లేదుగాని, ప్రజాస్వామిక సంస్థల నడపుటలో హెచ్చయనుభవము లేక, దాస్యపు బుద్ధిని దూరముచేసికొనలేక, స్వతః రాచకీయరంగమున త్యాగముచేసి విజ్ఞానముబొంద నిచ్చుగింపని ఇటాలియను ప్రజలు, తమరాజ్యాంగము నిరంకుల పాలకుల వాస్తవము

పాఠము
త్యక్తు
బాధ్యతలు.

గుచుండ, గుడ్లమిటకరించి యూరకుండిరి. తుదికు ఇంగ్లాండునందై నను 1919 లోను, 1925 లోను, 1931 లోను, ప్రజలు తమతత్వము తామే యెరుంగక, వేలంవోగా, ఒకే పార్టీనారి నత్యధికసంఖ్యాకులుగా యెన్నుకొని తమపై విరంకుళాధికారపు పెత్తనము దెచ్చిపెట్టుకొని, మూల్లజొద్దిరి. క్రీ. శ. 1931 లో నిర్మితమగు పార్లమెంటునకు రాజ్యాంగ విధానమునే మార్చు సర్వస్వోత్త్రయము, ఏయట్లంకుటాశేకుండ యుండుట ప్రజలకు నష్టదాయకమని వేరుగా చెప్పవలెనా? మంత్రివర్గమునకు చెల్లని పార్లమెంటు సభ్యులు పడింట్ల తొమ్మిదిమందియు, ప్రతిక్షికిజెడిన గారు. మిగతా ఒక్కరిని పొందియున్నంత కాలము, రాజ్యాంగవిధాన సంస్కరణ న్యాయబద్ధముగ జరుగునని యెప్పుడునమ్మగలరు?

మొత్తముమీద సాధారణశాసనముల నిర్మించుట కంటె రాజ్యాంగవిధానపుచట్టమును సవరించుట కష్టతరమై యుండుట అవసరమేకాని, అమరికాయుండును, ఆస్ట్రేలియాయందును, తుదికు సిద్ధిగ్లాండునందు నేర్పరుపబడిన ప్రజ్ఞేకపు ఆటంకములుమాత్రము, సక్రమమును అవసరమునగు సవరణలు, ప్రజలచే అంగీకరింపబడకుండునట్లుచేసి, ప్రజల సహజాభివృద్ధి కాలంకకరములుగా నుండుటకుకూడ అభిలషింపదగిన పద్ధతి కాదు. ఈదినములందు సామాన్యశాసనమును నిర్మించుటకే సంస్కారులు, పదివత్సరములపాటు

కష్టించవలసివచ్చుచున్నది. అమెరికాపద్ధతుల బట్టిచూడ, రాజ్యాంగవిధానమునందు సవరణజేయు పనులెసన్న, కొన్ని తరములసర్వతమా, సుస్కారులు, అందుననుగు బాధలకు లోనై, సంస్కరణలకై కృషి చేయవలసియుండును. ఇట్టి కఠినమగు అగ్నిపరీక్షకు తాళుట గుస్తరము. కొంచును సంస్కారులు సక్రమాందోళనమే చూడటని, విల్లవ కాదులుగా మారవచ్చును. మరికొందరు, ఆ బాధంగముచే స్వకాగ్య తత్పరులు కావచ్చును. తుదకు అమెరికాయందున్నట్టి, ప్రజాసామాన్యము రాచకీయపరిణామములయొడి పూర్తిగా యుదాసీనులు కావచ్చును. విప్లవ మంతయున్నదాయకమో, ప్రజలు రాచకీయప్రపంచమున నిర్జీవప్రణిమలగుటయు అంత నష్టదాయకమే ! కనుక, రాజ్యాంగవిధానమునకు సంబంధించిన సవరణలు, శాసనసభలచే నాధారణపద్ధతి ననుసరించి కాని, మూడింట రెండువంతులనుది సభ్యులచే కాని, ఆమోదించబడినపిమ్మట, “రిఫరెండము”నందు ప్రజలయందు హెచ్చుమందిచే నంగీకరింపబడుట చాలును. అప్పటికే, అవసరమగు సవరణలు తప్పక వీగిపోవును. అవసరమగు సవరణలు, అంగీకరింపబడునరికి, ఎన్నోవత్సరముల వయస్సు ప్రజాప్రచురజీవితమందు, ప్రతిబిల్లును పొందియుండును. రాజ్యాంగవిధానముయొక్క సౌష్ఠ్యము ఎల్లప్పుడును, అసాధారణవర్తితులం దగత్యమగు సవరణల స్వీకరింపజాలు తక్కి

గల్గి, స్వవినాశనకరమగు సవరణలను విప్లవముకల్గింపకయే నిరాకరించు శక్తికల్గియుండుటయందే గాననగును. అపారమును, ఆపురూపమునగు రాజ్యాంగసంస్కరణలు, ఇంగ్లాండునందు, రాజ్యాంగవిధానము చూలమునను, సక్రమపద్ధతుల ననుసరించియు మాత్రమే ఏర్పరుపబడినవన్నచో, ఆరాజ్యాంగవిధానపు సమర్థతయు, సాష్టవమును కొనియాడతరమా? సక్రమరాజ్యాంగాదోళనమునం దంతగా నమ్మిక లేని లేబరుపార్టీవారుకూడ, ఆప్టీలియాయందు రాజ్యాంగవిధానమును గౌరవించుచున్నారన్నచో రాజ్యాంగవిధానమును సవరించుటకు అనువైయున్నదను నమ్మకమే అందులకు ముఖ్యకారణము.

తనస్వరూపమును తానే తనవృద్ధికారకముగనే మార్చుకొనుశక్తి ప్రతి రాజ్యాంగవిధానమునకు నుండుట అత్యంతావశ్యకమని జూచితిమి. ఇక నిప్పుడట్టి రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమునందు ఏయే ముఖ్యభాగము లగత్యమొచూడవలసియున్నది. ఆధునిక రాజ్యములందును ప్రజాస్వామిక రాజ్యములందును, 'మెజారిటీ' యందున్న పార్టీవారు అల్పసంఖ్యాకులయొక్క స్వత్వముల గౌరవించుటకు, వారి సంస్థల రక్షించుటకు అంతగా ఆతురతజూపుట లేదు. గ్రీసు దేశమందు ప్రత్యర్థిపక్షపు నాయకుల దేశమునుండి వెడల నంపుచుండుట యిప్పటికిని కలదు. మనదేశమందలి సాండి

చైరివట్టణమందలి ప్రత్యర్థినాయకులు శశిని చేయబడిరి. అమెరికాయందలి కార్మిక సంఘములందొక్క విధమైన సంఘ నాయకులను వెదకి వెదకి ఛేరసాలయంగు పెట్టుట కలదు. ఈనాటికిని కమ్యూనిస్టుస్థానీల గాచరీయాంగోళనము నా పుట కనేక దేశములంగు శ్రబల ప్రయత్నములు చేయబడు చున్నవి. ఐర్లాండునందిప్పటికి స్వతంత్రతానోదనను పురి గొల్పు గ్రంథములు బహిష్కరింపబడుటయు, స్వతంత్రతచ నాకాశలలగు గ్రంథకర్తలు అవహానింపబడుటయు జాడ నగును. మన దేశమంగు సంచమాల సింకను సాధారణసాం ఘిక, నైతిక స్వత్వములు దక్కకున్నవి. అమెరికాయందు నీగ్రోజాతివారు, దక్షిణాఫ్రికాయందు భారతీయులు, నీగ్రో లు ఈనాటికిని కడుంగడు కడగండ్లకు లోనగుచున్నారు. బాల్కనురాష్ట్రములందలి రాష్ట్రీతకభావలకు జెందిన ప్రజలకు, వారిభాషాప్రచారమును, ఆయాప్రభుత్వము లిప్పటికిని ఆటంకపెట్టుచున్నారు. జపానునందు కార్మిక సంఘముల స్థాపనను ప్రభుత్వము ప్రతిఘటించుచున్నది. ఇట్టి అపకారములు ప్రజలకు జరుగకుండుటకై, రాజ్యాంగవిధానపుచట్టమునందే తగునియమముల నేర్పరచు టగత్యము.

నిరంకుశులగు చక్రవర్తు లెట్లు అజ్ఞానులై ప్రజల కపచారములు చేయదొరకొందురో, అల్పసంఖ్యాకులగు రాజ్యాధికారులు తమకు పెరజాతివారగువారిపై నిర్బంధ

ముల నెల్లమొపబ్బియత్నింతుగో, అటులనే, ప్రజాస్వామిక మందును, అధిక సంఖ్యాకుల నాయకులుకూడ తదితరులపై నిర్బంధములమోపి కష్టములదెచ్చిపెట్టుటకు సందేహించరు. నిరంకుశాధికారుల నరికట్టుట అంతకష్టసాధ్యమైన పనికాదు కాని, ప్రజాస్వామికమందలి 'మెజారిటీ' యొక్క నిరంకుశత నాపుట దుస్సరమైన కష్టకార్యము. "తాము పల్కినదే బ్రహ్మవాక్కు. తాముచేసినదే దేవకార్యము" అను సంపూర్ణ విశ్వాసము, మెజారిటీవారికి కడుసులభముగా కల్గుచుండును. కనుక, అట్టి ఆత్మవిశ్వాసముచే తన్మయతబొందువారు. తదితరుల భేదాభిప్రాయములందు, భేదమగు ఆచారములందు అసహనముజూపుట సర్వసాధారణము. పొంగిపొరలినచ్చు మెజారిటీవారి ఆగ్రహము నాపుటకు, అనాగోచనము నరికట్టుటకు, విష్టవములైనను కార్యకారులు కాజాలవేమో? కనుకనే, అసాధారణమా, అనుల్లంఘనీయమును, అఘండము నగునీ 'మెజారిటీ' యొక్క నిరంకుశతనుండి, ప్రజాసామ్రాజ్యమును, వారిసంస్థలను, స్వాతంత్ర్యములను, సంరక్షించుటగ త్యము. ఏది మెజారిటీకి జవనత్వముల కల్గించుచున్నదో, ఎయ్యది ప్రజాస్వామ్యమును స్థాపించుచున్నదో, ఎద్దానివలన రాజ్యాంగసంస్థలు తమస్థానమును బొందుచున్నవో, అట్టి రాజ్యాంగ విధానపుచట్టమునందే వివిధప్రజాసమూహములకు, వివిధప్రజాసంఘములకు, వివిధవ్యక్తులకు, నైతిక,

ఆర్థిక, సాంఘిక, రాచకీయజీవితపథములం దేయేసాధారణ స్వాతంత్ర్యము లెల్లప్పుడు లభ్యపడనగునో నిర్ణయించుట గత్యము. ఆ స్వాతంత్ర్యములకు భంగము లేకుండనే, ప్రజల యందొక్కొక్కరికి, వారివారస్వరక్షణ, స్వపోషణముచేయుములకు, జీవనాధారముగు స్వత్వముల గౌరవించుచునె, ప్రజాజీవితమందు, దేశజీవితమందు ఆస్వత్వముల మినహాయించగా మిగిలియున్న భాగమునందే వ్యవహరించుటకు రాజ్యాంగసంస్థల నియమించునట్లును, అట్లు ప్రశ్నేకింపబడినట్టియు, రాజ్యాంగసంస్థల యధికారమున కతీతమైనట్టియు ప్రజాజీవనమును, ఆసంస్థలు రక్షించునట్లును, రాజ్యాంగవిధానపుచట్టము నిర్ణయించుట శ్రేయోదాయకము.

ప్రజాస్వామికము జయప్రదమై, సుస్థిరమై, కలకాలము ప్రజలకు శ్రేయోదాయకముగా నుండవలయునన్న ప్రథమప్రకరణమందు వివరింపబడిన సదుపాయములు అగత్యము. వానిని ప్రజలు తమంతతామే కల్గించుకొనుటకు బ్రయత్నించుట శుభప్రదమేకాని, వానిని సంపూర్తిగా వారు స్వయంకృషివలన నేర్పరచుకొనుటదుస్తరము. అట్టిసదుపాయముల కల్గించుటకై రాజ్యాంగవిధానము, తన రాజ్యాంగసంస్థలకు విధి కృత్యముగా నేర్పరచుటవసరము. ప్రజలు విజ్ఞానులగునట్లు ప్రజలకు తినుటకుతిండి, త్రాగుటకు పానీయములు కొదువ లేకుండునట్లు జూచుట, అనారోగ్యము బాపుకొనుటకు, ఆప

దలగడచుటకు, స్వాభివృద్ధిబొందుటకు సావకాశములకల్పించుట, ప్రజాసామ్యము తమవారసత్వపుచాక్కును సర్వస్వతంత్రతతో నుపయోగించుకొనుటకవసరము. మతస్వాతంత్ర్యము, అభిప్రాయప్రకటనాస్వాతంత్ర్యము, స్వశక్తుల ప్రకటించు స్వాతంత్ర్యము, స్వయంనిర్ణయత సూచించు సంస్థలస్థాపించు స్వాతంత్ర్యము, ప్రజలెల్లరికి సంపాదితమైననే ప్రజాస్వామికము శోభాయనూనమగును. వాంఛికముగా గాని, రాచకీయముగా గాని, ఆర్థికముగా గాని, ఎట్టివారైనను, అసహాయులైనను ప్రజలకు నూతకల్పించి, స్వయంసహాయశక్తిప్రజలందరకు ప్రసాదించిననే ప్రజలు తమయందంతర్గర్భితమగుపాలనాశక్తిని, ఇవాపరిలోకకళ్యాణప్రదమగునట్లు ప్రదర్శించగలరు. ఇట్టి సమపాయములనన్నిటిని స్వైరక్షణకును, స్వవృద్ధికిని, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముగాని ప్రజలందరికి కల్పించుట అగత్యము, వీనినిప్పటికిని సంపూర్ణముగా గాని, సంతృప్తికరముగా గాని, అనే ప్రజాస్వామిక రాజ్యములు స్థాపించుట లేదు. వీనిని అనుభవమునకు దెచ్చు పథ్యుక్తధర్మము, ప్రతి గాజ్యాంగ సంస్థపైనను, రాజ్యాంగవిధానపుచట్టము నిర్ణయించుటత్యంతావశ్యకము. ఈచట్టమీ రెండవధర్మమును పాలించవలసియున్నది.

రాజ్యాంగవిధానపుచట్టమునందు రాజ్యాంగవిధానపు మూడవధర్మముకూడ ఇన్నాడిప్పుడు పేర్కొనబడుచున్నది. రాజ్యాంగ సంస్థల యధికారమునకుమించి, ప్రజలకే యోస్వాతం

త్ర్యములుండదగునో నిరూపించుట యొదలిధర్మము. ప్రజలు యోగ్యులగు పౌరులగుటకుగాను ప్రభుత్వము నరవేర్చవలసి నకార్యక్రమమును సూచించుట రెండవధర్మము. ఏయేవిధముల, ఏయేసంభకార్యనిర్వాహణమునకు, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగ మేర్పరుపబడుచున్నదో తెల్పుట మూడవధర్మము. శ్రీఅరిస్టాటిలుగారు, ప్రజలనీలినను, శోభాయనానముగా జేయుటయే ప్రభుత్వధర్మమనిరి. వాసిగురువగు శ్రీ ప్లేటోగారు, ప్రజలను వారివారివృత్తులందు, ధర్మసూత్రముననుపరించి యుంచుటయే ప్రభుత్వవిధిత్వమనిరి. మనయుద్ధాలు ధర్మార్థకామముల పెరిపొందించి, ప్రజలకు మెల్లప్రతిష్ఠించుటయే, ప్రభుత్వపుధర్మమనిజోధించిరి. ఈనాడు పురాణాధికవాదులు, సమిష్టివాదులును, ప్రజలసభిచ్ఛిష్టకేంద్రులు, మారికి ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానసంపాదన కగత్యమగు యవకాశములనన్నియుటయే ప్రభుత్వపుసీతీయని వాదించుచున్నారు. ఎందును ఈ కాలమందు ప్రజలభాగ్యభోగ్య ఆధ్యాత్మికజ్ఞానాభివృద్ధికై తనసర్వశక్తుల నుపయోగించుటయే, ప్రభుత్వముకయొక్క గమ్యస్థానమని అంగీకరించుచున్నారు. ఇట్టి గమ్యస్థానము జేరుట కెట్టిచర్చల, ఏసూత్రములను ప్రభుత్వమవలంబించవలయునో, ప్రజలెల్లరికామోదనీయముగా నుండునటుల రాజ్యాంగ విధానపు చట్టమందు తెల్పుట శుభప్రదమే యగును.

ప్రతిరాజ్యాంగవిధానమునందును, ఈమూడుధర్మములు పేర్కొనబడినవని చెప్పనలవికాదు. స్విట్జర్లాండు, అమెరికా, మెక్సికో, జెకోస్లావాకియా, జర్మనీ, ఎస్తోనియా, డెన్మాంకు, ఆస్ట్రియా, పోలండు, జగొస్లావియా, బెల్జియము, ఐరిషు శ్రీస్వీటులయొక్క రాజ్యాంగవిధానములచట్టములయందు ప్రథమరెండుధర్మములును పేర్కొనబడియున్నవి. జగొస్లావియా, జర్మనీ, ఎస్తోనియా, రాజ్యాంగపుచట్టములందుమాత్రము మూడవధర్మముల కొంతవరకు సూచింపబడుచున్నది. ఇంగ్లాండు, ఫ్రాన్సు, దక్షిణాఫ్రికా, కెనడా, ఆస్ట్రేలియాలు యొక్క రాజ్యాంగవిధానములకు దీరాజ్యాంగము యొక్క ధర్మములు ప్రత్యేకముగా పేర్కొనబడలేదు. ఇందులకు రెండుకారణములున్నవి. ఒకటి యుద్ధమునకుపూర్వము ఈతొమ్మిదిధర్మములను మేల్పడిన రాజ్యాంగవిధానపుచట్టములందు, ఈధర్మములను (పౌరసత్వపురాగులని పిలిచినందున) పేర్కొనబడకుండా వర్తమానధర్మములతోకూడాయెను. మరొకటి, బ్రిటిషువారి ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు పౌరసత్వపురాగులన్నియు అనన్యము, ఆచారసజాతు ప్రజలకు కల్పింపబడుటయు, అనారానుగతముగా నష్టిహాకులనాయా దేశముల రాజ్యాంగములు గౌరవించుచుండుటయు సర్వసాధారణమైయుండెను. ఇట్లాండుయొక్క రాజ్యాంగవిధానమీనాటికిని చట్టరూపముదాల్చుకున్నను దానియొక్కరూపు

శేఖలు, వన్నెచిన్నెలు సంపూర్ణముగా సుపొందియొన్నవి. ఆ రాజ్యాంగవిధానమునందే పౌరసత్వపు హక్కులు యిమిడియున్నవి. ఆసాంప్రదాయమునే బ్రిటిషువారి ప్రజాస్వామిక రాజ్యములన్నియు పొందియున్నవి. కనుకనే క్రత్యేకముగా నట్టి పౌరసత్వపుహక్కులు ఆయా దేశముల రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములందు బేర్కొనబడలేదు. రెండవ కారణమేమనగా, ప్రాస్తునందు అకస్మాత్తుగా కల్గిన రాజ్యాంగవిపత్తు బాపుకొనుటకై త్వరితగతి రాజ్యాంగవిధానమును నిర్మించుటకై ప్రయత్నము జేయబడుటచే ఈ రాజ్యాంగవిధానపు ధర్మములందు బేర్కొనబడలేదు.

ఇప్పటివరకును పాశ్చాత్యదేశములందేకాక, ఆధునిక ప్రపంచమందంతటను ప్రజలయొక్కయు, పౌరులయొక్కయు, హక్కులగూర్చియే, రాజకీయజ్ఞులు శ్రద్ధవహించుచున్నారు. ఇందులకు గారణములేకపోలేదు. నిరంకుశాధికారులకింద నవసీయవసి, మెజారిటీల దుష్పరిపాలనముకింద యవస్థపడియున్న ప్రజలకు, తాము తమ ప్రభుత్వమునడల జూపవలసిన బాధ్యతను గురించికాక (తా మెల్లప్పుడు ప్రభుత్వాజ్ఞలకు తల యొగ్గుచునేయుండుటచే) తమయెడల ప్రభుత్వము జూపెట్టదగు దయను, శ్రద్ధను గురించియే వట్టుదలకల్గియుండుటలో ఆశ్చర్యమేమికలదు! కాని యిప్పుడిప్పుడు, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము స్థిరపడుచున్నకొలది, ఆ రాజ్యాంగవిధానము

స్థిరస్థాయి యగుటకు, ప్రజలు దానియెడ జూపదగు ధర్మముల గురించి రాచకీయజ్ఞులు శ్రద్ధజేయుచున్నారు. ప్రజలెల్లరు తమ రాజ్యాంగవిధానమును రక్షించుకొనుటకును, నిలబెట్టకొనుటకును సకలప్రయత్నములజేయ సంసిద్ధులుకానిచో, ఇటలీయందు ప్రజాస్వామిక మదృశ్యమైనటుల, జర్మనీయందు నిరంకుశపుష్టతనము రానైయున్నటుల, పోలండు, బల్గేరియాలందు ప్రజాస్వామికము అంతమొందినటుల, రుజ్జులకు ప్రజాస్వామికరాజ్యాంగమే దక్కకుండునని, రాచకీయనాయకులు, రాచకీయజ్ఞులు కన్గొనుచున్నారు. కనుకనే జర్మనీ, పోలండు, రాజ్యాంగవిధానచట్టములందు పౌరులు, తమ రాజ్యాంగముయెడ, తమ సంఘముయెడ నెఱపవలసిన ధర్మములు పేర్కొనబడుచున్నవి. ఆదిమకాలమందు మనఋషులు ప్రజలు రాజునెడజూపదగు బాధ్యతలను నిరూపించిరి. అటులనే శ్రీష్టేటోగారును, పౌరులెల్లరికి తమతమ బాధ్యతల నిర్వర్తించు విధానము నేర్పరచవలెననిరి. క్రైస్తవప్రపంచ సౌర్యభౌమత్వమునహించిన పోపుగారును, పౌరులబాధ్యతల పేర్కొనిరి. కాని, ఆకాలపువారు పౌరులయెడల రాజ్యాంగమునెఱపవలసిన ధర్మములను సంపూర్ణముగా నిర్వచించలేరి. పోలండు, జర్మనీదేశముల రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములు, రాజ్యాంగవిధానముల హక్కుబాధ్యతలను, పౌరులయొక్క హక్కుబాధ్యతలను పేర్కొని, ఇరుపక్షములయెడ

సమానాధరతజూపి, రాజ్యాంగతత్వపు ప్రాధికారమును, కృత్రిమ స్వామిక రాజ్యాంగముయొక్క స్వార్థక తనముజూపుచేయుచున్నది.

ఎట్లెట్టి బాధ్యతల రాజ్యాంగము నిర్వహించవలయునో పౌరుల స్వత్యముల నెంతవరకు గౌరవించవలెనో, సంపూర్ణముగా విచారించుట కిదియవనుకాదు. "అమెరికా ప్రజాస్వామ్యము" "జర్మనుప్రభుత్వము" లపై ప్రాయబడిన గ్రంథములుగను, అయాప్రభుత్వము జేయే పౌరస్వాధికారుల ముగిసినవరకు రాజ్యాంగ బాధ్యతల నెరవేర్చవలసియున్ననో, సంపూర్ణముగా వివరములొసంగ బడినవి. రాజ్యాంగ విధానపు దట్టముల నెఱుగని ఇగ్లాండు దేశమునందు, ఏయే పౌరస్వాధికారుల ఆచరణయందు అనుభవనీయుమగుచున్ననో యొక్కిండ చెప్పవారి పబడినది.

(1) పౌరులెల్లరు తమతమసంఘముల నేర్పరచుకొనుటకు, తమయభిప్రాయముల పత్రికలవలన, గణపత్రికల రూపకముగా, సభలద్వారా తెల్పుటకు స్వతంత్రతకలిగియున్నారు. (2) వార్తాపత్రికాప్రచురణ స్వతంత్ర్యముగలదు. (3) మతస్వతంత్ర్యమేర్పడినది. (4) ఆధునిక జీవితరక్షణకై కార్మికులు సమ్మెకట్టుటకు స్వతంత్ర్యము బొందియున్నారు. వీనికితోడు రాజ్యాంగ మొక్కింద నుదహరింపబడిన బాధ్యతలను, పౌరుల స్వతంత్ర్యతకై సర్వనమూనత్వలభికై నెరవేర్చుచున్నది:— (1) నిర్బంధ ప్రారంభవిద్యను

ను ప్రజలకు ప్రసాదించి, బీదలబిడ్డలపోషించి క్రమ క్రమముగా హెచ్చుచున్న పౌరులకు వయోజన విద్యా ప్రాప్తిని లభింపజుచున్నది. (2) ప్రజల రాచకీయ విజ్ఞానాభివృద్ధికి రాచకీయకర్షణలు సర్వస్వతంత్రబాంధి తమద్రాచారము చేయుటకు బాహు-బాంధియున్నవి. (3) కృషిచేసి తీవ్రనోపాధి నొందుచు గోశాలము ప్రతిపౌరునకు, ప్రభుత్వము కల్పించుటకు కంకణముగట్టుకొని, నిరుద్యోగనివారణ కార్యక్రమమువలంబించి, నిరుద్యోగులకు రక్షణకల్పించుచున్నది వృద్ధులకు, అనాథలకు, అతివారికి శరణ్యముకల్పించుచున్నది. వీరందరికి, పౌరసత్వపు హక్కును ప్రసాదించుచున్నది. (4) పుట్టుకతో సంబంధము లేకుండా, అర్హులగువారిని ప్రభుత్వోద్యోగులుగా నియమించుటకు బ్రయత్నించుచున్నది. ప్రజలు తనయెడ జూపదగు ధర్మములగుర్చిన చింత లేకయే ఆ ప్రభుత్వమున్నది. క్రీ దటియుద్ధమందును, 1926 నందు సంభవించిన “జనరలుస్ట్రైకు” నుకును, ప్రజలు ఆ దేశపు రాజ్యాంగము రక్షించుటచే నడుముగట్టి నిలబడిరి.

తమరాజ్యాంగవిధానములను చట్టరూపముగా బాంధియున్న దేశములలో పోలాండుయొక్కచట్టమే, పౌరులనాకుబాధ్యతలగురించి నిండువివరముల నొసంగుచున్నది. కనుక ఆ దేశపు రాజ్యాంగవిధానమునందలి విశేషములకొన్నిటినిచ్చట పేర్కొన్నచో, ఈకాలపు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టము

లందు పేర్కొనబడు, పౌరులకు, రాజ్యాంగములకు కరస్పరముగానుండు హక్కుబాధ్యతలకు సంబంధించిన సూత్రముల రీతి తెలియనగును. (1) పోలాండురాజ్యాంగమందు పౌరుడు గానున్న వ్యక్తి మరేయితర రాజ్యాంగమునకు చెందరాదు. (2) పోలాండు రిపబ్లికునకు విశ్వాస్సులయిండుట, పౌరుల ప్రధానధర్మము. (3) రాజ్యాంగచట్టము, దానివనుచరించి నిర్మించబడు శాసనములు, ప్రభుత్వోద్యమముల ననుసరించియే పౌరులెల్లరు ప్రవర్తించుకొనవలయును. (4) ప్రజాపౌరుడును నైతికశిక్షణమును బొందవలయును. (5) జాననబద్ధముగానుండు శిస్తులను ఆతడు చెల్లించవలెను. (6) రాజ్యాంగసంస్థలందెద్దియైన కోరు సహకారమును చేయుటకును, రాజ్యాంగసేవ, అగత్యమైనప్పుడు చేయుటకును ఆతడు సంసిద్ధుడైయుండవలెను. (7) బిడ్డలందరికు ప్రైమరీవిద్యనైననొసంగి పౌరసత్వముబొందుట కర్హతకల్పించుట పౌరులధర్మము.

రాజ్యాంగవిధానము, ప్రజలయెడజూపదగు శాశ్వతను, జర్మను రాజ్యాంగవిధానపుచట్టము సమగ్రముగానిరూపించుచున్నది. (1) కుటుంబముల యభివృద్ధినికాక్షించి, గొప్పకుటుంబములరక్షించుట రాజ్యాంగపుధర్మము. (2) తల్లిదండ్రులు తమబిడ్డల సలక్షణముగా పెంచునట్లు జాగ్రత్తపడి, బిడ్డలందరి అరోగ్యవిద్యాభివృద్ధికల్గుటకు, రాజ్యాంగము శ్రద్ధచేయవలెను. (3) తగు శాసననిర్మాణముచే, తండ్రితన

బిడ్డల రక్షించవలెను. (4) బాలబాలికల నైతిక, ఆర్థిక, సాంఘిక జీవితమునందు సురక్షితపరచవలెను. (5) విద్యాభివృద్ధి, కళలప్రోత్సాహముకల్పించవలెను. (6) చారిత్రక సంబంధముగు, కట్టడముల, స్మృతివైచిత్ర్యముల గల్గిన సంస్థల రక్షించవలెను. (7) కేశపుఆర్థిక సంపద పాద్యమైసంతవరకు కుశలం దరియందు సమాజముగా విభజింపబడునట్లు చేసి, పుర్రక వాణిజ్యములు, సామ్రాజ్య గ్రామాలను సరించి, కార్మికులతో విమునకు భంగకరము కాకుండా, సంఘనాసురస్వయం కల్గునట్లు, రాజ్యాంగము శ్రద్ధచేయవలెను. (8) కార్మికులను రాజ్యాంగము, ప్రోత్సేకముగా రక్షింపబూనుకొనవలెను. (9) స్వతంత్ర భావకల్పితముగు అని విధములగు నూతన ఆలోచనలు, వస్తుజాలములు, యంత్రములును, రాజ్యాంగముయొక్క సాయము బొందు అన్వేషకల్పముండవలెను. (10) నానాజాతులకు సమానముగు శాసననిర్మాణమును, కార్మికులరక్షణకై చేయవలెను. ఈవిధముగ నే, నూతనముగా స్థాపించబడిన, ఎస్థోనియా, బల్గేరియా, సోలాండు, ఆస్ట్రీయా రాజ్యాంగములయొక్క చట్టములందుకూడ రాజ్యాంగముయొక్క ధర్మములు పేర్కొనబడుచున్నవి.

వ్యక్తులకు, వారికి సంబంధించిన సంస్థలకు సాంఘికాధిక, రాచకయ, మత, స్వాతంత్ర్యములను రాజ్యాంగవిధానమున రక్షణ (Safe guards) గావించుటవసరము. ఈస్వా

తంత్ర్యములెట్టివో చెకోస్లావాకియా రాజ్యాంగవిధానపు చట్ట మందు పేర్కొనబడియున్నవి. (1) స్త్రీపురుషభేదముల గమనింపరాదు. మతము, గ్రామము, జాతి, భాషా భేదముల గమనించక, ప్రజలయొక్క దేవారక్షణ కల్పించి వారికి స్వాతంత్ర్యము ప్రసాదించుట రాజ్యాంగముయొక్క ధర్మము. (2) ఉద్యోగముల నమీసరించి వాస్తవే నిరుగులవిషయాలెను. (అన్ని రిపబ్లికులందును ఈవిషయముకలదు). (3) శాసనబద్ధముగా తప్ప, ఏవ్యక్తియొక్క స్వాతంత్ర్యమును తగ్గింపరాదు. (4) ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహణమునకై సిద్ధి పుచ్చుచు రాదు. (5) ప్రతిపౌరుషును దేశమందెచ్చోటనైన ఆస్తి సంపాదించుకొని గృహమునిర్మించుటకు హక్కుకలదు. సంఘాపసరములకే, శాసనబద్ధముగానున్నప్పుడు అట్టిహక్కును సంకుచితపరచనగును. (6) వ్యక్తిగతమగు ఆస్తిని శాసనబద్ధముగనే సంకుచితపరచవచ్చును. అట్టిఆస్తిని ప్రభుత్వము వశపరచుకొనుచో ప్రతిఫలము ఆయావ్యక్తులకు చెల్లింపవలెను. (జర్మనీయందు నిట్లే) రాజ్యాంగవిధానపు చట్టనవరణద్వారా తప్ప వేరువిధమున ఈహక్కును తగ్గించుటకు వీలులేదు. (7) విదేశములకు వెళ్లుటకు పౌరులకుండు హక్కు శాసనముద్వారానే తగ్గింపవీలగును. (8) ప్రభుత్వముచే వేయబడు శిస్తులు రుసుములు శాసనబద్ధముగ నుండవలెను. (9) నివాసమునకై నిరూపింపబడు గృహముల నెవ్వరును ఆగృహస్థుని యాజ్ఞ

బాంధవిదే చోరరాడు. (10) శాస్త్రవబద్ధముగా నుండునంతవ
 రకు వత్రికాస్వాతంత్ర్యమును, సభాస్వాతంత్ర్యమును, సంఘని
 ర్మాణాస్వాతంత్ర్యమును సుకష్టిశతరచనతాకు క్రిమినలులాకు
 వ్యతిరేకముగాను, కొంత ప్రబలకు బహుద్ధముగగాని ప్రవ
 త్తివంతముగానే ఉన్నవచూడవచ్చేవరకుచరాదు. అట్ల
 కొంతవచూడవచ్చు అట్లగాని మత్తోధము కల్గినప్పుడుగాని,
 విచేదనములతోను ముఖంబును కల్గినప్పుడుగాని సంఘనిర్మాణ
 స్వాతంత్ర్యములు వదిలివేయవలసినవికదా. (11) శా
 స్ట్రానికాంతములకే అర్హమునగునట్టి స్థానములకే సేవ్యులు
 కులు. సభానికే అర్హమునగునట్టి స్థానముల నిర్మాణ
 మును జేయవలసినది. నిర్మాణములకాని నిర్మాణములకేవల
 వబహుకారములకే అర్హమునగునట్టి స్థానములకే నిర్మాణములు
 వలసినవి. (12) ప్రతి
 వ్యక్తియు తనమును నిర్మించుకొనగాని అర్హమును కొనుట కర్హ
 డు. (13) ప్రతివ్యక్తియు తనమును నిర్మించుకొనగాని అర్హమును
 దు. (14) ప్రతివ్యక్తియు తనమును నిర్మించుకొనగాని అర్హమును,
 వ్రాతవల్లము, కరవ్రతములు, బాహ్యము. తదితరకర్మములచేత
 ప్రకటించు నధికారము పొందియుండవలెను. నిజమునై సంస్థ
 లకు నిట్టివాక్కుకలదు. (15) శాస్త్రసంబంధముగు పరిశోధనల
 కడ్డంకులు కల్గింపరాదు. (16) మతస్వాతంత్ర్యము ఆత్మవిశ్వా
 సముల స్వాతంత్ర్యము అందరికి నమానముగా నుండవలెను.
 తల్లిదండ్రులకు గాడ్డియనులకుతప్ప మిగతా వారికివ్యక్తికి ఎవ్వ

రియొక్క మతాచారములపైనను అధికారముండిను. రాజ్యాంగమునకు అన్నిమతములును సమానముగు గౌరవార్హములే ! దేశశాంతికి, నైతికజీవనమునకు భంగగిరి పునతిప్ప, మతస్వాతంత్ర్యము సంకుచితపరుపరాదు. (17) నీసూలు తమకు ఆలవ్వాటైన అనాదిసిద్ధమగు తేక యిష్టమగు భాషలనుపయోగించవచ్చును. మత, భాష, జాతి, అదానాభేదముల పాటించక అందరిని సమానముగా రాజ్యాంగము జూరించవలయును. (18) బస్తీలయందు, 'చెకోస్లావకో' భాష కాక, తదితర భాషలకు జెరిసప్రజల విద్యాభివృద్ధినిమిత్తము ఆభాషలద్వారానే విద్యాప్రచుర మొనర్చుటకు విద్యాలయములను రాజ్యాంగమువారు స్థాపించవలెను.

ఈవిధముగా మూఁసంధ్యములు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములు నిర్వర్తించుట యుక్తియు వ్యవస్థయుపాదేశంస్థలు స్వాతంత్ర్యములు ప్రభుత్వముయొక్కయు పౌరులయొక్కయు బాధ్యతలు నిర్ణయించుచు రాజనీతిసూత్రముల గాజ్యాంగవిధానపు చట్టములందు జేర్చుట శ్రేయోదాయకమని రాజ్యాంగవేత్తల యభిప్రాయమైయున్నది. మన కాంగ్రెసు పాకుకూడ మనప్రజల సాధారణపాక్కుల నిర్వచించుటకు ప్రయత్నించుట కిదియే ముఖ్యకారణము. రాండుపేబిలు కాన్పరన్ను నందుకూడ ఇట్టిపౌరసత్వపు పాక్కుబాధ్యతలగూర్చి హెచ్చుగా శ్రద్ధచేయబడినది. ఈరాజ్యాంగవిధానపు చట్టములం

దు లిఖంపబడినట్లు ప్రభుత్వములుగాని, ప్రజలుకాని ప్రవర్తించకపోవుట సాధ్యమే! జర్మనీయందు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టముయొక్క మూలసిద్ధాంతములకే భంగకరముగా నుండునట్లు శ్రీ ప్రెసిడెంటు హిందెన్ బర్గుగారు వారిప్రధానమంత్రులు శ్రీ బ్రూనింగు, శ్రీ వెపెరుగారు శాసనసభల నంత మొందించి ఆర్డినెన్సుల నిర్మించి, ప్రషియూరాష్ట్రపు మంత్రాంగవర్గమును పదవ్రష్టతయొందించి, తనుకిష్టమును నాజీసార్వీ వారిని బలపరచుట అచుభవైకవేద్యము. అటులనే పోలాండునందును చెకోస్లావాకియా యందును, తదితర బాల్కన్ రాష్ట్రములందును తను రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములందేకాక, నానాభాతి సమితి వారి చే చేయబడిన రాజీపత్రములందు కూడ భాయపరచిన అల్పసంఖ్యాకుల పౌరసత్వపు హక్కుల నాయా దేశముల ప్రభుత్వములు సంపచితపరచుచున్నవి. (ఫ్రాన్సు నందును ఆమెరికాయందు నిట్లే రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములకు విరుద్ధముగా, ప్రభుత్వములు ప్రవర్తించుటకు సాహసించినవి.

ఇట్టి పౌరసత్వపు హక్కు బాధ్యతలు చెక్కుచెదరకుండా ఆచుభవములొనికి రావలెనన్న నానిరక్షణార్థమై పౌరులును, వారి సంస్థలును తను లో కల్గుచుండు వినాదములమరచి అట్టి హక్కులపై దాడియొత్తు ప్రభుత్వముల, ఉద్యోగుల తగు నీతి నెదుర్కొనుటకు పూనుకొనియుండవలెను.

మూడవ ప్రకరణము

బ్రహ్మత్వాంశముల పరస్పరబాధనలు.

(శాసనసూత్రము, కార్యనిర్వాహకవ్యవహారము, షష్ఠాంశప్రాథమికము.)

రాజ్యాంగవిధానములలో కార్యముల స్వీకారములలో షష్ఠాంశ
 పూర్వోక్తములు ముఖ్యముగా గమనీయములు. అందులకు సంబంధించిన
 పురాణములలోని విధులు, కర్మములు, అనుష్ఠానములు, వ్యవహారములు
 శ్రీశాసనములు టు వీటివలెను ప్రాసాదములలోనివిగా భావించుట,
 వాస్తవములుగా గ్రహించుట, అవి నిష్కలములు, అవి
 సమగ్రములుగా గ్రహించుట, అవి నిష్కలములుగా భిన్నములుగా గ్రహించుట
 కార్యనిర్వాహకవ్యవహారములలోనివిగా భావించుట, అవి నిష్కలములుగా
 పట్టణములందు, పట్టణములందు నివసించుట, అవి నిష్కలములుగా
 లనాముకులెల్లరు శాసనసూత్రములను, కార్యనిర్వాహకములను
 లై, న్యాయములుగ్రహించుట. శ్రీశాసనములలో ద్వారా
 న్యాయశాస్త్రము గ్రంథమేర్పడినదియు, నభేదమునగరసాసనము
 రాజ్యాంగవిధానపుచట్టము నిర్ణయపడినవియు, పౌరులెల్ల
 రు ఒకేవిధముగా అన్నికార్యముల నిర్వర్తించక, పౌరసభ
 ద్వారా శాసననిర్మాణమునర్హులు, విగువందలు సభ్యుల
 చేకూడియుండిన కొన్నిద్వారా, సేనానాయకులవర్తన
 మును పరీక్షించుచు, శాంతిరక్షణజేయుటకై పదిమంది సేనా

నాయకుల నెన్నుకొనుచు, న్యాయాన్వయముల విచారింపబడుటకై ప్రత్యేక న్యాయాధిపతులుగా సమావేశమగుచుండిరి. ఇటులనే రోమన్ రాజ్యమందు కూడ క్రమముగా శాసననిర్మాణము జేయుటకొక సమూహము, కార్యనిర్వాహణము నెరపుటకు మరికొందరు ప్రజానాయకులు, న్యాయస్థానములందాధిపత్యమువహించు కొందగు ప్రముఖులు నియమింపబడుచుండిరి. పెట్రిగియనులకే ధర్మసూత్రానువాదము జుటపలన, ప్రజలందరు పాలిపెసనే ఆధారపడియుండుట ప్రజలకు జేయుముకాదని, ఏబదిమంది పెద్దలనంఘమువారి చేత పన్నెండు 'టేబులు' అనుధర్మసూత్రానువాదాయములను గ్రంథస్థము చేయించిరి. అప్పటినుండియు, శాసననిర్మాణము చేయు సంస్థలు కార్యనిర్వాహక వర్గమునుండియు, న్యాయమూర్తులవర్గమునుండియు వేరుపరచియుండిరి. మన దేశము దును, చైనా దేశమందును ఆదిమ కాలముదే కుటుంబ పెద్దలనుండి 'కుదురు'ల పెద్దల పెత్తనమునచ్చువరకు, ఓకేయధికారికి యీ మూడు పెత్తనములు చెందియుండెను. క్రమముగా గ్రామపంచాయితీ జిల్లాపంచాయితీ కీమూడు పెత్తనములు దక్కెను. రానురాను మన దేశమందు ధర్మసూత్రము దాయము ప్రాముఖ్యతకొచ్చినకొలది, వానిజ్ఞానము గ్రాహ్యములకే సమగ్రముగా కల్గియుండుటచే, వారిసలహాలపైని సహకారతో రాజులు న్యాయాన్వయ పరిపాలనము చేయుచు

డెడివారు. కాని, శాసననిర్మాణాధికారము భారతకాలము వరకు రాజులకునే దాయెను. కార్యనిర్వాహణాధికారము, న్యాయాధిపత్యము మాత్రము రాజ్యాంగమునకు చెందియుండ, కార్యనిర్వాహణము బ్రాహ్మణులసలహాలపై నను, న్యాయాధిపత్యము బ్రాహ్మణులసహకారముతోడను, రాజులు నెరవుచుండిరి అటులనే చైనాదేశమందు కూడ కార్యనిర్వాహణము, న్యాయాధిపత్యము జిల్లరాష్ట్రీయ జాతీయనాయకుల సలహాలననుసరించి, ఆదేశపుచక్రవర్తులు నెరవుచుండిరి.

ప్రపంచమందెల్ల యెడలను, క్రీస్తుశకారంభమునకు సంపూర్ణనిరంకు ఆధికారము రాజులకుదక్కుటయు, వారియందే యీ మూడువిధములగు పెత్తనములు అంతర్గచ్ఛితమగుటయు, తన్నూలమున ప్రజలకు యిబ్బందులనేకము కల్గుటయు అచుభవముకాజొచ్చెను. ప్రజాస్వామికరాజ్యాంగవిధానము బొందియున్న హోలాండుపట్టణములు, ఇటలీ పట్టణములలో కొన్నిటియందు తప్ప, ప్రజలకు ఈమూడు పెత్తనముల నడపురాజుల పాలనముక్రింద, ఎన్నో కష్టనష్టములు కల్గెను ఏపొదునైనను నిందితునిగా దూషించి, వానిని శిక్షోన్మునిగా పరిగణించి, వానిపై శిక్షనుప్రయోగించు యధికారము రాజులకాకాలమున యుండెడిది. కనుకనే అలెగ్జాండరు చక్రవర్తినుండి అక్బరుచక్రవర్తివరకు,

రాజ్యాంగహమునకు గురియైనవారు, తమతమవలననే నా వదలుకొనవలసియుండజను.

ఇట్టిరాజుల యుద్ధవారిమొదలు నా రాజ్యము కేవల రాజ్యము వందల క్రీ|| శ|| 1215 ను, నామొదలుగా న్న. శ్రీరాజు ప్రభుని నిర్బంధించి, కోపి, క్రమములకు రాజులవరి కట్టుట. సంపాదించి కలగముముఖ్యముగా నున్నది.

గాని, శాసన బద్ధముగా నున్నది. రాజుల యుద్ధ భూస్వాములవలనవచ్చినట్లు నిర్బంధములు కలగము, క్రమములకు గాని దీనిని కేవలము తేయుటయే! రాజులవలన వచ్చినట్లు శిస్తుల వేయునానను రెండవ స్వతంత్రముగా నున్నది. రాజ్య రాజ్య ప్రజలు పొందిన పిమ్మట క్రమముగా వారి ముందులను పట్టి వజ్రేసి, ఆసభవారియనుచును తిప్పెవనే శాసనముల కర్మములకును, శిస్తుల వేయుటకును, రాజున కధికారమును పట్టుకొనినట్లు. ప్రధమ ఛార్లెసును 1649 సం॥రంజో శిక్షితులగా శిక్షించి ఉరిదీసినప్పుడు, వార్లమెంటుయొక్క శాసననిర్మాణాధికారమును? కార్యనిర్వాహకవర్గముయొక్క బాధ్యతను, న్యాయస్థానములయొక్క ధర్మబాధ్యతను స్థిరపరచుటకు, ఇంగ్లీషు విప్లవకారులు బ్రయత్నించిరి. క్రీ|| శ|| 1889 సంవత్సరమును అంగీకరింపబడిన స్వతంత్రముల చట్టముప్రకారము రాజును పదభిష్టునిచేయుటకు, రాజుల వంశక్రమాగతాధికారము మార్చుటకు, తమకిష్టులగువారిని రాజుగా నియమించుటకు,

ప్రజాప్రతినిధులచే కూడిన పార్లమెంటునధికారము కలదని స్థిరముపరచెను. ఈనిధముగ కార్యనిర్వహకవర్గపు ప్రధానాధికారినే ప్రజాప్రతినిధు లెఱుకొనుట కధికారముకల్గెను. రాజు తన యిష్టమువచ్చినట్లు, తనకార్యనిర్వాహకవర్గమేర్పరచుకొని, ఇదిచే గాభ్రాధికారమును ప్రజలపీడించుటకువయోగింపకుండుటకై ప్రభుత్వనిర్వహణమునకు వలయుధనమును నివ్వఁగఱువకొకటాగు పార్లమెంటుయొక్క అనుమతిపై నిర్ధారణకాబడు శిస్తులచ్వారా పొందవలసినట్లును, ప్రజల నష్టిత్రుఱుగాజేసి నిరంకుశాధికారమును సైనికబలగములచాయముతో రాజు చేర్పరతు రేమో యనుభయముచే సైన్యము నట్లు నడుచు గునో నిర్ణయించు నియమములబిల్లును ప్రతివత్సరము పార్లమెంటు అంగీకరింపవలయునని నిర్ణయింపబడెను. న్యాయాధిపతిగానుండి “స్టారుఛేంబరు” అనుకొన్నిలుద్వారా ఏడవ మోస్లిరాజుగారు, ప్రజలను, వర్తకులను తనయిచ్చవచ్చినట్లు కోర్టులకీడ్చి, జుల్మానాలకు లోనుగాజేసి, నానాయిబ్బందుల గల్గించుచుండెను. ధనలోపముచే బాధబొందుచుండిన ప్రధనుఛార్లెసుగారినిరంకుశ అశాస్త్రీయ “స్టారుఛేంబరు” న్యాయాధిపత్యమును వహించిరి. ఇట్టిదుర్మార్గమును అరికట్టుటకై “రక్షరహితవిప్లవము” (1688) “హబీసుకార్పొసు ఆక్టు” అను శాసనము కూడా నిర్మింపబడినది. దీనిప్రకారము ఏపొరుడైనగాని తప్పులేనిదే, ఏదే

నొక శాసనము ప్రకారము తప్ప, నిర్బంధింప బడరాదనియు, అట్లు నిర్బంధింపబడినను, ఇరువది నాలుగుంటలలో వల “హ బీసు కార్పొరేషన్లు” నమలు పరచమని యెవ్వరైన పిటీషను బెట్టుచో, అట్లు నిర్బంధితుడైన పౌరుని నూజిస్సేట్లు యెదుటకు తెచ్చి, ఆతడు చేసిన తప్పేము యో నిరూపించి, శాసనబద్ధముగా మాత్రమే ఆతనిని ఆపివేయుట నిర్బంధముగా నుంచవలయునను సూత్రము నిర్ణయింపబడెను. క్రమముగా ధర్మదేవతముందు ప్రజలెల్లరు, నాణ్యులందరి ఆర్థిక, సాంఘిక, రాచకీయ విభేదములతో నిమిత్తము లేకుండా సర్వసమానులే యను విశ్వాసమును ప్రజలు పొందుటచే ప్రభుత్వోద్యోగులు కూడ తాము చేయు అక్రమకార్యములకు తదితరులతో బాలు సమానముగా బాధ్యులగుట తటస్థించెను. ఇందువలన అశాస్త్రీయముగా, శాసనవిరుద్ధముగా వ్యయోద్యోగియు సాధారణ పరిస్థితులం దేపౌరులైనను నిర్బంధించుటకు నానాసింపడు.

ఇటుల రాజునకు జెందియున్న మూడుపెత్తనములను, ప్రజల యాధిపత్యము క్రిందకు తెచ్చి ఒకపెత్తనము మరొకపెత్తనముతో కుమ్మక్కయై ప్రజలస్వాతంత్ర్యము శ్రీచూపె ను మ్రింగి వేయకుండ జేయబడెను. సార్ల మెం న్యూగారు. టునకు మాత్రమే శాసన నిర్మాణాధికారము కల్గెను. మంత్రివర్గమునకే కార్యనిర్వాహకాధికారము సంప్రాప్తమయ్యెను. న్యాయాధికతులకే న్యాయాన్వయవిచార

రణచేయు అధికారము కల్గెను. రాజు ఈమూడు సంస్థలతో సహకారముచేయుటకు అధికారముబొందియున్నాడు. ఈరహస్యమును, ఫ్రెంచివారి రాచకీయవేత్తయగు శ్రీ మాంటెస్క్యూగారు గ్రహింపక, తనకు గురుప్రాయుడగు, ఇంగ్లీషు రాజ నీతిజ్ఞుడుగు శ్రీ బ్లాకుస్టనుగారి ఆశుచన ననుసరించి, ఈమూడు సంస్థలును పరిపూర్ణముగా ఒకదానినుండి మరొకటికేదించి పరస్పర సంబంధము బొందక, పరస్పరసహకారమునకు తావివ్వకుండెనని తలంచెను. పార్లమెంటు, కార్యనిర్వాహకవర్గముపైకాని, కార్యనిర్వాహకవర్గము పార్లమెంటు న్యాయాధిపతులపైకాని, న్యాయాధిపతులు మిగతారెండుసంస్థలపైకాని యేకాత్రిణు పత్తినము పొందుటకీదని ఆయన భావించెను. ఇట్టి పరస్పర సంబంధములేక, ఏసంస్థ కాసంస్థ పరిపూర్ణతబొందియుండుటవలననే బ్రిటిషుప్రజలయొక్క స్వాతంత్ర్యజీవితము సాధ్యమగుచున్నదని ఆయన తీర్మానించుకొనెను.

శ్రీ మాంటెస్క్యూగారి రిట్టి భ్రమప్రమాదము బొందుటకు కారణములు లేకపోలేదు. ఆయన కాలపు (1786)

ప్రాంతపు ఫ్రెంచివారి పదునాల్గువ లూయీ చక్రవర్తి నిరంకుశప్రభువై శాసననిర్మాణాధికారమును, కార్య నిర్వాహణాధికారమును, న్యాయవిచారణాధికారమును తానే చాలా

వారి భ్రమ ప్రమాదమునకు కారణము.

యునుచునుండుటవలన, ప్రజలెల్లరు అస్వతంత్రులై యుండుటే కాక, వానాఅవస్థల సీమానై, అనుదినమొకగండముగా భావించుచు భయభ్రాంతిలై యుండిరి. ఇంగ్లాండునకు గూడ రాజున్నను, ఈమూలపెత్తనములు ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా జేయబడుచుండుటవలననే, అప్పటియింగ్లీషు ప్రజలస్వాతంత్ర్యత సిద్ధిబొందుచుండెనని వారునమ్మిరి. కనుకనే, ప్రజల స్వాతంత్ర్యత స్థిరపడవలయునన్న, ప్రజలు స్వతంత్రులై యుండవలనన్న, ప్రభుత్వోంగములు పరస్పరముగా ప్రత్యేకించి యుండవలెను" (Separation of powers) అనునూత్రమును వారు నిర్వచించిరి.

వాదావుగా ఆకాలమునుండే అమెరికాదేశమునకు స్వాతంత్ర్యము సంపాదించ బ్రయుత్పించుచుండిన శ్రీబార్జి

ఆమెరికా రాజ్యాంగ నిర్మాతల భావములు.

వాషింగ్టను, మెడిసను, జానుకడము, హో మిల్టను వగైరాలు, తమ్ముహింపించి, తమదేశమును నిరంకుశముగా పాలనముఁ జేయదలచుకొన్న శ్రీమూడవబార్జిప్రభుని ప్రభుత్వపద్ధతులమాత్ర

మే, అట్లాంటికు మహాసముద్రమునకావలిప్రక్కనుండి విచారించి, పొరపాటభిప్రాయములబొందిరి. పార్లమెంటుయొక్క సభ్యుల లంచములవలననేమి, బిరుదులు, తదితర రాజలాంఛనములమూలముననేమి, తనకులోబరచుకొని అధికసంఖ్యాకులగు కామన్సుమెంబరులకు జెందినమంత్రాంగవర్గము

ను, తనయిష్టమువచ్చినట్లెప్పురచి, తనయిచ్చవచ్చినట్లు చూడవజాణిప్రభువు, మంత్రాంగ ప్రభుత్వారా, కామమననభవై పెత్తనముజేయుచూదేశమును పాలించుచుండెను. ఆయనకు సార్లమొట్టు యెందుకులొంగియుండెనో యుపార్థముగ్రహించక, ఆయననుంతులు కామమననభయమును సభ్యులైయుండుటవలనను, కార్యసిర్వాహకవర్గమునకు సార్లమొట్టులొంగియుండుట చేతను, ఆకాలపునుస్థితకల్లచుండెననివారుభనుజెందిరి మరియు బాధ్యతాముతరాచకీయసంస్థలద్వారా ఆప్రభువు తననిరంకు శాధికారమును పొందించుకొనుచుండెననిగ్రహింపరా యెను.

శ్రీమాంబెస్కూగారి గ్రంథవరనముచే ఇంగ్లాండునందు, ఆకాలమునకింకనుసచ్చియున్న వనుకొనబడుప్రజాస్వాతంత్ర్యములు, స్వత్వములు, ప్రభుత్వాంగములు పరస్పరముగా ప్రత్యేకింపబడియుండుటవలన వారు తలంచిరి. శ్రీమాంబెస్కూగారు వాదించినట్లు, క్రజలస్వత్వములు, స్వాతంత్ర్యములు నిలబడవలయునన్న, అటుల వివిధప్రభుత్వాంగము పరస్పరముగా ప్రత్యేకింపబడవలయునని వారునునమ్మిరి.

కనుకనే అమెరికాసంయుక్తరాష్ట్రముయొక్క సమ్మేళనరాజ్యాంగమునందు, రాష్ట్రీయరాజ్యాంగములందు, ఈత్రవిధప్రభుత్వాంగములు పరస్పరముగా ప్రత్యేకింపబడునట్లుగా, రాజ్యాంగనిర్మాత శేర్పాటు చేసిరి. సమ్మేళనరాజ్యాంగపు తలమాణిక్యముగు ప్రెసిడెంటుగారుగాని, వారినుంతులు

ఆమెరికా రాజ్యాంగపువివరితసాధము.

గాని, శాసనసభలయందు సభ్యత్వములు బొందుటకు వీలు లేదు. వారాసభలకు బాధ్యతజెంద నగత్యములేదు. ఇటులనే కాంగ్రెసునకు అతీతమై, ప్రెసిడెంటుతో సంబంధము లేకయే, న్యాయస్థానములేర్పరచబడియున్నవి. ఈవిభజన వలన కల్గుబాధలు “అమెరికా ప్రభుత్వము” నందునివరింపబడినవి. కాంగ్రెసుపై ప్రెసిడెంటు ఆధారపడకుండుటవలన, కాంగ్రెసువారు తగినంతబాధ్యతకల్గి, తాత్కాలికావసరములకు వలయు శాసననిర్మాణము జేయుటకు, ప్రభుత్వావసరములకు అవసరమగు శిస్తులవేయుటకు, ఉత్సాహపడజాలరు. అటులనే, తాము ప్రతిపాదించు శాసనముల కాంగ్రెసువారు అంగీకరింతురను నమ్మకములేదు. శాసననిర్మాణకార్యక్రమమునకు ప్రభుత్వము పూనుకొనదు. తాను తలపెట్టుకొన్న కార్యక్రమవిధానమును సాగించుటకు వలయుపన్నులను కాంగ్రెసువేయునను ఆశలేకుండుటచే, ప్రెసిడెంటెల్లప్పుడును నూతనకార్యనిర్వహణమునకు పూనుకొనజాలడు. వైగా ప్రెసిడెంటును, కాంగ్రెసు ప్రజలచే యెన్నుకొనబడును కనుక ఒకరిజూచిన మరొకరికి ద్వేషాసూయలుపెచ్చు పెరుగును. ఈ యిబ్బందుల తగ్గించుటకు, అప్పటినుండి (1800) యిప్పటివరకు వృద్ధిజెందుచుండిన రెండు రాచకీయపార్టీలు చాలవరకు సాయపడినవి. ఇంగ్లాండునందెట్లు రాజు, మూడుప్రభుత్వాంగములపై సమానమగు యాధిపత్యమువహించియు

న్నాడో, అటులనే, అమెరికాయందును ప్రెసిడెంటుయొక్క పార్టీకి చెందినవారు కాంగ్రెసుయొక్క రెండుసభలయందును కొలదిగనో గొప్పగనో యుందును. ఈ కాంగ్రెసుసభ్యులకు, ప్రెసిడెంటునకు, సహకారముకల్గుట సులభసాధ్యము కనుక కార్యనిర్వాహకవర్గము కాంగ్రెసుయొక్క సభలలో సభ్యులు కాకున్నను, వారిచూట కొంతవరకు నుపయోగపడును. వారి ప్రతిపాదనలను చాలవరకా సభలయందలి సోదనవర్జీ యులు బలపరతుదు. ఈ ధముగా, ఈ రెండు ప్రభుత్వోగముల సుధ్యను సహకారమునా సభ్యుపరుపబడుచున్నది.

కాని మొత్తముమీద ద్విత్వయొక్క యనుభవము ఈనూతన ప్రభుత్వోగముల నొకే అధికారియగుగాని, ఒకే

శాసనసభ యంచేసం సంస్థయందుగాని కే ద్వికరింపరాదని జూపెట్టుచున్నది. తిరిగి, అమెరికా దేశమునకు లెబాల్లిగా నేమి ప్రభుత్వ సహకారము లేకుండా, ఈ ప్రభుత్వోగములు పరస్పరముగా ప్రజ్యేకింపబడటయు నష్టదాయకము. బాధ్యతాయుత

ప్రభుత్వనిధానము నేర్పరచుటో, మంత్రాంగవర్గము పార్లమెంటునకు బాధ్యత పోంది యుండునంతలోలము నిర్వహకవర్గము, శాసనసభల పరిస్పరనంబధమును అనాభావముగా కల్గియున్నను నష్టమేమియు లేదు. ఇంకొకడు వందువలనే పార్లమెంటుయొక్క అనుమతిపై ప్రభుత్వ నిర్వ

శాసనసభ
యంచేసం
త్రాంగవర్గము
ఒకభాగము
గానుండుట.

ముల నిర్వహించునంతవరకు మంత్రాంగవర్గముతో పార్లమెంటు సహకారమొనర్పవచ్చును. అటులనే, తనపెత్తన మునడపుటకువలయు శాసనాధికారమును నిర్మించి, ధనా గారమును నింపుటకు పార్లమెంటు సంసిద్ధతజూపువరకు, కార్యనిర్వాహకవర్గము పార్లమెంటులో సహకారముచేయవచ్చును. ఈరెండుఅంగములు పరస్పరముగా సహకారము చేసుకొనుచున్నంతకాలము, కార్యనిర్వాహకవర్గముపార్లమెంటుయొక్క ఆజ్ఞలకు కట్టపడువరకు, బాధ్యతాయుతప్రభుత్వముసాధ్యమగుటయేగాకప్రజలకుజేయూపాదించును. అమెరికాయందుకూడ పార్టీలమధ్యవర్తిత్వముతో కార్యనిర్వాహకవర్గమునకును, కాంగ్రెసునకును, పరస్పరతోడ్పాటు, ఆధారముకల్గుచున్నది. ఇందువలన శాసనముల నిర్మించుటకు మంత్రీవర్గమును, కార్యనిర్వహణమునకు పార్లమెంటును, ఇంగ్లాండులో పూనుకొనవచ్చునని తలంపరాదు. ఏసంస్థకేధర్మములు ప్రత్యేకముగా విధింపబడినవో, వానినే నిర్వర్తించవలయును. కాని, వానికిమించి అనేకవిషయములందు రాజ్యాంగసౌప్తతకై వివిధసంస్థలు సహకారమొనర్చుకొనుచుండుట మేలుకాదా! శాసననిర్మాణముచేయుటలో పార్లమెంటునకు మంత్రాంగవర్గమువారుసూచనలనిచ్చి, తోడ్పాటుకల్పించి, తమయనుభవమును ధారవోసి, తమ నాయకత్వమును ప్రసాదించుటవలన ఎంతోలాభముకలదు! అటులనే

ప్రభుత్వకార్య విర్వహణమునకు వలయు శాసననిర్మాణమును నియమములశాసించుటయు, ఎప్పటికప్పుడు చేయు పార్లమెంటు యుండుట కార్యనిర్వాహకవర్గమునకు లాభకరము కనుకనే అప్పటినుండి యేర్పడిన ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమాలందు పార్లమెంటరీ శాధ్యతాయుతప్రభుత్వపద్ధతి యనబంబింపబడుచున్నది. అమెరికనుపద్ధతినెవ్వరును అనుకరింపరేరీ. అమెరికాయందొట్టి యవకాశములు సంపూర్ణముగా కేగుండుటచే అనేకయుబ్బుడులు కల్గుచున్నవి. అప్పటికిని ప్రెసిడెంటుగారు తన సంచేశములచేత కాంగ్రెసునకు శాసననిర్మాణమునందు దారిజూపెట్టెచున్నాడు. మంత్రులు కాంగ్రెసుయొక్క కమిటీలసమావేశమాలగు వివిధబిల్లులు చర్చకువచ్చునప్పుడు, తమయనభవమును ధారవోయచున్నారు.

పార్లమెంటుయొక్క ఆమోదము బహయుసాధకకేమంత్రాంగవర్గము అధికారమునందుండుటయు, నట్లయొక్క అవిశ్వాసము ప్రకటితమైన తనే రాజీనామా నిచ్చుటయు, ఇంగ్లండులోని “మెజారిటీ” పార్టీల ఆచారముయన్నది. ఇందువలన, పార్లమెంటు మంత్రులములమధ్య అన్యోన్యవహకారము సాధ్యమగుచున్నది. అమెరికాయందట్లుగాక, నాల్గువత్సరములవరకు, ప్రెసిడెంటు, స్థిరముగా అధికారమునందుండుటయు, అటులనే రెండువత్సరములవరకు అస్సెంబ్లీ సభ్యులు తమస్థానములందుండుటయు తటస్థిచుచున్నందువలన, ఒకరి

పైనొకరు ఆధారపడకుండుటచే, అన్వేష్యసహకారము దుస్సాధ్యమగుచున్నది.

న్యాయాధిపతుల విషయమున కూడ, తదితర ప్రభుత్వాంగములనుండి, న్యాయాధిపత్యము విభేదించియుండుటే శ్రేయము. మంత్రాంగవర్గమువారి యిష్టమునను న్యాయాధిపతులు సరించి, కోర్టులు తీర్పులజెప్పనంత కాలము, ప్రజలకు స్వతంత్రము మృగ్యమగుచుగదా? నిరంకుశ రాజుల పాలనమందుకల్గుచుండిన యిబ్బందులు తిరిగికల్గును. కార్యనిర్వాహకవర్గముపై కాని, శాసనసభపై కాని ఆధారపడక, స్వతంత్రించి, తమకు న్యాయమనితో దినరీతి, ధర్మసూత్రములనేకాక, రాజ్యశాసనములకూడ విచారించి, తీర్పుల జెప్పకోర్టులగత్యము. కనుకనే, శ్రీచూంటెస్కూకాలము నుండియు, రాచిక్వీయజ్జులెల్లరు, న్యాయమూర్తులు తమయధికారమునడపుటకు, తమముద్వోగముల నిల్పుకొనుటకు, మంత్రాంగవర్గముపై ఆధారపడియుండరాదనియు, వానికి ప్రభుత్వమునుండి సంపూర్ణమగు స్వాతంత్ర్యము కలుగవలెననియు వాదించుచున్నారు. కనుకనే అమెరికాయందు, రాజ్యాంగనిర్మాతలు, సుప్రీముకోర్టుయొక్క న్యాయమూర్తులు, జీవితాంతమువరకు, ఎవ్వరియూజ్జలకు లోనుగాక, సర్వస్వతంత్రులై అధికారమువహించుటకర్హులని నిర్ణయించిరి. అదేవిధముగ ఇంగ్లాండునందును, ఉద్వోగముబొందినపిదప ప్రతిన్యాయమూ

త్రియ, ప్రభుత్వమువై నేవిధముగను ఆధారపడక, స్వతంత్రుడై యుండునట్లేర్పాటుచేయబడినది. న్యాయమూర్తులందెవ్వరైన ఘోరకృత్యములజేయుచో, వారిని శాసనసభవారు, తమతీర్మానముద్వారా నిందితులగా పరిగణించిననేకాని మంత్రీవర్గము, వారినిపదభ్రష్టులచేయరాదు. ఈనియమములనే, తదితర బాధ్యతాయుత రాజ్యాంగములన్నియు అవలంబించుచున్నవి. కనుకనే, పెత్తనయందున్న ప్రెసిడెంటుయొక్కచర్యలకు విరుద్ధముగా, అమెరికా సుప్రీముకోర్టుతీర్పుచెప్పగల్గుచున్నది. ఈసుధ్య (1932 సంవత్సరమున) న్యూ ఘోండులాండునందు, ప్రధానమంత్రి శ్రీ“లాంగు”చే నడుపబడిన ప్రభుత్వచర్యలు, అశాస్త్రీయములని, సుప్రీముకోర్టువారు తీర్పుచెప్పటబట్టి, ఆతఁడు పదభ్రష్టుడైనాడు.

బ్రిటిషువారి అధినివేషపు రాజ్యాంగములన్నిటియందును, న్యాయమూర్తులు, కార్యసిర్వాహకవర్గపు పెత్తనమునకతీతులైయున్నారు. జర్మనీయం దింతకుమించి మరికొన్నియధికారములు, న్యాయమూర్తులకొసంగబడుచున్నవి. వారిని సక్రమముగా కారణములపైసనే, వారియనుమతిచొప్పుననే, ఒకచోటనుండి మరొకచోటకు బదిలీచేయుటకు, ఆదేశమందు వీలుకలదు. అమెరికా రాష్ట్రప్రభుత్వములందు మూత్రము న్యాయమూర్తులు పురాతనపు ఏథెన్సునందువలెను, మన గామిపంచాయితీలందువలెను, ప్రజలచే ఎన్నుకొనబడుచు

న్నారు. ఈపద్ధతి నగరరాజ్యములందును, గ్రామపంచాయితీలయందును, ఆకాలావసరములబట్టి అంతస్వభావముకాకున్నను, ఇప్పటిరాజ్యములందును సామ్రాజ్యమొంతయు అవర్ణదాయకమగును. న్యాయశాస్త్రాన్ని నూతనముగా వారు న్యాయమూర్తులగుటయే అభిలషణీయముగాను పైగావారు ప్రజలచే, ప్రతిరెండు శక న్యాయసంస్కరణముల కొకసారి వెన్నుకొనబడుట మరింత అసంతృప్తికరము ప్రాచుర్యము సాధారణ న్యాయస్థానములందలి న్యాయమూర్తులందఱు న్యాయశాస్త్రపారంగతులై, యుద్యోగములందు ఖాయపరచబడియున్నారు. కాని, ప్రభుత్వమునకు ప్రజలకును ధ్యేయముల నారు, దీర్ఘకాలము, “అడ్మినిస్ట్రేటివ్ కోర్టు”ల న్యాయమూర్తులు సామ్రాజ్యము, ప్రభుత్వమున కేదో యొక విధముగ లోబడియున్నారు. ఇది చాలయసంతృప్తికరమగు పర్యవసానముల కల్పించుచున్నది. ఇప్పటికన్ని దేశములందును, న్యాయమూర్తులు సక్రమవర్తనలై యుండునంతకాలము, తమ ఉద్యోగములందు సుస్థిరముగా నుండవలెననియు, వారిపై ప్రభుత్వమున కేలాటిచెత్తనము యుండరాదనియు, వారికి తమధర్మనిర్వహణమందు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము అవసరమనియు, వారిని ఒకచోటనుండి మరియొకచోటకు బదిలీచేయునప్పుడుకూడ వారి యిష్టానిష్టముల గమనించవలెననియు రాచకీయజ్ఞులెల్లరు అంగీకరించుచున్నారు.

ప్రభుత్వపు యీమూ షు అంగములు పరస్పరము సాధ్యమైనంతవరకు స్వాతంత్ర్యము బొందియుండవలెనన్నచో, ఒకరికి మరొకరితో నేలాటి సంబంధముండరాద

ఈమాట అంగముల ని తలంపవలదు. ప్రజాస్వామిక మేర్పరచబడిన వ్యవస్థలయే దేశములందు స్వీకృతము, అమెరికాతప్ప, మిగ సహకారము. తా అన్నిచోట్ల బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమే కలదు. అనగా మంత్రాంగవర్గము శాసనసభల నొక్క కమిటీయొందుండి, ఆసభవారి యాజ్ఞాబద్ధమైయుండుచున్నది. అన్ని దేశములందును న్యాయమూర్తులు (అమెరికాసభ్యురాప్ర్యములగుతప్ప) కార్యనిర్వాహకవర్గము (ప్రభుత్వము) చే నియమింపబడుచున్నారు. న్యాయమూర్తులు ఎల్లయెడల శాసనసభవారి శాసనములను, కాలానసరముల ననుసరించి సాంఘికార్థిక, రాచకీయవిధితులను తగిల్చి, తమవద్దకు విచారణార్థమై వేబడు వివాదములకు సంబంధించినంతవరకు అర్థముజేసి చెప్పచు, తనభాష్యములను తయారు చేయు చుందురు. ఆభాష్యములు న్యాయశాస్త్రమునందొక్కభాగమై, శాసనములకు సంబంధములగును. న్యాయమూర్తులు తమ శాఖయందు సక్రమవర్తనము ప్రచారితమగునట్లుజూచు కార్యనిర్వాహకాధికారముపొంది యున్నారు. కార్యనిర్వాహకవర్గముకూడ ఈదినములందు కొంత శాసననిర్వాహకాధికారము బొందుచున్నది. శాసనసభ అనేకవిషయములందు

ప్రభావసూత్రములమాత్రముజేర్చి శాసనములనిర్మించి, మిగతావివరములఁ జేర్చుటకు మంత్రివర్గమునకు హక్కునిచ్చుచున్నది. ఇందువలన అనేకవందలనియమములు ప్రతివత్సరము ప్రభుత్వము ప్రకటించుచున్నది. ఇవన్నియు శాసనసభాసమగుచున్నవి. ఈపద్ధతిహెచ్చుగా ఫ్రాన్సు, జర్మనీలయందు, ఇప్పటిప్పడు, ఇంగ్లాండునందు ప్రచారితమగుచున్నది. మరియు, కార్మికవాంఛికవిషయములందు మంత్రాంగవర్గము తనయుద్యోగస్థులను కొందరిని న్యాయమూర్తులుగా నియమించి, ఏయే కార్మికులకు నష్టపరిహారమివ్వవలెను, ఎవ్వరు నిరుద్యోగపోషణకర్తలు, ఎవ్వరికి ఆరోగ్యరక్షణ కల్పించవలెను, ఆదిగాగలవిషయముల తీర్మానించుచుండును. కాని, శాసనసభియాజ్ఞల ననుసరించియే మంత్రివర్గము అనుబంధశాసనములఁ జేయును. కనుక అట్టివి శాసనములకు విరుద్ధమని వ్యాయస్థానములు తీర్మానించనగును. మంత్రివర్గము, వ్యాయస్థానములు సక్రమముగా ప్రవర్తించునట్లు న్యాయమూర్తులు చూడవలసియున్నది. మంత్రాంగవర్గపు అనుమతివైననే న్యాయమూర్తులు తమశాఖాపరిపాలనమొనర్చుచుందురు. న్యాయమూర్తుల శాసనానుబంధములు శాసనసభయొక్క యిష్టయిష్టములపై నాధారపడియుండును.

కనుక, ఈప్రభుత్వపు మూడుఅంగములు పరస్పరముగా సహకారముచేసుకొనుచునేయున్నవి. అట్టి పరస్పర

సహకారము కడుంగడు, అభిలషణీయము. కాని, ఒక్కొక్క అంగమునకు, ఒక్కొక్కవ్యవహారముపై సంపూర్ణాధికారముండటమాత్రము లాభకరము. శాసనసభయొక్క శాసన నిర్మాణాధికారమునకు లోబడి, తదితరరెండు అంగములు, అవసరముబట్టి శాసనముల నిర్మించియు, మంత్రివర్గపు అధికారమునకు లోబడి, మిగతా రెండు అంగములు కార్యనిర్వాహకాధికారము చెలాయించుటయు, న్యాయమూర్తుల యాజ్ఞలకు లోనై కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు అప్పడప్పుడు న్యాయాన్వయపిచారణచేయుటయుమాత్రము సాధ్యమగును. అట్లు పరస్పరముగా ఈ మూడు ప్రభుత్వాంగములు ఇంగ్లాండునందు సంపూర్ణముగా సహకారమొనర్చుకొనుచున్నవి. పార్టీయొక్క మధ్యవర్తిత్వముద్వారా, కొంతవరకు అమెరికాయందు ఆసహకారము సాధ్యమగుచున్నది. బ్రిటిషువారి అధిపత్యపు దేశములందు ఇంగ్లాండునందువలెనే సంతృప్తికరమగు పరిస్థితు తీర్చడినవి. జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, ఇటలీ లందుమాత్రము న్యాయస్థానములు మంత్రివర్గపు ఆధిపత్యముక్రింద కొంతవరకు మూర్ఖులున్నవని చెప్పక తప్పదు.

మన దేశమునందికను ఈ మూడుప్రభుత్వాంగములు సంపూర్ణప్రత్యేక స్వాతంత్ర్యమును పొందనేరదు. శాసనసభాతశదేశము. భల సభగమించి, గవర్నరు గవర్నరుజనరలు

గారలు శాసన నిర్మాణాధికారము బొందియున్నారు. కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు ఆర్డినెన్సులను తయారుగా

నిర్మించుచున్నారు. న్యాయమూర్తులపై, కార్యనిర్వాహకవర్గము వారు చాలా పెత్తనజుచేయుచున్నారు. అందును, క్రిమినలు కోర్టులపై, కార్యనిర్వాహకవర్గమునకు అత్యధికమగు పైపెత్తనముకలదు. కార్యనిర్వాహకవర్గపుయుద్వోగులే క్రిమినలు కోర్టులందు మేజిస్ట్రేటులుగానుండుటవలన ప్రజలకు, ప్రభుత్వముతో వివాదముకల్గినప్పుడు ప్రభుత్వముతరపుననే తీర్పులు సంపాదితముగుచున్నవి మనకు వివిధప్రభుత్వోంగముల యొక్కస్వాతంత్ర్యస్థితి చాలయవసరముగానున్నది. అప్పుడే ప్రజలస్వాతంత్ర్యములు సురక్షితములగును. ప్రజలస్వాతంత్ర్యమును ప్రభుత్వము విరోధించుచున్నచో న్యాయమూర్తులు ప్రభుత్వమును ప్రతిఘటించుచుండవలెను. న్యాయమూర్తులు తమకీష్టమున్నట్లు అనర్థదాయకమగు భాష్యముల జెప్పుచున్నచో యాశాసనముల శాసనసభ వారు సవరించవచ్చును. ప్రజలకు కంటకముగా నుండు ప్రభుత్వమును శాసనసభ వారు షడ భిష్టతనొందించవచ్చును. తుదకు శాసనసభయే, ప్రజలసహకారముతో, రాజ్యాంగమందు సంపూర్ణ రాజ్యాధికారమును, ప్రజలతరపున పొందియుండును. అప్పుడే భారతీయులకుగాని, తదితరులకుగాని, స్వతంత్రక్షణ కల్గును. ఇట్టి సంపూర్ణాధికారము, శాసనసభల కొనంగుట యుచితముకాదనియు, మెజారిటీలు ప్రజలహింసించుటకై శాసనముల నిర్మించవచ్చుననియు, కనుక అట్టి శాసనసభయొక్క అధి

కారమును కొంతవరకు నియమబద్ధము చేయవలెనని కొందరు రాచకీయజ్ఞులు వాదించుచున్నారు. కనుకనే రాజ్యాంగవిధానచట్టమునందు శాసనసభవారిపై కొన్నియంకుశములునిర్ణయింపబడుచున్నవి. ఎప్పుడు శాసనసభ యేయంతరశమును అధికమించుచున్నదో నిర్ణయించు యుగకారము, న్యాయమూర్తుల కివ్వబడుచున్నది. అప్పుడైనను, న్యాయమూర్తులు విరంకుశముగా, శాసనసభవారి శాసనముల చట్టవిరుద్ధమని తీర్మానించకుండునట్లు చేయుటకై, నియమితమైన, మెజారిటీవలననే, న్యాయమూర్తులు, శాసనసభవారి శాసనముల మొక్క సభ్యులగుూర్చి తీర్మానించవలెనని రాచకీయజ్ఞులభిప్రాయపడుచున్నారు.

నాల్గవ ప్రకరణము.

—(ఐక్యరాజ్యంగము, సమ్మేళనరాజ్యంగము)—

ఒక్కజాతికి జెందిన, ఒక్కదేశమునకు సంబంధించిన, ప్రజలతో మరియేయితర ప్రభుత్వముల సహకారము నపేక్షించకయే రాజ్యాధికారము పొందినదే ఐక్యరాజ్యంగము. ఈ రాజ్యంగమునకు లోబడియే, స్థానికస్వపరిపాలనా సంస్థలు, ప్రజల ప్రత్యేకసంస్థలు తమతమ కార్యముల నెరపుకొనుచుండును. అద్దాని యధికారము, దానికి సంబంధించిన దేశమందు, సంపూర్ణత బొందియుండును. సమ్మేళన రాజ్యంగమందట్లు లేక, సమ్మేళన ప్రభుత్వమునకు కొంత రాజ్యాధికారము, సభ్యరాష్ట్రములకు మరికొంత గాజ్యాధికారము వుండు యివ్వబడును. ఈ రెండువిధములగు ప్రభుత్వములు పరస్పరముగా సహకార మొనర్చుకొనుచున్నప్పుడే, రాజ్యంగమంతటి యధికారము, ఐక్యరాజ్యంగాధికారముతో సమానత్వము బొందకలదు. ఐక్యరాజ్యంగములను బొందిన రాష్ట్రములు కొన్ని సమ్మేళనమందు జేరిననె, సమ్మేళన రాజ్యంగ మేర్పడుచున్నది. అట్టియెడ సభ్యతపొందు క్రతి ఐక్యరాజ్యంగమును, తన యైక్యత స్వయంనిర్ణయ సూత్రముల వీడి సమ్మేళనమందు జేరి, సమ్మేళనరాజ్యంగమందు, తన సంపూర్ణస్వరూప ప్రకటనను బొంద గోరుచుండును.

సమ్మేళన రాజ్యాంగమేర్పడుటచోడనే, సభ్యరాజ్యాంగము లకు మించి, మరొక రాజ్యాంగ సంస్థ యేర్పడుచున్నది. అంతటితో సభ్యరాజ్యాంగములకు తనుపూర్వపు ఐక్యతబోవుచున్నది. సమ్మేళన రాజ్యాంగమున, ఐక్య రాజ్యాంగముల కుడు సంపూర్ణత సంపాదితము కాబాలదు.

ఆదిమకాలమును ఆర్పి దేశములందునను కుటుంబపరిపాలనమునుండి, 'కుగుగు'ల వెల్లివమువరకు, అనేక 'కుగుగు'ల' ననురావామునుండి జాతుల సమ్మేళనము ఆదిమకాలము.

వరకు, క్రమముగా అనేకగ్రామములు అనేక పక్షిత్తులందు, సమ్మేళనములు జగుగునుగోయుండెను. కాలానంతరములబట్టి కుటుంబములు కుగుగులుగా, కుగుగులు జాతులందు, జాతులు దేశస్థులందు దాదాపుగా ఐక్యత జెడిసోవుట తటస్థించుచుండెను. కొన్ని దేశములం దిట్టి వివిధపక్షుములు, జాతులు సంపూర్ణైక్యత బొందుటచే, నిరంకుశ రాజ్యపాలనమేర్పడుటయు సాధ్యమగుచుండెను. ఆయానిరంకుశపాలకుల యిష్టముననుసరించి, వివిధకుటుంబములు, జాతుల యొక్క-సాంఘిక, ఆర్థికప్రత్యేకత నిల్పబడుచుండెను. వైనా, భారతదేశములందుమాత్రము గాచకీయమునందుకూడ, సంపూర్ణఐక్యత సంభవించక, సమ్మేళన రాజ్యాంగమే యేర్పడెను. వివిధపంచాయతులు, రాజులమధ్య రాజ్యాధికారము ఆచారమాత్రముగ ధర్మశాస్త్రబద్ధముగా విభజింపబడియుం

డెను. పంచాయతీల హక్కుల వమ్ముజేయుట కే రాజునకు ధర్మశాస్త్రమునకు బద్ధుడై యుండినచో, అధికారము లేకుం డెను. రాజు తనకు నిర్ణీతమైన రాజ్యాంగాధికారమును ప్రజా నాయకుల సలహాపై సహకారముతో నడుపవలసియుండెను. ఇటులనే పాశ్చాత్య దేశములందును, ఆశియాఖండమునుండి దండయాత్రలపై వెళ్ళి రాజ్యాధికారము పంచాదించుకొనిన జాతులందు (ఫ్రాంకులు, ఆస్ట్రోగార్తలు, మంగోలులు వగై రాలు) 'కుసురుల' నాయకులు, జాతులనాయకుల సలహాల పైననే, సహకారముతోడనే, రాజులు రాజ్యపాలన మొనర్చు చుండిరి. క్రమముగా పట్టణములు గ్రామముల నిర్మించుకొని, దేశజీవితమును స్థిరపరచుకొన్న పిదపకూడ, వివిధ 'కుదురు'ల, జాతుల సమ్మేళనముల ద్వారానే గ్రీసుదేశపు నగర ప్రజాస్వా మిక రాజ్యాంగములు, రోమన్ నగర ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము యేర్పరచబడెను. కాని క్రమముగా ఈ సమ్మేళనము లందు జేరిన జాతులు తమ ప్రత్యేక రాజ్యాధికారముల బోగొట్టుకొని ప్రధాన రాజ్యాంగమందు తమవ్యక్తిత్వమును అంత ర్గర్భితమొనర్చి, 'ఐక్యరాజ్యాంగము'ను కలుగజేయుచుండిరి. కనుకనే గ్రీసుదేశమందలి వివిధనగర రాజ్యాంగములను సమ్మే శన రాజ్యాంగమందు జేర్చుటకు ఆకాలపు రాజకీయ నాయ కులు రాజనీతిజ్ఞులు అంగీకరింపరైరి. వివిధజాతులు ఒక్కరా జ్యమందు, వివిధరాజ్యములు ఒక్కసామ్రాజ్యమందు సంపూ

శ్చముగా కలిసిపోవుట ఆ కాలపు గ్రీకులకు సహజముగా కన్ప
డదు కాని, సమ్మేళన మేర్పరచుట వారి కిష్టము లేకపోయెను.
కావుననే అనేక చూపులు వివిధ రాజ్యాంగములు తాత్కాలి
కావసరములబట్టి సమ్మేళనముల నేర్పరచుకొనుచుండినను,
ఆ సమ్మేళనములు శాశ్వతము కావాలనాయెను. అటులనే
రోమన్ పుజలు తమ రాజ్యాధికారము హెచ్చగుకొలది తమ
రాజ్యములో జేరుచుండిన వివిధ బేసములయొక్క రాచకీసు
వ్యక్తిత్వముల తగ్గించి నైచుచుండి రేకాసి, సమ్మేళన రాజ్యాం
గము నేర్పరుపఁ బ్రయత్నించరైరి.

ఆధునిక కాలమందు ఇట్టి సమ్మేళన రాజ్యాంగములు,
హాలాండునందును, స్విట్జర్లాండునందును (1648) యేర్పరుప
బడెను. కాని, స్వాతంత్ర్యయుద్ధానంతరము,
శ్రీ ఆస్ట్రీస పు
భృతుల
వాదము. అమెరికాయందు సంయుక్త రాష్ట్ర సమ్మేళన రా
జ్యాంగము 1789 లో అమలునకు వచ్చినప్పుడు
రాజనీతిజ్ఞులు ఆశ్చర్యచందిరి. ఆ దేశమందు
విశాలముగు భూభాగములకు సంబంధించిన, పదమూడు స్వ
తంత్ర రాజ్యములు (ఐక్య రాజ్యములు) తమతమ ఐక్యతను
పోనాడి, సమ్మేళన రాజ్యము నొకదానిని, తమపై నిర్మించుకొ
నుట అపూర్వముగా కార్యముగానుండెను. అప్పటివరకును
రాజ్యముల ఐక్యత గురించి సంపూర్ణ స్వయం నిర్లయతాధికా
రము గురించి, అవిధ క్రత వినాశనము అన్యాయకాంతము చేయు

వీలులేకుండుటను గురించి, వట్టదలవహించి వాదించుచుండిన రాచకీయవేత్తలు, తమవాదము వృథాయైనదాయని నివ్వెరపడజొచ్చిరి. అంత, కొందరు రాచకీయశాస్త్రజ్ఞులు అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రసమ్మేళనము, రాజ్యాంగముకూడనియు, అందు రాజ్యాంగాధికారమెచ్చుటను స్థిరతజెంది, ఐక్యతబొంది యుండలేదనియు వాదించమొదిలిడిరి. వీరినాయకుడు శ్రీ జాను ఆస్టినుగారు రాజ్యాధికారము, అపిచ్చస్వమైనదనియు, అవిభక్తమైనదనియు, ఆమోదనీయమనియు నిరూపించి, అట్టిలక్షణములు అమెరికా రాజ్యాంగవిధానమునందెచ్చట కన్పించుట లేదని వాదించిరి. రాజ్యాంగాధికారము, ఆస్టినుగారు చెప్పినట్లు, ఐక్యతను, స్వయంనిర్ణయతను బొంది యుండుట, సాధారణపరిస్థితులందు అసాధ్యమనియు, అట్టి సంపూర్ణైక్యతబొంది, స్వయంనిర్ణయత్వము కల్గియుండు రాజ్యాంగాధికారము, ప్రపంచమునందలి ప్రజలందరియందును కూడ అంతర్గచ్ఛితమై యున్నదని యీకాలపు రాచకీయజ్ఞులు వాదించుచున్నారు. శ్రీ సర్ హెనరీమెయినుగారు, మనడేశపు పంచాయితీల వృత్తాంతము దృష్టాంతముగాగైకొని, శ్రీ ఆస్టినుగారివలె సంపూర్ణరాజ్యాధికారమును, వివిధరాచకీయ సంస్థలయందు గుర్తించఁ బ్రయత్నించుట పొరబాటనియు, సమ్మేళనరాజ్యాంగవిధానము, సహజమైన వృద్ధిలక్షణమనియు వాదించిరి.

ఇప్పుటికి సమ్మేళన రాజ్యాంగమునకు, రాజ్యాధికారము లేదని వాదించు వారెవ్వరును లేరు. మూవవశీలతలు, రాచకీయమందుకూడ వృద్ధి జెందవలయుచున్న, సమ్మేళన సూత్రానుసారముగనే సాధ్యమగునని రాచకీయులు వాదించుచున్నారు. ప్రపంచమునది వివిధ రాజ్యాంగములు కూడి జుడిమానవకోటికి కల్పానము కలుగజేయువలెనప్పటికి, సమ్మేళన రాజ్యాంగమువలననే సాధ్యమగునని అభిప్రాయపడుచున్నారు. కనుకనే అమెరికావారివనునట్లు, అక్షయముగానుండమందలి కొన్ని రాజ్యాంగములు సమ్మేళనమున చేర్చినచో నెను. కెనడా (1867) ఆస్ట్రేలియా (1900) దక్షిణాఫ్రికా (1909) దేశములందును సమ్మేళన రాజ్యాంగములు తోర్చునచుండెను. జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా దేశములందును సులభమున తరము సమ్మేళన రాజ్యాంగములు స్థాపించబడెను. తుదికి నానాభావించితి సమ్మేళన రాజ్యాంగ సూత్రముల ననుసరించియే ప్రపంచ బహిరంగము.

ఇటులనే మన దేశమునందు, బ్రిటిషుయొక్క గాంధీ నున్న రాష్ట్రములను, సమ్మేళనమందు చేర్చి సమ్మేళన రాజ్యాంగమునకివ్వబడిన అధికారములను పోగా మిగిలిన భాగతీయ సమ్మేళనము. రాజ్యాంగాధికారమును, రాష్ట్రముల కొనంగ వలయునని, ముస్లిమునాయకులు వాదించుచున్నారు. అనగా మన రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు, తమయధికార

ముల నిప్పటివలె కేంద్రప్రభుత్వమునుండి పొందుటకు మారు, తామే, కేంద్రప్రభుత్వమున కెట్టియధికారముల నొసంగవలయునో విచారించుస్థితికి రావలయునని, ముస్లిమునాయకులు వాదించుచున్నారు. ఇప్పటివరకు స్వశాంతత బొందియున్న స్వదేశసంస్థానములు, తమయైక్యతను కొంతవరకు తగ్గించుకొని, సమ్మేళనరాజ్యాంగమునందు జేరుటయు క్తమని కొందరు వాదించుచున్నారు. క్రమముగా సమ్మేళనరాజ్యాంగము నేర్పరచుటయే మనదేశమునకు లాభకరమనియు, శరణ్యమనియు రాజకీయజ్ఞులనేకులు వాదించుచున్నారు.

కొందరు రాజకీయనాయకులు (వారిలో ముఖ్యులు శ్రీనివాసశాస్త్రి, జిన్నాగారు) ఇప్పటికిప్పుడే అఖిలభారతదేశమునకు సమ్మేళనరాజ్యాంగము లేకున్నను ఫరవాలేదనియు, ఒకవేళ సమ్మేళనమేర్పరచినను, కేంద్రప్రభుత్వమునకే, సభ్యప్రభుత్వముల కొసంగబడిన యధికారములు పోగా, మిగిలిన రాజ్యాంగాధికార మొసంగుట మేలనియు వాదించుచున్నారు. ఈవాదము, చరిత్రాధారమగు దృష్టాంతములతో బలపడుచున్నది. ఇప్పటి బ్రిటిషుదేశపు ప్రభుత్వము, మనలోని ముస్లిముల ప్రీత్యర్థమై, కేంద్రప్రభుత్వమునకు లోబడియున్న రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు, సభ్యరాష్ట్రీయమొసంగ నిచ్చు గించుచున్నది. కాని ఇదివరకే సర్వస్వతంత్రతబొందియుండిన రాజ్యములు తమ సాముదాయకలాభములకై సమ్మే

శనమందు జేరుటకర్ణు గాన; అస్వతంత్రతజెంది, కేంద్రప్రభు
 త్యాధికారమునకు బోధన, స్థానిక స్వకరిపాలనాధికారము
 బొందిన రాష్ట్రములకు, సభ్యరాష్ట్రముల రాజ్యాంగాధికార
 ముల నొసంగుటవలన, సమ్మేళనరాజ్యాంగమును బలహీన
 పరచుటయు, దేశపు రాజ్యాంగసౌష్ఠ్యము దూరమొనర్చుట
 యు తప్ప, మరియే యితరలాభమును చేకూరజాలదు. నిర్వి
 స్వతంత్రత బొందియున్న రాజ్యములు, తమ వ్యక్తిత్వమును,
 స్వయం నిర్ణయతాధికారమును పూర్తిగా బోగొట్టుకొనుట
 కిష్టమొందక, సాముదాయకనవా కారపరం పరచలన కలుగు
 లాభముల బొందగోరుచో, సమ్మేళనరాజ్యాంగము, ఏర్పరుప
 బడును. మన స్వదేశనిర్ణయములు, పూర్తిగా కేంద్ర
 ప్రభుత్వమునకు లొంగిపోవుటకు యిచ్చించుట లేదు. కాని
 మన కేంద్రప్రభుత్వమునందలి చేరి, మన రాష్ట్రములన్నిటిలో
 సహకార మొనర్చి, భారతదేశపు రాజ్యాంగాధికారముందు
 కొంతభాగము తాము బొంది, తన్నూలమున కల్లులాభముల
 బొందవలయునని కున్నూరాలహమున్నవి. మన రాష్ట్రము
 లిప్పుడు, కేంద్రప్రభుత్వమునకు పూర్తిగా లొంగియుండి,
 ఆప్రభుత్వపు ట్లాజ్జులకు బద్ధములై, తమ రాజ్యాధికారముల
 నడపుకొనుచున్నవి. అనగా, మన బ్రిటిషు ఇండియా యగు,
 ఐక్యరాజ్యాంగముకలదు. ఆ యొక్క రాజ్యాంగాభివృద్ధి స్వదేశ
 సంస్థానములకు యిష్టములేదు. తను కిప్పుడు, తమ దేశము

లందు, తమ ప్రజలవైయున్న సంపూర్ణ రాజ్యాధికారము
 చెక్కుచెదరకుండ నుండవలెను. కాని, తమ కిష్టమగునంత
 వరకు, కొన్ని యధికారములను, సమ్మేళనరాజ్యాంగమున
 కిచ్చుటకు తయారైయున్నవి. ఇచ్చువారు తామై పుచ్చుకొను
 వది సమ్మేళనరాజ్యాంగ మైయుండుట వారి కిష్టము. సమ్మేళన
 రాజ్యాంగము లెప్పుడైనను, రాజ్యాధికారమును కొంతవరకు
 గాని, పూర్తిగా గాని యివ్వకల్లు రాజ్యములచేత యేర్పగుప
 బడును కాని, పుచ్చుకొను స్థానమందున్న రాష్ట్రములద్వారా
 యింతివర కెచ్చుటను యేర్పడలేదు. కనుకనే, మనవారు
 కొందరు, సమ్మేళనరాజ్యాంగ మేర్పడినను, మన రాష్ట్రములు,
 పుచ్చుకొనే స్థితియందుండుట మంచిదనియు, వాని కివ్వబడిన
 యధికారములు బోగా, విగిలిన రాజ్యాధికారమంతయు సమ్మే
 శనరాజ్యాంగమునకు చెందవలెనని వాదించుచున్నారు

మన రాష్ట్రము లిప్పు డెట్టి స్థితియందున్నవో, అట్టి
 'పుచ్చుకొను' స్థితియందు, నామంతస్వామికమందే, కెనడా
 దక్షిణాఫ్రికా దేశమందను, దక్షిణాఫ్రికా దేశమందును, రా
 కెనడా రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు కలవు. ఆ దేశములకు
 జ్యాంగములు. సమ్మేళన రాజ్యాంగము శిర్పరచబడెను. కాని

ఆరాజ్యాంగములు, అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా గాజ్యాంగముల
 నుండి, ముఖ్యవిషయములందె, తీవ్రముగా భేదించుచున్నవి.
 అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా దేశములందు, ఇచ్చుస్థానమందు రాష్ట్రీ

యరాజ్యంగములుండ, కెనడా, దక్షిణాఫ్రికాలను, అని “పుచ్చకొను” స్థితియగుచున్నది. ఇందులకు కారణము, అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా దేశములందలి రాష్ట్రములు సమ్మేళనమును చేయుట కంతగా యిష్టపడకుండుట కు, కేంద్రప్రభుత్వము దైక్యమునుట కభ్యంతరపెట్టుట కుండుట కుండెను. దక్షిణాఫ్రికా, కెనడాలయందు, రాష్ట్రములకు కేంద్రప్రభుత్వము దైక్యతబాందక తప్పినది కాదు.

కనుకనే మన దేశము దిప్పు డెట్లో, అటులనే, కెనడా, దక్షిణాఫ్రికాల మందలి రాష్ట్రములను సమన్వయము, తమ బిల్లులన్నియు, కేంద్రప్రభుత్వము వే నుగీకరింపబడిన పిమ్మటనే, చర్చింపబూడకొరలు కు, తొగి బిల్లుల శాసనములుగా ప్రకటించుపూర్వము, అవి, గవర్నరుజనరలు అంగీకరించవలసి యుండుట కు అవకాశము కున్నది. తమకమున కేంద్రశాసనముల కి శాసనములకు విరుద్ధముగు నే శాసనమును, రాష్ట్రీయ శాసనసభయగు నిర్ణయమును ఏలు లేకున్నది. అమెరికా మును, ఆస్ట్రేలియా ము, దక్షిణాఫ్రికా, ప్రతి రాష్ట్రమును, సమ్మేళన రాజ్యంగమున కొనగబడిన యధికారముల మినహాయించి మిగిలిన రాజ్యాధికార పరిమితముందు తనకు తోచిన శాసనమును నిర్ణయించు యధికారము పొందియున్నది ఆ రాష్ట్రముయొక్క- రాజ్యాధికారము సమ్మేళన రాజ్యంగముపై ఆధారపడి న్నది. రాష్ట్రీయ శాసనసభల

శాసనములు, కేంద్రశాసనసభల శాసనమాలకు విరుద్ధమైనచో, రాష్ట్రీయశాసనములు వీగిపోవుటకు మారు, సమ్మేళనశాసనముల ధిక్కరించి, సుప్రీమకొర్టువారి ముందు, తమ రిద్దరిలో ఎవ్వరి రాజ్యాంగవిధానము చట్టసమ్మతముగ నుండెనో తీర్పుకై వేచియుండును అనేక మారులు, కేంద్రశాసనసభవారి శాసనములే వీగిపోవుట తటస్థిచుచుండును.

కెనడా యంగ్లమాత్రీయు రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టము ద్వారా యొసగి బడిన యధికారములకు వ్యతిరేకముగు శాసనములను, కేంద్రీ ప్రభుత్వము నిర్మించరాదు. అటుల నిర్మింపబడిన శాసనములు, ప్రీవీకౌన్సిలువారిచే చట్టవిరుద్ధములని తీర్మానింపబడును. జర్మనీ సమ్మేళన రాజ్యాంగముందు కెనడా సమ్మేళన రాజ్యాంగముకంటె హెచ్చు అధికారము సమ్మేళన రాజ్యాంగమున కివ్వబడుచున్నది. అచ్చట, సమ్మేళన రాజ్యాంగపు శాసనమునకు విరుద్ధముగు ప్రతిరాష్ట్రీయ రాజ్యాంగ శాసనము రద్దు అగునని, చట్టమే నిరూపించుచున్నది. కనుక సమ్మేళన రాజ్యాంగపు శాసనమునకు, రాష్ట్రీయ రాజ్యాంగపు శాసనమునకు పోటీకల్లుచో, జర్మనీ యందెల్లప్పుడు సమ్మేళన రాజ్యాంగపు శాసనమే నెగుచుండును.

ఆస్ట్రేలియా యందును, జర్మనీ యందును, ఇప్పటికంటెను హెచ్చుగా, సమ్మేళన రాజ్యాంగములు బలిష్ఠత జెండ

వలెనని ఆయా దేశముల రాజకీయనాయకు లనేకు లభిప్రాయపడుచున్నారు. కాని కాన్పికనాయకులు, రాష్ట్రీయరాజ్యాంగముల స్వాతంత్ర్యమునే చాలవరకు బలపరచుచున్నారు. ఆస్ట్రేలియాయందు, న్యూఘింజిలాందు రాష్ట్రము, సమ్మేళనరాజ్యాంగము నెదిరించి, అపజయముచేసినవలన, సమ్మేళనరాజ్యాంగమునకు బలముకల్గినది. అటులనే 1930 నుండి 1932 వరకు ఆర్జిక్, రాజకీయసంక్షోభము జర్జనీయుదు కల్గుటయు, సమ్మేళనరాజ్యాంగమునకు బలముకల్గుటయు సభ్యరాష్ట్రములు బలహీనతబొందుటయు తటస్థించెను.

నిర్బంధమువలన, దండయాత్రవలన, ఒకరాజ్యము మరొక రాజ్యముందు లీనమైపోవుటచేకాక, రాజులశాసనములవలన, వివిధరాజ్యము లైక్యత బొందుట ఐక్యరాజ్యాంగస్థాపనము - వల్లను కాక, దేశభాంధిత్వ, రాజ్యవిస్తీర్ణత, ఇంగ్లాండు సాయుగాయక శ్రేయోభివృద్ధిత, వివిధరాజ్యములలో, జుగోలు, కెనడా, వ్యతిరేకాభివృద్ధి, తమ "ఐక్యత"ను "స్వయంపరిపాలన"ను గాడి, 'పుచ్చుకొను' స్థితికి వచ్చి, ఏక రాజ్యవిర్భావమును కేరిపోవుట అపురూపమైన అనుభవము కాదు. అప్పటివరకు స్వతంత్ర రాజ్యమైన, స్కాట్లాండు, తనరాజు శ్రీ పృథమశేషు గారు, ఇంగ్లాండు రాజ్యమునకు వారసుడై నప్పుడు, తనతానన సభయొక్క శాసనముద్వారానే క్రీ. శ. 1603 లో ఇంగ్లాండు

డు, స్కాట్లాండు సాముదాయక రాజ్యాంగమందు సంపూర్తిగా చేరిపోయెను. అటులనే క్రీ॥ శ॥ 1800 సంవత్సరమందు పార్లమెంటుల శాసనముల ద్వారా ఐర్లాండు, ఇంగ్లాండు, స్కాట్లాండు సాముదాయక రాజ్యమందు ఐక్యత బొందెను. దేశేంద్రముగ, న్యూజిలాండునందలి, విశిధ రాజ్యములు, దేశముయొక్క ప్రధాన రాజ్యమందు, తమ శాసనముల ద్వారా, ఐక్యత బొంది, దేశమునకంత కొకే రాజ్యాంగము నేర్పరచుకొనెను. కొత్తగా మేర్పడిన ఐరిషు శ్రీస్టేటు కూడ ఐర్లాండునందున్న 'అల్లెరు' రాజ్యమును జేర్చుకొనకయే తనంత తానే, ఒక రాజ్యాంగము నేర్పరచుకొన్నది ఇటలీ దేశమందును, క్రీ॥ శ॥ 1848 సంవత్సరమునకు పూర్వము, ఏమిది రాజ్యములుండెను. అవన్నియు క్రమముగా క్రీ॥ శ॥ 1870 సంవత్సరమునకు, సార్వీనియారాజ్యాంగమందు జేరిపోయి, ఆ రాజ్యాంగమును ఇటలీ దేశమునకంతకు వర్తించునట్లు చేసి, రోమునగరమును ముఖ్యపట్టణముగా నేర్పరచుకొనెను.

యుద్ధానంతరమేర్పడిన, జాగోస్లావీయా రాజ్యమునందు, సర్బులు, మోంటెనెగ్రోలు, స్లోవేనులు, అనుమూడు భాషలకు జెందిన, మూడుజాతులు కలరు. వారెల్లరు, తమ తమ భాషాప్రయుక్త రాజ్యాంగముల స్థాపించుకొనుటకు మారు, తమయిరుగుపొరుగు రాజ్యముల నిరంకుశతనుండి

స్వతంత్రముబొందుటకు, వారిందరు ఐక్యమొందిననే కాని లాభము లేదని తలంచి, తమతమ ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వముల నాపుడలచేసి, అందరి కొకేరాజ్యాంగము నేర్పరచుకొనిరి. కావున, సమ్మేళనరాజ్యాంగమే వివిధజాతులకు చెందిన ప్రజలకు శరణ్యమునగుటకు వీలు లేదు.

ఆయారాజ్యముల చరిత్రలననుసరించి వానినన్నిటి సమ్మేళనములు జేసిన, సముదాయకలాభములు సొచ్చు గునో, బీక ఐక్యరాజ్యమును జేసిన ప్రజలందరిశ్రేయము అభివృద్ధిబొందునో విచారించుటగత్యము. సమ్మేళనముందు జేరుటకు వివిధజాతులకు, వాధాభాసాముగ్ధప్రజలకు, వివిధ నాగరికతాస్థితిగతులందున్నవికే లాభంబిము. ఒకేచోటికి జెడియిడి, బాదాసోక్తి భాషనే కల్గియుండి, ఒకేసాంప్రదాయముల బొందియుండి ప్రజలు, ఒకేచారిత్రకవివిధవ సంపదను కల్గియుండునో, ఐక్యరాజ్యాంగముగాను చిరుట లాభకరము.

ఐక్యరాజ్యాంగముందు స్థానికస్వవివేకరచుటను ప్రకమముగా, సంస్కృతివివేకముగా నరిపుటకు ప్రభావశ్రుభుత్వపు సంస్థలకు సులభవిధ్యము గాదు. కాన, ఐక్యరాజ్యసంఘము దేశమునందువలెనే స్థానికస్వవివేకాలనాసంస్థల స్థాపించుట లాభకరము. కాని వీనికి ప్రాముఖ్యము, జర్మనీలందువలె, అటుతముగా నంకు విలేవారుపబడిన యుధికారిములియ్యకపలస లాభ

మేమియునుండజాలదు. వీలున్నచో కెనడా, దక్షిణాఫ్రికా లండువలె విశాలముగు రాజ్యాధికారము, స్థానిక సంస్థలకిచ్చిన శ్రేయ మొనగూడును. రాజ్యాంగజీవితమందు కేంద్రప్రభుత్వము, రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు, స్థానిక స్వపరిపాలనా సంస్థల మధ్య ప్రభుత్వాధికారిపరిభజన మెట్లు చేయవలెనో, కాలావసరములబట్టియు, ప్రజలయిష్టాయిష్టములబట్టియు నిర్ణయింపనగును. కాని సాధ్యమైనంతవరకు రాష్ట్రీయ, స్థానికప్రభుత్వ సంస్థలకే హెచ్చురాజ్యాధికార మొసంగి, తాను వానిపై పెత్తనముజేయుచు, రాజ్యాంగము సక్రమముగా, సంతృప్తికరముగా నాగునట్లు జూచుచుండుటయే కేంద్రప్రభుత్వమునకు యుక్తము.

సమ్మేళనరాజ్యాంగములందు న్యాయస్థానములు ప్రత్యేకప్రాముఖ్యత బొందుచున్నవి. ఏక రాజ్యాంగములందు శాసనసభవారికే సంపూర్ణరాజ్యాధికారము చెందియుండుట వలన, వానిపై నాధారపడియున్న మంత్రాంగ న్యాయస్థానములయొక్క బాధ్యత, వర్గముల చర్యలను ఆసభ సమర్థించుకొనుచుండటచే, ఆసభలయొక్క శాసనముల ధిక్కరించుటకుగాని, వానిచే బలపరుపబడుచుండు ప్రభుత్వములు శాసనసమ్మతముగా చేయుకార్యముల సక్రమములని శాసించుటకుగాని, న్యాయస్థానముల కధికారము లేదు.

ఐక్యరాజ్యంగముయొక్క శాసనసభ వారి శాసనములు పరమ ప్రామాణ్యములు. అయ్యవి “క్రమమైనవా, అక్రమమైనవా” అని విచారించుటకే న్యాయస్థానముల కర్తవ్యతేదు. ఇట్టిపరిస్థితులు ఇంగ్లాండునందును, దక్షిణాఫ్రికాయందునుకలవు. కాని సమ్మేళనరాజ్యంగములుకల్గిన అమెరికాయందును, ఆస్ట్రేలియాయందును, స్విట్జర్లాండునందును రాజ్యంగవిధానపుచట్టము ననుసరించియే ఆయాసమ్మేళనరాజ్యంగపుశాసనసభలు సభ్యరాష్ట్రీయ శాసనసభలు, శాసనముల నిర్మించుచున్నవా? లేక వీనిశాసనములు ఆచట్టము నతిక్రమించుచున్నవా? యని విచారించి తీర్పులు చెప్పయధికారము సుప్రీముకోర్టులకు కలదు. రాజ్యంగవిధానపుచట్టమునకు అమెరికా సమ్మేళన రాజ్యంగపుశాసనము విరుద్ధమైనదని తొమ్మిదిమంది సుప్రీముకోర్టుజడ్జీలలో ఐదుగు రభిప్రాయపడినచో, ఆశాసనము రద్దు కావలసినదే! ఇట్లే తదితర దేశములందును సుప్రీముకోర్టులకు శాసనసభలపై యాధిపత్య మొసంగబడుచున్నది. కాని సమ్మేళనరాజ్యంగమున సభ్యరాష్ట్రీముల శాసనసభలు నిర్మించుశాసనములనెల్ల నీన్యాయస్థానములవారు ఎప్పటికప్పుడు చట్టసమ్మతములా కావా యని విచారించుచుండుట లేదు. సుప్రీముకోర్టువారి సమక్షమునకు ఏవివాదమైన తీర్పు వకైవచ్చినచో, అందొక్కపార్టీవారు తమవివాదమునకు సం

బంధించిన శాసనము చట్టవిరుద్ధమని వాదించినచో, ఆ శాసనము అక్రమమైనదగుచో చట్టవిరుద్ధమని తీర్మానించి, ఆ శాసనముపై ఆధారపడియున్న వ్యాజ్యమును తీరస్కరించుటయే కోర్టు వారిధర్మము.

ఆనడాయంగు సమైక్య రాజ్యాంగ మేర్పడినను, సమైక్య రాజ్యాంగ పుశాసనములనన్నిటిని చిమగ్నించి, అవకాశము కల్గినప్పుడెల్ల తనకుతోచిన శాసనముల చట్టవిరుద్ధములని ప్రకటించుటకు ప్రీవీకౌన్సిలువారి కధికారము లేదు. ఏయధికారమువలన సభ్యరాష్ట్రములకొరకు రాజ్యాంగ విధానపు చట్టముచే ప్రత్యేకింపబడినచో వానికి భంగకరముగానుండు కేంద్ర శాసనసభవారి శాసనములనే చట్టవిరుద్ధములని తీర్మానింపవీలగును. అటులనే నక్షిణాఫ్రికా రాజ్యాంగముందును, స్వీడో ప్రజలకు ప్రకటించిన హక్కులకు, రాష్ట్రీయ శాసనసభల కొసగిన హక్కులకు భంగకరముగానుండు శాసనములను సమైక్య రాజ్యాంగ పుష్కల మెంటంగీకరించుచో వానిని అంగీకరింపకుండానుండుటకు గవర్నరుజనరలున కధికారముకలదు. ఆతని యనుమతిపొందినపిమ్మటకూడ రాజు దాని కనుమతించకపోవచ్చును. రాజుగారు దాని కనుమతించినపిమ్మటనే ఆ శాసనము అమలునకు వచ్చును. కాన అమలునకువచ్చిన శాసనములను చట్టవిరుద్ధమని ప్రకటించు అధికారము ఆదేశపు న్యాయస్థానములకు కొరవడియున్నది.

జర్మనీయందు సమ్మేళన రాజ్యాంగ మేర్పరచబడినను సుప్రీముకోర్టువారికి సమ్మేళన రాజ్యాంగపు చట్టమునకు విరుద్ధముగానుండు సమ్మేళన రాజ్యాంగపు శాసనములు అక్రమములని తీర్మానించు అధికారము లేదు. రాష్ట్రీయ శాసనములకును, సమ్మేళన శాసనములకును పరస్పరమగు ధర్మమేగ్పడినచో సమ్మేళన శాసనము లే ఆచరణయోగ్యములు. కనుక, సమ్మేళన శాసనములకు వ్యతిరేకముగానుండు రాష్ట్రీయ శాసనముల నన్నిటి చట్టవిరుద్ధములని తీర్మానించు అధికారమునూత్రము న్యాయస్థానములకు కలదు. ఆస్ట్రీయాయుచును, సమ్మేళన రాజ్యాంగపు శాసనముల ధర్మిగించుటకు న్యాయస్థానములకు హక్కు లేదు. ఆ శాసనములు చట్టవిరుద్ధములగా కాని యవి విచారించుటకే వానికి అధికారము లేదు. కనుక, ఈయూడు రాజ్యాంగములందును (దక్షిణాఫ్రికా, జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా) సమ్మేళన రాజ్యాంగపు శాసనవిధకు, శాసననిర్మాణము, ఇన్క్లండుయొక్క పార్లమెంటుకువలెనే సంఘ సంస్కృత్యాత్మకము కలదు. ఆయా సమయముల ననుసరించి, అవసరముల గమనించి, కేంద్ర శాసనసభ లీ దేశములందు, అగత్యమగు శాసనము నిర్మించనగును. శాసనముల నిర్మించు పధానములందే, తగురక్షణమార్గములు (రెఫరెండము, ప్రత్యేకపు మెజారిటీలు వగైరాలు) నిరూపింపవడుచున్నవి.

పౌరసత్వపు హక్కుల రక్షించు భారము, సమ్మేళనరాజ్యాంగములందు, సుప్రీముకోర్టుపై వెట్టబడుచున్నది. అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా, సమ్మేళనములందు, సుప్రీము

పౌరసత్వపు హక్కుల రక్షించు వారెవరు?

కోర్టువారు, పౌరసత్వపు హక్కులు, రాజ్యాంగ విధానపు చట్టమును చివరింపబడువరకు, రక్షించుటకై జాగ్రత్త పడుచుండవలయును. జర్మనీ, దక్షిణాఫ్రికా, కెనడాదేశములం దీ బాధ్యత, రాజ్యాంగ ప్రధానాధికారియగు ప్రెసిడెంటు, లేక, గవర్నరుజనరలుపై వెట్టబడుచున్నది. పౌరసత్వపు హక్కుల రక్షించు భారము రాజ్యాంగ ప్రధానాధికారిపై నుంచబడినంత మాత్రమున, అట్టి హక్కుల రక్షణ, సుప్రీముకోర్టువారి ఛద్యతకిందనుండు నప్పటికంటె, తక్కువజాగ్రత్తగా జూడబడునని తలంపరాదు. ఇంగ్లాండునందు, 'హబీసు కార్పొసు' ఆక్టును, తాత్కాలికముగా అరికట్టవచ్చునేకాని, రూపుమాపుట కేపార్లమెంటును సహించదు. అటులనే జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా, దక్షిణాఫ్రికా, కెనడాదేశములందును, ప్రజలందరిచే ప్రేమింపబడు పౌరసత్వపు హక్కుల నపహరింప నే ప్రభుత్వమును పూనుకొనసాహసింపదు. అధనా, ప్రభుత్వములట్టి యక్రమ కార్యమునకు దొరకొన్నను, శాసనసభలు, వానిని ధిక్కరించును. తుదకు ప్రభుత్వము, శాసనసభలు, పౌరసత్వహక్కుల దిగమ్రుంగగోరుచో, ప్రజలు వారిని కదభిష్టతజేయుట తప్పదు. ఇట్టి అసా

ధారణము విచక్షణమునగు పరిస్థితులు కలుగ కుండుటకే, జర్మనీ, ఆస్ట్రియా దేశములందు సాధారణజాననములనుండి రాజ్యాంగ విధానపు చట్టములను గాననములవరకు, నియమబద్ధమై ప్రజలనుండి 'సభారెండము'నకు వెట్టుబడవలయునను యేర్పాటుకలదు. కనుక ప్రజలు, ప్రభుత్వము, ప్రజాప్రతినిధిసభవారు అంగీకరించిననే సారసత్వహక్కులలో మూర్ఖులు కలుగ జేయబడును. మానవమాతృలగు నల్లరో, పదిమందో జడ్జిలకు ఎక్కికాలాను వారమగు మూర్ఖులు రాజ్యాంగ విధానమందు, సారసత్వపు హక్కులందు కలుగ జేయవలెనో నిర్ణయించు అధికారమిచ్చుటవలన, ప్రజాక్షేమము సురక్షితమగునని చెప్పజాలము. సాధారణముగా నట్టివ్యాయమా ర్తులు పూర్వచార పరాయణులు, సంకుచితాభిప్రాయములు, ఆచారబద్ధులు, వృద్ధులు నైయుండుదు. కాలగతిననుసరించి, ప్రజాభిప్రాయము, ప్రజల యాచారములగణించి, తగునట్టి అభివృద్ధికారకమగు మూర్ఖుల జేయుటకు వారు తాము లైయుండరు. అట్టిట్లనరాని విధమున, కనుమూసి, కను తెరచునంతలో అపారమగు సంచలనము బొందుచున్న ఆధునిక సాంఘిక సౌధమునకు తగినట్లు పునాదుల బలపరచి, లావణ్యము చేకూర్చుటకు, అల్పసంఖ్యాకులగు న్యాయమూర్ఖులైన వృద్ధులు తగదు. అట్టిసౌధమునకు తగురీతి, ఎప్పుటికప్పుడు, జీవనాభివృద్ధికల్పించు మూర్ఖుల కల్పించుటకై ప్రజలు, వారి ప్రతినిధిసభవారు

రు, వారిమంత్రివర్గము, వారిప్రధానరాజ్యాధికారియుమాత్రమే తగినవారు. అమెరికాయందు సుప్రీముకోర్టువారి కీహక్కునొసగుటవలన, అమెరికా ప్రజలనేక యిబ్బందులకు లోనగుచున్నారు. స్విట్జర్లాండు, జర్మనీ, ఆస్ట్రియాల పద్ధతియే హెచ్చుసంతృప్తిని కల్గించునని తోచుచున్నది.

విద్యారాజ్యాంగమందు ప్రభుత్వపు మూడుఅంగములు తమతమ విధికృత్య నిర్వహణమందు స్వతంత్రతవహించుచు, పరస్పరముగా సహకారమొనర్చుకొనవచ్చునని మూడవప్రకరణమున జూచితిమి. ఆసూత్రముననుసరించియే, సమ్మేళన రాజ్యాంగమందును, ప్రభుత్వపు వివిధాంగములు తమ కార్యక్రమమును సాగింపవచ్చును. కాని కొందరు, ఆధునిక యుగమందలి ప్రధానమును, ప్రథమసమ్మేళన రాజ్యాంగమునగు అమెరికాసంయుక్తరాష్ట్ర రాజ్యాంగమునం దీమూడుభాగములు పరస్పరముగా వేరుబడి, స్వతంత్రమునొందియున్నవే! అటులనే తదితర సమ్మేళనరాజ్యాంగములందును యేర్పరచుట శుభప్రదముకాదా? యని యోచింపవచ్చును. కాని, అమెరికాయందు దీనినర్థకమగు యేర్పాటును, రాజ్యాంగనిర్మాతలు బ్రతిఘటరాజ్యాంగమునుగురించి భ్రమజెంది యుండినవారై స్థాపించిరి కనుకను, ఈయేర్పాటువలన అమెరికారాజ్యాంగము అసంతృప్తికరమగు పర్యవసానములకల్గించుచున్నది గనుకను, దీనికి వ్యతిరేకమగు రాచకీయానుభవమున సక్రమమైనదని

తేల్చబడిన ఇంగ్లీషు యేర్పాటు లాభదాయకము గనుకను, అమెరికాయందువలె, ప్రభుత్వపు వివిధాంగములు పరస్పరముగా వేరువేరుచేయుట తగదు.

ఐక్యరాజ్యాంగములందు, శాసనసభయే ప్రధానమైన ప్రభుత్వాంగమై యున్నది. కొన్ని రాజ్యాంగములందు, "రెఫరెండము" ద్వారా, ముఖ్యమగు ప్రతిబిల్లును ప్రజల యామోదమునకు తేవలసియున్నను, ప్రజలే రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములకు సవరణలను, సాధారణశాసనముల ప్రతిపాదించు యధికారము కల్గియుండినను, సాధారణముగా శాసనసభలే అవసరమగు శాసననిర్మాణకార్యక్రమమును నడపుచుండును. ఐక్యరాజ్యాంగముల శాసనసభలయొక్క శాసనములను చట్టవిరుద్ధమని తీర్మానించు యధికార మెవరికిని లేకున్నది.

అమెరికాయందుతప్ప ప్రజాప్రతినిధి సభలకు శాధ్యతవహించు మంత్రివర్గములు మిగతా ప్రజాస్వామిక దేశములందు, ముఖ్యముగా, ఐక్యరాజ్యాంగములందున ఏర్పడియుండుట వలన, ప్రజాప్రతినిధిసభలే, రాజ్యాంగ సంస్థలన్నిటియందును ప్రాధాన్యమగు స్థానములంకరించుచున్నవి.

కాని, సమ్మేళనరాజ్యాంగములందీపరిస్థితులు మారినవి. అచ్చట, శాసనసభయొక్క ప్రాముఖ్యత తగ్గుచున్నది. న్యాయస్థానములు, అందును సుప్రీముకోర్టు ప్రధానస్థాన

మాక్రమించుచున్నది. అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా రాజ్యాంగము లందు, శాసనసభవారి శాసనము లేవినచట్టసమ్మతములో, ఏవినచట్టసమ్మతములో నిర్ణయించు ధికారము సుప్రీముకోర్టు వారికి కల్గుటవలన, రాజ్యాంగమందు ఈ సంస్థయే పరమాధి క్యత సంపాదించుకొనుచున్నది. సుప్రీముకోర్టువారి తీర్పువై అప్పీలులేదు. ఆతిర్పు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమునకు టిప్పణ ముగను, అనుబంధముగను పరిగణింపబడును. ఆతిర్పునకు విరుద్ధముగు శాసనములన్నియు రద్దుకాబడును

ఎనను జర్మనీయందును, ఆస్ట్రీలియాయందును సమ్మేళ నశాసనసభవారి శాసనములు, చట్టవిరుద్ధములా? కావా? యను విచారణచేయుటకు సుప్రీముకోర్టువారి కధికారము లేదు. కనుక, శాసనసభవారే ప్రధానస్థానమూ క్రమించ కల్గుచున్నారు కెనడాయందుకూడ, ప్రీవీకౌన్సిలువారికి కొల దిగా మధ్యవర్తిత్వము, సమ్మేళనరాజ్యాంగము, సభ్యరా ష్ట్రములమధ్య చేకూరినను, మొత్తముమీద, సమ్మేళనరా జ్యాంగపు శాసనసభయే ప్రధానస్థాన మాక్రమించుచున్నది.

I

ఈకాలపు శాసనసభలకును పురాతనకాలపు శాసనసభలకును చాలభేదము కలదు. ఇప్పుటిసభలయందు ప్రజలు తమంతతామే స్వయముగా సహజేతముగుటలేదు; బానిశితమప్రతినిధులం బావుచున్నారు పురాతనకాలమందు, గ్రీసునందును, రోమునందును, పౌలొలొదను స్వయముగా తమసభలలో శాసననిర్మాణాట స్పష్టితము లగుచు పాల్గొనుచుండిరి. ఈకాలపుశాసనసభలు, ప్రతివత్సరము, ఆసేకనూతనశాసనముల నిర్ణయించుచునొ, ఆసేక ప్రాతశాసనముల తీసివేయుచునొ తేక, మార్పుచేయుచునొ శాసననిర్మాణకార్యమునందు శ్రద్ధజేయుచున్నవి. కాని ఆకాలపుసభలు శాసననిర్మాణమునకు బహుయరుదుగా పూనుకొనుచుండెను. ఇప్పుడు శాసననిర్మాణముజేయుట ప్రతిశాసనసభయొక్కయు, దానిపై యాధారపడు మంత్రివర్గముయొక్కయు ధర్మమని తలంచబడుచుండ, ఆకాలమందు నూతనశాసనముల నిర్మాణమును సూచించువారు ప్రజానిద్రోహులమోయను సందియము ప్రజలకు కల్గుచుండెను. కనుక, న్వాభివృద్ధిచే కోరునాయకులు శాసననిర్మాణకార్యక్రమమును తలపెట్టకుండిరి. ఏదే

నురాజ్యమందును, రోమన్ ప్రజాస్వామిక రాజ్యమందును, కార్యనిర్వాహకోద్యోగుల నెన్నుకొనుట, “పౌరసభ” యొక్క హక్కును, బాధ్యతయు నై యుండెను. అటులనే యిప్పుడును, మంత్రాంగవర్గమువారు శాసనసభవారికి (అమెరికాయందుగాక) బాధ్యులైయున్నారు. కాని ఆకాలపు శాసనసభలకు కార్యనిర్వాహకవర్గముపై ఇప్పుడు సాధ్యమగుచున్నంత, ప్రాణకముకాని, ఆధిపత్యముకాని లభ్యపడెడిదికాదు. కారణము, ఇప్పటి రైల్వే పోస్టు తంతివార్తా సమపాయము లాకాలమున లేకుండుటయు, వార్తాపత్రికా ప్రచారముప్పుడు లభ్యపడకుండుటయు నై యుండెను.

గ్రీసునందు, ముఖ్యముగా, ఏథెన్సునగర రాజ్యాంగమందు, ‘పౌరసభ’ లో శాసనమును ప్రతిపాదించి, సభవారిచే నంగీకరింపజేసిన నాయకుని, ఒక సంవత్సరములో పల, రాజ్యవిద్యోగిగానిందించి, న్యాయస్థానమందు విచారణకు దెచ్చుటకు ప్రతిపేరునకు హక్కుయుండెడిది. కొన్ని రాజ్యములందిట్టి శాసనసంస్కరణముల ప్రతిపాదించు నాయకుని కంఠమునకు వుచ్చువేసి, అటునిటు ప్రజలు పట్టుకొనియుండెడువారు. ఆయన సంస్కరణ, పౌరసభవారిచే నంగీకరింపబడుచో, వుచ్చునుండి వెల్వడి, సురక్షితుడై, ప్రజలచే భూషింపబడెడువాడు. అదృష్టముచాలక, వారి సంస్కరణ వీగిపోవుచో, అటునిటునున్న ప్రజలు ఆయుచ్చును బిగలాగి, అప్పటి

కప్పుడే, వారిని చంపెడివారు. కనుక నే, శాసననిర్మాణము, గ్రీసునందు దుర్ఘటమైన కార్యమై యుండెను.

రోమునందును ఇటులనే శాసననిర్మాణకులన్న ప్రజలును, పెట్రీషియనులును భయపడుచుండిరి. ఎప్పుడు రాజ్యాంగమును తలక్రిందులు చేయు శాసనముల నేనాయకుడు ప్రతిపాదించి, నిర్మించునోయని వారు జాగ్రత్తపడుచుండిరి. కాననే, శ్రీగ్రాకసు (Gracchus) సోదరులిద్దరిని, శాసనముల నిర్మాణమునందు శ్రద్ధవహించిరను ద్వేషముతో, పెట్రీషియనులు కొందరు దుర్మార్గులగు పౌరులసాయముతో, పట్టపగటివేళ చిత్రవధ కావించియుండిరి.

ఇప్పుడట్లుగాక, శాసననిర్మాణమందు శ్రద్ధగైకొని, జయచుందిన నాయకులెల్లయెడల పూజనీయులగుచున్నారు. సహగమనమును మాన్పించిన శ్రీ రాజారామమోహనుడు, విధవావివాహములు శాస్త్రసమ్మతమొనర్చిన శ్రీ విద్యాసాగరుడు, ప్రాథమికవిద్యాశాసనమును నిర్మింప ప్రయత్నించిన శ్రీ గోఖేలు, శారదాచట్టకారకుడగు శ్రీ హరబిలాసుశారదాగారు, హిందూజీవాదాయచట్టమును నిర్మించిన సానుగల్లరాజాగారు, మన దేశస్థుల యభివందనములకు పాత్రులగుచున్నారు.

దాని పేరునూ చించునటులనే శాసనసభ, శాసనముల నిర్మించుటకుగా యేర్పరుకబడుచున్నది. ఇంగ్లీషువారి రాజ్యాంగపు టాచారముల సరిగా గ్రహించని, శాసనసభా ధర్మములు. అమెరికారాజ్యాంగనిర్మాతలు, పురాతనపు గ్రీసు, రోమను రాజ్యాంగములందలి శాసనసభలనుమాత్రము గమనించి, తమ సమ్మేళనరాజ్యాంగపు, రాష్ట్రీయశాసనసభలకు, శాసననిర్మాణమే ప్రధానమగు ధర్మముగా నిర్ణయించిన జాలుననుకొనిరి. శిస్తుల నంగీకరించుచు, ప్రధమము నుండియు, శాసనముల నిర్మించుచుండట ఆచారమై యుండెను కనుక, అయ్యదికూడ శాసనసభయొక్క సాధారణధర్మములలో నొక్కటిగా పరిగణింపబడుచుండెను. ఇంగ్లాండునందట్లుగాక, శాసననిర్మాణమే కాక ప్రభుత్వమును అదుపుజ్జలందుంచి, మంత్రాంగవర్గమును నిమర్శించుట, పెత్తనమందుంచుట, అసంతృప్తికరమగు మంత్రివర్గమును పదభ్రష్టత నొందించుట, పార్లమెంటు తన ధర్మముగా పరిగణించుచున్నది. అమెరికాయందు, కార్యనిర్వాహకవర్గపు టధ్యక్షుడగు ప్రెసిడెంటు ప్రజలచే సరాసరియెన్నుకొనబడి, శాసనసభపై తనయాధికారమునకు, పదవికి ఆధారపడియుండడు. ఇంగ్లాండునందట్లుగాక, మంత్రివర్గము, పార్లమెంటునందు, అధిక సంఖ్యాకలకు జెందిన "మెజారిటీపార్టీ" సభ్యులవలన నిర్మింపబడి, మెజారిటీపార్టీవలన నిలబెట్టబడి, మెజారిటీపార్టీకి

లోబడి, పార్లమెంటునకంతకు బాధ్యత వహించుచున్నది. కనుక అమెరికాయందు “కాంగ్రెసు” శాసనముల నిర్మించుటతో తన ప్రధాన ధర్మనిర్వహణము జరిగినదని సంతృప్తిబొందుచుండ, ఇంగ్లాండునందు, శాసనముల నిర్మించుటయే కాక, సక్రమముగా, సంతృప్తికరముగా మంత్రివర్గము నేర్పరచి, నిలబెట్టి మంత్రివర్గముచే ఎప్పటికప్పుడు జాతీయావస్థరముల సమగ్రముగా, సంతృప్తికరముగా దీర్చునట్లు చేయు బాధ్యత, పార్లమెంటుపై కలదు. క్రిందికి తాల్చునందంతట నేర్పరచబడిన, రాజ్యాంగవిధానచట్టములందు అమెరికా కాంగ్రెసును అనుకరించుటకు ముందు ఇంగ్లీషువారి పార్లమెంటుపట్ల అనలంబించబడినది. ఇందువలన ఈనాటి ప్రజాస్వామిక రాజ్యములందు, అమెరికా రాజ్యాంగమువలన, ఇంగ్లీషుపద్ధతిననుసరించియే శాసనసభకు బాధ్యతవహించు మంత్రివర్గమునే యేర్పరచబడినది. అనగా, శాసనసభకు బాధ్యత వహించు ప్రభుత్వమునే యేర్పరచబడినది.

II

శాసనసభ తన ధర్మములందెవ్వూ సైతన సంపూర్ణముగా నిర్వర్తించవలయునన్నచో ప్రజలయొక్కయు, వారియభిప్రాయములయొక్కయు ప్రతిబింబముగా నుపకరించవలయును. ప్రజలయందలి అన్ని సంఘములయొక్క ప్రతినిధులు, కొలది గనో, గొప్పగనో, ఆసభయందు సభ్యత్వముపొందవలయును.

ప్రజాసామాన్యమంతట జాతీయఅవసరములగూర్చి యెట్టియభిప్రాయములు ప్రచారితమైయున్నవో, వానినెల్ల శాసనసభ యందు ప్రకటితమొనర్చుట కవకాశము లుండవలయును. ప్రజాభిప్రాయమును ధర్మసమ్మతముగా, గౌరవప్రదముగా, అందు ప్రతిబింబించవలయును.

కనుకనే యుక్తవయస్సు వచ్చిన ప్రజలందరికి, శాసనసభాసభ్యుల నెన్నుకొను 'వోటు' హక్కు అవసరము. స్త్రీలు పురుషులను భేదము లేకుండా ఎల్లరకు 'వోటు' హక్కు అవసరము. పురుషులకే రాజ్యాంగావసరములు కలవు. స్త్రీలకు లేవని వాదించువారెవ్వరుకలరు? రాజ్యాంగపు మంచిచెడ్డల వలన పురుషుల కెట్టి సాధక బాధకములు కల్గునో అట్టివే స్త్రీలకును, సమానతీవ్రతతోడనే కల్గుట లేదా? సంఘనిర్మాణము సౌష్ఠతనొందక పూర్వము, జనసమూహములు ఒకచోట నుండి మరొకచోటకు తమతమ పశుగణములతో వలస వెళ్లుచుండిన కాలమందు, వివిధసమూహములమధ్య కల్గుచుండు యుద్ధములందు పురుషులే పాల్గొన నర్హులై యుండుటచే రాజ్యాంగమును నిలబెట్టు భారము పురుషులపైననే కలదు కనుక, స్త్రీలకట్టి రాజ్యాంగవిధానమునందు పెత్తనమిచ్చుట భావ్యముకాదని వాదించుట కొంతవరకు సమంజసమైనకావచ్చునేమోకాని, క్రిందటి యుద్ధపు టనుభవము బొందినపిమ్మట, ఈకాలమందు యుద్ధములు జరుగుచున్నప్పుడు, పురు

ఘట సహకారము, త్యాగము, సహాయము యుద్ధభూములం దెంతగత్యమో, అంతగా స్త్రీలసహకారము దేశమందు, వాణిజ్య, వ్యాపారాది, సాధారణసాంఘికజీవితమును నడపుట కవసరమని ప్రజలు తెలుసుకొనగల్గిరి. ఇక కరవులు, కాటకములు వచ్చినగాని, మహామారి, మశూచికములు దాపరించినగాని, ఆర్థికసంక్షోభము కల్గినగాని, రాచకీయసంప్లవము తటస్థించినగాని పురుషులతో సమానముగా స్త్రీలును బాధలననుభవింప వలసియుండును. స్త్రీలను రక్షించు భారము పురుషులు వహించుచున్నారని కొందరు వాదించుచు గాని, వారిమాట సహేతుకముగాదు. మనదేశమందే వివిధవృత్తులందు, ఫ్యాక్టరీలయందు పురుషులతో బాటు స్త్రీలును సమానముగా జీవితపోషణ చేయుటకు కష్టించుచున్నారు. వ్యవసాయక కూలీలయందును, స్త్రీలు పురుషులతో బాటు కూలినాలిచేసి ప్రాణములు నిలబెట్టుకొనుచున్నారు. ఇక పాశ్చాత్యదేశములగూర్చి వేరుగ చెప్పవలెనా? అచ్చట స్త్రీలకు, ఆర్థిక ప్రపంచమందును సమాన ప్రతిపత్తికల్గుచున్నది. ఇట్టి పరిస్థితులందైనను, ప్రాస్తుదేశస్థులు స్త్రీలకు వోటుహక్కు నివ్వనిరాకరించుచుండుట ఆశ్చర్యకరమగు విషయమే కాని, న్యాయపద్ధతిమాత్రము కాజాలదు. రాజ్యాంగ నిర్వహణాధికారము బొందుటకు తగిన విద్య, అనుభవము, కార్యకారితనము స్త్రీలకు లేదని కొందరు ప్రెంచి నాయకులు వాదించుచు

న్నారు కాని, ఇప్పటికే వోటుహక్కు బొందియున్న పురుషులలో నధికసంఖ్యాకులకు సంపాదితమైయున్న విద్య, అనుభవము, కార్యనిర్వహణశక్తి, స్త్రీలకుమాత్రము లోపించుచున్నదని చెప్ప సాహసింపలేకున్నారు. కారణమేమన నిర్బంధ ప్రారంభవిద్య నందరు బొందుచు, వార్షాపత్రికాపఠనమందరు గావించుచు, రాజ్యాంగవ్యవహారముల నెల్లరు గమనించుచున్నంతవరకు స్త్రీ పురుష భేదములు మాత్రము రాచకార్య నిర్వహణమునందు, స్త్రీలకువోటుహక్కు యివ్వరానంత వివరీత తారతమ్యత కల్పించుట దుస్సరము, ధర్మవిరుద్ధము. మన దేశమందును, స్త్రీలకు వోటుహక్కు ప్రసాదించరాదను వారు అరుదగుచున్నారు. మోమాపద్ధతిని బొందిన, మహమ్మదీయులు ఈ హక్కు తమస్త్రీలకు ప్రసాదించుటకు ఆనుమతించుటలేదు కాని, వారి స్త్రీలయందలి నాయకురాండ్రు వారినాయకులు కొందరు వోటుహక్కు యెల్లరకు నొసగబడవలెననుచున్నారు. లోధియను కమిటీచారినూచనలప్రకారము స్త్రీలును, పురుషులతోబాటు క్రమక్రమముగా సంపూర్ణ వోటుహక్కు పొందనగునని తేలుచున్నది.

స్త్రీపురుషులను భేదముల గమనించుట పాడిగాకున్నను, ఆస్థిగలవారు, ఆస్థిలేనివారను తారతమ్యత గమనించుటగత్యమని కొందరు వాదించుచుండిరి. ఆస్థిగలవారన్న, ఎంతయాస్థిపరులను ప్రశ్న బయలుదేరును. ఇంగ్లాండునందు,

క్రీ॥ శ॥ 1832 వరకు, 10 పౌస్తు భూమిశిస్తు చెల్లించువారే వోటువాక్కు బొందకల్గిరి. పిమ్మట 1867 సం॥రమునందు 12 పౌస్తు శిస్తుచెల్లించు వారందరికి వోటువాక్కు ప్రసాదించబడెను. తుదకు 1884 నందు, ఆస్తికల్లియుండుట, శిస్తులచెల్లించుట యరుభేదముల గనుపించుట మూసి, యుక్త వయస్కులగు పురుషులందరికి, వోటువాక్కు యివ్వబడెను మన దేశమంగనుకూడ, 1919 ఆస్తుప్రకారము, పదిరూపాయల లాంబురపిన్నా చెల్లించువారు కొన్నిలునకు, ఏబదిరూపాయల భూమిశిస్తు చెల్లించువారు అస్సెంబ్లీకి, వోటువాక్కు బొందిరి. కాని యిప్పటి లోధియనుకమిటీసూచనలప్రకారము, మద్రాసులోకలు బోర్డు ఆస్తుప్రకారము, నామమాత్రపు శిస్తుచెల్లించువారు, భూములను మక్తాకు సేద్యముచేయువారుకూడ వోటువాక్కు బొందనగును. అనగా, సంవత్సరమునకు నాల్గణాలశిస్తు చెల్లించువారెల్లరు వోటువాక్కు బొందగల్గుదురు.

ఇట్లు నామమాత్రపు శిస్తుచెల్లించువారు (మన లోకలు బోర్డునందును, ఇంగ్లాండులో 1867 వరకును) వోటువాక్కుబొందుచుండ, మిగిలిన నిర్జనులగువారెల్లరు, వోటును బొందజాలకుండుట న్యాయమా? వోటును సంపాదించుకొనగల్గినవారికిని, వోటును బొందజాలనివారికిని, విద్యయందుగాని, ఆనుభవమందు కాని, రాచకీయవిజ్ఞానమందు కాని,

కార్యనిర్వాహణత యందుకాని యేమి భేదము కన్పొనగలము? ఎందును భేదించని ప్రజలయందు, నామమాత్రపు ఆస్తికల్పి శిస్తు చెల్లింపగల్గు శక్తినిబట్టి కొందరిని శేరుజేసి, వారికే వోటుహక్కు నిచ్చుట న్యాయమా? మన దేశమునే దృష్టాంతముగ నై కొనుచో, విద్యావిహారులు, వోటులేనివారియందెట్లుకలదో, వోటరులందును కలదు. రాచకీయానుభవరహితులు, ఇరుపక్షములందును కొల్లలుగాగలరు. ఇరుపక్షములకును, రాజకీయాధికారము, దానివలనకల్గులాభ మేమాత్రమైన యుండుచో, అవసరమైయున్నది. రాజ్యాంగవ్యవహారములవలనకల్గుసాధక బాధకములవలన, వోటరులనలెనే, వోటులేనివారును, లాభనష్టముల బొందవలసి యుండును. జాతీయగౌరవరక్షణార్థమై, ఇరుపక్షములును ధనప్రాణముల ధారవోయవలసి యున్నారు. జాతీయజీవనము సిరిసంపదలు, సుఖసంతోషప్రదముగా నుండవలయునన్న, బీదలు, ధనికులెల్లరు తమతమ శక్తికొలది, స్వార్థత్యాగము చేసి, రాజ్యాంగసేవ చేయవలసియున్నది. ఇట్టి పరిస్థితులందు, తుట్టతుడిదగు, ప్రాధమికమగు, రాజ్యాంగహక్కు, వోటుహక్కులు, ప్రజలలో ధనికులకు, శిస్తుచెల్లించువారికి మాత్రమొసంగి, మిగిలినవారికి నిరాకరించుట న్యాయమా? కనుకనే నెహ్రూకమిటీవారు స్త్రీపురుషభేదము మాని, ధనికులు, నిర్ధనికులను భేదముల మాని యుక్తవయస్కులగు ప్రజలెల్లరకు వోటు హక్కు

ప్రసాధించుట ధర్మమని వాదించిరి. వోటర్ల జాబితాల తయారు చేయుటలోను, ఎన్నికల జరుపుటలోను, ఖర్చు, కష్టము హెచ్చగునని వారికి తెలియకపోలేదు. కాని ప్రజాస్వామిక రాజ్యము ప్రజలయభివృద్ధికై జరుపబడవలయునన్న ఇంతమాత్రము ఖర్చునకు, కష్టమునకు తయారై యుండవలెనని వారు సంతృప్తి కరమగు సమాధానమిచ్చిరి.

స్త్రీపురుష భేదములను, ధనికులు నిర్ధనికు లను భేదముల గమనించకున్నను, చదువుకున్నవారు, చదువు లేనివారను భేదమైన కల్పించి, చదువుకున్నవారికే వోటుహక్కునిచ్చుట యుక్తమని కొందరు వాదించుచున్నారు. శ్రీజానుస్టువర్తమిల్లుగారు, చదువుకున్నవారందరి కొక్కొక్కరికి, ఒక్కొక్కవోటునిచ్చి, విద్యాధికులైన ప్రతివారికి మరొక్కవోటునిచ్చుట మంచిదనికూడ వాదించిరి. శ్రీ లార్డు బీకన్ను ఫీల్డుగారు, తమ రాజ్యాంగ సంస్కరణపు బిల్లునందు, ఇటులనే విద్యాధికులైనవారికి హెచ్చువోటులు బొందులగ్నత నేర్పరచ బ్రయత్నించిరి. లోధియచుకమిటీవారును శ్రీ ఆనిబిసెంటమ్మగారి కామను వెల్తుకమిటీవారును, తదితరుల మధ్య, ఆస్తియున్నందులకే వోటుల పంచియిడినను, విద్యావంతులైనవారికి మాత్రము వోటుల నివ్వవలయునని సూచించిరి. కాని, ఏవిధముగ జూచినను, మన దేశమందు అల్పసంఖ్యాకులే చదువరులైయుండుటవలనను, వోటరులం దధికసం

ఖ్యాతులు విద్యావిహీనులైయుండుటవలనను, విద్యావంతులకే ఓటులనిచ్చునుచో ఇప్పటికే వోటుహక్కుబొందినవారు, వోటులేనివారగుట తటస్థించును. అటులగాక, శిస్తుచెల్లించువారికే వోటులనిచ్చుచు, చదువుకొన్నవారికికూడ వోటుహక్కు నివ్వమనుచో, ఇప్పటికంటె మరికొందరికి వోటుహక్కురావచ్చును. ఈ విధముగు భేదముల ననేకము కల్పించుచు, ప్రజలలో కొందరికి వోటులేకుండా జేయుటకు బగులు, అందరికి వోటునిచ్చి, ఎల్లరికూ చదువుటకు న్రాయుటకు శక్తికల్పింపదు పాపముల కల్పించుట రాజ్యాంగములకు పాడిగదా!

రాజకీయాధికారములను దేశోపయోగకరముగా, ప్రజోపయోగకరముగా సుపయోగింపవలసియున్నది కనుక, వోటురులందరు చదువరులై రాచకీయానుభవముబొందినవారైయుండుట లాభకరము. కాని, చదువరులైనవారందరికి రాచకీయానుభవము కల్గుటలేదుగదా! వోటుబొంది, ఎన్నికలందు పాల్గొని, రాచకీయవ్యవహారముల గమనించుచున్ననే, రాచకీయానుభవము కలుగగలదు. కనుక, చదువరులు కాకున్నను, మనప్రజలు వోటుహక్కుబొంది, రాచకీయానుభవము పొందుట కవకాశము సంపాదించుకొందురు. నిర్బంధ ప్రారంభవిద్య, వయోజనవిద్యావిధానముల రాజ్యాంగమేర్పరచుచో కొలదికాలముననే ఎల్లరు చదువరులగుట సుకరము. అంతియేకాని, ఎల్లరు చదువరులైననే వోటుహక్కు ప్రసా

దిించబడునని వాడించుట భౌవ్యముకాదు. మరియు చదువరు
 లైనవారికే వోటుచుక్క యివ్వబడునని యేర్పాటు చేయుచో
 ప్రభుత్వోద్యోగులకు, వారిసేవచేసినవారికి వాటిని వహించుచుండు
 లకు ఎవ్వరికి వోటునివ్వవచ్చును, ఎవ్వరికది యివ్వరాదను
 విచక్షణాధికారము కల్గును. ఇందువలన అనేక యిబ్బందులు
 కలుట అసాధారణము కాదు. అమెరికాలోని దక్షిణరాష్ట్ర
 ములందు విద్యావంతులైనవారికే వోటునివ్వవలెనను నియ
 మముండుటవలన, తెల్లవారు, స్వీగ్రోహునివారిలో వనేకులకు,
 అన్నాయముగా వోటుచుక్క నివ్వనిరాకరింపకల్గుచున్నారు.
 రాచకీయానుభవ మంతగా లేని మనదేశముం దింకానిన్ని యో
 యిబ్బందులుకల్గును. ఇట్టికష్టములుకలుగకుండుటకై అనుభవ
 రీత్యా, రాచకీయవిజ్ఞానము చదువరులు కానివారికికూడ కల్గు
 ననినమ్మి, బాలకులరాష్ట్రములగును, ఇటలీ, స్పెయినుదేశ
 ములందును నిశ్చింతప్రసారంభవిద్యాధికారము యీనుభ్యనే
 యేర్పరచబడినను, వోటరులలో అనేకు లిప్పటికిని చదువు
 రానివారున్నను, ప్రజలెల్లరికి వోటుచుక్క ప్రసాదించ
 బడినది.

చదివినవారైనను, చదువనివారైనను ఎల్లరకు రా
 జ్యాంగవ్యవహారములవలన కల్గు అవసరములు అనుభవనీయ
 మగును. ప్రజలందరకు, తమప్రభుత్వ మెఱులననుపదగునో
 విచారించుట కవకాశ మగత్యము. వారెల్లరికి, తమకు రా
 జ్యాంగమువలన యెట్టిలాభములు కలుగవలయునో, దుష్ట

ఘటనమువలన కల్లు కష్టము లెట్లునివారణ కావలయునో ఆలోచించుటకు, సూచించుటకు హక్కు అవసరము. ప్రజలకు తమవ్యక్తిగతజీవితమందు, సాంఘికవ్యవహారములందు కల్లుచుండు అనుభవమును రాజ్యాంగోపయోగముకై తమ ప్రతినిధులద్వారా అనుదినము ఎల్లవినయములందును తెలియజేయుకల్లు యవకాశ మవసరము. “రాజునకు ప్రజ శరీర మన్నట్లు” రాజ్యమునకు ప్రజలు శరీరము కనుక, ప్రజలయందెల్లశాఖలు, సంఘములు, రాజ్యాంగమున కుపకరించవలయునన్న, వారెల్లరియనుభవముల, ఆలోచనల, రాజ్యాంగ విధానము సక్రమమగుచూర్గమున తమప్రభుత్వమునకు తెలియునట్లు తమప్రభుత్వముపై యాధిక్యతవహించునట్లు చేయవలసియున్నది. కనుకనే ప్రజాస్వామిక అనుభవించుచున్న, సకల దేశములందును ప్రజలెల్లరికి వోటుహక్కు ప్రకాశించబడుచున్నది వోటరులెల్లరు తమప్రతినిధులద్వారా తమతమ అనుభవమును, తమకష్టనిష్ఠాములను, తమకోరికలను ప్రభుత్వమునకు తెలియపరచి, తమకు సుముఖమగు ప్రభుత్వము నేర్పరచుకొను యవకాశము కల్గియుండురు.

III

ప్రజలెల్లరు యుక్తవయస్కు లగుటతోడనే, వోటు హక్కు పొందినంతమాత్రమున వారిప్రతినిధు లెల్లెన్నుకొనబడుట యను ప్రశ్న మనల నెదుర్కొనును. పురాతన కాలమందు మన దేశపు పంచాయతులందును, గ్రీసు దేశమున ఎథె

న్నుగర రాజ్యమున 'కొన్నిలు' సభ్యుల యెన్నికలందును, లాటరీ పద్ధతిపై ప్రజాప్రతినిధు లెన్నుకొనబడుచుండెడివారు. అసగా, అభ్యర్థులుగా నుండదలచినవారి లేక పౌరులెల్లరిపేరులను కొన్ని కాగితములమీద వ్రాసి, వానినన్నిటి యుడిచి, ఒక బుట్టయందు వేసి, బాగా తిరగత్రిప్పి, పిమ్మట కండ్లకు గంతకట్టుకొనిన బాలకుని చేతనో, మరెవ్వనిచేతనైనగాని, ఎంతమంది సభ్యులగత్యమో అన్ని కాగితములు తీయించెడివారు ఆకాగితములపై ఎవ్వరెవ్వరి నామములు లిఖింపబడెనో వారిని సభ్యులుగా ప్రకటించెడివారు. ఇందువలన ఈపాటున నన్ను బలవరచిరి గాన నావారు, వారు నన్నెదిరించి నాప్రత్యర్థికి తమవోటుని విచ్చిగిగనుక వారు వెరవారు, నిరోధులను విధేదములు కట్టుటకు తావుండెడిదికాదు. మరియు నైనాను గ్రహముపై ఎన్నికఫలితము లాధారపడియుండెను గనుక, ప్రతిపౌరునకు సభ్యత్వము బొందుటకు ఎప్పుడో యొకప్పుడు అవకాశము కల్గుటకు వీలుండెను. ఇందువలన పార్టీపోర్పడుటకు అవకాశము లేదాయెను. ప్రజలెల్లరు, ఒకకుటుంబీకులమనియు సోదరసోదరీలమనియు భావించి ఐక్యభావముతో కంచాయితీపేరు ప్రతిష్ఠలు వృద్ధిబొంది గ్రామసాభాగ్యాధి వృద్ధి పొందుటకై కృషిచేయుటకు వీలుండెను. 'ఈలాటరీ' పద్ధతి ఇప్పటికి ముఖ్యమగు అన్ని యెన్నికలందును అన్ని దేశములందును విడనాడ బడినను ఇంగ్లాండు, గుసదేశము, బ్రిటిషు అధినివేశములందు శాసనసభలలో సభ్యుల బిల్లులు తీర్మాన

ములు ప్రవేశపెట్టటకుముందు, వీనిని మూడు ప్రవేశపెట్టవగునో తీర్మానించుట కుపయోగింపబడుచున్నది.

లాటరీపద్ధతి మానినపిమ్మట, ప్రజలు, తనుప్రతినిధులను, ఈమాధునికయుగమందు ఇంగ్లాండునందు ప్రథమమున, పిమ్మట ఇతరదేశములందు, అధికసంఖ్యాకులగుప్రజలయభ్యర్థిని బలపరతునో, ఆతడు ఎన్నుకొనబడుపద్ధతి యులు లోనికివచ్చినది. దీనినే “మెజాటి” పైఎన్నిక జరుపుటందురు. ఈమార్గముద్వారా, ప్రతిఒక్కసభ్యునియొజకవర్గమునుండియు, అభ్యర్థులుగానిలబడినవారిలో నెవ్వరిని ఎన్నుకొనుటో స్థిరపరచుట సాధ్యపడుచున్నది. ప్రజలెల్లరికి, తమకునచ్చిన యభ్యర్థులనెన్నుకొనుట కధికారమే కాక యవకాశము కల్గుచున్నది. కనుక ఏయభ్యర్థికి, చానితరపున నిలబడువారికి, అదృష్టముపట్టిన, ఆయభ్యర్థి సభ్యుడుగా నెన్నుకొనబడుటయు, ఆతనికి వోటుచేసినవారు సఫలీకృతమనోరథులగుటయు సాధ్యమగుచుండును వోడిపోయిన అభ్యర్థులు, వారిని బలపరచినవోటరులు, తాము దురదృష్టవంతులమని విచారించి, సంతృప్తిపొందుచుండెడివారు. కాని, కాలక్రమేణ ప్రజలందెచ్చుమంది, ఏరెండో మూడో రాచకీయముతాలకు తేక పార్టీలకు చెందియుండి, ప్రజలందధికసంఖ్యాకుల ప్రాపకము పొందుటకై పోటీపడుచున్నకొలది, కొన్నినియొజకవర్గములందు, దేశమందలికొన్ని ప్రాంత్యములందే, ఒకేపార్టీ

వారు, మెజారిటీ సూచించుకొని, తమయభ్యర్థులనే జయ ప్రమల జేయించుకొను య్యత్నిబొందుచుండుట, ఇట్లాండు సందేశిక ప్రజాస్వామికింబు బొందిన అన్ని దేశములందును, తటస్థించుటచే ఈ 'మెజారిటీ' పరిపాలనయొడ ప్రజలు, నాయకులు, రాచకీయజ్ఞులు సంశయాకులైత చూడను లగుచున్నారు.

ప్రతినియోజకవర్గమునందును, మెజారిటీ వోటరులే తమ అభ్యర్థిని జయపదముగా జేయుగల్గుటవలన, రాచకీయపుస్వార్థిలు స్థిరతగా యేర్పడినవిచ్చుట, అనేకనియోజకవర్గములం దనేకమారు లొకేపార్టీకి జేదిన అభ్యర్థులే ఎఱ్ఱుకొనబడుచుండుటచే, అనియోజకవర్గములందలి మైనారిటీ వోటరులకు, ప్రజాప్రతినిధివధి యొంది ప్రాతినిధ్యత కలుగుట దు సరముగుచున్నది. దేశమందంతట నిట్లు, మైనారిటీలకు ప్రాతినిధ్యత శేకపోవుటవలన, వారికధికమగు అన్యాయము కల్గుచున్నదని శ్రీధానుసు హేగు, జాన్ స్టూఆర్టురుల్లు గారలు, క్రిందటితాల్లముందు వాదించిరి. అధికసంఖ్యాకులగు వోటరులే, ప్రజాస్వామికింబును నడపు అధికారిముబొందుట న్యాయముకాదనియు, "మెజారిటీ పాలనాసూత్రము"ను కొంతవరకు అరికట్లుట అగత్యమునయు, "మైనారిటీ"యందుండు వారికికూడ, తమకిష్టముగు ప్రాతినిధ్యము, ప్రజాప్రతినిధివధికు పంపుకొను యనకాశము కల్పించుట మేలనియు, వాగును ఈకాలపు రాచకీయజ్ఞులనేకులును వాదించుచున్నారు.

వీరు తమ ఏదవలమునకై, ఇంగ్లాండుదిగాక దేశములయొక్క వివిధ ఫలితముల జూపెట్టుచున్నారు.

సంవత్సరము.	కన్సర్వేటివులు.		లిబరలుపార్టీ		లేబరుపార్టీ.	
	సభ్యత్వములు.	లభించిన సభ్యత్వములు.	లభించిన సభ్యత్వములు.	పొందిన వోట్లు.	లభించిన సభ్యత్వములు.	పొందిన వోట్లు.
1895	481	279	202	1,800,000	...	...
1906	28% చేయులో	41%	...	...	...	...
1922	2	296	54	100,547	217,462	4,237
1924	...	382	34	5,381,433	2,621,168	490
				7,450,990	3,008,097	5,483
						088

పైన యుదహరింపబడిన లెఖలబట్టి, ఇంగ్లాండునందలి వివిధరాచకీయపక్షములు, తనుకు దేశమందుగల పలుకుబడికి తగినట్లు, పార్లమెంటులో ప్రాతినిధ్యము పొందలేదనియు, ఒక్కొక్కయొక్కొక్కయం దొక్కొక్కపార్టీవారు, అత్యుత్తముగు ప్రాముఖ్యతను పార్లమెంటునందు పొందుచుండు రనియు, ప్రజలయందు ఆ ప్రాముఖ్యతకు తగిన పలుకుబడి, ఆ పార్టీవారికి లభ్యముకాకుండుట సత్యమనియు తెలియనగును. క్రీ॥శ॥ 1924 సంవత్సరమునందు జనోలైస్ లెఖను, డెయిలీ మెయిల్ పత్రికాధిపతులు స్పష్టించి, లేబరు పార్టీ వారు రషియను ప్రభుత్వమునకు, బ్రిటిషు రాజ్యాంగమును లోపరచ బోవుచున్నారని అసత్య ప్రచారము జేసిరి. అంత ప్రతినియోజకవర్గముందును, అధిక సంఖ్యాకులగు వోటులను కన్న ర్వేటివు పార్టీ వారికి తమ వోటులనొసంగి, కన్న ర్వేటివు అధ్యక్షులను జయప్రకుల జేసిరి. మరొకొన్ని నియోజకవర్గములందు, లిబరలు, లేబరు పార్టీల అధ్యక్షులుకూడ నిలబడుటచే, అల్ప సంఖ్యాగమగు వోట్లతోడనే, కన్న ర్వేటివులు జయమందిరి. ఈ విధముగా లిబరలు, లేబరు పార్టీలకు, మొత్తముమీద హెచ్చువోటులు, దేశమందంతట వచ్చినను, ఎన్నిక ఫలితములందు మాత్రము వానికి 176 స్థానములు చేకూరగా కన్న ర్వేటివులకు 382 స్థానములు సంప్రాప్తించెను. ఇదే విధముగా 1931 సంవత్సరమునందు యి శ్రీ ఫిలిప్పు స్పృడను గారు పెట్టిన ఆర్థిక సంక్షోభ భయముచేత, ప్రజలెల్లరు

కంగారుపడిపోయి “జాతీయప్రభుత్వము”ను బలపరుప వత్తికల చేతను, కన్న ర్వేటివు పార్టీ చేతను, రాచకీయ నాయకుల చేతను ప్రోద్బలపరచబడుటచే కన్న ర్వేటివు పార్టీ వారిని ఎల్ల నియోజకవర్గములందును ప్రజలు బలకరచిరి. తన్నూలమాన “జాతీయ ప్రభుత్వపు” అభ్యర్థులందరికి సంపాదితమైన వోటులలో ౫౫% వంతు, శేబరుపార్టీ, లాయడుజార్జిగారి లిబరలు పార్టీలనాడి వచ్చినను, కన్న ర్వేటివు పార్టీవారికి 47% స్థానములు, జాతీయ శేబరుకు 13 స్థానములు, జాతీయలిబరలు పార్టీకి 3% స్థానములు, అనగా 520 స్థానములు జాతీయప్రభుత్వమునకును, శేబరుపార్టీకి 52 స్థానములు, లిబరలుపార్టీకి 37 స్థానములు, మిగతావారితో కలిసి, క్రత్యర్థి కక్షి అన్నిటికి కలిసి 95 స్థానములు మాత్రములభ్యమయ్యెను. వైలెఖులనుబట్టి, ఏకసభ్య నియోజకవర్గము లుండునంతవరకు, వానినుండి వచ్చునభ్యులు, సాధారణమెజారిటీసూత్రప్రకారము యెన్నుకొనబడువరకు, లక్షలకొలది వోటులకు, తమకు వచ్చినపార్టీవారి అభ్యర్థుల నెన్నుకొనుయవకాశము కలుగకపోగా అనేక మారులు తలవనితలంపుగా ప్రజాబాహుళ్యమునకు అయిప్తము, ఆశ్చర్యమే కల్గించునట్లు ఏయొక్క పార్టీవారో మితిమించిన ప్రాతినిధ్యమును సంపాదించుకొని బాధ్యతాయుతసూత్రప్రభావమును వమ్ముజేయుట కల్గుచుండునని తేలుచున్నది.

ఇట్టి వివరీతపర్యవసానముల కల్గించు ఏకసభ్యనియోజకవర్గములకు బదులు, సమిష్టినభ్యనియోజకవర్గముల నేర్ప

రవి “ప్రపంచోత్సవం” ప్రాతినిధ్యసూత్రముల ద్వారా సభ్యుల నెన్నుకొనుచో, అన్ని కక్షముల ప్రాతినిధులు, ప్రజాప్రాతినిధి సభయందు తమతమ ప్రాపకమునకు తగినట్లు సభ్యుల జెంద గలరని, అనేక రాచకీయజ్ఞులు తలంపించున్నారు. సంఘము నందలి వివిధమతస్థులు, వివిధ అంతస్థుల ప్రజలు, వివిధ భాషా ఆచారసంప్రదాయములు కలవారు, వోటుచూక్కు బొంది తమతమ ప్రాతినిధుల నెన్నుకొనుచు కులంపించు తెల్లగత్యమో, అటులే వివిధ రాచకీయ ప్రణాళికలందు అభిమానముకల్గి వివిధ రాచకీయ పార్టీలకు చెందిన వారికి నూడ తమ ప్రాతినిధుల నెన్నుకొనుచు కులంపించుట, తమ సభ్యులకు తగినట్లు, తమ ప్రాపకమునకు తగినట్లు సభ్యుల కొరకు లుగత్యము. ఎన్న టికిని తా వెల్లరు మైనాది టీయంటే యుండి, తమ అభ్యర్థిని జయ ప్రదాని చేయబాలనునుని రాశ బొందిన మైసాటి, ఎన్నికల యందు నమ్మకము కల్గి యుండ బాలదు. కొన్ని కులంపించుచు, పలుమారు ఒకే పార్టీకి చెందిన వారెన్నుకొనబడుచు, మైనార టీ పార్టీ వారి కవకాశమే కలుగుకుండుచో “మైసాటి” వారి నిరంకుశత హెచ్చుటయు, మైనాది టీ వారికి ఆస్పరిశ్వాసము తగి, స్వరక్షణకై సన్నగిల్లుటయు తటస్థించును.

కాని, ఇంగ్లీషు రాచకీయజ్ఞుల నేకులు, ‘ప్రపంచోత్సవం’ ప్రాతినిధ్యమన్న విరోధులై యున్నారు. శ్రీ బేజునాటు. లాయడుబాద్ది, రామేమాక్కునాల్లు, మున్నగు రాజకీయనాయ

కులు, శ్రీహారల్లలాస్కి మున్నగు రాచకీయజ్ఞులు, ఈపద్ధతి తిరస్కరించుచున్నారు. ఏకసభ్యనియోజకవర్గములుండుచో, సభ్యులు మెజారిటీవోటుపై, ఎన్నుకొనబడుచో, ఏరెండో, మూడో ముఖ్యమగు రాచకీయపార్టీలే, రాజకీయరంగమున ప్రాముఖ్యత బొందుననియు, బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము, రెండు మూడు బలిష్ఠమగు రాచకీయపార్టీలుండి, అందొక్కటి, ప్రజాప్రతినిధిసభయందు, మెజారిటీసభ్యుల కల్గియున్ననే, జయప్రదముగా, శుభప్రదముగా నడుపబడుననియు వారు తలంచుచున్నారు. అమెరికాయందును, ఇంగ్లాండునందును, ఏకసభ్యనియోజకవర్గములందు మెజారిటీసూత్రము ప్రకారము ఎన్నికలఫలితములు నిర్ణయింపబడుటవలన, ప్రధానమైన రాచకీయపార్టీలు, రెండుగాను, మూడుగాను నుండుచున్నవి. అమెరికాయందు రిపబ్లికను, డెమోక్రాటికు పార్టీలే ప్రాముఖ్యత వహించియున్నవి. వ్యవసాయకులపార్టీ స్థాపించబడినను, వృద్ధిబొందజాలకున్నది. అటులనే, ఇంగ్లాండునందును, కన్సర్వేటివు, లేబరు పార్టీలు ప్రాముఖ్యస్థానము నాక్రమించుటయు, లిబరలు పార్టీ ప్రధానస్థానము బొందుటయు జూడనగును. ఇటుల ప్రధానమగు రెండు పార్టీలు చిరకాలము ప్రాముఖ్యత వహించుటకు ప్రధానకారణము ఏకసభ్యనియోజకవర్గములు, మెజారిటీసూత్రముని చెప్పకతప్పదు. వివిధ రాచకీయబృందములకు మారు, ప్రధానమగు రాచకీయ

పార్టీలు రెండే యుండుటవలన, ఎప్పుడును ఏయుక్కపార్టీ యో పెత్తనమందుండి, మంత్రవర్గమునేర్పరచుచు, రెండు వత్సరములనుండి నాల్గు, శేక ఐదు వత్సరములవరకు, రాజ్యాధికారమును నడపుచుండుటయు, అందువలన, ఏదేనొక రాచకీయప్రణాళికను అచులుపరచుట కవకాశము కల్గుటయు సాధ్యమగుచున్నది. సమిష్టిసియోజకవర్గమునేర్పడి, “ప్రపోర్షనల్” ప్రాతినిధ్యసూత్రము అనులుపరచబడుచో, ప్రాను, జర్మనీదేశములయందువలె అనేకములగు రాచకీయబృందములు ప్రాముఖ్యతబొందుటయు, క్రమప్రవృత్తినిధి పథయందె యుక్కటి శేక రెండు రాచకీయబృందములకును మెజారిటీ సంపాద్యము కాకుండుటయు, అందువలన రెండుమూడు వత్సరములవరకు పెత్తనమందుండు మంత్రవర్గమునేర్పరుపవలయు కాకుండుటయు అనుభవైక వేద్యము. ఇందువలన, ఆదేశమునందు, ఏరాచకీయప్రణాళిక నైనను, శ్రద్ధతో, ఓపికతో, ప్లువలతో అమలునందు బెల్లట కవకాశము కలుగుట లేదు. ఇట్టి ముబ్బందులు ఈపద్ధతినే అవలంబించుచో ఇంట్లాండు, అమెరికాలయందును కల్గునుగనుక ఆదేశముల రాచకీయజ్ఞాలు ‘ప్రపోర్షనల్’ ప్రాతినిధ్యమును నిరసించుచున్నారు.

కాని, వారు ఏకసాధ్యసియోజకవర్గములవలన కల్గుచున్న ఆపదను గమనించుట లేదు. యుద్ధానంతరము, శ్రీలాయడు జార్జిగారికిని, కీ॥ శ॥ 1931 యందు శ్రీరామ్మేమాక్లునాల్గు

గారికిని, అపారమగు, అననరమగు, మితిమించిన మెజారిటీని
 దెచ్చిపెట్టి సార్థకతగా, కార్యసానుకూల్యముగా ప్రభుత్వచర్య
 ల విమర్శించి, దేశసేవచేయు శేనట్టి బలహీనపుస్థితికి, మైనా
 రిటీని బెట్టినది ఏకసభ్యనియోజకవర్గముగనా? అప్పుడు శ్రీలా
 యడు బార్డిగారుగాని, ఇప్పుడు శ్రీరామేశుడు చాల్డుగారు
 గాని, అట్టి “మెజారిటీ”లు తేకుండానే రాజ్యపాలనముచేయు
 కలగడవారు. కాని మితిమించిన మెజారిటీలు మరికొక సంపాద్య
 ములైనంతమాత్రమున ఆప్రధానమాత్రులకు, తమ కార్య
 నిర్వహణము కష్టతరమే యైనది కాని సులభసాధ్యముమా
 త్రము కాశేదు. బలిష్ఠులు మైనారిటీపార్టీ పార్లమెంటునం
 దున్నచో, ప్రజాభిప్రాయము వారివైపునకు నుముఖ
 మగునేమో యనుభయము కల్పించి ప్రధానమాత్రులకు
 తన పార్టీవారిచే కొన్ని సంస్కరణముల నొప్పించగలడు.
 కాని, మైనారిటీ మరి బలహీనమైన మెజారిటీ పార్టీవారు
 నిర్భయముతో నిరంకుశముగా చేయరాని కార్యములశేసి,
 అవసరమగు కార్యముల నుదాసీనతతో లక్ష్యింపక ప్రజా
 బాహుళ్యపుక్షేమమును మరచుటయు, ప్రధానమంత్రియొక్క
 సలహాలను నిర్లక్ష్యపరచుటయు అనుభవనీయమై యున్నది.
 కనుకనే, ఇట్టి మెజారిటీపార్టీ వారినిరంకుశత నియోజకవర్గము
 లందేకాక ప్రజాప్రతినిధిసభయందు, సాగుచుండుటవలన
 దేశాధిష్టము కల్గును.

“ప్రపొర్స్ నల్” ప్రాతినిధ్యసూత్రము ప్రకారము, వివిధ రాజకీయబృందములు బయలుదేరినను మంత్రివర్గములు బృందముల సమ్మేళనముల ద్వారానే విస్తరమటకు విలున్నను, ఇట్టి సమ్మేళనములపై యాధారపడు మంత్రివర్గములు దీర్ఘకాలము జీవించకున్నను, రాజ్యాంగమునకు సూత్రము భంగముకలుగదు; మెజారిటీవారి నిరంకుశత్వము వాగిదు. ప్రజలస్వాతంత్ర్యము రక్షించబడును. జగ్మనియందు క్రిందటి పన్నెండు వత్సరములం దీచివిధబృంద సమ్మేళనముల మంత్రివర్గము లేర్పడక, ఇగ్నొలడునందువలె, మెజారిటీపార్టీవారి మంత్రివర్గములు వెత్తనమునకు వచ్చినట్లున, ఇప్పటికెప్పుడో, విస్తవము గల్గి, అటుబొల్ని జయమోకాని శీక, ఇటునిరంకుశ గాజ్యపాలనమో యేర్పరచబడెడిదియే! ఇద “కీప్రపొర్స్ నల్” ప్రాతినిధ్యపద్ధతి ద్వారాకూడ నాజీపార్టీవారు అపారమగు ప్రాముఖ్యత సొందగల్గుచుండ, ఇక ఏకసభ్యనియోజకవర్గములుండుచో, ఇంకెంత సులభముగా, త్వరితముగా, నాజీపార్టీవారిదివరకే మంత్రివర్గముల స్థాపించియుందురో ?

క్రీ॥ శ॥ 1932 సంవత్సరం జూలైమాసమందు, జరిగిన “రైష్ టాగ్” యెన్నికలందు, ప్రజానాయకులు ఎంతోనాడ వడిపొందిరి. స్త్రీలు, పురుషులు “నాజీ” పార్టీ తరపున అత్య మితముగా ప్రచారమొనర్చిరి. ధనికులు, భూస్వాములు, వార్తాపత్రికలా, విద్యావంతులందఱు, హబ్బపట్టి ‘నాజీ’ పార్టీ తర

వున, ఆపార్టీ నాయకులగు శ్రీ అశోక్కు హిట్లరుగారి చేరువ వోటరులను ప్రబోధించిరి. ఎన్నికలవివాదములవలన పదిమంది చనిపోవుటయు, వందమంది గాయపడుటయు తటస్థించెను. క్రీ॥ శ॥ 1931 సంవత్సరముదెట్లు ఇంగ్లాండునందు, “జాతీయ మంత్రినగ్గు” రాచకీయపక్షములు, ప్రజలనందరిని జాతిపేర దేశముపేర తమకే వోటులనివ్వమని ప్రబోధించిరో, అటులనే నాజీపార్టీవారును, తమకు, తమజాతిగౌరవసార్థకతకై, ఆర్థికమోక్షముకై, వోటరులెల్లరు తమవోటులనిమ్మని ఉత్సాహపరచిరి. ఇంగ్లాండునందు, కన్నుచేటివ్రు పార్టీవారు 60% సభ్యులలో రహూరము 58% సభ్యులను పొందిరి. కాని నాజీపార్టీవారు అంత ఎక్కువమంది సభ్యులను సంపాదించలేదు. ఇందులకు కారణము ఇంగ్లాండునందు, ఏకసభ్యనియోజకవర్గములేయుండి, మెజారిటీసూత్రమునకే ప్రాముఖ్యత యివ్వబడుటయు, జర్మనీయందు, సమిప్తిసభ్యనియోజకవర్గము లేర్పరచబడి “ప్రపోర్షనల్” ప్రాతినిధ్యపుటే రాటులుంటాయే! ఇంగ్లాండునందు యేర్పడిన నిరంకుశాధికారము పొందకల్గిన “జాతీయప్రభుత్వము”, ఇంగ్లీషుప్రజలసాధారణరాచకీయమనోవృత్తులననుసరించి, బాధ్యతకల్గి ప్రవర్తించుటకు బ్రయత్నించుచున్నది కనుక, ఇంతవరకు ఏవిధమగు విపరీతపర్యవసానములు కలుగలేదు. కాని, బాధ్యతాయుతప్రభుత్వసంస్థలయందంతగా విశ్వాసములేక రిపబ్లికన్న అంత అభిమానము

జాపెట్టక సాధారణప్రజలు రాచకీయహక్కులన్న జాగ్రత్తపడని “నాజీపార్టీ”వారు ఇంగ్లీషువారిఎన్నికపద్ధతులప్రకారము, ఎన్నికలు జరిగించినట్లయినచో అత్యధికమగు మెజారిటీని సంపాదించుకొని రైష్ట్ర్ టాగ్ నందుకేరి ఆసభయొక్క ప్రజాప్రాతినిధ్యస్వరూపమునే మార్చివేసి, దానిని నేతిబీరకాయవతు, ఇటలీగో శ్రీముప్పిలీనిగారు ఆదేశపుపార్లమెంటును జేసినట్లు “రైష్ట్ర్ టాగ్”ను నామనూత్రావశిష్టమొనర్చి, ప్రజాస్వామికము నంతమొందించి రిపబ్లికునే నాంతముజేసి, నిరంకుశాధికారమును దెచ్చిపెట్టకుండురా? “ప్రొఫోర్నెనల్” ప్రాతినిధ్యపద్ధతివలననే జర్మనీయం దీనాడు (2-8-32) నాజీపార్టీవారు మంత్రివర్గమునేర్పరచలేకున్నారు ఆపద్ధతివలననే, ప్రజలచే తాత్కాలికముగా అనాదరణచేయబడుచున్న మిగతా పార్టీలు తమతమసభ్యత్వములను తమతరపునయున్నవోటరులసంఖ్యననుసరించి సంపాదించుకొనకల్గినారు.

ఈ “ప్రొఫోర్నెనల్” ప్రాతినిధ్యసూత్రము అనులునందు బెల్జియో, ఏయొక్క రాచకీయపార్టీకిని, సంపూర్ణమగు మెజారిటీలభ్యపడదని, జర్మనీదేశపు 1932 ఎన్నికలు ఋజువుచేయుచున్నవి. అచ్చట “నాజీ” పార్టీవారికి 228 సోషలిస్టులకు 132 కమ్యూనిస్టులకు 87 మధ్యపార్టీకి 76 జాతీయవాదులకు 36 తదితరులకు 41 స్థానములు లభ్యమయ్యెను. మంత్రివర్గమునేర్పరచి, “రైష్ట్ర్ టాగ్” యొక్కయనుమతిపై రాజ్యాం

ము నడుపవలెనన్న మంత్రీవర్గమును 310 సభ్యులు బలపరచవలయును ఇంతబలము సంపాదించుకొనవలెనన్న, 'నాజీ' పార్టీవారు మధ్యపార్టీవారు, జాతీయవాదులతో సమ్మేళన మేర్పరచుకొనవలసియున్నది అనగా మూడుప్రధానముగు పార్టీలు చేసినగాని, మంత్రీవర్గము నేర్పరచుటకు వీలులేదు. "నాజీలు" కాక, జాతీయవాదులు (30) మంత్రీవర్గము నేర్పరచఁ దలంచుచో, తదితరబృందములు (41) మధ్యపార్టీ (76) పోషలిస్తుల (132) సంపూర్ణసహకారమును బొందవలసియున్నది.

కనుక నాజీపార్టీవారి మంత్రీవర్గముకాని, జాతీయవాదుల మంత్రీవర్గముకాని, తమతమపార్టీ ప్రజానికలసనుసరించి రాజ్యాంగము నడుపఁ ప్రయత్నించుటకు వీలులేదు. ఇందువలన రాజ్యాంగపు ప్రధానధర్మములకు, సూత్రములకు సూత్రము భంగముకలుగకుండును. పెత్తనమందున్న మంత్రీవర్గము ఏ యొక్క రాచకీయపక్షమునకు సంపూర్ణముగు రాచకీయకార్యప్రజానికను అంగీకరించి, పార్టీకనుకూలముగు కార్యకలాపమును సాగించుటకు సాధ్యముకాకపోవచ్చును. కాని, మంత్రీవర్గమందు జేరు వివిధరాచకీయపక్షములకు సమ్మతముగు కార్యక్రమమును సూత్రము అమలుపరచవచ్చును. అట్టి మంత్రీవర్గపుచర్యలు, ప్రతిపక్షీయునకుగూడ, అత్యంతముగ విరుద్ధములై యుండజాలవు గనుక, రాజ్యాంగపుమూలసూత్రము

లకుమాత్రము భంగముకల్గుట దుస్తరమగుచుండును. కాన నే ఇంగ్లాండు, అమెరికా దేశములందు, మెజారిటీసూత్రపు ప్రభావమువలన కల్లువికరీతసర్కారులగాంచినవారు, బలహీనమగు తాత్కాలికమగు నుత్పత్తివర్గమునకైన యొర్పి, “ప్రొపోర్షనల్” ప్రాతినిధ్యసూత్రమునే బలపరచుచున్నారు.

‘ప్రొపోర్షనల్’ ప్రాతినిధ్యసూత్రము నవలంబించిన దేశములందు, పార్టీలకు హెచ్చుప్రాముఖ్యత కల్గినని శ్రీ బేజి హోటు మున్నగు ఇంగ్లీషురాచకీయజ్ఞులు వాదించియుండిరి. కాని, ఆపద్ధతిని అవలంబించని, ఇంగ్లాండు, అమెరికా దేశము లందె రాచకీయపక్షములు అత్యంత ప్రాముఖ్యత వహించియుండుటయు, రాచకీయపక్షములకు చెందని అభ్యర్థులు జయప్రదులగుటకు దుస్సాధ్యమగుటయు తటస్థించుచున్నప్పడు, ‘ప్రొపోర్షనల్’ ప్రాతినిధ్యపద్ధతి నవలంబించిన దేశములందు, రాచకీయపక్షములు ప్రాముఖ్యత బొందుటలో నాశ్చర్యమేమి? ఈకాలపు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము జయప్రదముకావలె నన్న ప్రజాప్రతినిధిసభ ప్రజలయభిప్రాయమును సంతృప్తి కరముగా ప్రతిఫలించజేయువలయునన్నను, ఉత్పత్తివర్గమును అదుపుజ్జలించుచువలయునన్నను, రాచకీయ పార్టీ లేర్పరచబడి, సాప్తవముజెందుట గత్యమగుచున్నది. కాన, ‘ప్రొపోర్షనల్’ ప్రాతినిధ్యసూత్రము నంగీకరించుటవలన, సాధారణ

మెజారిటీపద్ధతిని బొందినప్పటికంటే, సౌచ్యుయిబ్బందేమియు కలుగజాలదు.

ఏక సభ్యనియోజకవర్గములందు, సాధారణమెజారిటీ సూత్రము ననుసరించి, ఎన్నికలజరుపుచో, ప్రతివోటరునకును తానెవ్వరికి వోటునిచ్చుచున్నాడో ఆతడు పిచ్చుట ఎన్నుకొనబడెనో, లేదో తెలుసుకొనుట సులభమనియు, ప్రపోజ్షనల్ ప్రాతినిధ్యసూత్రప్రకారము జరుగు ఎన్నికలం దనేక సభ్యములకై నిలబడు అభ్యర్థులందరిలో ఎవ్వరినెన్నుకొనవలెనో తెలియక తమకిష్టులగువారు ఎన్నుకొనబడెదరోలేదోయని సంశయబాధను వోటరులుబొందెదరని కొందరు వాదించుచున్నారు. ఏక సభ్యనియోజకవర్గములందు నిలబడినవారిలో తమకిష్టమైన అభ్యర్థికి తమవోట్లు నిచ్చుట వోటరులకు సులభసాధ్యమే! కాని, “ప్రపోజ్షనల్” ప్రాతినిధ్యసూత్రప్రకారమైనను, సమిష్టినియోజకవర్గమందును (దానికి నల్లరుసభ్యత్వము లివ్వబడినవనుకొందము) నిలబడిన అభ్యర్థులలో ఎన్ని సభ్యత్వము లానియోజకవర్గమున కివ్వబడినవో, అన్ని అభ్యర్థులకు, వోటరులు తమవోట్లను వారివారి అవసరముల ననుసరించి యిచ్చుటకుమాత్రము విశేషకష్టమేమియునుండదు. కాని ఇప్పుడు మన రాష్ట్రముందువలె ఒకజిల్లాకునాల్గు సభ్యత్వములున్న ప్రతివోటరును, తన నాల్గువోట్లను, తన కిష్టులగు నల్లరు అభ్యర్థులకిచ్చుట ఆచారమైయున్నది. “ప్రపో

శ్చనల్" ప్రాతినిధ్యము దట్లుకాక, ప్రతివోటరును తనకత్యంత ప్రీతికరమగు అభ్యర్థి యెస్వో వారికి మొదటిరకపువోటు నిచ్చి ఆతనికంటె తక్కువ హతు పగు రెండవ అభ్యర్థికి, రెండవ రకపువోటునిచ్చి, మూడవ రకమైనను ఆదరణపాత్రుడైన అభ్యర్థికి మూడవ రకపువోటునిచ్చి, తుది వాడైనను, తనకంగీకృతమైన అభ్యర్థికి నాల్గవ రకపువోటు నిచ్చుటకే అధికారము కలదు. అనగా, ఆతనియభిప్రాయముం దీ స్థలముల అభ్యర్థులు సమానులై యుండుటకు మారు ఒకరికంటెనొక్కగు అధికులుగా యుందురు. ఆతనికి అత్యుత్తమమైనవోటు ఒక్కటే యుండును కాని, వివిధరకములైన మూడువోటులు గూడ పోనాదించబడును.

అట్టివోటరునకు, అత్యంత ప్రీతికరమై యున్న అభ్యర్థియే తప్పక జయప్రదుడు కావలెనని తలంపుకల్గి, ఇతరస్థానములగూర్చి అంతయాతురత లేనిచో, తన ప్రధానమగువోటును ఒక్కరికే యిచ్చి, మిగిలినవోటులు నుపయోగించకపోవచ్చును. అనగా, ప్రతివోటరునకు, ఈపద్ధతివలన తనకిష్టమగు అభ్యర్థులందు, వారివారి ఆధిక్యతల ననుసరించి నాల్గు అంశములుగా నేర్పరచి వారివారి యోగ్యతల ననుసరించి వారికి తన వేరు వేరు రకములగువోట్లను ప్రసాదించు యవకాశము కల్గుచున్నది. ఈవిధముగా తనవోట్లను ఎవ్వరెవ్వరి కెల్లెట్లు యివ్వవలయునో నిర్ణయించుకొనుట కేవోటరునకును కష్టము కాజాలదు.

గ్రామములు ఖాళీగాయున్నవో, అందరి నేరి వారిలో, ప్రతి వోటరునకు ప్రప్రథము లెవ్వరో, రెండవవారెవ్వరో అని పూచించుట కష్టతరమైనపనిగాదు.

విద్యావిహీనులగు వోటరులకు, ఇట్టి తారతమ్యముల మనించుట దుర్బలమును కొందరు తలంచవచ్చును. గాని, కష్టమైతే, ప్రతివోటరును, తనకిష్టములగు అభ్యర్థులనామము లు, పోలింగు ఆఫీసరునకు తెల్పుచున్నాడో, అటులనే తనకు కష్టములగు అభ్యర్థులను, వరుసవారీగా తెల్పుటకూడ కష్టమైనను సాధ్యమే? కాని, లోభయనుకమిటీవారు సూచించినట్లు, ఒక్కొక్క అభ్యర్థికి ఒక్కొక్కరంగు పోలింగుపెట్టె నమర్చియుంచి ఇట్టిపెట్టెలయందు, వోటరులు, తమయిష్టానుసారము, తమవోటింగుకాగితముల వేయవచ్చును. ఆపద్ధితి, “ప్రొపోజ్షనల్” ప్రాతినిధ్యసూత్రమునకు జరజేర్చుటకువీలులేదు. గనుక వోటరులందరు చదువను వ్రాయను నేర్చువరకు, మనదేశమందీ “ప్రొపోజ్షనల్” ప్రాతినిధ్యపుపద్ధతిని ప్రచారమునకు దెచ్చుట లాభకరముకాజాలదు.

ఈ ‘ప్రొపోజ్షనల్’ ప్రాతినిధ్యసూత్రానుసారము ఎన్ని కలజరుపుచో, చదువను వ్రాయను నేర్చిన వోటరులకు సాధారణముగా, హెచ్చుయిబ్బంది కలుగకపోయినను, కాలక్రమేణ వివిధరాచకీయపార్టీలు, తమతమ అభ్యర్థుల జాబితాలను తయారుచేసి, వోటరుల నమక్షమందు, ఎన్నికలసమయమున

పెట్టుటచే ఆయాజాబితాలలో నుదహరింపబడిన అభ్యర్థులు దనేకులనామములు తమకు తెలియకున్నను, తమతమ పార్టీల ప్రతిష్ఠను నిలుపుటకై, వోటరులు జాబితాలవారీగా తమవోటుల నివ్వవలసివచ్చుచున్నది. జర్మనీ, ఒకప్పుడు ఫ్రాన్సునందు కొన్ని అమెరికా రాష్ట్రములందు, చెకోస్లావాకియా స్విట్జర్లాండు దేశములందు, ఒక్కొక్క పార్టీ తన జాబితాల యందు, ఆయానియోజకవర్గముల కొసంగబడు సభ్యత్వము లెన్నియున్నవో అందరే అభ్యర్థులనామములనే కాక, మరి కొందరి నామముల గూడ జేర్చుచుండను. తన్ములమున, వోటరునకు, తన పార్టీ అభ్యర్థులందెవ్వరు ఎట్లు వచ్చిరో ఆవిధముగా తన సమ్మతిని తెల్పుట కవకాశ మొసంగబడు చున్నది.

ఈవిధముగా, ఎన్నికలు జరిగినపిమ్మట, పోలింగు ఆఫీసరులు పోలింగు చెట్టెలను, 'రిటర్నింగు ఆఫీసరు' వద్దపెట్ట గా ఆతడు వోటులను లెక్కించ ప్రారంభించును. మొదటివోటులబాందిన అభ్యర్థులలో ఎవ్వరికి అత్యధికవోటులువచ్చినో వారివోట్లు "సభ్యత్వమునకు వలయువోట్లు (Quota)" కు మించుచో వారిని సభ్యులుగా ప్రకటించును. అట్టిసభ్యులకు తమ ప్రథమవోటులనిచ్చినవోటరులు తమ రెండవరకపువోటుల మరికొందరికి యిచ్చియున్నారా? "సభ్యత్వమునకు వలయువోట్లను" సంపాదించుకొనలేని అభ్యర్థులమధ్య ఎవ్వ

శివశివశివ రెండవరకపువోట్లు లివ్వబడనో పంచియిడి, వారిలో నెవ్వరు “సభ్యత్వమునకు నలయువోట్లను” సంపాదించగలరో వారిని జయప్రదముగా నిర్ణయించవచ్చును. అప్పుటికిని, కొన్నిస్థానములు ఖాళీగాయుండుచో, సభ్యులుగా నిర్ణయింపబడినవారికొక కేసులను, వోట్లనులమూడవరకపువోట్లు శివశివశివనో, కన్ట్రాని వాసని మిగిలియున్న అభ్యర్థులకుకల్పి వారిలో తగిన వారిని జయప్రదముగా ప్రకటించుచు

నాల్గుసభ్యత్వము లున్నవనుకొందము. మొత్తము, ఎక్కువలదు పార్టీలనువోట్లను 16000 అనుకొందము. కాని ఒక్కొక్కసభ్యత్వమునకు 4000 వోట్లు అనవలయును. నిలబడినవారిలో, ప్రథమ అభ్యర్థికి 5000 వోట్లుబచ్చినవి కనుక, ఆతడు సభ్యుడుగా ప్రకటింపబడును.

ఆతనికి ప్రథమవోట్లనుబచ్చిన ఐదు వేలమందిలో, రెండువేలమంది, మూడువేలు ప్రథమవోట్లను బొందిన ఒక అభ్యర్థికిమరొక రెండువేలమంది రెండువేలవదువందల ప్రథమవోట్లనుబొందిన అభ్యర్థికి యిచ్చిననుకొందము. అంతనీరెండవ మూడవ అభ్యర్థులు ఒక్కొక్కరు నాల్గువేలకు మించిన వోట్లను బొందుదురుకాన, సభ్యులుగా పరిగణింపబడుదురు. నాల్గువోట్లనునొకకొక్క రగత్యము. మిగిలియున్న అభ్యర్థులలో, అధికవోట్లను (1500 ప్రథమరకపువోట్లు, 2000 రెండవరకపు వోట్లు) బొందినవానికి, జయమందినసభ్యులకు

రోట్లనిచ్చినవారి మూడవరకపువోట్లు ఆరువందలు వచ్చి యుండుచో, నాల్గవ అభ్యర్థియు ఎన్నుకొనబడును. మిగిలిన అభ్యర్థులెల్లరు, అపజయులుగా ప్రకటించబడుదురు.

అనగా, ప్రథమసభ్యునకు 5000 మొదటిరకపువోట్లు.

రెండవసభ్యునకు 3000 ప్ర + 2000 (రెం)

మూడవసభ్యుడు 2000 ప్ర + 2000 (రెం)

నాల్గవసభ్యుడు 1500 ప్ర + 2000 (రెం)

600 (మూ)

ఈవిధముగా, ఒక్కొక్క అభ్యర్థికి అభ్యయము వివిధ రకపువోటుల లెక్కించి, జయప్రదులగువారినామముల, డిటర్మింగుఆఫీసరులు ప్రకటించుచు ఈలెక్కవేయుట, ఆయా ఫీసరుల ధర్మముకనుక, వోటరులకు నానిమర్మముల తెలుసుకొన నగత్యములేదు. కాని, ఈపద్ధతి జయప్రదముగా నాగవలెనన్న, నమ్మకస్థులగు, న్యాయచాలకులగు డిటర్మింగు ఆఫీసరు లగత్యము. నాధారణమెచాటితీస్తూత్రము అమలునందున్నప్పుడే, అనేకడిటర్మింగుఆఫీసరులు, మన దేశమందు, నూర న్యాయముల జరుపుచుండ 'ప్రపోర్షనల్' ప్రాతినిధ్యసూత్రము నమలుపరచుటలో నింకెంతకష్టముకల్గింతురో? యూరపుఖండమందు మొత్తముమీద, సివిలుసర్వీసువారు, మన దేశమందుకంటె హెచ్చునమ్మకస్థులుగా నున్నారు. కాన, ఈపద్ధతి వలన ఆదేశస్థులకంతగా అపదకలుగ జాలదు.

ఇంతవరకు, సమిష్టినియోజకవర్గములందు “ప్రప్రోవ్ నల్” ప్రాతినిధ్యనూత్రము నమలులో పెట్టవలన కల్లు సాధకబాధకములగూర్చి విచారించితిమి. మనదేశమునకీనూత్రము నిప్పట్లో లాభదాయకము గాదని తలంచితిమి. కాని, ఏకవర్గనియోజకవర్గములద్వారా సంభవించుయిబ్బందులు మాత్రమే కల్గుచుండ నూరకుండుట భావ్యముకాదు. ఆయిబ్బందులశక్తిచి, మైనారిటీ ప్రజలకు, కొంతవరకైన తమ తమ ప్రతినిధుల నెన్నుకొను యోగ్యతకల్పించుటగత్యము. మైనారిటీవారి కిచ్చినదు సాయమును కల్పించుటకు, సమిష్టినియోజకవర్గము కొంతవరకు సహాయపడును. క్రీ॥ శ॥ 1929 నుండి, కొన్నియెన్నికలగు మనరాష్ట్రమున మనకు కలిగినయనుభవమునుబట్టి, రాచకీయపార్టీ లింకను బలిష్ఠపడలేదుగనుక, సమిష్టినియోజకవర్గములందు, వివిధరాచకీయ పార్టీలకు వివిధసంఘములకు జెందిన అధ్యక్షులు జయప్రములగుటకు కొంతయవకాశము కలదని రూఢియగుచున్నది. కనుక ఏకవర్గనియోజకవర్గములకంటె సమిష్టినియోజకవర్గములే ఏర్పరుపదగును.

IV

స్త్రీపురుషభేదముల పాటింపక, ధనికులు బీదలను భేదముల జూపెట్టక, యుక్తవయస్కులగు ప్రజలెల్లరికి వోటు హక్కుయిచ్చుట కొప్పుకొని, మైనారిటీవారి నిరంకుశత్వమును

తగ్గించుటకై మైనారిటీవారికి తగుప్రాతినిధ్యముకల్పించుటకై, సమిష్టినియోజకవర్గముల నేర్పరచి, కోటరుశెల్లరు చదువరు లగుటతోడనే, 'ప్రపోజ్షనల్' ప్రాతినిధ్యసూత్రము నమలు లో బెట్టుటకు తగువర్షాటులు చేసినపిమ్మట, ప్రజలందరియొక్క అభిప్రాయములకు, కోరికలకు, అనుభవములకు, శాసన సభ సంతృప్తికరమగు ప్రతిబింబముకాజాలదా? పాశ్చాత్య దేశస్థులందఱకులు అట్టిపరిస్థితులందు, శాసనసభ ప్రజలయొక్క స్వరూపమును సంతృప్తికరముగనే ప్రతిబింబించునని నమాధాన మిచ్చుచున్నారు. కాని, సమిష్టివారులు, సాంఘిక వారులుమాత్రము, ప్రస్తుతపు ఆర్థికస్థితిగతులందు, దుర్మార్గమగు భాగ్యవిభజనపద్ధతి అమలునందున్నంత కాలము, అనేకులు బీదలై అల్పసంఖ్యాకులు ధనికులైనంత కాలము, నిజమగు ప్రాతినిధ్యము, ప్రజాబాహుళ్యమునకు శాసనసభయందు లభ్యపడదని, తమప్రజల అనుభవచారిత్ర్యములవలన జూపెట్టుచున్నారు. కాని, ఈవిపరీతపరిస్థితులకు, ప్రతీకారము, విప్లవమే నని వారు వాదించుచున్నారు ఇప్పటికప్పుడే, పదునైదువత్సరములక్రితమే, బోల్షివిక్కులు, రషియాయందు, కార్మికులపెత్తనమును, రాజ్యాంగమందేర్పరచిరి. కాని, దీనికెదురుగా, ఇటలీయందు ధనికులు, భూస్వాములు, తమ నిరంకుశతనేర్పరచి, ప్రజాసామాన్యమునకు రాదగు, ప్రాతినిధ్యమును దిగమ్రొంగుచున్నారు. కాన, యింతవరకు, సక

మపద్ధతుల ప్రకారము, ఆర్థిక దాస్యమందున్న ప్రజల కెల్లు తగు ప్రాతినిధ్యము శాసనసభయందు సంపాదించుటో, పాశ్చాత్య రాజకీయజ్ఞులు సూచించజేడు.

మన దేశమునందు అనుభవసిద్ధమగు విపరీతపరిస్థితుల బట్టి మన రాజకీయ నాయకుల నేకులు, 1919 నందే, ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య సూత్రమును నిర్వచించిరి. దేశీయు లాసూత్రమును మొత్తముమీద నొప్పుకొనిరి. అనగా, వివిధసంఘములు, తమ ప్రాతినిధులను, తమ సంఘాభిప్రాయముల చెల్పి, తమ సంఘావసరముల దీర్చి తక్కు సంఘపాక్కుల రక్షించుటకు తమ సంఘీయుల జనసంఖ్యననుసరించి ప్రజాప్రాతినిధసభకు ఎన్నుకొనుటకు ప్రత్యేక సదుపాయముల జేయు టగత్యమని మన దేశపు రాచకీయ నాయకులు నమ్మితిని. కాని, ఈ ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యపు పాక్కును ఏవిధముగా ప్రసాదించుట యను విషయముననే, క్రిందటి పదివత్సరములనుండి తీవ్రతరమగు వివాదములు హిందూ మహమ్మదీయులు సిక్కు క్రైస్తవుల మధ్య కలుచున్నవి. కాని, రాచకీయానుభవములేని అర్థిక సంఘదలు లేని సాంఘికాభివృద్ధి బాందనివారికి, వారి జనసంఖ్యకు తగినట్లు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము కల్పించవలయునని అంగీకరించినట్లే! అనాధలగు హరిజనులకు కూడ యీ ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యపు పాక్కు ప్రసాదించుటకు, హిందూ మహాసభ తరపున శ్రీ డాక్టరు మూంజీ గారొప్పుకున్నారు. కనుక, ఎన్నికలందు ధనికు

లతో, జమీందారులతో పైకులములవారితో పోటీపడుచో తమ అభ్యర్థులు జయమందరేమోయనుభయము, హరిజనుల కగత్యములేదు. అటులనే, క్రైస్తవులకుగాని, మహమ్మదీయులకుగాని, తదితర అల్పసంఖ్యాకులగు ప్రజలకుగాని కల్లనవసరములేదు. ఈ ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము, వాళ్ళాత్యదేశములందు అంగీకరింపబడుచో, సోషలిస్టులు, లేబరు పార్టీవారు, అన్నియెడల మెజారిటీలబొంది, మంత్రివర్గముల నేర్పరచనగును. మంత్రివర్గము నేర్పరచువారు, ప్రత్యర్థిక్షీయం దుండువారధికముగా, కార్మిక ప్రాతినిధులై యుండుట సాధ్యమగును. కనుక, ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యసూత్రము దీనులకు, అల్పసంఖ్యాకులకు, బీదలకు, అనాధలకు, లక్షలకొలది ధనవ్యయము కల్గించు ఎన్నికలతోకూడుకొనిన యీనాటిరాచకీయ జీవితమందు, సులభమగుటకు తగురక్షణ కల్గించును. ఇటుల, ఆర్థికముగ, సాంఘికముగనుండు విభేదములకుకూడ శాసనసభలయందు ప్రాతినిధ్యముకల్గించుట, ప్రాతినిధ్యసూత్రములకే విరుద్ధమనుట పొరపాటు. రాచకీయపక్షములకెట్లు తగు ప్రాతినిధ్యము బొందుట కవకాశముల నిచ్చుచుంటిమో, అటులనే, ఈ కాలపు ప్రాతినిధ్యపు పద్ధతులందు తదితరులతో పోటీపడి తమకు రాదగు ప్రాతినిధ్యప్రాముఖ్యత బొందలేని అవిటివారికి, ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమను యూతను కొంత కాలమువర కొనంగుటలో విపరీతమేమియు నుండజ

లదు అయినను యీసూత్రము నాచరణయందిడుటవలన
యెట్టిపర్యవసానములు క్లగ్నో విచారించినకాని, ఎంతకాల
మెట్టి అల్పసంఖ్యాకులను, అవాధలగు స్వయంసహాయశక్తి
లేనిప్రజలకు, ఈప్రత్యేకప్రాతినిధ్య అవకాశము కల్పింప
నగునో తెల్పుటకు వీలులేదు.

క్రిందటి పదివత్సరములనుండి, ప్రత్యేకసాంఘికప్రా
తినిధ్యము వివిధసంఘములకు ప్రసాదించబడినది. ప్రజలయం
దధికసంఖ్యాకులగు, బ్రాహ్మణేశ్వరులకు, వారి అసహాయస్థి
తిని గమనించి, ప్రత్యేకసాంఘికప్రాతినిధ్య మేర్పరచబడెను.
మన రాజధానియందు ప్రతిజిల్లాకును, ఒక్కసభ్యత్వమైన
బ్రాహ్మణేశ్వరులకు చెందవలెనని, మెస్సనుకమిటీవారు స్థిరీక
రించినను, మొత్తముమీద, ఈసూత్రపు యూత బొందకయే
బ్రాహ్మణేశ్వరులు మద్రాసు కొన్నిలునందు, అధికసంఖ్యాక
ములగు సభ్యత్వముల సంపాదించుకొనగల్గిరి. అటులనే, బొం
బాయిరాష్ట్రమందును, బ్రాహ్మణేశ్వరులు తమసంఘమునకు
తగిన ప్రాతినిధ్యము, ఏప్రత్యేకప్రాతినిధ్యసహాయము కోరక
యే పొందకల్గిరి. లోధియనుకమిటీవారి విషయము గమ
నించి, మద్రాసుబ్రాహ్మణేశ్వరులకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య మ
గత్యములేదని సూచించి, సైమనుకమిషనువారి రేమో
బొంబాయిబ్రాహ్మణేశ్వరులకు ఇంకా కొంతకాలమువరకు
ఈప్రత్యేకహక్కు యుంచుట మేల్కూర్పదను నెపముపై,

తామును ఆహాక్కును నిల్పుటే మంచినది. ధనికులు, ప్రాపకముకలవారైనను, అల్పసంఖ్యాకులను కారణముపై, అనుభవపరులును, రాజనీతికోవిదులను నెపముపై, సాధారణయెన్నికలందు అసంస్థలుపడలేరనుసాకుపై, మాంటాగ్యూఛెల్ ముఖ్యులకు మిటీ, జమిందారులకు ప్రత్యేకముగా నిర్ణయింపబడిన స్థానములకంటె, ప్రజాబాహుళ్యమున కొసంగబడిన స్థానములందే, హెచ్చుస్థానములు సంపాదించుకొనగల్గిరనుకారణముపై, నైమనుకమీషనువారు, జమిందారులకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమిచ్చుట, అనగత్యమని సూచించిరి. కాని లోధియనుకమిటీవారు, బ్రిటిషువారి రాజ్యరక్షణకై, జమిందారుల మంచిచేసుకొనుటకై, వారికికూడ ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యముంచుట మంచినది సూచించినారు.

ఇక వర్తకులు, ప్లాంటరులుకూడ, తమకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము కావలెననికోరి, 1920 నుండియు ఆహాక్కును పొందియున్నారు. ఇప్పటివరకు, ఎల్లరాచకీయపక్షములవారును, ఈ యిరుబృందములకు, ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును హెచ్చించుటకుకూడ సమ్మతించుచున్నారని చెప్పనగును. కాని, ఇట్టిబలవంతములు, ధనవంతములు అగు సంఘములకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమిచ్చుటవలన, తదితరప్రజలకు నిస్సారత కల్పించుటయగును గనుకను, తమ్ముతాము రక్షించుకొనశక్తి కల్గియుండుటేకాక, తదితరుల లొంగదీసికొనగల్గు శక్తి కల్గిన

యిట్టివారు సంఘకంటకులుగుటకు అవకాశము కలదుగాన, అట్టి ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము ప్రజాస్వామికప్రధానసూత్రములకే విరుద్ధమగును. ఈ కారణములచేతనే జమీందారులకును ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య మొసంగుటవలన, రాజ్యాంగ శాంతికే భంగకరమగును. బీదలగువారు సాంఘికముగ దీనులగువారికి వోటుహక్కు నిరాకరించుచో ఎట్టివిపరీతపర్యవసానములు కల్గునో, అట్టి అన్యాయపుపరిస్థితులు, భూస్వాములు, వర్తకులు, స్లాంటరులకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య మిచ్చినను సంభవించుట తధ్యము. కాన, ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము నెవ్వరికైన యిచ్చుట తప్పనిసరి యగుచో, అద్దానిని, తమ్ముతాము రాచకీయముగ రక్షించుకొనలేనివారికే, మితముగా, తాత్కాలికావసరము కల్గినంతవరకు, ప్రసాదించుట యుక్తము.

సీక్కులు, క్రైస్తవులు, యూరపియనులు, మహమ్మదీయులు, హిందువులు, ఏయేరాష్ట్రములం దత్యంతమగు, మైనారిటీలందుందో, ఆప్రదేశములందు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యతను తమ యసహాయతనుబట్టి కోరుచుండుట భావ్యమని, మనదేశపు లిబరలుపక్షపురాచకీయజ్ఞు లెల్లరు తలంచుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముడుమాత్రము ఏసంఘీయులకుగూడ ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యమే కూడదనియు, ఎల్లసంఘములవారు ప్రజాసామాన్యపు న్యాయపరిశీలనాశక్తి, ధర్మనిరతి, బాధ్యతాయుతనడవడిపై నమ్మకము కల్గియున్ననే ప్రజాస్వామి

కము జయప్రదమగును కాన, ఎవ్వరును ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యముకోరి, తదితరులజూచిన తమకుకల్లు అపనమ్మకము, భయము ప్రకటించరాదనియు వాదించుచున్నారు. ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యముకోరువారును అట్టి ప్రత్యేక సౌకర్యము కొందరికకల్లిచుట ప్రజాస్వామికమందు స్వాభావికమైన కార్యము కాకున్నను, ప్రజలెల్లరు పరస్పర ప్రేమవిశ్వాసములతో ఒకరితోనొకరు వ్యవహరించుకొనిన, ప్రజాస్వామికము జయప్రదముగాగలదని యొప్పుకొన్నను, వివిధ సంఘములవారు రాచకీయ రంగమున తమ్ముతాము రక్షించుకొని సంఘజీవితమునకు, తమ ఆత్మగౌరవమునకు, జనసంఖ్యకు, తగినట్లు సేవజేయగల్గుశక్తి బొందువరకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము అగత్యమని మాత్రము వాదించుచున్నారు. కులభేదములచే చీల్చబడుచు కులాభిమానములచే అంగవిహీనముబొందుచున్న హిందూసంఘమునందే బ్రాహ్మణేతరులు అధిక సంఖ్యాకులైనను, బ్రాహ్మణుల ప్రతిష్టజూచి భయమందుచుండ వివిధ మతస్థులు పరస్పరముగా ఆచార ఆశయములందు అత్యంతముగా భేదించుచున్నంతకాలము, అల్ప సంఖ్యాకులగు మతస్థులకు, ప్రజాస్వామికమందు సాధారణ మిజారిటీలపెత్తనముక్రింద తగురక్షణకల్గినని వీరు విశ్వసించుటలేదు. హిందువులందు మహమ్మదీయులకంటె హెచ్చు విద్యావ్యాపక మున్నదనియు, రాచకీయవిజ్ఞానము కలదనియు ఆత్మవిశ్వాసము, స్వరక్షణశక్తి కలవనియు

మహమ్మదీయనాయకులుజూపెట్టుచున్నారు. మరియు బెంగాలు పంజాబు రాష్ట్రములందు హిందూజమింజారులు, ధనికులు, వ్యాపారస్తులన్న, మహమ్మదీయ పాటక పుజనమునకు హెచ్చు భయభక్తులు కలవుగాన, వారు తమ మతస్తులకే తమనోటు లనిచ్చుటకు మారు హిందువులకొరంగుమరనియు, అందు వలన మహమ్మదీయ మతస్తులకు తగినంత ప్రాముఖ్యత శాసన సభలయందు కల్గుట దుస్సరమనియు మహమ్మదీయనాయకులు వాదించుచున్నారు. అసహాయులైయుండి, రాచకీయముగ అవిటివారైయున్న మైనారిటీ మతస్తులకు, చేయూతను ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము ద్వారా యిచ్చుట మెజారిటీ మతస్తులధర్మమనియు, ప్రజాస్వామికముయొక్క అవసరమనియు, వారు ప్రచార మొనర్చుచున్నారు.

కాని, ప్రజాస్వామికము అందలి ప్రజలెల్లరు తామందరు సోదర ప్రాయులమని తలంచి, తమ పరస్పర భేదముల తగ్గించుకొని, పరస్పర సామరస్యమును వృద్ధిపరచుకొని, పరస్పరముగా గౌరవవిశ్వాసముల బొంది, ఒకరితో నొక రోపికపట్టియుండి అల్పకారణములచే కోపించుకొనకుండిననే జయప్రదమగు నుకదా! వివిధ మతస్తులు ఒకరినొకరు ద్వేషించుకొనుచు, పరస్పరముగా అవిశ్వాసముతోనుండి ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమునుకోరుచో, సంఘైక్యత, సంఘభ్రాతృత్వము వృద్ధిబొం

దునా? ప్రజాస్వామికమునకు జీవనప్రాయముగు ప్రజలయందు ప్రజ్వలించవలసిన పరస్పరకౌతూహలములు, ప్రేమశ్వాసములు, ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యమును ప్రసాదించుటవలన వృద్ధిబొందుటకుమారు, సన్నగిల్లవా? స్వరక్షణశక్తిని పొందివారు ఇతరసంఘములతోబాటు పోటీపడుచు, స్వసంఘాధారణకార్యమునందు నిమగ్నులగుట మేలుకాని, తమయిష్టితనమున కెల్లప్పటికి ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యమును యూతను చేపాచుచో, స్వరక్షణశక్తినంపాదన దూరమగుటయు, శాశ్వతపు అవిటితన మేర్పడుటయు అనుభవసిద్ధముగదా?

నిర్ధనికులై, సంఘబలోపేతులుకాజాలక, అసహాయస్థితియందున్న కార్మికులు, ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము గోరుచో, సొంతవరకైన సవ్యముగా నుండనోపునేమోకాని, ధనికులు, బీదలచే నిండి నిబిడికృతమై, సంఘబాహుళ్యమునందు, ముఖ్యాంగములగు వివిధమతస్థులకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము గోరుట న్యాయమా? అవిద్యయందు మున్గితేలుచు, గృహములందె స్వరక్షణశక్తి బొందజాలక, ఆస్తిపాస్థులనుపొంకుహక్కుల నింకను సంపాదించుకొనలేక, పురుషులపైననే, తమజీవితాధారమునకై, కాచుకొనియున్న స్త్రీలు, ఎల్లవిధముల పురుషులకంటె యసహాయులై యున్నారు గనుక, తాము పురుషులతోబాటు, సమానరాచకీయానుభవము,

విజ్ఞానము, సర్వరక్షణశక్తి నొందువరకు, తమకు ప్రత్యేకప్రాతి
 నిధ్యము నొసంగవలయునని కోగుట కొంతవరకు ధర్మము
 గా నుండునేమో? ప్రజాస్వామికమునందు, వివిధరకముల
 ప్రజలచే నిండియుండు సగము బాహుళ్యపు ప్రతిబింబ మన
 నోపు స్త్రీజనసామాన్యమునకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము కోరు
 ట సబబుగాదని స్త్రీశ్రీ గమనించుటచే, వారినాయకులు,
 భారతీయమహిళాసంఘములరవున, 'స్త్రీలకు ప్రత్యేకప్రాతి
 నిధ్యము అగత్యము లేదు' అని లోధియనుకమిటీముందు ఘో
 టాపథముగా సాక్ష్యమిచ్చిరి. ఇట్టిపరిస్థితులందు, సగఘాంగ
 ములగు వివిధమతస్థులకు, జాతీయులకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య
 మొసంగుట న్యాయమా? అవసరమగుచో, సౌరసత్వపు
 హక్కులందు, వివిధమతస్థులయొక్కయు, జాతీయులయొక్క
 యు ప్రత్యేకస్వాతంత్ర్యములను, బాలకురాష్ట్రములు, జర్మ
 నీదేశముల రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములందు జేర్చివట్టి, పేర్కొ
 ని, అట్టిస్వాతంత్ర్యముల సమాధ్ధరణజేయుట రాజ్యాంగపు
 ధర్మమని నిర్ణయింపవచ్చును.

నీరాజ్యాంగవిధానమైనను, ఆయా దేశప్రజల యభి
 ప్రాయములు, కోరికలు, అవసరములు ననుసరించియే తన
 రూపురేఖల బొందుచుండును. సాధారణముగా, సూత్రాను
 సారము రాజ్యాంగవిధానము. సర్వాంగసౌష్ఠ్యవము కల్గి,

సర్వాంగ సౌందర్యము బొందుట వాంఛనీయమైనను, అసతి బిడ్డలు లేక గొడ్రాలైయుండుటకు చూడు, తల్లి, కురూపియైన బిడ్డనైన యెట్లు వాంఛించునో, అటులనే, సంపూర్ణ సలక్షణ సమన్వితమగు రాజ్యాంగము ప్రపద్యముననే సాధ్యముకాక పోయినచో, తాత్కాలికముగా సాధ్యముకాదగు రాజ్యాంగవిధానమును అంగీకరించుట ఆపద్ధర్మమందురు. కనుకనే, గాంధీమహాత్ముడు, ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును తీవ్రముగా నిరసించినను, భారత దేశపు స్వాతంత్ర్య సంపాదనార్థమై, మహాత్ముడియుల ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమే, పరమ ప్రామాణ్యముగా తలంచి పోరు పెట్టుచున్నందువలన, వారి నిహకారమునకై ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము ఆయొక్క మతస్థులకు మాత్రము ప్రసాదించుట కొప్పకొనెను. కాని, ఒక్క మతస్థులకట్టి ప్రత్యేక పుహక్కును ప్రసాదించుటకు, మహాత్ముడొప్పకొనినంతనే, రాజ్యాంగవిధానపు ధర్మసూత్రములనే అవలంబింపగోరువారి కోటగోడలు విచ్చిన్నమగుచున్నవి. ఒక్క మతస్థుల కట్టి ప్రత్యేక కాధికార మొసంగి, మిగిలినవారికి వ్యక్తుండు తెట్లు? క్రైస్తవులు, యూరపియనులు, సిక్కులు, తాము మైనారిటీయం దేరాప్తములందున్నారో, ఆ ప్రదేశములకు గాను హిందువులు, ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును గోరజొచ్చిరి. మహాత్ముడి విపరీత విజ్ఞాపనలకు సమ్మతింపక పోవుటచే స్వకపోలకల్పితమగు కోరిక

లకు లోనైన మైనారిటీసంఘములు, తాము త్రవ్విన గోతు లందు తామే పడిపోయి మైనారిటీ యొకంబడికను జేసికొని, వందకు దాదాపు డెబ్బదిసంఖ్యత్వములు, ప్రతిజ్ఞాసనసభయం దు, తమకే చౌదవలయుననియు, ఆసాకర్వముకల్గుటకై పర స్పరముగా సహాయము చేసికొందుమనియు తీర్మానించుకొని ని. దేశపుటవసరముల మరచి, ధర్మాధర్మముల నిచక్షణజేయక, స్వసంఘోద్ధరణయే బాతీయోద్ధరణకంటెను ప్రీతికర మైనదనియు, ప్రాధాన్యమైనదనియు, మైనారిటీసంఘములు తలంచువరకు, ప్రజాస్వామికమును నునదేశమున ఏర్పరుచుట దుస్సాధ్యముగుటయే కాక, ప్రజాస్వామిక మేర్పడినపిమ్మట కూడ, సుస్థిరముగా నుండుటను స్తరము.

ఇప్పటి ఆపద్ధర్మము ననుసరించి, రాజ్యాంగవిధానము నకు మూలాధారమగు ధర్మసూత్రము గమనించి, ఎట్టిప్రాతి నిధ్యవిభజనపద్ధతి సంఘసామరస్యమునకు, ధర్మస్థాపనకు, ప్రజాస్వామిక జేయమునకు దోవాదము కల్పించును? వివిధ మైనారిటీసంఘములకు, వానియొక్క జనసంఖ్యల ననుసరించి ఎన్నిసభ్యత్వములు, వివిధజానన సభలయందు రాదగునో లెక్కించి, ఆసభ్యత్వములందు, మూడవవంతువరకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యముద్వారా, ఆయాసంఘములకు, కొంతకాలము వరకు (అనగా, సంఘీయులెల్లరు నమాన రాజకీయవిజ్ఞానము

బాంధి, ఆర్థికస్వాతంత్ర్యత కల్గి, ఆత్మవిశ్వాసము సంపాదించు వరకు) అధ్యయ ప్రధానము కల్పించనగును. ఈసూత్రమును స్త్రీలయెడ, నిమ్నజాతులవిషయమందు బ్రీటిషుప్రభుత్వము అంగీకరించుచున్నది. అంతియేకాని, వివిధ రాష్ట్రములందు, అమితమగు మైనారిటీయందు, జనసంఖ్యనుబట్టి వివిధమత స్తులుండగా, వారిజనసంఖ్య ననుసరించి రాదగు స్థానముల కంటె, హెచ్చుస్థానములు కావలెనని, ఆసంఘముల నాయకులు కోరుటకాని, వానిని మెజారిటీసంఘనాయకులొసంగుట కాని భావ్యముకాదు. అట్లాసంగుచో, ఎంత“ఆధిక్యసభ్యత” (Weightage Representation) ఏ యేసంఘముల కేయే కారణములకై యివ్వవలెనో, ఎవ్వరైన నిర్ణయించుటెట్లు? అట్టి “యాధిక్యసభ్యత” నిచ్చుటచే, ప్రజాస్వామికము, బాధ్యతాయుత మంత్రివర్గమును, అధికసంఖ్యాకులగు ప్రజాప్రతినిధులవలన నేర్పరుపవలసిన బాధ్యత నేవిధముగా నిర్వర్తింపకల్గును? అశేషప్రజలచే యెన్నుకొనబడిన ప్రతినిధులలో అధికసంఖ్యాకులు మంత్రివర్గము నేర్పరచుటకు చూరు, అల్పసంఖ్యాకులగు ప్రజలచే యెన్నుకొనబడిన ప్రతినిధులు మంత్రివర్గము నేర్పరచుట తటస్థించునుగదా! అట్టివిషయపరిస్థితులు, అల్పసంఖ్యాకుల రాజ్యాంగమందు కల్గిన నెవ్వరును ఆశ్చర్యపడరుకాని, ప్రజాస్వామికమందు ఏయొక్క

ఎన్నికయందో అట్టివిపరీతపరిస్థితులు, ఎల్లరు ఆశ్చర్యపడుచుండ, కొంతకాలమువరకు జరుగుటకై, అట్టిరాజ్యాంగపు ఊహలును, రాజ్యాంగవిధానపుచట్టమునందే, చేర్చుటం తయు, అవినీతికరమును, అభాగ్యమును కాదా ?

ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమాత్రమును, తాత్కాలికావసరములకై, అంగీకరించినను, అద్దానిని, ప్రత్యేక సాంఘిక నియోజకవర్గములందా, లేక, సమిష్టినియోజకవర్గములందా అమలునందు పెట్టుట? ఇప్పటివరకు అనులునందున్నవి, ప్రత్యేక సాంఘిక నియోజకవర్గములే - మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు, సిక్కులు, తమతమ ప్రత్యేకసాంఘిక నియోజకవర్గములద్వారానే, తమప్రతినిధుల నెన్నుకొనుచున్నారు. అనగా, వోటరులందరు మహమ్మదీయులే. ఎఱ్ఱకొనబడు సభ్యుడును మహమ్మదీయుడై యుండును. అటులనే తదితర సంఘములుకూడ, తమనియోజకవర్గముల బొందియున్నవి. ఈనియోజకవర్గములద్వారా యెన్నుకొనబడు సభ్యులు, కొనసనభలయందు తాముచేయు కార్యములకు, ఉపన్యాసములకు, నడచు నడతకు, వివిధమతస్థులు, కులస్థులతో జేరిన సంఘమునకంతకు బాధ్యులై యుండుటకు మారుగా, తమ తమ ప్రత్యేకసంఘములకు మాత్రమే బాధ్యులై యుండవలెను. కనుక, ప్రత్యేకసాంఘికనియోజకవర్గపు ప్రతిని

Digitized by www.srujanika@gmail.com

ధులు, బహుజనసంఘమునకు ద్రోహము చేసినను, పదభ్రష్టులగుట దుర్ఘటము; తమ ప్రత్యేకమతస్థుల స్వలాభమునకై, ప్రజాసామాన్యపు ఊమమును సంకుచితహరచుట వారికి సాధ్యమగును; వారి ఆలోచనలు, ఆచరణలు, వారివారి మతస్థుల ప్రత్యేకావసరముల ననుసరించియే యుండును. ఇందువలన, ప్రత్యేకసాంఘిక ప్రాతినిధ్యతద్వారా వచ్చు సభ్యులచే, శాసనసభలు నింపబడుటయు, జనసామాన్యపు ప్రతినిధులు, అందు హెచ్చుగా లేకుండుటయు, “ఎవరికి నా రే, యమునా తీరే” అను ప్రాతినిధులు మెజారిటీయందుండుటయు, తన్నూలమున, ప్రజాసామాన్యపు అవసరముల గమనించువారు తగినంత మంది లేకుండుటయు అనుభవసిద్ధమగుచున్నది. ఇట్టిపరిస్థితులందు, ఏ శాసనసభయైన, ప్రజలెల్లరిలాభమునకై, ఉమ్మడి అవసరముల దీర్చుటకై, జాతీయాభివృద్ధి కల్పించుటకై అవసరమున్న, వ్యక్తులయొక్కయు, ప్రత్యేకపు సంఘములయొక్కయు సౌకర్యముల కొంతవరకైన తగ్గించుటకు, ఎటులసాధ్యమగును? ఏ శాసనసభయైనను, దేశమందలి ప్రజలయొక్క సర్వసాధారణమగు అభిప్రాయముల వెలిపుచ్చుచూ, ప్రజాక్షేమార్థమై అగత్యమగు కార్యముల జేయించ నుత్సాహపడుచుండవలయును. ప్రతిసభ్యుడను, తాను ప్రజాసామాన్యపు టభిప్రాయముల కోరికల

ప్రకటింపగలనని చెప్పగల్గు స్థితియందున్న నే, ఆతని యువ
 వ్యాసములయెడ, శాసనసభయు, దానిద్వారా, ప్రజలును
 శారవాదరముల జూపింపట సాధ్యము. అటులగాక, ఇప్పుటి
 కాల, ప్రత్యేకసాంఘిక ప్రతినిధులు, శాసనసభయందుండు
 వరకు “నేను హిందువుడను నాహిందువు లిట్లుతలంచు
 చున్నారు. నేను మహమ్మదీయుడ. నావారిట్లు భావించు
 చున్నారు” అని పలుకునంతవరకు, శాసనసభ కౌన్సిలు
 లుగా పరిణమించి, కార్యవాధన గుఱయొగపడక, వివిధసం
 ఘప్రతినిధుల ప్రదర్శనరంగమై, ప్రజాసామాన్యపు టభిప్రాయ
 యముల ప్రకటింప నసమర్థత బొంది, వివిధసంఘములచుట్వ
 సామరస్యత కల్పించుటకు మారు, విముఖత కల్పించుట కుప
 యోగపడును. కనుకనే, మనదేశముందు, ఈప్రత్యేకసాం
 ఘిక ప్రాతినిధ్యసూత్ర మమలుజగుచుండుచుండిన క్రిందటి
 పన్నెండువత్సరములం దదివరకు కని వినియెరుగనంతగా,
 మతవైషమ్యములు బలసి, వివిధమతస్థుల కలహములు,
 కొట్లాటలధికమగుచున్నవి. వివిధమతనాయకులును ఈసం
 ఘవైపరీత్యములకు ప్రత్యేకసాంఘిక ప్రాతినిధ్యము కారణ
 మని యొప్పుకొనక తప్పటలేదు.

ఈప్రత్యేకసాంఘిక ప్రాతినిధ్యముద్వారా కల్గు దుర
 న్యాయముల గమనించియే, నెహ్రూకమిటీవారు, ఏకగ్రీవ

ముగా, “సమిష్టినియోజకవర్గములందు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము” నకు తావు కల్పించుటకు, అంగీకరించిరి. (Reservation of seats in joint Electorates) ఈపద్ధతిప్రకారము, ప్రతినియోజకవర్గమునకును, మూడు, నాలుగు, లేక, ఐదుగురు సభ్యుల నెన్నుకొనువాక్కు ప్రసాదించబడును; ఆసభ్యులలో, ఒక్కరో, ఇద్దరో, తప్పక, ఆనియోజకవర్గమందలి, మైనారిటీ మతస్థులు, లేక, సంఘీయులకు యెదవలెనని నిర్ణయించబడును. మద్రాసు రాజధానియందు, మహమ్మదీయులకు, నిమ్నజాతులకు క్రైస్తవులకు, ఇట్టిప్రత్యేకప్రాతినిధ్య మివ్వబడును. అప్పుడు, హిందూఅభ్యర్థులతో బాటు, అల్పసంఖ్యాకులకు జెందిన అభ్యర్థులును, ఒకేనియోజకవర్గమునందు నిలబడెదరు. ప్రత్యేకింపబడిన ప్రతిసభ్యత్వమునకు, (మహమ్మదీయుల స్థానమనుకొందము) ఇద్దరోముగ్గురో అభ్యర్థులు సామాన్యముగా నిలబడెదరు. వారందరికి, అన్ని మతస్థులు, కులస్థులు తమవోటుల నివ్వవలెను. అభ్యర్థులలో (మహమ్మదీయులు) ఎవ్వరు సర్వమతస్థులకును, సర్వజాతీయులకును అనుకూలురో, యిట్టెలో, వారు ఆమైనారిటీసంఘమునకు గాను ఎన్నుకొనబడెదరు. ఈవిధముగా, సభ్యులెల్లరు (మైనారిటీ మైనారిటీసంఘముల ప్రతినిధులు) ఎన్నుకొనబడుట వలన, హిందూ మతస్థుడగు సభ్యున కెంతవాక్కు అవకాశ

ము, ప్రజలందరి యభిప్రాయముల ప్రకటించుటకు, ప్రజలతరపున మాట్లాడుటకుగలదో, అంతసావకాశము, మహమ్మదీయుడగు సభ్యునకునుకల్గును. శాసనసభయందలి సభ్యులు ప్రత్యేకమెజారిటీ మైనారిటీసంఘముల ప్రతినిధులుగా మెలగుటకుమారుఁ ప్రజాసామాన్యపు సభ్యులుగా ప్రవర్తించుటకు అవసరముకల్గుటయే కాక వీలునుకల్గును. మహమ్మదీయుడైన సభ్యుడు హిందువుల న్యాయసమ్మతములగు కోర్కెల బలపరచుటకు వీలుకలదు. ఏలనన, తానుతిరిగి ఎన్నికలయందు అభ్యర్థిగా నిలబడినప్పుడు, సర్వమతములయెడ న్యాయ భావము కల్గియున్నందులకు, ఎల్లరు సంతసించి, తన కేతమవోటుల నిచ్చెదరను అభయముకలదు.

***

మనప్రజల నేపథముగనైనను, ప్రజాస్వామికమునకు తగకుండునట్లు చేయుటకే విటిషునాడు ప్రయత్నించుచున్నట్లున్నది! ప్రత్యేకసాంఘికనియోజకవర్గములు తమకువలదని స్త్రీలును నిమ్నజాతులును మొర్రపెట్టుకొన్నను, వారికట్టి 'సాంఘికనియోజకవర్గములనే' ప్రభుత్వము నిర్ణయించుట మనదౌర్భాగ్యము! జమీందారులకొసంగిన ప్రాతినిధ్యతయందుకూడ 'సంఘప్రాతినిధ్యత' మరువకుండుట అభాగ్యము.

సంఘిక సమస్య పరిష్కారము.

రాండు తుబిలు కాస్త రెన్ను మైనాటిల ఒడంబడికకును ప్రభుత్వ తీర్మానమునకును

Xల తారతమ్యము

(వ.రా.-ప్ర). ప, అ.గా ప్రభుత్వపరిష్కారము; మై, ఓ. అ.గా మైనారిటీల యొడంబడికయని గుర్తింపదగును)

రాష్ట్రములు.	హిందూవులు						ఇతర మతములు	మొత్తము
	మై. ఓ.	మై. ప.	మై. ఓ.	మై. ప.	మై. ఓ.	మై. ప.		
అస్సాం:	100	38	13	51	35	3	110	
బెంగాలు:	108	44	4	48	34	1	79	
	200	38	35	73	102	2	20	
	250	70	10	80	119	2	411	

వీక్షణము డి బదిలీ:

మై. ఓ.	100	51	14	65	25	1	1	5	8	—
ప్రొ. ప	175	99	7	106	42	2	1	2	8	—
మై. ఓ.	200	88	28	116	66	2	3	13	—	—
ప్రొ. ప.	200	87	10	97	63	3	2	4	—	—
మై. ఓ.	200	102	40	142	30	14	4	8	2	—
ప్రొ. ప.	215	134	18	152	29	9	2	8	1	—
మై. ఓ.	100	14	10	24	51	1	5	1.5	2	20
ప్రొ. ప.	175	—	—	43	86	2	1	1	—	32
మై. ఓ.	100	44	20	64	30	1	2	3	—	—
ప్రొ. ప.	228	132	12	144	66	2	1	2	—	—
మై. ఓ.	100	58	20	78	15	1	2	2	2	—
ప్రొ. ప.	112	77	10	87	14	1	1	1	2	—

బాంబాయి:

మదరాసు:

పంజాబు:

సంయుక్త రాష్ట్రములు:

సెంట్రలు పరకణాలు:

వివిధ ప్రకారము.

ఇట్టిపద్ధతిప్రకారము ఎన్నుకొనబడిన ఆమెనారిటీ సంఘముల ప్రతినిధులవలన, ఆయాసంఘములకేమి ప్రత్యేక లాభములు కలుగనగునని కొందరు ప్రశ్నించవచ్చును. ప్రజలందరిక్షేమమును వృద్ధిపరచుటకై శాసనసభ యేర్పరచబడినదిగనుక, ప్రతినభ్యుడును, ప్రజలయందలి యేభాగమునకును యెట్టిలభ్యాయము జరుగకుండ, ప్రభుత్వపుచర్యలవలన ఎల్లరకు శ్రేయమొనగూడునట్లు జాగ్రత్తపడవలెను. ఇంతకుమించి ప్రత్యేకముగా మైనారిటీసంఘములకు వలయులాభమెల్ల తమతమఆచారవ్యవహారములు, సాంఘికమతసాంప్రదాయముల రక్షణపరచుకొనుటకు తగునాకుకూడా త్రమే ! అట్టిహాక్కును తదితరమతస్థులు, జాతీయులు, సంకుచితపరచకుండ, భంగపరుపకుండ జాగ్రత్తపడుట ఆయామతములకు, జాతులకుజెందిన సభ్యులొనర్చవలసిన కృత్యము. న్యాయరీత్యా, సభ్యుల మతములతో జాతులతో నిమిత్తములేకుండగనే, అన్నిమతస్థుల జాతులయెడ ధర్మమునెరపుటయే ప్రతినభ్యుని విధికృత్యమైనను, ఏయేమతస్థులకు సంబంధించినవిషయములు చర్చింపబడునో, ఆమతస్థులగు సభ్యులట్టిచర్యలయందు పాల్గొని తమమతస్వాతంత్ర్యముల గూర్చి పట్టుదల వహించుటలో నష్టములేకపోగా, లాభముచేకూరును.

ఎన్నికలజరిపించుటలో వోటరు పోలింగుస్థానములకు రాగా, వారిచేత వోట్లను యిప్పించుటకు రెండు విధానములు కలవు. పురాతనకాలముందు (గ్రీసునందును, రోమునందును) పౌరులెల్లరు తమ గూమోద వ్యతిరేకముల దెల్పుటకు తగు సమయములందు చేతులెత్తుచుండిరి. అటులనే, ఇంగ్లాండునందును పదు నెనిమిదవశతాబ్దముందు ఎన్నికలుజరుపబడుచుండెను. కాని, అట్లు బహిరంగప్రదేశములందు, వోటరులు బహిరంగముగా తమవోటులనిచ్చు సమయములందు వారిపై దౌర్జన్యముచేయువాగు హెచ్చుచుండుటయు, వోటరులెవ్వరెవ్వరికి వోటులనిచ్చిలో తొనుపుకొనిన అభ్యర్థులు, వారిస్నేహితులు, వోటరుల హింసించబూనుకొనుచుండుటయు గలుగుటచే ఆబహిరంగమును ఎన్నికపద్ధతిమాని, రహస్యపు “బాలెట్టుపెట్టె” పద్ధతిని ఇంగ్లాండునందు మొదలెట్టిరి. ఇప్పటి కాపద్ధతియే ప్రపంచమందంతట ప్రచారమునకు వచ్చెను. ఈపద్ధతిప్రకారము ప్రతివోటరును తన బాలెట్టు కాగితముపై తనకిష్టములగు అభ్యర్థులకు వారిపేరులకుముందుండుగళ్లలో (X) టిక్కుమార్కు బెట్టి ఆకాగితమును మడచి బాలెట్టుపెట్టెయందు పడవేయును. ఆవోటరు ఎవ్వరికి తన వోటునిచ్చెనో మరితరులకు తెలియుటకికవీలులేదు. ఇందువలన భూస్వాములు తమ కౌలుదారులపైగాని, రైతులు యజమానులు, తమ కూలివారిపైగాని, దౌర్జన్యముచేయు

టకువీలులేదు. ఎవ్వరేమైనయందు చేమో యనిగాని ధార్మిక న్యాయముచేసెద చేమోయని కాని భయములేకుండ, వోటరు తనకునచ్చిన అభ్యర్థులకీ పద్ధతిప్రకారము తన వోటులనివ్వ వచ్చును. కాని మన దేశమందు వోటరులలో నధికసంఖ్యాకులు, విద్యావిహీనులగుటచే “రహస్యపు బాలెట్టుపెట్టె” పద్ధతి అంతగా నుపయోగపడుట లేదు. చదువనువ్రాయను నేర్వని, వోటరులు మొత్తముమీద బహిరంగముగనే, తమ వోటులను, వివిధఅభ్యర్థులకిచ్చుట జరుగుచున్నది. కనుక, ఎన్నికలకుముందుగానే విద్యావిహీనులగు వోటరులనుండి, వాగ్దానముల కొందరు అభ్యర్థులుబాంది ఎన్నికలసమయము లందు తమకే వోటులనిచ్చిరో లేదో విచారించుట కవకాశముబాండుచున్నారు. తన్మూలమున వోటరులస్వాతంత్ర్యము మృగ్యమగుటయు, అభ్యర్థులపెత్తనము హెచ్చగుటయు తటస్థించుచున్నది. కాని శ్రీ జానుష్టాఅర్బుమిల్లుగారీ “బహిరంగపుఎన్నికల” పద్ధతినే బలపరచుచుండెడివారు. బహిరంగముగా తనకునచ్చిన అభ్యర్థులెవ్వరో చెప్పజాలని వోటరులు వోటుబాండుట కర్షులుకానియు, “రహస్యపు బాలెట్టుపెట్టె” పద్ధతిప్రకారము, వోటరులు, అభ్యర్థులమోసముచేయకలెదరనియు, లంచముల వివిధఅభ్యర్థులనుండియు గైకొనజాతురనియు తలంచెను. కాని, మన గ్రామములందెట్లు ప్రజలు ముఠాదారుల యాధిక్యతకు భయపడుచున్నారో, భూస్వా

ములను, ధనాధిక్యులను, జమీందారులను గాంచి, పనివారు, రైతులు ఎట్లు వెరగొందుచున్నారో తలంచుకొన్న యెడల “రహస్యపు బాలెట్టుపెట్టె” పద్ధతి యెంతలాభమో కన్గొనవీలగును. ఆర్థిక సాంఘిక స్వాతంత్ర్యముబాదని ప్రజలున్నంత వరకు, వారి రాచకీయ స్వాతంత్ర్యమును, వోటునాక్కు ద్వారా ప్రకటించుటకైన, ఈ “రహస్యపు బాలెట్టుపెట్టె” పద్ధతి యగత్యము.

V.

ప్రజలతరపున నిలబడదగు అభ్యర్థులెట్టివారై యుండవలెను? వోటునాక్కు-పొందినవారెల్లరు అభ్యర్థులుగా నుండుటయే మంచిదను యభిప్రాయము, ప్రజాస్వామిక దేశములందెల్లడ ప్రచారితమై యున్నది. జర్మనీయుండుచూలీయు, ఇరువదివత్సరముల వయస్సుమించినవారెల్లరును, తదితముఖ్య రాజ్యాంగములందు, ఇరువది రెండువత్సరములవయస్సు వచ్చినవారెల్లరును, సంవత్సరమున రెండో లేక మూడో మాసములకాలము తమతమ గ్రామములు లేక పట్టణములందు నివసించుచుండినచో, వోటునాక్కు పొందగల్గుచున్నారు. ప్రాస్తునందుతప్ప మిగతా అన్ని ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందును స్త్రీలకు, పురుషులకు సమానముగు వోటునాక్కు-కల్గును. వోటునాక్కు-పొంద లేనివారెల్ల కుష్టులు, పిచ్చివారు, ఘోరకృత్యములకు శిక్షలననుభవించుచున్నవారును మాత్ర

మే. కొన్ని దేశములందు (అమెరికా, ఇంగ్లండులందు) ప్రభుత్వపు అనాధశరణాలయములందు పోషణబొందువారికి వోటు హక్కుయివ్వబడుట లేదుగాని, జర్మనీయందివ్వబడుచున్నది. కొన్ని రాజ్యాంగములందు, దివాలాతీసినవారికి వోటుయిచ్చుట లేదుకాని జర్మనీ బాలకునరాజ్యముల దివ్వబడుచున్నది. ఇంగ్లాండు, అమెరికా దేశములందు సివిలుసర్విసు యుద్యోగులగు, రక్షణదళముల యుద్యోగులకు వోటుహక్కు యివ్వబడుచున్నది. జర్మనీయందు, అట్లీయుద్యోగులు తమవోటును పోస్తుద్వారా వంపుకొను అవకాశముకూడ కలుగజేయబడుచున్నది. క్రీమక్రీమముగా, వోటుహక్కు బొందజాలనివారి తరగతులు తగ్గింపబడుటయు, వోటుహక్కు బొందగల్గవారి సంఖ్య హెచ్చుచుండుటయు, అన్ని దేశములందును జూడనగును.

ఎట్టివారు వోటుహక్కుబొందజాలరో, వారు అభ్యర్థులుగానుండుటకు పీలులేదు. వోటుహక్కుబొందినను, ప్రభుత్వోద్యోగులైనవారు, ఇంగ్లాండు, అమెరికా, ఫ్రాన్సుదేశములందు, అభ్యర్థులుగా నిలబడరాదు; జర్మనీయం దట్లుగాక, రక్షకదళములందున్నవారుకూడ, అభ్యర్థులుగా నిలబడవచ్చును. కాని, ప్రభుత్వోద్యోగులు అభ్యర్థులుగా నిలబడుట లాభదాయకముకాదు; వైగా ప్రజాస్వాతంత్ర్యములకు భంగకరమని, ఇంగ్లాండు దేశపుచరిత్రయే చెప్పుచున్నది. క్రీ॥ ౪॥

1760 వరకు, పార్లమెంటువందగు, ప్రభుత్వోద్యోగులుకూడ, సభ్యులుగానుండిరి. వారెల్లప్పుడు రాజునొక్క యిస్టాను పారమే వోటుచేయుచు, ఉపస్వసిగించుచు, ప్రజాప్రతినిధులనెదిరించుచు, ప్రజాప్రతినిధ్యమును బలహీనతనొందించుచుండిరి. కనుకనే అప్పటినుండి, ప్రభుత్వోద్యోగులెవ్వరును, పార్లమెంటువందగు సభ్యులుగా నుండరాదను ఆచారముఆదేశమున అనుబంధోనికేవచ్చెను. ఆసదాచారమే, తదితర దేశములందును అవలంబింపబడినది. మనదేశమునకు, “నామినేటు సభ్యులు” అందునను, ప్రభుత్వోద్యోగులగు సభ్యులు, అన్ని శాసనసభలయొందునుటవలన, వారెల్లప్పుడు ప్రభుత్వమునే బలపరచుచు, ప్రజాప్రతినిధులనూట చెల్లనీయక క్రొదటి పన్నెండువత్సరములందెంత పక్షము కష్టము కల్పించినో అందఱి తెలిసియే యున్నది. కనుకనే, సైమనుకమిషనువారును రాండుటేబిలు సభవారును, ప్రభుత్వముచే నియమితులైన వారుకాని, ప్రభుత్వోద్యోగులు కాని, శాసనసభాసభ్యులై యుండరాదని నూచించిరి. ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యులు, మొగమొటమిశేక, తప్పొనర్చిన, అక్రమముగా ప్రవర్తించు ప్రతియుద్యోగుని, వానిచర్యల విమర్శించుటకు స్వాతంత్ర్య మనుభవించవలయునన్న, ప్రభుత్వోద్యోగులెవ్వరు శాసన సభయందు సభ్యులైయుండరాదు.

VI

ఎన్నికలు, శాసనసభాసభ్యత్వముల కన్నిటికి, ఎక్కువ జరుగునో, ఒక నెల, రెండు నెలలకు ముందే ప్రకటించుట ప్రభుత్వధర్మము. అమెరికాయందు, ఫ్రాన్సునందును, ఎన్నికలు ఆరుమాసములకు జరుగుననగానె, రాచకీయపక్షములు తగుశ్రయత్నముల జేయుటకు వీలు కల్గుచున్నది. జర్మనీ, ఇంగ్లాండునందట్లుగాక, ప్రెసిడెంటుయొక్కయు లేక రాజయొక్కయు అనుమతిపై, శాసనసభ నంత మొందించుటకు, మంత్రివర్గమున కధికార మున్నదిగనుక, పెత్తనము దున్న మంత్రివర్గము, తనకధికారియగు శాసనసభవారు, తనకనశూలమై, తనపెత్తనమును సాగనివ్వకున్నప్పుడు, ప్రజాభిప్రాయము తనకే సుముఖమైయున్నదని తోచినప్పుడు, అకస్మాత్తుగా “జనరలు ఎలెక్షను” దెచ్చిపెట్టవచ్చును. మరియు శాసనసభయందు (ఇంగ్లాండులో పార్లమెంటు; రైప్టాగ్ జర్మనీయందు) తనకున్న ప్రాప్యకము చాలినంతగా లేకుండుచో, తానుచేయుచున్న పెత్తనము, అమలుజరుపుచున్న కార్యక్రమము ప్రజామోదము బడయుచుండుచో, తిరిగి ఎన్నికలు బెట్టినయెడల, హెచ్చుప్రాప్యకము శాసనసభయందుకల్గునను సమ్మకము మంత్రివర్గమునకు కల్గుచో, ఎవ్వరికి తెలియకుండగనే, ప్రతిపక్షమువారు; ఎన్నికలకు తయారుకాని, సమయమందు, ప్రజలట ఎన్నికలందెట్లు ప్రవర్తిం

నగునో దీర్ఘముగా విచారించుకొనలేని యదనున, “జనరలు ఎల్లవన”ను మంత్రవర్గము దెచ్చిపెట్టవచ్చును. ఇట్లు, ఇంగ్లండునందలి, మంత్రవర్గములు అనేకనూరులు ప్రవర్తించెను. ఇందువలన, రాచకీయకక్షలు, ఎన్నికల నడపుటకు తగిన ధనము జేకూర్చుకొనలేకయు, ప్రచారముచేయుటకు సహాయులు లేకయు శాధనొందుట తటస్థించెను. ప్రజలకు, ఏపక్షమున కెట్లు వోటుచేయనగునో విచారించుకొను యవకాశము కలుగదాయెను. నార్తాపత్రికలకు, ప్రజలకు తగు సలహాల నిచ్చుటకు వీలు కలుగదాయెను. తగినంత ప్రచారము ప్రజలయందు కల్గించుటకు అభ్యర్థులకు వీలు లేదయ్యెను. మొత్తముమీద, ప్రజాభిప్రాయమును సక్రమముగా, సంతృప్తికరముగా, తెలియపరచగల్గు, ప్రజాప్రతినిధులు అకస్మాత్తుగావచ్చు ఎన్నికలందు, యెన్నుకొనబడజాలరు. కనుక, “జనరలు యెల్లవనలు” యెప్పుడువచ్చునో ప్రజలకు, ఒకటిరెండు నెలలకు ముందుగానే తెలియజేయుట భావ్యము.

యెన్నికలనడపు “పోలింగుఆఫీసరు”లు, శాధ్యతకలవారై, న్యాయవర్తనులైనవారుగా నుండవలెను. ఒక జిల్లావారిని మరొకజిల్లాకు వేయుట, కొంతభర్షనకు కారణమైనను, ఎన్నికలు సక్రమముగా జరుగుట కుపయోగమేమో విచారించుట భావ్యము. మన దేశమందు అమెరికాయందు

వలెనే, స్థానిక స్వపరిపాలనా సంస్థలయొక్క ఎన్నికలలో 1931 సంవత్సరమువర కెన్నిపర్యాయములు బోర్డుల ప్రెసిడెంటులు, మ్యూనిసిపలు కౌన్సిళ్ళు చేరుచునులు వివిధ అధ్యర్థులకు సుముఖులగు పోలింగు ఆఫీసరుల నేర్పరిచిరో మనకు తెలిసియే యున్నది. తర్వాత కౌన్సిలు అసెంబ్లీ యెన్నికల దలి పోలింగు ఆఫీసరులుకూడ వివిధ అధ్యర్థులపరమై విద్యారహితులగు వోటరుల వోటులను 'బాల్లెట్టు' కాగితముపై వ్రాయునప్పుడెన్నో చోటులందెన్నో మారులు అక్రమములగు పనులు చేయుచున్నారు. ఇట్టి అపకృత్యముల నాపుడల చేయుటకు స్థానికముగానుండు రాచకీయ పార్టీల ప్రతినిధులకు తప్పొప్పులగూర్చి రిపోర్టు చేయుటకు అవకాశము కల్పించుటయు, తప్పొప్పుల పోలింగు ఆఫీసరుల కఠినశిక్షలకు పాక్షేయుటయు అగత్యము. రిటర్నింగు ఆఫీసరులవిషయమునగూడ నిదే విధముగా జాగ్రత్తపడుట అగత్యము

పాశ్చాత్య దేశములం దెల్లెడల రాచకీయ పార్టీలకు కెదిన అధ్యర్థులు తప్ప తదితర అధ్యర్థులు జయప్రదులగుట దుస్సాధ్యము గుచున్నది మన దేశముందును కొలది కాలముననే రాచకీయ పార్టీలు బలిష్ఠత నొందనున్నవి. ప్రజామోదము పొందగోరి ప్రజాసేవ చేయ నిచ్చగించు వ్యక్తులు స్వయముగా అధ్యర్థులుగా నిలబడుట చాల యరుదగును గనుక వోటరులందరు తమకగత్యముగు అధ్యర్థులకై రాచకీయ పార్టీలపై ఆధారప

డవలసియున్నది. (రాచకీయపార్టీల కార్యక్రమము బాధ్యత లగురించి వేరోకచో విచారితము.) తమతరపున సమస్థులును సత్కార్యచరణులునగు ప్రతినిధుల పంపుకొనవలయునన్న తగు యోగ్యతకల్గిన అభ్యర్థులు నిలబడుటవసరము. ప్రజానాయకులందు కొందరినేరి అభ్యర్థులుగా నిలబెట్టి శక్తిపొందు రాచకీయపార్టీలు తమ యీ బాధ్యత సంతృప్తికరముగా నిర్వర్తించునట్లు జేయుట రాజ్యాంగముయొక్క ధర్మము. ఇంగ్లండు ప్రాను, జర్మనీ దేశములం దీ విషయమున చాల యశ్రద్ధశూప బడుచున్నది. 'ప్రప్రోవనల్' ప్రాతినిధ్యపు పద్ధతి నవలంబించు జర్మనీ రాజ్యాంగము దొక్కొక్క నియోజకవర్గముందు పది ఇరుపది ముప్పది అభ్యర్థుల నిలబెట్టుటే కాక దేశమందంతట తమతమ పార్టీలకు సంపాదితమైన స్థానములకు తగు సభ్యుల నిర్ణయించు అధికారము రాచకీయ పార్టీలకు కల్గుచున్నను ఆయభ్యర్థుల నెట్లు నియమించవలెనో నిర్ణయించుటకు శాసనముగాని ప్రభుత్వపు నియమముగాని శేకుండుట విచారకరము. అమెరికాయందిట్లుగాక కొన్ని రాష్ట్రములందు ఏయే నియమముల ననుసరించి రాచకీయ పార్టీల నేర్పరచనగునో ఎట్లెట్లు ఆపార్టీలు తమ అభ్యర్థుల నిశ్చయించుట తగునో నిర్ణయించుచు శాసనములు నిర్మింపబడినవి. అటులనే ప్రతి ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమందును రాచకీయపార్టీలు తమబాధ్యతలను అందు ముఖ్యముగా అభ్యర్థుల నిర్ణయించు బాధ్యతను

సక్రమముగా నిర్వర్తించునట్లు చేయుటకు తగు చర్యలను తీసుకొనవలసియున్నది.

ఎన్నిక సమయములందు ప్రచారార్థమై వివిధ అభ్యర్థులు ఖర్చుపెట్టడగు ధనపు మొత్తమును జాగ్రత్తతో నిర్ణయించు టగత్యము. అమొత్తము మితి మించియుండరాదు. మన దేశమందట్టి నిర్ణయము లేకుండుట పొరపాటు. సైమన్ కమిషనువారు మన దేశపు పరిస్థితుల ననుసరించి ఆ మొత్తమును నిర్ణయించవలెనని సూచించిరి. యూరపుఖండపు అమెరికా ప్రజాస్వామికములందు ఈ మొత్తముల పరిమాణము నిర్ణయింపబడుచున్నది.

ఈ యెన్నికలందు ఖర్చు చేయదగు ధనమును అభ్యర్థులు వారి రాచకీయపార్టీలు ఏయేవిధముల ఖర్చుపెట్టనగునో ఏయే విధముల ననుసరింపరాదో ఎలెక్షన్ లా సనమందు వివరింపవలసియున్నది. తేనిచో వోటరులకు, వారి ముఠాదారులకు, లంచము లిడుటకు, లేక వోటరులకు భోజననదుపాయములు కల్పించుటకు, విందులుచేయుటకు నిషావస్తువుల వారికి అందుబాటులో పెట్టుటకు, వారిని మోటారు కారులందు పోలింగుస్టేషనులకు తెచ్చుటకు, తిరిగి పంపుటకు ఉపయోగింపబడుట సాధ్యమగును. రాజ్యాంగాధికారములో నొకపాఠశ్రమగు వోటును ప్రజలు అమ్ముట అన్యాయమేకాక స్వనినాశకరమగును. కనుక ప్రజలకు అభ్యర్థులనుండి యేలాటి

వ్యక్తిగతముగు లాభములు ఎన్నికల సమయములందు కలుగకుండ జేయుట రాజ్యాంగపు ధర్మము. నునదేశమందు అజ్ఞానులగు నిర్ణయలగు ప్రజల నెన్నిరీతుల అభ్యర్థులు లంచములు బెట్టి అస్వతంత్రుల జేయుచున్నారో అనుభవైక వేద్యమేకదా? ఎన్నికలైనపిమ్మట జయప్రదుడగు అభ్యర్థితన సభ్యత్వమును పలుకుబడి నుపయోగించి వివిధవోటురులకు కొన్ని సదుపాయముల కల్పించుట అత సంతృప్తికరము కాకపోయినను దుష్కార్యము కాదు. కాని ఎన్నికలందు మాత్రము దుర్నడతలద్వారా వోటురులయొక్క సర్వస్వతంత్రతను ఏవిధముగానైనగాని, ఎంతవరకైనను, సంకుచిత పరచుట కుపయోగించు కార్యముల నన్నిటి బహిష్కరించుట రాజ్యాంగక్షేమమున కనసరము. ఈరక్షణసూక్ష్మమును అన్ని రాజ్యాంగములును అవలంబించుచునే యున్నవి.

ఎన్నికలందు ధనికులకు జెందిన రాచకీయపక్షములు అభ్యర్థులనుండి కాని, అభిమానులనుండి కాని కావలసినంత ధనమును సంపాదించి అవసరముగు ఖర్చులను నిర్వీచారముగా నడపుటకు శక్తికల్గియుండును. కాని బీదజనులచే నడుపబడుచు కార్మికులకై స్థాపించబడిన శేబరుపార్టీవా రేదేశమందైనను, తమ యభ్యర్థుల సమర్థించుటకు యెన్నికలయందు తగుప్రచారము చేయుటకు ధనాభావముచే యిబ్బందులు పడుచుండుట గమనార్హము. రాజ్యాంగమందన్ని రాచకీయపక్షములు; అన్ని

జనసమూహములు, తమ సక్రమాందోళనము, ఈకాలపు పద్ధతుల ననుసరించి జరుపవలయునన్న, లక్షలకొలది ధనమును, ప్రతివత్సరము తమ రాచకీయ ప్రణాళిక ప్రచారము గుటకు తమ కనుకూలు రగు ప్రజలు సంఖ్య హెచ్చుటకు ఖర్చి వలసి యున్నది. కాన తేబరు పార్టీవారికి తగు ధనము చే కూర్చుకొనుటకు తగు సావకాశమును రాజ్యాంగము కల్పించుట ధర్మము. కాననే, ఇంగ్లాండునందు క్రీ॥ శ॥ 1937 ఆక్టు ప్రకారము కార్మికుల సంఘములగు 'ట్రేడు యూనియను'లకు తమ రాచకీయ పార్టీ నిధికి శాశ్వత చందా దారులుగా చేరి దలచుకొన్నవారి నుండి వారచారము వారి జీత భత్యముల నుండి పార్టీ వారు నిర్ణయించుచందాను వసూలు చేసుకొను సాకు ప్రసాదించబడినది. ఇంక నొక పూర్వము ప్రభుత్వ సమ్మతి ప్రకారము ట్రేడ్ యూనియనులు తమ సభ్యులందరిపై రాచకీయ చందాను వేసి, వసూలు చేసుకొను యధికారము కల్పింపబడుటయు, తేబరు పార్టీకి చందా చెల్లింప నిష్టము లేని ట్రేడు యూనియను కార్మికులు ప్రత్యేకముగా తమ పేరు లీచందా దారుల జాబితా నుండి తగ్గించుకొనవలసియుండుటయు జరుగుచుండెను. ఇట్టి నడుపాయమును తదితర దేశములు కూడ బీదలగు తేబరు పక్షములకు కల్పించుట, స్వరక్షణకు శాంతి భద్రతకు అవసరము.

ఎన్నికలు జరుగునమయమందు అన్ని పక్షములవారికి తమతమ అభ్యర్థల గూర్చియు, కార్య ప్రణాళికల గురించియు,

ప్రజలెల్లరకు సక్రమముగా సంపూర్ణిగా తెల్పుటకు సర్వ
 స్వాతంత్ర్యము అవసరము. వివిధరాచకీయపార్టీల కక్షదారుల
 మధ్య విచారములు కలుగకుండా నా రొకటొకరిపై దౌర్జన్య
 మచూపకుండా అన్ని రాచకీయపార్టీలయందు సమానాదరణ
 జూపుట రాజ్యాంగాధికారమును వడపుప్రభుత్వముయొక్క
 ధర్మమైయున్నది యుద్ధానంతరము ఇటలీయందు, ఫ్రాన్సు
 నందు క్రీ. శ. 1932 లో జన్మనియందు జరిగిన ప్రెసిడెంటు
 ఎన్నికలు, 'రెయిటాగ్' ఎన్నికలందు వోటరులు తమలోతాము
 తీవ్రముగా కొట్టుకొని, కొండరిచంపి, అనేకుల గాయప
 రచి, మరెందరికో ధవనస్యము, స్వాతంత్ర్యభంగ మొనర్చు
 కొనుచుండిరి అట్టి కుర్రబాటలు, ప్రజలయందు ప్రబల
 కుండా తగుశ్రద్ధతిసుకొనుట, రాజ్యాంగపు పీఠ్యుక్తధర్మము.
 ఏమే రాచకీయపార్టీల కక్షదారులవలన హెచ్చుఅకార్యములు
 జరుగునో, ఆపార్టీలపై తగు అపరాధముల వేయుట లాభక
 రము. కాని, జ్వనుదేశపు శ్రీ పెమె గారిమంత్రివర్గము
 జూపినటుల ఏప్రభుత్వమును, ఏయొక్కరాచకీయపుపక్షముం
 దుగాని ప్రత్యేక అభిమానము కన్నరిచి, ఆపక్షపు అకృత్య
 ములఁ గప్పివెట్టుట రాజ్యాంగపుక్షేమమునకు భంగకరమ
 గును. సక్రమముగా తమతమ అభ్యర్థులు, నారి ప్రచారకులు
 ప్రవర్తించుకొనుబాధ్యత, ఆయా రాచకీయపార్టీలపై పెట్ట
 వలెను. ఇన్ని జేసినను, ప్రజలు నీతిపరులై వివిధరాచకీయపా

స్థిలప్రచారమును సక్రమముగా సాగనిచ్చుటయు, ప్రతికక్షులయొడ సహసతజాపుటయు నేర్చుకొననిదే రాజ్యాంగపుష్కేమము భద్రపడజాలదు.

VII.

అభ్యర్థులు జయప్రదులై, సభ్యత్వమొందుటకై ఎంతయాతురతకల్గియుండురో అటులనే ప్రజలును తమకు సమర్థులును, యోగ్యులును, సద్గుణులునగు అభ్యర్థులుకావలయునని ఆశించి అట్టి అభ్యర్థులు నిలబడుటకై తగుశ్రద్ధ తీసుకొనవలసియున్నది. తమకు సేవచేయుటకై తమతరపున రాజ్యపాలన మొనర్చుటకై, తమయవసరములదీర్చుటకై అభ్యర్థులు బయలుదేరుచున్నారని ప్రజలు గ్రహించవలసియున్నది. అట్టివాంఛనీయులగు అభ్యర్థులను, రాచకీమపార్టీలవారు నిలబెట్టుటకు ప్రజలు తగు చర్యకైకొనవలెను. పార్టీలును, సమర్థులగుపౌరులు, స్వార్థత్యాగులగుపౌరులు, అభ్యర్థులుగా నిలబడుట కుత్సాహపడుటకై తగు సావకాశముల కల్పించవలసియున్నది. సమర్థులగు అభ్యర్థులు కొంత స్వతంత్రాభిప్రాయప్రకటనాధికారమును కోరుచుండురు. పార్టీనియముల సతికఠినతరముగాచేయుచో యోగ్యులగువారు అభ్యర్థులుగా నిలబడ నిచ్చుగించరు. పార్టీనిరంకుశత హెచ్చుచో శక్తిమంతులగువారు అభ్యర్థులు కాజూడరు. ఇట్టి యిబ్బందులు అమెరికాయందు కలుటవలననే వాస్తవముగా శక్తిమంతులు, యో

స్వల్ప, స్వీతం శ్లోచ్యకలవారము అధికులు రాచకీయజీవి తమునందు జొచ్చుట లేదు.

ప్రజాసేవచేయుట కష్టశర మన కార్యము. పార్టీల యాధిపత్యమునకు లొగి, ప్రజల అలవాటులు, అభిప్రాయ ములను విచారించి, రాజ్యాంగవ్యవహారనిర్వహణము గూర్చి చదివి, ఆలోచించి, జాననంభానభ్యులుగా నెట్లెవారు అనేకవిధములగు త్యాగములు జేసి కష్టములకు లోనగు చున్నారు. ఇక నట్టివారు లేబరుపార్టీకి చెందినవారగుచో, బీదకుటుంబీకులైనచో నివాలాతీయుటకెంతో కాలముపట్టదు. బీదలు, నిర్ధనులు, కార్మికులు, తమ లేబరుపార్టీ, లేక సోషలిస్టుపార్టీ, లేక కమ్యూనిస్టుపార్టీ శరణువ తమసంఘములకు జెందిన కార్మికులనే ప్రతినిధులుగా పాపకోరుచో వారికి శివన భృతి కల్పించుట తప్పనివరియగును. కనుకనే ఇంగ్లాండునందు 1912 సంవత్సరమునరకు లేబరుపార్టీ వారు తమ యూనియనుల ద్వారా తమ 'పార్లమెంటు'సభ్యులకు గౌరవభృతిని చెల్లించుచుండిరి. కాని శ్రీ ఆస్కీత్తుగారు ప్రధానమంత్రిగా యున్నప్పుడు ప్రజాప్రతినిధులకు జీననభృతికల్పించుట రాజ్యాంగ ధర్మమని గ్రహించి, ఒక్కొక్కపార్లమెంటుసభ్యునకు సంవత్సరమునకు నాలువందలపానులు (రూ 5200) గౌరవభృతి నేర్పకొనెను. తుజ కీగౌరవభృతికూడ గౌరవప్రదముగా కార్మిక నాయకులుకూడ జీవించుటకు చాల దనుసత్యమును, తిండిచా

లక పార్లమెంటునందే స్పృతితప్పి పడిపోయిన శేబరుపార్టీ సభ్యులొక్కరు ఋజువు చేసిరి. అమెరికా, ఫ్రాన్సు, జర్మనీ, ఆస్ట్రేలియా, కెనడా, ఐరిష్ సుప్రీమ్ కౌన్సిలు, దక్షిణాఫ్రికా, బొల్గారు రాష్ట్రములందును శారవభృతిని శాసనసభాసభ్యులకు చెల్లించుటకలదు. మన దేశముందు మాత్రము సభాసభావేతములందు దినభృతికి చాలని భత్యము చెల్లింపబడుచున్నది. ఈ వద్దతివలన బీదలగుసభ్యులకు అన్యాయమెంతే కల్గుచున్నది. ఇకముందు శేబరుప్రతినిధులు, నిమ్నజాతుల ప్రతినిధులు శారవభృతి తీసిదే ఎటులకనిచేయుదురు? న్యాయరీత్యా ప్రతికొన్ని మెంబరునకు భత్యమునకుతోడు నెలకు రు 250 లు శారవభృతిగా చెల్లించుట గత్యము.

VIII.

శాసనసభలు గావింపవలసిన ధర్మములలో ప్రజలకు రాచకీయవిజ్ఞానమును వృద్ధిజేసి, వారికి ప్రభుత్వముయొక్క చర్యల తెలియజెప్పి, ఎప్పటికప్పుడు ప్రభుత్వమువలన కల్గుచుండు మంచిచెడ్డల తెల్పుచుండుట యొక్కటియైయున్నది. ప్రభుత్వమందున్న మంత్రివర్గము, ఏయే రాచకీయకార్యక్రమము ననుసరించుచున్నదో, ఏయే వృద్ధికారకమగు కార్యముల జేసి, ఆర్థిక, సాంఘిక, రాచకీయపునర్నిర్మాణ కార్యప్రణాళికను అనుభవమందు బెట్టినదో ప్రజలకు తెలియజెప్పి, మంత్రివర్గముయొక్క చర్యల సమర్థించుచు మెజారిటీయందున్న పార్టీ

వారు ప్రజలయందు ప్రచారము చేయుటకు శాసనసభ యుప
యోగపడును. దేశమునం దెచ్చుటనై నను మంత్రివర్గవయోభి
మానులు తమచర్యల ననుష్ఠించుకొనుచు సభల జేయించ
వచ్చుచుకాని, తమప్రస్థానములకు సమ సమగ్రనలకు సమా
ధానమివ్వగల్గు యవకాశముల కల్పించుట కష్టసాధ్యము.
శాసనసభయం దట్లుగాక, మంత్రివర్గపువక్షము ఎల్లప్పుడు
ప్రత్యర్థిపక్షమునకెగురుగా ఆసీనులైయుండుటచే ఒకరు చెప్పిన
విషయముల మరొకరు కాదనుటకు అవకాశముకలదు ఇటు
లనే ప్రభుత్వముందున్న మంత్రివర్గముద్వారా ఏయేకష్టములు
ప్రజలకు కల్గుచున్నవో వివరింపగాజెల్పి, ఏయేకష్టదాయక
మగుకార్యోపాధానమును పొరపాటునగాని, బుద్ధిపూర్వకముగా
గాని మంత్రివర్గ మవలంబించినదో జూపెట్టి, తమపక్షపుకార్య
క్రమమును అనలంబించినదో, తామే మంత్రివర్గము నేర్పర
చినదో, ఎట్లెట్లుప్రజాక్షేమాభివృద్ధికారకముగా ప్రవ రించె
డివారో మెనారిటీయందున్న ప్రతికక్షీ వారు జూపెట్టుటకు
శాసనసభ యవకాశ మొనంగును. వారి వాదమునకు తగు
సమాధానమొసంగి, ప్రభుత్వపుచర్యలగూర్చి పూర్తివివర
ములదెల్పి ప్రజలకు సంతృప్తికల్పించుటకు మంత్రివర్గమెజా
రిటీకి యదనుకల్గును.

ప్రశ్నలద్వారా, తగు సమాధానముల బొందుచు,
ఎప్పటికప్పుడు ప్రభుత్వపుచర్యలగురించి ప్రజలకు తగుసంజా

యివీ తెల్పుటకు శాసనసభ యుపకరించును. ప్రజలయందు ప్రచారితము కాదగు భావములగురించి తీర్మానము నొకటి ప్రవేశపెట్టి, దానిపై కల్గుచర్యలద్వారా శాసనసభయొక్క యభిప్రాయముల ప్రజలకు తెలియజేయనగును. ప్రజలయందు కొందరిచే అత్యంతముగా వాంఛితమగుచుండు సంఘ సంస్కరణముల సంబంధించిన బిల్లులను శాసనసభయందుఁ బ్రవేశపెట్టి, తగుచర్యలను వానిపై జరిపి, ప్రజాభిప్రాయమును సుముఖముగానో, విముఖముగానో, ఆయా సంస్కరణలపై కల్గింప వీలగును. ఈవిధముగా అనదినము శాసనసభయందు జరుగు చర్యలను, పనుటకు, వానిగూర్చిచదువుటకు, ప్రజలకు సంపూర్ణస్వాతింత్ర్యముండదగును. కనుక శాసనసభయందు వివిధరాచకీయ కక్షలు తమతమరాచకీయ ప్రణాళికలగురించి చర్చించుచు తమతమ యభిప్రాయముల వెల్లడిచేయుచు, వివిధప్రాంతములందలి, వివిధజనసంఘములందలి యాశయముల ప్రకటించుచు, శాసనసభాసభ్యులు తమధర్మమును నెరవేరుచుండ దేశమందలి ప్రజలెల్లరకావృత్తాంతములు పత్రికలద్వారా శాసనసభాసభ్యులచేతను, వారి పార్టీలచేతను ప్రకటింపబడు కరపత్రములద్వారా తెలియవచ్చుచుండును. అనగా, దేశీయులెల్లరు ప్రేక్షకులైయుండ శాసనసభయను రంగమందు ప్రజాప్రతినిధులు తమధర్మమును నెరవేర్చుచుండురు. కనుక ప్రభుత్వచర్యల గురించియు

మంత్రీవర్గపు కార్యక్రమము, భూతకాలపు వర్తనము, వర్తమానకాలపు రాజ్యాంగధోరణి, భవిష్యత్తునకుగల కార్యప్రణాళికలగురించియు, ప్రత్యేకములయొక్క ఆశయములగుర్చియు, తెలుసుకొనుటకు ప్రజలగు సాధ్యముగుచున్నది.

కాని, మంత్రీవర్గము స్మరచరణి కల్గిన కాననసభలయొక్కచర్యలగురించియు ప్రజలు సాధారణముగా శ్రద్ధవహించుచుండును ఎప్పుడోచర్య పర్యవసానముగా వీమంత్రీవర్గము పదభ్రష్టతబొందునో, ఏచర్యలద్వారా మంత్రీవర్గము బలిష్ఠతనొందునో లేక, బలహీనతబొందునో తెలుసుకొనుటకు ప్రజలాతురతబహుచుండును. అమెరికాదేశముందలి, కాంగ్రెసుయొక్కచర్యలను ఇంగ్లాండుదిగాగల దేశముల రాజ్యాంగములందలి సెనేటుసభ వాని చర్యలను ప్రజాసామాన్యములగా శ్రద్ధతో గమనించుటలేదు. ఇందులకు కారణము ఆకాననసభలందు జరుగుచర్యయొక్క పర్యవసానముగా ప్రాతమంత్రీవర్గము పోవుటకాని, బలహీనతబొందుటకాని, క్రొత్తమంత్రీవర్గమువచ్చునట్లు కన్పడుటకాని, లేక వచ్చుటకాని, సాధ్యముకాదు. అమెరికాయందలి ప్రెసిడెంటు ప్రజలచేతనే యెన్నుకొనబడి మంత్రీవర్గమును తనంతతానే సెనేటుసభ వారిసహకారముతో నేర్పరచుకొనుచున్నాడు. ఇంగ్లాండు, ఫ్రాన్సు, జర్మనీ ఆదిగాగల దేశములందు, సెనేటునకు మంత్రీవర్గముల స్వస్థింపుటకుగాని, పదభ్రష్టతనొందించుటకుగాని

అధికారము లేదాయెను. తుదకు ప్రజాప్రతినిధి సభావృత్తాంతములగురించికూడ ప్రజలు తగినంత శ్రద్ధచేయుట లేదని చెప్పవలసివచ్చుచున్నది. రాచకీయపార్టీలు బలిష్ఠతజెంది తమతమ రాజ్యాంగకార్యక్రమ ప్రణాళికలతయారు చేసుకొనుచు తమ సభ్యులెట్లు ఏయే చర్చలయందు పాల్గొనినవలయునో తీర్మానించుకొనుట ఇంగ్లాండునం దాచారమగుచున్నది గనుక ప్రజలకు కామన్సుభయొక్క చర్చలయెడ నానాటికి శ్రద్ధ తగ్గుచున్నది. కాని, వివిధరాచకీయబృందములుగల్గి బృందములసంయోగముచే నిల్పబడు మంత్రివర్గములబొందు ప్రాస్తుజర్మనీ దేశములందుమాత్రము ప్రజాప్రతినిధి సభయొక్క చర్చలు ప్రజలదృష్టి నాకర్షింపజాలుచున్నవి. ఇందులకు కారణము వివిధబృందములెప్పుడే విషయములపై ఎట్లెట్లు ప్రవర్తించి వోటుచేయునో, ఎప్పుడే మంత్రివర్గము పడిపోయి క్రొత్త మంత్రివర్గము ఏర్పచబడునో యనుయాతురత ప్రజలకు కలుచుండుటచే శాసనసభావృత్తాంతములకు తరముల జాగ్రత్తగా జరుపుచుందురు. పందొమ్మిదవ శతాబ్దముందు క్రథాన రాచకీయజ్ఞులెల్లరుతమ ముఖ్యోపన్యాసముల ఇంగ్లాండు దేశముందున పార్లమెంటు సమ్మతిమున యిచ్చెడివారు. ఈ శతాబ్దారంభము గుచున్నప్పటినుండి రాచకీయనాయకులు తమ ఉపన్యాసములందెక్కువ భాగమును ప్రజల సమక్షముందు బహిరంగసభలయందొసంగుచున్నారు. కనుక, పూర్వము ప్రజలకుండిన

కారవము పార్లమెంటుచర్యలయందు యిప్పుడు కల్లుట లేదు. ఇతరదేశములందును యిట్లే జరుగుచున్నది.

వార్తాపత్రికలుకూడ వెనుకటివలె ఏదేశమందును శాసనసభావృత్తాంతముల ప్రాముఖ్యతగా సంపూర్ణగా ప్రకటించుటమానినవి. సాధారణప్రజలకు రుచించు ఘోరపాత్యలు, కృత్యములు, సముద్రభటాపదలు, ఆటలుపాటలగురించి ఈకాలపు వార్తాపత్రికలు హెచ్చిశ్రద్ధకేయుచు శాసనసభలందు జరుగు చర్చలగుఱ్ఱి క్లుప్తముగా వార్తల దెల్పుచుండట విచారకరము. ఇంగ్లాండుదిగాగల దేశములందు, శ్రీ లార్డు నార్తుక్లిప్ లార్డుబీవరుబ్రూకు మున్నగు కత్రికాధిపతులు ఇంగ్లాండునందు, శ్రీవాట్సుగారు అమెరికాయందు తమపత్రికలద్వారా రాజ్యాంగనిధానపు కార్యక్రమమును మార్చగల్గునంతవరకు రాచకీయమందు శ్రద్ధవహించుచు, శాసనసభావృత్తాంతముల ప్రచురించుచునేయుండిరి.

ఇంగ్లాండునందు 1760 ప్రాంతమున పార్లమెంటునంగ దొంగబడిన యుపన్యాసముల ప్రకటించినందులకు శ్రీలిల్లుగారిపత్రికలపై ప్రభుత్వము నిరంకుశవిధానమునకు పబ్లియత్నించెను. కాని, పత్రికాస్వాతంత్ర్యమునుకోరువాయకులే జయమందుటయు, పార్లమెంటునభావృత్తాంతముల ప్రకటించు స్వాతంత్ర్యము పత్రికలకు ఆచరణానుగతముగా సంపూర్ణించుటయు జరిగెను. ఇప్పటికన్ని ప్రజాస్వామిక రా

జ్యములందును శాసనసభలవృత్తాంతముల సంపూర్ణముగా ప్రకటించువాక్కు పత్రికలకుకల్గినది. మన దేశమందు 1932 సంవత్సరారంభమున ఇండియాగవర్నమెంటువారు ఈ వాక్కును తగ్గింపజూచిరి. కాని ఆపనినాగ లేదు. ఈవాక్కు పత్రికలకు, ప్రజలకు ఉన్న నే శాసనసభలు ప్రజలయెడ తమధర్మమునెరవగలవు. మంత్రీవర్గములకు, ప్రతికక్షలకు ఈవాక్కు ఉపయోగకరము.

ఈలోటులదీర్చుటకు శాసనసభాసభ్యులు వారిరావకీమపార్టీలు బహిష్కరియోజకవర్గములందు సభలజేసియు, కరపత్రిముల ప్రచారముజేసియు, తమతమ చర్యలగూర్చిప్రజలకు తెలుప బ్రయత్నించుచున్నారు కాని, ప్రతిపక్షుల సమ్మఖనం దిట్టి ప్రచారముచేయలేకున్నారు. అందువలన, ప్రజలకు, శాసనసభలచర్యలగూర్చి చదువుటవలన కల్గు యుక్తాయుక్త విచక్షణజ్ఞానము బొందుటకవకాశములేకున్నది.

అమెరికాయందలి ముఖ్యమగుపట్టణములందు “పౌరసభలు” యేర్పరచబడుచున్నవి. వానియందు, ఇరుపక్షములవారు ప్రజలనలజడిపరచుచున్న రాచకీయసమస్యలను సక్రమముగా అన్నివైపులనుండియు చర్చించుచుండుదు. ఈ “పౌరసభలు” బహిరంగముగా జరుపబడును కనుక ప్రజలెల్లరు వానిచర్చలందు పాల్గొనుటకు ఆచర్యబంధోసంగబడుముఖ్యస్వాసములు వినుటకు అభి కాశముకల్గును. ఇట్టి “పౌరులసభ

లను" ప్రతిదేశమందును ప్రతికట్టణమందు నేర్పరచి ఎల్లప్పుడు ప్రజలయందాందోళనకల్పించుచుండు సమస్యలచర్చింపుటద్వారా ప్రజలకు రాచకీయవిజ్ఞానము కల్పించుటయే కాక వారికి యుక్తాయుక్తచక్షుణ్ణానముకల్పించి ఇట్టిసభలకు మాతృకలగు శాసనసభలపై, ప్రజలకు శ్రద్ధకల్పించనగును.

ప్రజలు రాజకీయస్వవహారములను గురించి తగుభోగట్టతెలుసుకొననిదే, ఏరాచకీయపార్టీవారెంతవరకు తమఃశిశ్యత్వమును నెరవేర్చిరో, ఏమంతివర్గమెట్లు ఏయేవిషయములందు ప్రవర్తించినదో గ్రహింపజాలరు. రాచకీయసమాచారములనెరుంగనిప్రజలు, ఎన్నికలందు చక్రమముగా ఎటుల తమవోటుచాక్కునుపయోగించకలరు? కనుక ప్రజలకు రాచకీయవిజ్ఞానమును కల్పించి, ప్రభుత్వపుచర్యలగురించి తగినట్లు తెలియజెప్పటకు, శాసనసభ యుపయోగపడవలెను. ఇందులకు పివిధరాచకీయపార్టీలు తోడ్పడుటవసరము. వార్తాపత్రికలు శాసనసభలచర్యలను సంపూర్ణముగా ప్రకటించవలెను. "పౌరసభల" ద్వారా, అన్ని మొడల ప్రజలకు మంచిచెడ్డలు తెలియునట్లు పివిధరాచకీయపార్టీలప్రయత్నించవలెను.

IX

శాసనసభలకు బౌద్ధ్యతవహించు మంత్రీవర్గములబాంధవ కృజాస్వామిక రాజ్యాంగములన్నిటియందును, ప్రజావా

యకులను తయారుచేసి, ప్రజలకు వారి శాసనసభానాయకులయొక్క పరిచయము కల్పించుటకు శాసనసభలుపయోగపడవలెను. తమనాయకులెవ్వరుకానగునో, ఏనాయకులెంతెంతవారో, ఎవరెట్టివారో, కన్గ్రెసుటకు ప్రజాసామాన్యము పూరిగా పార్టీలపై యాధారపడియుండుటకు మారు శాసనసభలపై యాధారపడుట లాభకరము. పార్టీనాయకులకు స్వతంత్ర ప్రేక్షణ, ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వము లేక తమనూటలకు లొంగువారే ప్రయోజనములు. శాసనసభకట్టుగాక. ఎవ్వరువచ్చినో ఎవ్వరును మయానుకూలముగ చమత్కారముగ, ప్రజామరంజకముగా, ప్రశ్నలు వేయుటకు, సమాధానము చెప్పటకు నాదప్రతివాదముల జేయుటకు ప్రజలనొక్కొక్క కైశ్రీధ్రవహించుటకు సమర్థులొ ఉన్నారావలెనో వారిష్టులగుదురు. కనుక అట్టిస్వతంత్రతేచ్చకల్గి స్వతంత్రవాదులై ప్రజాక్షేమాభిలాషులైన సమర్థులగు నాయకుల సూచించుటకు, తయారుచేయుటకు, శాసనసభలే సమర్థకల్గియున్నవి. కొన్ని సత్పరములకొలది శాసనసభలయందు సభ్యులుగానుండి సభవారి మెప్పునుబొందకల్గిన నాయకులు వారివారి రాచకీయ పార్టీలయందును ప్రాముఖ్యత సంపాదించుకొనగలరు. అట్టి ప్రముఖులనుండియే ప్రతిపార్టీయతననాయకుల నేరుకొనును. మెజారిటీయందుండు పార్టీయంతివర్గమునందు అట్టి ప్రముఖులలో కొందరికి స్థానములనొసంగుచుండును కనుక మంత్రులగువాడు, ప్రజాసామాన్యము

నకు అంశముఖ్యముగా శాసనసభలకు చాలాకాలమునుండి తెలిసినవారై యుందురు. జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రీలియా, కెనడా, దక్షిణాఫ్రికాలందిట్లు శాసనసభలు ప్రజానాయకుల పక్షనాయకుల మంత్రిత్వము బొందనర్హులగువారిని తయారుచేయుచున్నవి.

శాసనసభలయొక్క నాయకులు, వక్తలు, జయప్రదమగు మాతృలగుట సాధ్యమాయని విచారించనగత్యములేదు. మంత్రులు తమకు యేర్పరచబడిన డిపార్టుమెంటులను సీవిలుసర్విసు వారివలెనడపుట కాక ఆడిపార్టుమెంటుల ద్వారా, ఏ యేఫలితముల నెట్లుట్లు ఎంతవరకు ప్రజలకు కల్పించవలయునో, ఎచ్చటికప్పుడు తెల్పుచూ సీవిలుసర్విసు యుద్యోగులాయాఫలితముల కల్పించుటకు శ్రద్ధచేయునట్లు చూచుచున్నచాలును. ప్రజలయభిప్రాయములు తమసార్వీ ద్వారా శాసనసభద్వారా ఎల్లుప్రకటింపబడెనో ఆయభిప్రాయములు సఫలతబొందుటకై వివిధడిపార్టుమెంటులు కృషిచేయుటకు శాసనసభానాయకులుపయోగపడుదురని, బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వములచర్యలు తెల్పుచున్నవి. ఏయేడిపార్టుమెంటుల నెట్టినియమములననుసరించి నడుపవలెనో నిర్ణయించుట వీరిపనికాదు. ఆపనికి సీవిలుసర్విసువారుకలరు.

ఇంగ్లాండునందును, జర్మనీయందును, అప్పడప్పుడు పార్లమెంటునందుగాక వ్యాపారములందు విశ్వవిద్యాలయము

అందు వేరుబొందిన నాయకులమంతులుగా నియమించుట జరిగెనుగాని ఆప్రయత్నములన్నియు అపజయమునే కూర్చే ను. ఇందులకు కారణము మంతులుగా నుండదగువారు తమ కుస్వాధీనపరచబడిన డిపార్టుమెంటుల సివిలుసర్విసు యుద్యోగులవలె నడపుట కాక ప్రజాభిప్రాయముననుసరించి తగులాభముల నాడిపార్టుమెంటులద్వారా కల్పించవలెను. అందులకు పార్లమెంటునాయకులె సమర్థులు. ఆనంత్రులు తమకు శాసనసభవారొసంగునందేశముననుసరించి డిపార్టుమెంటును నడపించుటయే కాక అనుభవరీత్యా తమకు తోచినమూర్ఖులను పార్టీయొక్కయు, శాసనసభయొక్కయు, కార్యక్రమాళికలయందు మూర్ఖులచేయింపగల్గు శక్తికలవారై యుండవలెను. ఇందులకు శాసనసభానాయకులే తగినవారు.

శాసనసభలద్వారా తప్ప తమ్ము ఇకముందు ఎవ్వరు పాలింకబోవుచున్నారో ప్రజలు తెలుసుకొనుట దుర్లభము. మంత్రీవర్గమందున్న పార్టీతమకెక్కుముకానిచో ప్రత్యర్థిపక్షీయుల నాయకులెవ్వరో ప్రజలకెరుకపడుటకు శాసనసభలువయోగపడును. కానిచో ఇటలీయందు ముస్సోలీనీగారుపోయినపిమ్మట మరల నెవ్వరు నాయకులన్న, ఇటాలియను తెల్లునమాధానవిరహితులగుచున్నారో అటులనే. పిల్లదేశములకారును, ఏమి తోచక యుందురు. అమెరికాయందువలె ఎల్లరకు తెలియనివ్యక్తులు ప్రెసిడెంటుపదవికి అభ్యర్థులగునట్లు, ఇంగ్లం

డునందు మంత్రులపదవికి ఆసపడుటపొనగడు. ఇంగ్లండాది గాగలదేశములందు మంత్రీవర్గమునందు జేరడగునారెవ్వరో శాసనసభ తే నేల్చుచుండును.

ప్రజలయవసరముల దీర్చుటకు ప్రజాభిప్రాయమునను సరించి తమకుతోచినరీతి కొంత కాలము ఒకపక్షమును మరి కొంతకాలము మరొకపక్షమును మంత్రీవర్గము నేర్పరచుట కధికారిగా జేయుట శాసనసభ వారి ధర్మమైయున్నదిగా ! పెత్తనమందున్న మంత్రీవర్గము ఆసంతృప్తికరముగా నుండు చో, దానిపిమ్మలవచ్చుమంత్రీవర్గము సంతృప్తికరముగా నుం డవలెనన్న దానిని నిర్మించురాచకీయపార్టీ, వారియొక్క కార్య ప్రణాళికను పరీక్షించి దానినాయకుల బాగుగా నెరుంగుట, శాసనసభయొక్క ధర్మము. వివిధపక్షముల ప్రవర్తనమును వాని నాయకుల శక్తియుక్తులను బాగ్రీక్షణమై శాసనసభ పరీ క్షించుచుండును. ఈయత్యవసరమగు పరీక్షను ప్రజలు తమం తతామే చేయజాలరు. వారికికావలయునదెల్ల పెత్తనమందు న్న మంత్రీవర్గము సంతృప్తికరముగా, శోభాయమానముగా రాజ్యముచేయుటయే ! వారి యామోదమునకై వివిధరాచ కీయపక్షములు తమనాయకులను జూపెట్టుటకు తమరాజ్యాం గప్రణాళికల ప్రకటించుటకు శాసనసభలు, కుదర్చనశాలలు. ఆపక్షములు తమసభ్యులకు వారివారి సత్తాలను జూపెట్టి; ప్రజాసేవచేయుటయందు అనుభవము బొందుటకు శాసన.

సభలు గొప్ప రాచకార్యపునిద్యాలయములు. వివిధమంత్రివర్గములకువలయు సభ్యులతయారు చేసి జాతీయావసరములదీర్చుటకు నాయకుల సదా సమకూర్చుటకు శాసనసభలు నాశ కాగారములు.

X

అమెరికాయందు తప్ప, మిగతా బాధ్యతాయుతమంత్రివర్గముల బొందియున్న ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు శాసనసభలే, ప్రభుత్వకార్యనిర్వహణమునకు, అవసరమగు ధనమును, ప్రతివత్సరము, ప్రజలనుండి రాబట్టుటకు, శిస్తుల వేయుచుండిను. మన దేశమందు, అది మఱాలమందె, పండిన పంటలో ఆరవ భాగమును రైతులనుండి, రాజు రాబట్టుకొనవచ్చునని ధర్మశాస్త్రములందు నిర్ణయింపబడెను. అటులనే, శాశ్వతముగా, చైనా దేశమందును, ప్రభునకు ప్రజలు చెల్లింపదగు శిస్తులను, శ్రీకన్యావన గారికి పూర్వమే సిద్ధాంతీకరింపబడెను. ఇందువలన, ప్రభుత్వము జేయుచుండిన రాజులీదేశములందు ప్రతివత్సరము, శిస్తుల వేయుటకై ప్రజల పిలువనంపి, వారియంగీకారమును బొందనవసరము లేకుండెను. కానన, వివిధరాజులు, అనేకమూరులు, ఆదేశములందు రాజ్యాధికారమును, నిరంకుశముగా, నడపగల్గిరి.

ఇంగ్లాండునందిట్లుకాక, ప్రథమమునుండియు, భూస్వాముల సమ్మతిపై ననె, రాజు శిస్తుల వేయుట కధికారము బొందియుండెను. నిరంకుశముగా శిస్తుల వేయబూనిన శ్రీజను

ప్రభువు “ఓటనాజమో” అను ప్రజాస్వేచ్ఛపు పట్టమును ప్రసాదించవలసినట్లు చెప్పెను; శ్రీప్రథమఃపూర్ణేషు గారు ఉరిదీయ బడిరి. తుదకు 1688 సంవత్సరమునకు అంగీకరింపబడిన, ప్రజాస్వేచ్ఛాత్వముల చట్టము ప్రకారము, ప్రజలే తమ ప్రతి నిధిసభ ద్వారా ఏయే శిస్తుల చెల్లింప సమ్మతించునో, ఆ శిస్తులనే ప్రభుత్వము ఏమూలు చేయవలసినది. ప్రభుత్వము నకు వలయు ధనమును, శిస్తుల ద్వారా, ప్రజలు చెల్లించు తెట్లో, సొల్లు, ఐదు, పదివత్సరముల కొరమారుగాక, ప్రతి వత్సరమును కామన్సు సభవారు నిర్ణయించవలెనని నిర్ణయ తీకరించిరి. ప్రభుత్వము దేశమునకు శాంతి నెలకొల్పి, బదేశములయొక్క దౌర్జన్యము తీకుండజేయుట కగత్యముగు, రక్షణదళముల నేవిధముగా పరిపాలింపవలసినో నిర్ణయించు శాసనమును, ప్రతిపక్షము కామన్సు సభవారు అంగీకరించవలసినట్లు చెప్పెను. ఇందువలన, ప్రజాప్రతినిధిసభవారి యనుమతిపై, ప్రభుత్వము, రక్షణదళముల సౌష్ఠ్యము, దినఖర్చులకు ఆధారపడవలసినట్లు చెప్పెను. నమూనా నిర్ణయము, కామన్సు సభవారి కయిష్టమో, అద్దానిని, రాజు మూర్ఖువరకు, తిరిగి కామన్సు సభవారి కిష్టముగు మరొక మంత్రివర్గము నేర్పరచువరకు, బడ్జెట్టు శాసనము, రక్షణదళముల శాసనమును, ఆసభవారి అంగీకరింప నిరాకరింతురు. కనుక, ఆసభవారిపై యాధారపడి, ఆదానికి సమ్మతముగు మంత్రివర్గమే ప్రభుత్వమును

నడవుట ఆచారముయ్యెను. ఇవిధముగ శాధ్యతాయత ప్రభుత్వము, ఇంగ్లాండునందేర్పడెను.

అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములుకూడ, ఇంగ్లాండు యొక్క ఆధిపత్యమునుండి విడివడి, స్వాతంత్ర్యయుద్ధముచేసి, తుదకు, స్వాతంత్ర్యముబొంది, నూతన రాజ్యాంగము నేర్పరచుటకు ప్రధానకారణము, అమెరికను ప్రజల యంగీకారము లేకనే, బ్రిటిషు వారిపార్లమెంటు వారిపై శిస్తుల పేయుటయే! ఇంగ్లాండునందు ప్రజల కిష్టములేని శిస్తుల ప్రభుత్వమువేయుటకు విలులేదో, అటులనే తమకిష్టములేని శిస్తులను తమపై వేయుటకు, బ్రిటిషు పార్లమెంటున కధికారము లేదని అమెరికనులు వాదించిరి. బ్రిటిషు ప్రజల యనుమతిగొనుటకై, రాజు ఇంగ్లాండునందు, పార్లమెంటు నెట్లు సమావేశపరచెనో, అటులనే, తమసమాధానము బొందుటకై, తమకు, పార్లమెంటునందు ప్రాతినిధ్య మివ్వవలసినదని అమెరికనులు కోరిరి. తుదకు అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రసమ్మేళన రాజ్యాంగ మేర్పడినపిమ్మట, ప్రభుత్వమును నడపు ప్రైసిడెంటు గారికి, అవసరముగు ధనమును ఇచ్చు శక్తి “కాంగ్రెసు” వారి కొసంగబడినది. కాన ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము లన్నిటి యందును, ప్రభుత్వారాయమునకు, ప్రభుత్వములన్నియు శాసనసభలపై యాధారపడియుండును. కాని శాధ్యతాయతముతమంత్రీవర్గముల కల్గిన రాజ్యాంగములందు, ప్రభుత్వము,

తా నెట్లు క్రజలదనమును ఖచ్చిఁచుచున్నదో, ప్రజల ప్రతినిధులకు, ఎల్లప్పుడు సమాధానము చెప్పచుండవలయును. అమెరికాయందు తప్ప తదితర రాజ్యాంగములందు, ప్రభుత్వపు అనుదినచర్యలగురించి పరీక్షించి, విచారించుటకు, తప్పొప్పుల విమర్శించుటకు, అవసరమగు మార్పుల సూచించుటకు, శాసనసభలకు అధికారము కల్పించున్నది. ధనమిచ్చువారు, దానిని ఖచ్చిఁచుచున్నవై పెత్తనముజేయుట భావ్యమేకదా! ఇతరుల ధనమును ప్రభుత్వము హెచ్చించుట కధికారమిచ్చు శాసనసభలు అధనము నెట్లు ప్రభుత్వముపయోగించుచున్నదో, జగ్రత్తిగా విచారించుచుండుట వానిధర్మమైయున్నది.

ప్రతిమాత్రనిగ్రమును, తనకు అవసరమగు ధనము, ఏయేకార్య నిర్వహణమునకై, ఎంతెంత గావలయునో సూచించుచు, బడ్జెటును తయారుచేసి, శాసనసభలయొక్క ఆమోదమునకై ప్రచురించవలసియున్నది. శాసనసభలకట్టి బడ్జెటుల సవిస్తరముగా విచారించి, తగుమార్పుల కల్పించుట కధికారము కలదు. వైగా అట్లు బడ్జెటును భద్రముగా విమర్శించుట, శాసనసభల ధర్మమునై యున్నది.

ప్రభుత్వము, బడ్జెట్టుద్వారా, శాసనసభవారు తన ఖర్చులకై యొసంగిన ధనము నెట్లు ఖచ్చిఁచుచున్నదో శాసనసభలకర్త. చూపెట్టుటవసరము. ప్రభుత్వపు వ్యయలెక్కుల

పరీక్షించుటకు, “పల్లికు అక్కొంటు కమిటీ”ని ప్రతిజ్ఞాసన సభయు నిర్మించుచున్నది. ఈ కమిటీవారు, ప్రభుత్వము తన కొనంగబడిన ధనమును సక్రమముగా, సవ్యముగా ఖర్చిచుచుండెనా లేదాయని పరీక్షించి తమనివేదికను జాసనసభలకు సమర్పించవలసియున్నది.

ప్రభుత్వము ఎప్పటికప్పుడు ఖర్చిచుచుండు ధనమును ఏయే గ్రాంటులనుండి ఏయే పనులకు బాంధ్యమునుండి తీసుకొనుచున్నదో విచారించి, బడ్జెట్టు ఆస్తు ననుసరించియే ప్రభుత్వము సమిష్టి ధనము నుపయోగించునట్లు చేయుటకు “ఆడిటరుజనరలు” అను యుద్యోగి నేర్పరచవలయును. సమిష్టి ధనమునుండి ఎప్పటికప్పుడు ప్రభుత్వపు వివిధ డిపార్టుమెంటులు కోరు ధనమును బడ్జెట్టు ఆస్తు ననుసరించియే చెల్లింపబడునట్లు జూచుట యీ యుద్యోగుని ధర్మము. ఈ యుద్యోగి ప్రతివత్సరము క్రిందటివత్సరపు ప్రభుత్వపు ఖర్చులను గురించి, తనకు తోచిన విమర్శనల జేర్చి ఒకనివేదికను జాసనసభవారి ముందుచర్చనీయార్థమై పెట్టవలెను. కనుక ఈతడు ఒకమారు తనపదవి బొందినప్పిట్లు తనయుద్యోగ కాలాంతమువరకు ప్రభుత్వమునుండి స్వతంత్రత బొందియుండి యుండవలెను. కానిచో ప్రభుత్వచర్యల విమర్శింపజాలడుగదా ?

ఈవిధముగ తాను ప్రజలతరపున ప్రభుత్వమున కొనంగిన ధనమును ప్రభుత్వము సక్రమముగా ఖర్చిచునట్లు

చూచుట కధికారము పొందుటవలన, ప్రభుత్వమెల్లప్పుడు కనకు బాధ్యతకల్గియుండునట్లు చేయుట శాసనసభలకు సాధ్యమగుచున్నది. ఈవిషయములగు ప్రభుత్వము అన్ని దేశములందును, ప్రజల ఆర్థిక సాంఘికాభివృద్ధి కొరకై కూడ, అపారమగు ధనమును వెచ్చించుచున్నది. ప్రజల జీవితము వందనేక సమయముల దనేక వ్యవహారములలో, ప్రభుత్వపు జోక్యము కల్గుచున్నది గాన, ఆప్రభుత్వమును నడపు శాసనసభ ప్రజల జీవితమందత్యంత ప్రాధాన్యత వహించుచున్నది. రాచకీయపక్షపు తేక బృందముల ఏమంత్రివర్గము నిలువవలెనో అను విషయము, ఆయా రాచకీయపక్షముల యొక్క బట్టెలు కార్యప్రణాళికలపై ఆధారపడియుండును. ఇంగ్లండునందు హెచ్చుశిస్తుల చెల్లించనివ్యవధానిచో ప్రజలు కన్నశ్వేటివు పార్టీవారిని బలపరచి, కన్నశ్వేటివు మంత్రివర్గమును తెచ్చుకొందురు. కాని ప్రభుత్వపు కార్యభారము హెచ్చుచేసి బీదకాదలకు హెచ్చుప్రభుత్వసహాయము కల్పించుటకుగా హెచ్చుశిస్తుల వేయుటకు ప్రజలిష్టపడుచో, శేబరుపార్టీ జయమందుటయు శేబరుమంత్రివర్గము ఏర్పరుపబడుటయు జరుగును. కనుక శాసనసభలయందెప్పుడెప్పు డిట్టియభిప్రాయములు, ప్రభుత్వపుధర్మముల గురించి ప్రచురమైయుండునో ఆయభిప్రాయముల కనుకూలమగు మంత్రివర్గములే స్థాపించబడుచుండును.

ప్రభుత్వముల నడపునది మంత్రివర్గములు. మంత్రి వర్గములకు, ప్రభుత్వాధికారముల నడపుటకు ధనమగత్యము. ధనమును శిస్తులద్వారా ఇవ్వగల్గునది శాసనసభలు. కనుక ధనాధిపత్యముబొందిన శాసనసభలకు, ధనాభావముకల్గిన మంత్రివర్గము లొంగియుండుట సహజమే ! ఈశతాబ్దారంభమునుండియు ప్రభుత్వపు నాధారణఖచ్చులకే గాక, బీదనాడలు, అనాధలు, అబలులు, మున్నగువారి రక్షణార్థమై వారి జీవితము శుభవృద్ధిముగా నొనర్చుటకై ధనికులపై శిస్తుల వేసి వసూలై సధనమును ఖచ్చిడుట మేలను భావము ప్రచారితమైనది. ఏకొలదినుండియో కోటీశ్వరులై యుండ, ప్రజలెల్లరు నిర్ధలైయుండుట ఊనుకరము గాదుగాన, ధనికులనుండి కొంతధనమును శిస్తులరూపకముగా గైకొని, బీదలపై ఖచ్చిడుట ప్రభుత్వధర్మమని తలపబడుచున్నది. బీదలు శిస్తుల చెల్లింపజాలరుగాన అసలే తినుటకు లేనివారిమీద శిస్తులువేయుట కూడదు గనుక శిస్తులభారము ధనికులపై వనే మోపుట శుభమని ఎల్లరియభిప్రాయము. కనుకనే ధనికులపై బడు ఆదాయపుపన్నులు హెచ్చగుట, బీదలవైబడు ఉప్పు, కాఫీ, పంచదార, పొగాకు శిస్తులు తగ్గుచుండుట జూచుచున్నాము. ఎంతవరకు శాసనసభలు ప్రజలయందీనిషయమున సంతృప్తికల్గించుచుండునో అంతవరకు ప్రజాస్వామికము సురక్షితమవును.

ఆటవ ప్రకరణము.

సె నేటు సభ.

ఇప్పటి కమలుగోనున్న ముఖ్యమగు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు, అన్నిటియందు రెండుసభలు శాసననిర్మాణాది కార్య నిర్వహణమునకై ఏర్పరుపబడియున్నవి. అదొక్క సభను “ప్రజాప్రతినిధి సభ”యనియు మరొకటి “సె నేటు” సభయనియు నాధారణముగా వ్యవహరించుచున్నారు. ప్రజాప్రతినిధి సభయందు వోటరులైన వారందరియొక్క ప్రతినిధులు సభ్యులై బొందియుండురు. సె నేటు సభయందు ప్రజలయొక్క పెద్దలే ప్రాతినిధ్యత బొందుట సాధారణమై యున్నది. ఆస్ట్రేలియా, అమెరికా దేశములందు వోటరులై ల్లరు రెండుసభలయొక్క సభ్యుల నన్నుకొను హక్కు కల్గి యున్నను వోటరులొదెవరైనను ప్రజాప్రతినిధి సభ సభ్యత్వమున కభ్యర్థులుగా నిలబడవగును గాని సె నేటు సభకు ధనికులైనవారుగాని, అనుభవజ్ఞులైనవారుగాని, దాదాపు నడివయస్కులైనవారే అభ్యర్థులుగా నిలబడ నర్హులు. కనుక ఒకటి ప్రజల సభయనియు, మరొకటి పెద్దల సభయనియు చెప్పనొప్పును.

ఇన్ని దేశములందును రెండు శాసనసభలు ఒకే కార్య నిర్వహణమునకై యవసరమాయని అనేకులు

క్రిందటికతాబ్దారంభమునుండియు ప్రశ్నించు చున్నారు. ఆది మకాలపుగ్రీసు దేశమందొక్క శాసనసభయే చాలియుండ, రోమను రాజ్యమందు సెనెటుసభగూడ యేర్పరుపబడియుండెను. కాని రోమనురాజ్యమందు రాజ్యాధికారముక్రమముగా సెనెటు సభనుండి ప్రజాప్రతినిధి సభవారికి చెందుటవలన రెండు శాసనసభలు తప్పనాయెను. అటులనే ఫ్రాన్సు, ఇంగ్లాండు దేశములందును ప్రక్షాళనమునుండియు మూడు శాసనసభలు చిద్రూపము బొందుచుండెను. కొంతకాలమునకు రెండుసభలే స్థిరపడెను. ఫ్రాన్సునందు నిష్టవము జరుగువరకు, ఇంగ్లాండునందు 1688 రాజ్యాంగ సంస్కరణములు అంగీకరింపబడవరకు, సెనెటుసభవారితే రాజ్యాంగమందు ఆధిక్యత సంపాదితమై యుండెను. అమెరికాదేశముందు రాజ్యాంగనిర్మాతలు సమ్మేళన రాజ్యాంగపు ప్రత్యేకితముల పరిష్కారార్థమై (సభ్యరాష్ట్రముల హక్కుల సురక్షితపరచుటకై) రెండు శాసనసభల సమ్మేళనరాజ్యాంగమం దేర్పరచిరి. ఇంగ్లీషువారి రాజ్యాంగవిధానమున కణివాటుజెందిన ఆ రాజ్యాంగవిధాన నిర్మాతలు తమ సభ్యరాష్ట్రములందును రెండు శాసనసభలుండట మేలనితలంచిరి. ఇంగ్లీషువారి రాజ్యాధికారము అమెరికాపై సాగుచున్న దినములందే అనేక రాష్ట్రములందు రెండు సభలుండెను. కనుక సెనెటుసభ నేర్పరచుట రాజ్యాంగనిర్మాతలకు సహజకృత్యముగనే తోచెను.

అప్పటినుండి అమలమునకి వచ్చిన ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు రెండు శాసనసభల వర్పరచుట రాజ్యాంగరక్షణమునకై లాభకరమును యభిప్రాయముతో నివిధదేశముల నాయకులు రెండు శాసనసభలను వర్పరచుచుండిరి.

శాసనసభలయొక్క ప్రధానధర్మముగు శాసననిర్మాణముగూర్చియె రాజ్యాంగ నిర్మాణము శ్రద్ధవహించి, శాసననిర్మాణము జాగ్రత్తగా, శ్రద్ధగా, నెమ్మదిగా, సుభప్రవముగా జరుగుటకై ప్రజాప్రతినిధిలవ చాలదను భ్రమచే సెనెటుసభ యగత్యమును యభిప్రాయము బొందుచుండిరి. శాసన నిర్మాణమున, ఆదిమకాలమునుండియు వచ్చుచున్న భయము, రాజ్యాంగనిర్మాతల వదలకుండుటచే త్వరపడి ఎప్పుడెట్టి శాసనముల ప్రజాప్రతినిధి సభవారు నిర్మితులో యను సందియముతో సెనెటుసభను నిర్మించు టగత్యమని వారు తలంచుచుండిరి. ఆధునిక కాలమందు ప్రజల సాంఘిక నైతికమత రాచకీయ కట్టుబాటులు, అవసరములు, దినదినమునకు మారుచుండుటయు పెరుగుచుండుటయు; ఆకట్టుబాటుల అవసరముల ననుసరించియె ప్రభుత్వము తన వ్యవహారముల నడపుచు ప్రజల కన్నివిధముల చేయూతనిచ్చుచుండవలెనన్న; ప్రభుత్వపు నియమములు, శాసనములు ఎల్లప్పుడు పునర్నిమర్శింపబడుచు పునర్నిర్మాణము బొందుచు దినదిన ప్రవృద్ధమౌనముగుచుండుటయు, అగత్యమని రాజ్యాంగ నిర్మాతలం

దధిక సంఖ్యాకులు గమనించరైరి. ప్రజలయందు ప్రజ్వలించు చుండు సంస్కరణాభిలాషలు అతి త్వరితముగ శాసనరూపము దాల్చుకుండుటకే రెండవసభను నిర్మించుట తగునను యభి ప్రాయమునకు నారు లోనగుచుండిరి. ఇతిర దేశములందు రెండుసభలగత్యమని తలంపబడుచుండ తమకు నూత్రము అవసరము కావాయని కొందరు వాదించుచుండిరి. ఎటులనెననేమి ఇప్పటికి అధిక సంఖ్యాకమైన రాజ్యాంగములందు రెండు శాసనసభ లేర్పరచబడియున్నవి.

ఆధునిక రాజ్యాంగావసరములబట్టి, ఎంతవరకు సెనేటు సభ (పెద్దలసభ) అవసరమో ఆలోచించుదము. శాసననిర్మాణమునకే ఈసభ యగత్యమా? ఇప్పటి కధికారమందున్న ధనికులు, భూస్వాములపక్షియులు, మితవాదులు, ప్రజలన్న ధయమొందువారు సెనేటుసభ యగత్యమని వాదింతురు. ప్రజలు రాచకీయానుభవములేనివారుగనుక స్వార్థపరులగు శేక అవిచారులగు శేక అనుభవరహితులగు ప్రజానాయకుల బోధలకు తలలొగ్గి, త్వరపడి పేలంవెరిగా అనగత్యమగు, అసాయకరమగు, అన్యాయము వృద్ధిగావించు శాసనములను, తమ ప్రజాప్రతినిధిసభద్వారా నిర్మింతురని వీరు వా కొనుచున్నారు. నిర్ధనికులు అధిక సంఖ్యాకులుగనుకను, కార్మికులు రాచకీయవిజ్ఞానరహితులు కానను తృటిమాత్రమున భూలోకము స్వర్గప్రాయముగ జేయుట సాధ్యమనినమ్మి అల్పసంఖ్యా

కులగు ధనికులు, యాగ్యములు, నామకులు, యజమానులు
 విద్యాధికులహాకుల నిర్మూలనమొనర్చి, ఆస్తిపాస్తుల వాక్కు
 భక్తముల పంచుకొనగోగి, స్వాపరాధమును శాసననిర్మాణ
 ముద్వారా కల్పించుకొనగోరెదరుకాన, వారి అవిచారతను
 ఆపి, సంకుచితదృక్పథమును చంపి, శాంతమును, ఓర్పును,
 వ్యాయమును ప్రచారిత మొనర్చుటకు సెనేటుసభ యవసర
 మని వారు తలంచుచున్నారు.

మితవాదులగు రాజ్యాంగపేత్తలు రాజ్యాంగవ్యవహారములు రానురాను క్లిష్టతమగుటచే వానిని జాగ్రత్తగ
 విమర్శించి, మంచిచెడ్డలవాణోచించి యుక్తమగు కార్యనిధా
 నము నిర్ణయించి, దాని సమయబోధింపుటకు తగు మంత్రీవర్గ
 మును నిర్ణయించి, దానిని పెత్తనమందు కొంతకాలమావరకు
 నుంచి, ఆమంత్రీవర్గపు కార్యముల జాగరూకతతో విమర్శిం
 చుచు, మంత్రుల అదుపుఆజ్ఞలందుంచి, ప్రజాభిప్రాయమును
 పాటించునట్లు చేయుటకే ప్రజాప్రతినిధిసభవారి కాలమంతయు
 వ్యయమగుచున్నది కనుక, శాసననిర్మాణమునకు తగిన సావ
 కాశము కల్గుట లేదని చెప్పచున్నారు. రాచకీయపక్షములు
 బలిష్ఠతబొంది, ప్రజాప్రతినిధిసభయందు పక్షములకార్యప్రణా
 లికల ననుసరించి దీర్ఘమగు చర్చల జరుపకుండనే ప్రజాప్రతి
 నిధులకు స్వతంత్రముగా ఆయా బిల్లుల విచారించుట కవకా
 శము కల్పించకుండనే బిల్లుల సభవారిచే సంగీకరింపజేయుట

సులభమగుచున్నదందురు. మరియు, మంత్రీవర్గమువారికి జెందిన మెజారిటీసార్తీవారు తమ మంత్రీవర్గమువారు ప్రవేశపెట్టుబిల్లులను, దీర్ఘవిమర్శనలకు లోనుగా జేయకుండనే మైనారిటీసార్తీవారికిగూడ నట్టిబిల్లులను తగినటు పనుర్పించుట కవకాశముకల్పించకుండనే శాసనసభవారిచే నంగీకరింపబడునట్లు చేయుచుందురు. మంత్రీవర్గమువారికి గత్యముగు, శాసనసభవారి అనుమతిబొందనగు వ్యవహారముల చర్చించుటకే, సభవారి వ్యవధి నెంతో, మంత్రీవర్గమువారు స్వీకరించుటచే బిల్లుల చర్చించుటకుగల వ్యవధితగ్గుచుండుటయు, ఆవ్యవధియందే, ఏయే బిల్లులచర్చించుట కెంతకాలము సభవారు ఉపయోగించనగునో, మంత్రీవర్గమువారే నిర్ణయించుచుండుట ప్రజాప్రతినిధిసభకు బాధ్యత వహించు మంత్రీవర్గముల బొందిన, బ్రిటీషు ప్రజాస్వామిక రాజ్యములు, ఫ్రాన్సు, జర్మనీదేశములందును ఆచారమైయున్నది. కనుక అవ్యవధిగా అసంతృప్తికరముగా, అసంపూర్తిగా చర్చింపబడిన బిల్లులు సెనెటుసభవారిచేపునర్వీమర్చింపబడక పూర్వమే శాసనములుగా ప్రకటింపబడుటయు క్రముగాదని ఈమితవాదులు తలంచుచున్నారు. విరివాదము పూర్తిగా దుర్బలమైనదనిగాని స్వలాభ ప్రేరితమైనదనిగాని చెప్పటకు సాధ్యపడదు.

ప్రజాస్వత్వ వాదు లేకొందరు ప్రజాప్రతినిధిసభయొక్క అసమర్థత గురించి చాలావిచారపడుచున్నారు. అమెరికాయం

జలి అనేక రాష్ట్రీయ శాసనసభలవలె స్థానికముగా ప్రాధాన్య తవహించియుండు ధనికులు కర్మాగారాధిపతులు జమీందారుల మాటలకు లోనై, వారి ప్రతిభకు దాసులై శాసనసభాసభ్యులు అల్పసంఖ్యాకులకు, కొందరు వ్యక్తులకు, ఏకం వెనీకో, ఏవాణిజ్యాధికారులకో ప్రత్యేకలాభముల కల్పింపబూనుకొని, హాజరామాన్యపు లాభనష్టముల లెక్కింపక ప్రజాస్వత్వములవమ్ముజేసి అనర్థదాయకమగు శాసనముల ప్రజాప్రతినిధిసభలు అంగీకరించు నేమో యను భయముచేసారు పీడింపబడుచున్నారు. అనుభవమందనేక శాసనసభల్లి దుర్మార్గముగ ప్రవర్తించియుండుటచే, వీరిభయసంభ్రమములు ధ్రువప్రమాదములని చెప్పవలకు వీలు లేదు.

ముందుగా, ధనికులు, భూస్వాములు, తక్కితర స్వసంఘస్వత్వములకై యాతురతజెందుచారికి ఎట్టిసమాధానము సాధ్యమో నిచాకింతము. ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము, వివిధదేశములందేర్పరచబడినపిమ్మట ఎచ్చటను, ప్రజాప్రతినిధిసభ అల్పసంఖ్యాకులగు యాధనికులు, భూస్వాములు, కర్మాగారాధిపతులయొక్క న్యాయముగునట్టిగాని, ఆచారముచే బలపరుపబడినను అన్యాయముగునట్టిగాని హక్కులను, అకస్మాత్తుగాగాని, త్వరితముగాగాని, పూర్తిగాగాని, భంగపరుపజాలినదని చెప్పజాలము. జనబాహుల్యము, బీదలకే జెందియున్నను, అన్ని దేశములందును, హెచ్చుగా ధనికుల,

వారి అనుయాయుల ప్రాచీనకము నిలబడియుండుటయు, మృత్తి వర్గములు వారి కేలోబడియుండి ప్రజాప్రతినిధిసభలయందలి అధిక సంఖ్యాకులగు సభ్యులు వారిపై ఆధారపడియుండుటయు అనుభవసిద్ధమైయున్నది. శేబరుమంత్రివర్గముల ననుభవించిన ఆస్ట్రేలియా, ఇంగ్లండు, జర్మనీ దేశములయందును, ఆమృత్తి వర్గములు పతనమొందిన పిమ్మట పెత్తనమునకొచ్చిన ధనికుల మంత్రివర్గములే హెచ్చుకాలము రాజ్యాధికారముబొందియుండుటయు, శేబరుమంత్రివర్గములు పాటకపుజనులకు సుముఖమా కార్యముల నెరవేర్చుటకు శాసనమాల నిర్మించుటకు కల్గినయవకాశములకంటె ధనికుల మంత్రివర్గములకే హెచ్చుయవకాశములు కల్గుచుండుటయు చరిత్రప్రసిద్ధమా. శేబరు పార్టీవారు, మెజారిటీయందుండినకాలమున ఏదేశపు ప్రజాప్రతినిధిసభయందైనను, అయ్యుక్తమగునట్టిగాని, అధర్మమైనట్టిగాని, ధనికుల పతనమును అతిత్వరితముగా కల్గించునట్టిగాని, బిల్లులుకాని, కార్యప్రణాళికలుగాని, అంగీకరింపబడియుండలేదు.

మరియు, ప్రజాసామాన్యమునకంతకు వోటుహక్కువచ్చి ఏబదివత్సరములైనను ఇంగ్లండునందలి పార్లమెంటులో మెజారిటీని ఈనాటికి శేబరుపార్టీ సంపాదించలేకున్నది. ఆస్ట్రేలియా యందలి సమ్మేళనరాజ్యాంగమందును, రాష్ట్రీయప్రభుత్వములందును, శేబరుపార్టీ సుగమముగాగాని, సంపూర్ణము

గాగాని, ఆధిక్యతపొంద లేకున్నది. జగ్మునీ ఛాన్సుదేశములం దింకను లేబరుపక్షములు తమంతనామే 'మంత్రవర్గములనేర్ప రనుయోగ్యత పొందజాలకున్నవి. వాస్తావప్రతికాబలము పార్టీనిధులబలము ధనాస్యులగు అభ్యర్థులబలము పార్టీప్రచారబలము ధనాధికులపక్షములగు కన్వేన్షియే బిబరలు పార్టీల కున్నట్లు లేబరు పార్టీ వారికే దేశము దును కలుగుట లేదు. పేరు నకు అల్పసంఖ్యాకులైనను ధనికులప్రాపకము అత్యధికమని అనుభవమే నిరూపించుచున్నది. బీడలైయున్న ప్రజలందు (అందుముఖ్యముగా స్త్రీలలో) ధనికులన్నను, వారితరము లన్నను, వారిమాటలన్నను, చేష్టములన్నను, అత్యంతమగు భ్రాంతివ్యామోహాతకలదు. ప్రతికార్మికుడును స్వతంత్రుడు కాగోరుచుండును. ప్రతికార్మికుని భార్యయు, ధనికురాండ్రవేష భావలననుకరింపఁ బ్రయత్నింపుచుండును ప్రతికార్మికుటుంబమును ధనికులు కాగోరుచు, ధనికులవాక్కుల హెచ్చుజేయ నిచ్చగించుచు, ఎప్పటికైన ధనికులమనిషిచుకొనగోరుచుండును. మధ్యతరగతినారు కార్మికులతక్కువగా జూచుచు, ధనికులవేషముల ననుకరింపుచు, తామును ధనికులయనే భ్రమయందుముద్దితేలుచు, తాము పడిమొల్చినవారముకా మనీ గర్వించుచు, ఎల్లప్పుడు భూస్వాములు తదితర పురాతన కుటుంబీకులమనుకొనువారితో సంబంధబాంధవ్యములు నేర్ప రచకొనగోరుచుండురు. కనుక ప్రతిసంఘమందును, అధోగతి

యందున్న బీదలు, కార్మికులు, తమతమస్వత్వముల వృద్ధిపరచుకొనగోరి ధనికులు భూస్వాములకు కల్గవలసిన స్వేచ్ఛకహక్కులు అవకాశములు అక్రమముగా సంక్రమించుచున్నవని తెలుసుకొనకున్నారు. ధనికులు అదృష్టజాతకులనియు వారితోనేడే నొకవిధముగా సంబంధము, బాంధవ్యము, సాహచర్యము, నెరపుట గౌరవప్రదమనియు, బీదలందెక్కువమంది తలంచుచున్నారు. ధనికులుపోషకులుగానున్న సంఘములందు భూస్వాములు సభ్యులుగానున్న సంస్థలందు ధనికులు భూస్వాములు తదితరులతో కలిసిమెలసి సంచరించుచుండు వ్యవహారములందు ఏదో యొకవిధముగా చేరుటే గొప్పతనమును పిచ్చిభ్రమకు ప్రజాసామాన్యమింకను ఎల్లదేశములందును గోనెయన్నది. ప్రస్తుతపు వాంఛకార్థిక రాచకీయపుటేర్పాటులు కాకులనుకొట్టి గద్దలకు వేయునట్లు తమ్ముపిరసపగచి అల్పసంఖ్యాకులగు భూస్వాముల, కర్మాగారాధిపతుల, ధనికుల జలపరచుచున్నను గవాస్యమును బీదలుగ్రహింపజాలకున్నారు. ఇట్టిపరిస్థితులందు వోటరులందింకను అధిక సంఖ్యాకులు వివిధ దేశములందు లిబరలు కన్నర్యేటిఫు వక్షీయులకే వోటుల నిచ్చుచున్నారన్న ధనికులకు భూస్వాములకు చెందినసంక్లిష్టములు బలిష్టతబొంది పెత్తనమునకువచ్చుచున్నవన్న ఆశ్చర్యమేమి? ఈవిధముగ తమప్రతిభ అప్రతిహతముగనాగుచున్నప్పుడు ప్రజాప్రతినిధిసభవారు తమ్ముమించి తమస్వత్వము

అభంగపరచుటకు ధర్మపడునని వాదించుట ధనికులకు తగునా? ప్రజలందెవ్వారికైన ఇప్పటి ప్రజాప్రతినిధిసభలపై అసంతృప్తికెల్లుటకు కారణమున్నచో వారు ప్రజా సామాన్యము కాని, ధనాధికులు కర్మాగారాధిపతులు భూస్వాములుమాత్రముకాదు.

మితవాదులు జూపెట్లొకభ్యంతరములు సెనెటు సభ యొక్క యగ్రత్యతను నిరూపించజాలవు. ప్రజాప్రతినిధిసభ వారు ప్రజలయందు ప్రజ్వరిల్లుచుండు తాత్కాలికోద్రేకాభిప్రాయములకు ప్రాధాన్యతనిచ్చి అసవసరమగునట్టివే కాక, అసర్థదాయకపు బిల్లులనుగీకరించి శాసనములుగా నిర్మించు నేమోయనిగదా వీరిభయము. ఇప్పటికములులోనున్న ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములన్నిటియందను, ప్రజలకగత్యమగు శాసనములు తగినంతస్వైతముగా నిర్మితములగుట బీదనియు, శాసనసముదాయము ప్రజాభిప్రాయమునకేగాక ప్రజావసరములకెంతో వెనుకబడియున్నదనియు అనుభవైకవేద్యము. శాసనసముదాయమిట్లు ప్రజావసరములకు వెనుకబడియుండుటవలన ఆశాసనములకు భోష్యముల సిద్ధాంతీకరించి తమ సమ్మతిమునకుఁ బేబడిన కేసులందు తీర్పుజెప్పటలో కాలానుగుణమగు ధర్మశాస్త్రములనిర్వచించుటకు న్యాయమూర్తుల కవకాళముకల్గుటయు, తన్మూలమున ప్రజలయొక్క హక్కుబాధ్యతలు వారికి బాధ్యులగు ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచే నిర్ణయము

యింపబడక నిరంకుశులగు న్యాయమూర్తుల యభిప్రాయము. లపై యాధారపడియుండు దుస్థితి తటస్థించుచుండును. ఇంగ్లండునందు స్త్రీలయొక్క ఆస్తిపాస్తిచాక్కులు, వైవాహిక విడబంధనపు తేర్మాటులు, తండ్రి లేని బిడ్డలగతి, ఆదిగాగల విషయములందిప్పటికిని పార్లమెంటు ప్రజలందరిచే కోరబడు శాసనముల నిర్మించకపోవుటచే, ఆదేశస్థులకనేక యిబ్బందులు కలుచున్నవి. ఫ్రాన్సునందు ప్రజాసామాన్యమంతయు, స్త్రీలకు వోటుచాక్కు ప్రసాదించుటకు సుముఖమైయుండ, శాసనసభలు ఆచాక్కును నిరాకరించుచున్నవి. అమెరికాయుద్దిష్టే ప్రజలనేక నూతనవ్యవహారముల పరిష్కార మొనర్చుటకు శాసనములనిర్మింప ఎంతో కాలముచుండి అవసరపడుచుండ, ఆదేశపు రాజ్యాంగ నిధానపు చట్టమునకు విరుద్ధమను నెపముపై శాసనసభలా శాసనముల నిర్మింపఁ బూనుకొనకున్నది. ఇందువలన ఈవిషయములందు, న్యాయమూర్తులకెంతో నిరంకుశాధికారము సంప్రాప్తమగుచున్నది.

ఈపరిస్థితులందు ప్రజాప్రతినిధిసభ తగ్గరపడి అనవసరమగు శాసనములనిర్మించునని వాదించుట న్యాయముకాదు. ఐతే ప్రజాప్రతినిధిసభ వారు అంగీకరించిన అనేక అనవసరమగు, అన్యాయకరమగు బిల్లులను సెనేటుసభ వారు నిరాకరించియున్న దృష్టాంతముల నీ మితవాదులుజూపెట్టుచున్నారు. కాని, సెనేటుసభ వారెట్లులైన నట్టిబిల్లుల తిరస్కరింతురను

నన్నుకముండుటవలననే అనేక ప్రజాప్రతినిధులు వానికి సముఖముగా తనువోటులనిచ్చురని కూడ బాపెట్టనాధ్యమ గును. తాముచేయదగు కార్యమును మరొకరు సరిజూడనగు నని తలంచునంతవరకు తనుచే సంగీకరింపబడిన బిల్లులనిగా యిచుటకు, అట్టికార్యమునకు బాధ్యతవహించుటకు మరొక సభవారు కలరను తలంపుకల్గువరకు ప్రజాప్రతినిధిసభ బాధ్యతకల్గి ప్రవర్తించుట ను సరముగదా? తాము ఆయాబిల్లుల సంగీకరించి వానిని బలపరచు ప్రజలనమ్మికను జూరగొని, ఆబిల్లుల నిరాకరించు సెనేటుసభపై నిందమోపుటకు వీలు న్నంతవరకు ప్రజాప్రతినిధిసభవారు బాధ్యతకల్గి తమ నిధిని నిర్వర్తించుకున్న ఆశ్చర్యమేమి?

బాధ్యత లేకుండా ప్రవర్తించుట కిట్టిసదుపాయమున్న ను ఈకాలపు శాసనసభలయందలి ప్రజాప్రతినిధిసభలు సాధ్యమైనంతవరకు బాధ్యతకల్గి యేప్రజలయొక్క విజాభిప్రాయముల కన్గొనియే ప్రజలక్షేమాభివృద్ధి కారకమగునట్టి బిల్లులనే అంగీకరించుచున్నవని చెప్పకతప్పదు. అందులో నాశ్చర్యమేమియులేదు. ప్రజాప్రతినిధిసభవారు తమనడతకు తాము బిల్లులయెడజూపువెఖరికి తమచే నిల్పబడు ప్రభుత్వపుచర్యలకు ఆప్రభుత్వముచే ప్రతిపాదింపబడు బిల్లులకుగాను ప్రజాసామాన్యమునకు బాధ్యతవహించవలసియున్నది. మెజారిటీ యందున్న పక్షమున తన మంత్రివర్గముద్వారా ప్రజాసా

మాన్యమునకు అంగీకృతమగు బిల్లులనే ప్రవేశపెట్టించుటకు బ్రయత్నించుచుండును. అందేబిల్లుపైకాని నివాదముకల్గి 'జనరలుఎన్నికలు' వచ్చుచో ప్రజలు తను పరమైయుండుటకే వారాశించుచుందురు. కనుక, బాధ్యతరహితముగా అనవసరమగు ప్రజలచే వాంఛితబడని ప్రజానాయకులచే నిరోధంబడుబిల్లులను ఆమెజారితీపార్టీవారు ప్రజాప్రతినిధిసభయందు ప్రవేశపెట్టించుటకొప్పుకొనరు. మంత్రివర్గమును ప్రభుత్వకార్యనిర్వహణమందు తగిన అనుదనమును బొందుచుండునకనుక ప్రభుత్వవ్యవహారములకు తగినట్లుగా ప్రజాభిప్రాయానుసారముగానుండునట్టి బిల్లులనే తయారుచేయుటకు సంసిద్ధమగును. ఈ మెజారిటీపార్టీవారి సెడిరించుచు మంత్రివర్గపు చర్యల విమర్శించుచు చేయుబడుచున్న, చేయుబడనున్న, డుష్కార్యముల ప్రజలకయిష్టమగు బిల్లుల జాగ్రత్తగా సహేతుకముగా చర్చించుటకు మెజారిటీపార్టీయెల్లప్పుడు కామకొనియుండును, కనుక, ప్రజాభీష్టమున కెదురైన ప్రతిబిల్లును ఎదిరించి దానిపై ప్రజలకుండు వైమనస్యతను వృద్ధిపరచి బహిరంగముగా ప్రజాభిప్రాయమును ప్రకటింపజేసి తప్పదారులబడిన మంత్రివర్గమును దానికాధారమగు మెజారిటీపార్టీని ప్రజాసంఘమధ్యమందు ఆప్రతిష్టపాలగునట్లుచేయుటకు మెజారిటీపార్టీ అనిశమువేచియుండును. ఇట్టిస్థితిగతులందు మెజారిటీయందుంటిమిగదా యను గర్వముతో ఏపా

శ్రీయు, తన మంత్రీవర్గముద్వారా ప్రజాసామాన్యమునకు కంటగింపుకల్పించు బిల్లుల ప్రజాప్రతినిధిసభయందు ప్రవేశపెట్టించుటకు సాహసించజాలదు. కనుకనే, సర్వసాధారణముగా ప్రజాప్రతినిధిసభవారు బాధ్యతనుమరచి ప్రజల కగత్యమగు బిల్లుల నంగీకరించుట తటస్థించదని చెప్పుటకు వాద్యమగుచున్నది.

రెండుసభలనుకల్గిన రాజ్యాంగములందును ఒక్కొక్కప్పుడు అనవసరమగునట్టి కేకాక, అపకారముకల్పించునట్టి శాసనములుపూడ నిర్ద్దోహబడుట కాననగును. మనుష్యులచే జేరిన శాసనసభలు, మనుష్యులవలనే, అప్పుడప్పుడు, పొరపాటులొనర్చుచుండుట సహజమే. కాని, ఒక్కసభవారొనర్చినపొరపాటునే, రెండవసభవారు జేసిన ప్రజాప్రతినిధిసభయొక్కటియే తప్పిదమొనర్చుచనియు, ఆతప్పుల దిద్దుటకు “పెద్దలసభ” యనవసరమరు వారివాదము బలహీనతబొందుటలేదా?

మరియు, సెనేటుసభవారు ప్రజలకు ప్రజాప్రతినిధిసభవారివలెనే అంతగా బాధ్యతబొందియుండరు. ప్రజలును మంత్రాంగవర్గమునేర్పరచి ప్రభుత్వమును సాగించుట కధికారముబొందియున్న ప్రజాప్రతినిధిసభవై హేచ్ఛుశ్రద్ధజేయుచుందురుగాని, మంత్రాంగవర్గమువారిచే ప్రతిపాదింపబడు

బిల్లుల పునర్విమర్శనమాత్రముచేయుగల్గిన సెనేటుసభవారి చర్యల సంతగా గమనించుచుండరు. ఇందువలన ప్రజాభిప్రాయముననుసరించి ప్రజాభీష్టము నెరవేర్చుటకు ప్రజాప్రతినిధిసభవారాత్రురతపడ నట్లు సెనేటుసభవారు ప్రయత్నించరు. కనుక, ప్రజాశయముల తిరస్కరించి తమకు సచ్చిన యేల్య సంఖ్యాకులకు లాభకరముగు బిల్లులనో బలపరచుటకు సెనేటుసభవారు సాహసించకలరు. కాని, ప్రజాప్రతినిధిసభవారట్లు చేయుజాలరు. అట్లుకాక, ప్రజాప్రతినిధిసభవారుకూడ ఎప్పుడైనవకొలదిమందిధనికులకో, భూస్వాములకో, కర్మాగారాధిపతులకో ప్రత్యేకలాభముల కల్పించుబిల్లుల నంగీకరించినచో వాసని సత్వరముగను, సంతోషముగను, సెనేటుసభవారామోదించుట దుస్సాధ్యము. కనుకనే అమెరికా దేశపుసభ్యరాష్ట్రముల శాసనసభలు ప్రజాసామాన్యమునకు నష్టదాయకముగు శాసనముల నెన్నిటినో అంగీకరించి తమయధికారములవమ్ముజేసుకొనెను. ఇందాశ్చర్యమేమియులేదు. సెనేటుసభవారు ధనికులాదిగాగల అల్పసంఖ్యాకుల కెల్లప్పుడునుముఖమైయుందురు. ప్రజాసామాన్యపు అధికారములు సొచ్చుచుచో ఈసభవారు జాగ్రత్తగా నిముఖతజూపెదరుగాని, ప్రజాప్రతినిధిసభవారే తమధర్మముమరచి అల్పసంఖ్యాకులకు లాభములు కల్పింపబూనుకొనుచో ఈ సెనేటుసభవారుతాహపడుట వింతయేమికలదు ?

సె నెటుసభ యందు, వృద్ధులును, పూర్వాచారపరాయణులును, నితనాదులును, “సోయిన కాలమే పుణ్యకాలము. వర్తమానమే కష్టకాలము, రానున్న కాలము కష్టతరముగాదా” యని సంశయించు నిరాసులును, ధనికులును, కర్మాగారాధిపతులును, భూస్వాములును, జనసామాన్యపు హక్కులందు అవిశ్వాసము జూపువారును సభ్యులుగా నుండుట జూడవగును. ఈ సభవారికి శాసనముల మార్పుట గాని, నూతన శాసనముల నిర్మించుటగాని, అంతగా మనస్కురించదు. ఈ కాలపు భాగ్యవిధజనపద్ధతి, అనగా కోట్ల కొలది ప్రజలకు చిల్లిగవ్వలు, కొలదినుండికి కోటానకోట్లు ధనము లభ్యపడు పద్ధతి, ఈ సభవారికి సత్యకాలపుటేర్పాటుగా దోచును. ఇప్పటి సాంఘికపుటలవాటులుగాని, ఆర్థిక కట్టుబాటులు గాని, రాచకీయపు వ్యవహారములు గాని, మార్పుబొందరా దనుపట్టుదల వీరికి కలదు. కనుక, ప్రజాసామాన్యమునకు హెచ్చుహక్కుల ప్రసాదించుటకు గాని, ప్రజలకు ఆర్థికవ్యవహారములందు పెత్తనముకల్గుటకుగాని, రాచకీయమునం దత్యంతప్రాముఖ్యత సంపాదితమగుటకాని, సాంఘికముగా ఆత్మగౌరవము హెచ్చగుటగాని, ధనికుల, భూస్వాముల గౌరవాధిక్యతలకు లోటుకల్గించుననుభయమీ సభవారికి అన్ని దేశములందును కలదని చెప్పవచ్చును. ఇట్టిసభవారు, ప్రజావసరముల గుర్తించి, తగునట్టి శాసన

ముల నిర్మించుటెట్లు? ప్రజల కగత్యమగు బిల్లుల ప్రజాప్రతి నిధిసభవారు అంగీకరించినను, ఈసభవారు వానిని నిరోధించి, ప్రజాశయముల భంగపరుపరా? ఈకాలపు ప్రజాస్వామికములందు, ప్రజావసరముల కెంతగానో శాసనసముదాయములు వెనుకబడియుండుటకు, ఈసెనెటుసభవారు ముఖ్యకారకులని చెప్పకతప్పదు.

ప్రతిరాజ్యాంగమందును, ప్రజలెల్లర అధమము మూడుతరగతులుగా తమరాచకీయాభిప్రాయములందు విభజింపనగును. మార్పుల సంతగా గోరక ధనికులప్రభావము నట్లేయుంచి, ఇప్పటివిహితపు భాగ్య విభజనపద్ధతిని చెక్కుచెదరకుండ నుంచదలచువారొక పక్షీయులు. వీరినే కన్న స్వేటివలని, కాపిటలీస్తులని, కుడిపక్షమువారని పిల్చుట కలదు. ఈకాలపు భాగ్యవిభజన పద్ధతిని మార్చి, ప్రజాసామాన్యమున కంతకు సమాన ఆర్థికజీవిత హక్కుల ప్రసాదించి, సాధ్యమైనంతవరకు ప్రజలచే సృష్టించబడుచున్న భాగ్యమును ప్రజలందరిమధ్య సమానముగా, (వారివారి అవసరముల గమనించుచునె) పంచియిడుచు, ప్రజాసామాన్యపుజీవితము కలకలమనునటుల ఆదర్శప్రాయమగునటుల, భాగ్యవంతముగ, సరస్వతి కాలవాలముగ నుండునటుల జేయగోరువారు మరొకపక్షీయులు. వీరినే శేబరుపార్టీ యనియు, సోషలిస్టులనియు పిల్చుట కలదు. ఈ యిరుపక్ష

ములమధ్యను : లబడి ఈకాలపు ఆర్థిక రాచకీయపు తేర్పాటుల, ధర్మసూత్రమాల ననుసరించి కొంతవరకు నూర్చు తుగ త్యమని యంగీకరించుచు, దేశపు భాగ్యమును ప్రజలందరి మధ్య పంచుట లాభకరముగాదని వాదించుచు, వాణిజ్య వ్యాపారాభివృద్ధికొరక అల్పసంఖ్యాకులగు ధనికులు, భూస్వాములు, కర్మాగా రాధిపతులు నాయకత్వము వహించి యుండుట లాభకరమున, అనసరమును నని పట్టుపట్టువారు మధ్యపక్షమువారు. వీరినె సెంట్రలుపార్టీయనియు, లిబరలు పార్టీయనియు రాజీకలుపార్టీయనియు పిల్చుచుండుట కలదు.

సెనెటుసభ యందు శేబరుపక్షమున కేదేశమందును సభ్యతకల్గుట లేదు. అమెరికాయందు శేబరుపక్షము రాచకీయజీవితమందు లేదనియే చెప్పవలెను. ఆస్ట్రేలియా, జర్మనీ ఫ్రాన్సుదేశములందు, శేబరుపార్టీవారికి సెనెటుసభలలో చాల కొద్దిగా సభ్యత కల్గుచున్నది. కాని మొత్తముమీద అన్ని దేశములయొక్క సెనెటుసభలందును, కన్నచ్వేటివు పక్షీయులే మెజారిటీయందు గలరు. కనుక ప్రజాప్రతినిధి సభయందు, కన్నచ్వేటివుపక్షీయులే మెజారిటీ యందుండి, మంత్రివర్గమునేర్పరచి, బిల్లులను ప్రవేశపెట్టుచో, వానినంత శ్రద్ధగా విచారించకయే సంపూర్ణముఖతతో సెనెటుసభ వారంగీకరించుచున్నారు. ఇందువలన కన్నచ్వేటివుపక్షము వారు రాజ్యాధికారమందున్నప్పుడు, సెనెటుసభవారు సక్రమ

ముగా వ్యవహరించుట లేదు. బిల్లులు ప్రజాప్రతినిధిసభ వారిచే యంగీకరింపబడినట్లే తుదకు శాసనరూపముదాల్చును. కాని లిబరలుపార్టీకాని, లేబరుపార్టీగాని పెత్తనమున కొచ్చినచో, వెంటనేసెనెటుసభవారు నిద్రనుండి మేల్కొన్న కుంభకర్ణునివలె శరపరంపరులుగా ప్రజాప్రతినిధిసభవారి బిల్లుల నన్నిటి అసందర్భముగా, అన్యాయముగా, అక్రమముగా విమర్శించబూనుకొని ఎన్నిటి నిరాకరింతుమాయను యాతురత బొందుచుందురు. కనుక ఈసభవారు శాసన నిర్మాణకార్యమునందు, ప్రజాప్రతినిధి సభవారికి చేదోడై తమయనుభవము కార్యచతురత నుపయోగించి ప్రజలకు వలయు శాసనముల నిర్మించుటకు తోడ్పడుటకుమారు, తమ కయిష్టమగు మంత్రివర్గమువారి శాసననిర్మాణకార్యక్రమ విధానమును విధ్వంసమొనర్చుటకే బూనుకొనుచుందురు. కాననే అనేక రాజకీయజ్ఞులు సెనెటుసభవారి కనుకూలమగు పార్టీ రాజ్యాధికారమందున్న కాలము దనవసరమగున నియు వ్యతిరేకమగు పార్టీ మంత్రివర్గమేర్పరచిన ప్రతిష్టంభన జేయునుగాన, నష్టదాయకమనియు వాదించుచున్నారు.

ఐనను ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి ఈ కాలముబట్టి అగత్యమగుచుండు శాసనముల నిర్మించుటకు తగుపాటి వ్యవధి కల్గుట లేదనిమాత్రము ఎల్లరంగీకరింపకతప్పదు. నానాటికి ప్రభుత్వపు కార్యవిధానముక్లిష్టతరమగుచున్నది. ప్రభుత్వముచే

నడువబడు వాణిజ్యములు సొచ్చుచుండుటయు, దానిచే వరీ
క్షింపబడు అనుపాజ్ఞలం దుంచబడువాణిజ్యవ్యాపారముల
ప్రముఖ్యత సొచ్చుటయు, ప్రభుత్వమునుండి రక్షణగోరు
ప్రజాసమూహములు వృద్ధిబొందుచుండుటయు, దానిద్వారా
తమతమ జీవితములు సుఖప్రదముగాజరుగుట కవసరమగు
శాసనముల స్వయంచలనముండుటయు తటస్థించుచున్నది.
ఇట్టి ప్రభుత్వమును సాగించు మంత్రివర్గముయొక్క యాధి
పత్యమును నిజుంగు బాగరూకతతో, పరీక్షించుచు, ప్రజా
భిప్రాయము ననుసరించుచు రాజ్యాంగము నడువబడునట్లు
చేయుధర్మము, ప్రజాప్రతినిధిసభ వారిపై యున్నది. ఈధర్మ
మును సంతృప్తిరముగా, శక్తివంచన లేకుండ నడపుటకే,
ఆసభవారి శిక్షణకులన్నియు, వ్యవధిలంతయు నుపయోగప
రుపబడుచున్నవి. ఇకనీ ప్రభుత్వవ్యవహారములకే సంబంధించిన
శాసననిర్మాణకార్యమును నిర్వర్తించుచు, ప్రజలయొక్క
సాంఘికాధిక రాచకీయజీవితమునకును, రాజ్యాంగపుటేర్పాటు
నకును తగుసంబంధము నేర్పరచుట కగత్యమగు శాసన
నిర్మాణ మొనర్చుటకు తగువ్యవధి, సావకాశము, ప్రజాప్రతి
నిధిసభకు కల్గుట దుస్తరమగుచున్నది. కనుక, ఈకార్యనిర్వ
హణమందు, ప్రజాప్రతినిధిసభకు తగుపాటిసహాయము చేయు
టకు సినేటుసభ యుపయోగమేమో విచారించుట అప్రస్తు
తముకాదు. వర్తక వాణిజ్యవ్యవహారములకు సంబంధించినంత

వరకు, సెనేటు సభవారికి శాసననిర్మాణాధికారమొనగట వలన ఎట్టియాపదలు సంభవించునో, అమెరికావారి రాష్ట్రీయ శాసనసభల వృత్తాంతములు చెప్పచున్నవి. ధనికుల, వ్యాపారుల, భూస్వాముల పరమగు సెనేటు సభవారు ఆయల్పసంఖ్యాకుల కగత్యమగు శాసననిర్మాణకార్యమును, నిష్పక్షపాతముగా, ప్రజలకు లాభకరముగా, దేశాభ్యుదయకారకముగా జేయజాలరుగదా! తదితరవిషయములం దగత్యమగు శాసనముల నిర్మించుటలో నిష్పక్షపాతముగా, ధర్మాధర్మముల విచారించి, యుక్తాయుక్తములగమనించి, పార్టీలతత్వమును మించి, ప్రజావసరములనే లెక్కించి, తనధర్మము నిర్వర్తించుటకు, సెనేటు సభవారు, తగియుండురని చెప్పజాలము. ప్రజాప్రతినిధిసభవారు ప్రజాసామూహ్యపు దృక్పథమునుండియు, సెనేటు సభవారు ధనికులదృక్పథమునుండియు ప్రతివిషయమును విచారించుచుండురు గనుక ఈ సభలనుధ్యను ఎల్లప్పుడు సంఘర్షణ కలుగకతప్పదు. సంఘర్షణకాలమందు రెండుసభలును తామెవ్వరిపై ఆధారపడియుండురో వారి ప్రత్యేకావసరములనే గమనించుచుండును. ప్రజాస్వామ్యమునందు ప్రజాప్రతినిధిసభకే, ప్రజలయభిప్రాయముల తెల్పుటకును ప్రజాశయములచొప్పున శాసనముల జేయుటకును హక్కుయుండవలెనుగాని, ధనికులకె, భూస్వాములకే చెందియుండు సెనేటు సభవారికట్టి హక్కుయుండుట భావ్యముగాదు.

మరి యిట్టిసితియందు శాసననిర్మాణము సక్రమముగా జరుగుటెట్లు యని కొందరికి సందేహముకలుగవచ్చును. ఏ శాసనమైనను ప్రజలకగత్యమగునా? కాదాయని రిఫరెండము.

నిర్ణయించుటకు ప్రజాప్రతినిధిసభకంటె హెచ్చుహక్కు సెనేటుసభవారికుండజాలదుగదా ! ఆసభకంటెను హెచ్చుశ్రద్ధతో ఏయే శాసనమగత్యమో చెప్పకల్గిన హక్కు ప్రజలకేగలదు. కనుకనే, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగ వాదులు సెనేటుసభను బలపరచుటకుమారు ప్రజాప్రతినిధిసభవారు అంగీకరించు బిల్లులపై ప్రజలయొక్క ఆమోదమునుబొందుటయే మేలని వాదించుచున్నారు. శ్రద్ధతో, ప్రతిబిల్లును తగురీతి చర్చించి ప్రజావసరముల గమనించి తమకుండు రాచకీయానుభవము ననుసరించి ప్రజాప్రతినిధిసభవారంగీకరించిన పిమ్మట అయ్యది తమకు ఇష్టమో, కాదో, తెల్పుటకు, ప్రజలసమక్షమందు బెట్టుటకంటె కర్తవ్యమెద్దియు లేదని వారివాదము. ఈవిధానమునే “రిఫరెండము” అని పిల్తురు. కాని, ప్రతిబిల్లును “రిఫరెండమునకు” బెట్టుట వలన అనేకయిబ్బందులుకల్గినని గమనించవలసి యున్నది. ప్రజలకు, తమకు నివేదించబడినబిల్లుల పరీక్షించి మంచిచెడ్డల తేల్చగల్గిన శక్తిలేకున్నది. వారిరాచకీయపక్షములు, సంఘములు, స్నేహితులెంతగా వారికి సలహానిచ్చినను, వ్యాపారములగూర్చియు, వాణిజ్యవ్యవహారములగురించియు, వివిధనే

రముల నిరూపించుటకు తదితరవిషయముల గూర్చి తయారు కాబడుబిల్లుల విచారించుశక్తి లేకున్నది. కనుక, వాదప్రతి వాదములకు తీవ్రముగా లావిచ్చు ఏకొన్ని బిల్లుల గూర్చియో తప్ప, ప్రజలకు సాధారణబిల్లుల గూర్చి శ్రద్ధకలుగుట దుస్సరము. కాన వారి యామోదమునకు ప్రతిబిల్లును సమర్థించుటవలన ఇప్పటికన్నను హెచ్చుబాధ, శాసనసర్మాణము నందెదుర్కొనవలసివచ్చును. ఇప్పటికే ఏ సంస్కరణ నైనను, ప్రజలయందు ప్రచారితమొనర్చి ప్రజాప్రతినిధి సభయందు చేర్చిపజేసి వివిధరాచకీయకక్షులవారిదృష్టికిఁ దెచ్చి, తుద కాసభవారిచే యామోదింపజేయుసరికి అనేకవత్సరములు వట్టచున్నది. ఇక యీ శ్రమకుతోడు “రిఫరెండమును” గూడ తెచ్చిపెట్టచో, ఇంకెన్నో వత్సరములు ఏ సంస్కరణ కైనను శాసనము నిర్మించుటకు పట్టును.

ఈరహస్యమును గమనించియే, ‘రిఫరెండము’ పద్ధతి నవలంబించిన రాజ్యాంగములన్నిటియందును, వోట్లర్లందరిలో ఇరువదవ వంతుమందికాని, మరేవంతుమందికాని, ప్రజాప్రతినిధి సభవారిచే అంగీకరింపబడిన బిల్లును ‘రిఫరెండము’ నకు తేవలయునను నియమము చేర్పించుట కలదు. జర్మనీయందు మంత్రీవర్గమువారిచే ప్రోద్బల పరచబడినప్రెసిడెంటుగారు, శాసనసభలచే అంగీకరింప బడిన బిల్లును రిఫరెండమునకు తీసుకొనిరావచ్చును. కాని, మంత్రీవర్గమువారిచే కోరబడినబిల్లులపై నిట్టిచర్యతీసుకొనుట చాల అరుదుగా జరుగును. ఛెకో

స్థానా కియా దేశమందు రెండు సభలచే నంగీకరింపబడినబిల్లుపై 'రిఫరెండము' కావలెనని మంత్రివర్గమువారు కోరుచో "రిఫరెండము" నకట్టిబిల్లు తేబడవలెను. వోటింగునకు వచ్చిన వారిలో మెజారిటీవారు, అటో యిటో తీర్మానించగలరు. "రైట్" శాసనసభలవారిచే అంగీకరింపబడినబిల్లును, శాసనముగా ప్రకటించరాదని, ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచే మూడవ వతుమంది వారుకోరుచో, రెండుమాసములవరకు, ఆబిల్లును ఆపుదలచేయవలెను. అంత, వోటరులలో ఇరువదవవంతు మంది "రిఫరెండము" కోరుచో, ఆబిల్లు "రిఫరెండము" నకు తేబడును. ఆరెండుమాసముల వ్యవధియందే, రెండుశాసనసభలును ఆబిల్లు అత్యంతావసరమని తీర్మానించినచో, వెంటనే, శాసనముగా ప్రకటించబడును. ఇందువలన చీటికి మాటికి ప్రతిబిల్లును "రిఫరెండము"నకుఁ బెచ్చుటకు వీలులేకున్నది. కాని, మైనారిటీయందున్నపార్టీ, "రిఫరెండమున" కేబిల్లునైనను తెప్పించుటకు శక్తికల్గియున్నది. ఒకవేళ "రిఫరెండము"గా నివాదగ్రస్తమగు బిల్లు అంగీకరింపబడుచో, "రిఫరెండము"ను కోరినపక్షము అప్రోప్రియపాలగును గనుక, మైనారిటీపక్షముకూడ మాటిమాటికి "రిఫరెండము" కావలెనని ఆందోళనజేయుటకు బూనుకొనదు.

ప్రజలకగత్యమగు, ప్రజలచే వాంఛితమగు బిల్లులనే, ప్రజాప్రతినిధిసభవారు నిర్మించినను వారట్టిబిల్లును సక్రమ

ముగా సంతృప్తికరముగా నుండునట్లు నిర్మించుటకుగాను, తగు సావకాశము కల్గియుండుట లేదు గనుక, సెనెటునభవారగత్యముకాదా? అట్టిపరిస్థితులందు సెనెటునభవారు పార్టీపద్ధతులనవలంబించక బిల్లులందంతగ్రద్భితమగు సూత్రములభంగపరుపక బిల్లుల అంగుఱకారముల సక్రమముగా దిస్తుటకు పూనుకొనుచో, ఉపయోగపడగలదు. కాని అట్టిసభ “శాసననిర్మాణస్థాయిసంఘము”లయొక్క ధర్మములనే నిర్వర్తించవలయును. కనుక ప్రత్యేకముగా నవసరమేయుండదు. మరియు ‘శాసననిర్మాణస్థాయిసంఘ’మందు ప్రజాప్రతినిధిసభయందలి వివిధ పార్టీలప్రతినిధులు వారివారిబలగముల ననుసరించి ప్రాతినిధ్యతబాందియుండ సెనెటునభయందు కన్నచ్యటివునక్షీకులే అధికసంఖ్యాకులై యుందురు కాన స్థాయిసంఘమే హెచ్చుసంతృప్తికరమైనది.

ఇట్టి స్థాయిసంఘమువారు, తమకునివేదించబడినబిల్లులను సమగ్రముగా విచారించి అవసరమగుమార్పుల సూచించుచు, తిరిగి ప్రజాప్రతినిధిసభకు పంపుచుందురు. తమచే నిర్మితమగు తమపెద్దలచేకూడిన స్థాయిసంఘమువారే సూచించిన సూచనలు ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి రుచ్యములగును, కాని ఆసూచనలనె, సెనెటునభవారుచేయుచో, ప్రజాప్రతినిధిసభవారు వానియందు సుముఖులైయుండుట దుస్తరము. స్థాయిసంఘములసూచనల పునర్విమర్శనజేసి ప్రజాప్రతినిధి

శబదారు ఆయా బిల్లుల పునర్నిర్మాణమొనర్చుట కవకాశ, ముకలదు.

ప్రజలయందే ఆసభయందు జర్చింపబడజోపు, చర్చింపబడుచున్న బిల్లులను ప్రచారమొనర్చుటకుగా రాచకీయపక్షములు ప్రతిపట్టణమందును స్థాపించడగు 'రాచకీయగోష్ఠి' లందు ప్రజానాయకులచేతను వక్తలచేతను చర్చింపజేయవగును. వార్తాపత్రికలందును ఆయా బిల్లులగుణావగుణముల విచారంపనగును. వివిధప్రాంతములందు, ప్రజాభిప్రాయము కన్గొనుటకై వివిధరాచకీయపక్షములు తగుప్రచారమొనర్చిన పిమ్మట, నూత్నముగా 'రిఫరెండము' నెత్తవచ్చును. ఈవిధముగా ప్రతిబిల్లును సలక్షణముగా నుండునట్లు జేయుటకు, సెనెటుసభయొక్క సహాయము లేకనే స్థాయిసంఘములద్వారా, గోష్ఠిలసహాయముతో రాచకీయపార్టీల ఆందోళనవలన స్థానిక 'రిఫరెండము'ల ద్వారా, ప్రజానాయకులు తగు ప్రయత్నములు చేయవగును. అత్యవసరమైనప్పుడు 'రిఫరెండము' ను అంకుశము నుపయోగించి అనవసరమగు బిల్లులనురు మాడుటకవకాశముకలదు.

ప్రజల కగత్యమగు బిల్లులను, ప్రజాప్రతినిధిసభవారు తమ వై నున్న కార్యభారమును భరింపజాలక ప్రవేశపెట్టుట లేదు గనుక వానిని "సెనెటుసభ" వారు బయలుదేరదీయుదురని కొందరందురు కాని, కదాచితుగాతప్ప ప్రభుత్వమే తన

వలయునన్న ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచేగాని, వారి స్థాయిసంఘమువారిచేగాని, తగుస్థాయి పరిష్కరింపబడుట యుత్తమము. ఈ నియమమును జర్మను అమెరికారాష్ట్రముల రాజ్యాంగము లంగీకరించుచున్నవి.

ఇవిధముగా సకాలమున ప్రజాప్రతినిధిసభవారు బిల్లులుప్రవేశపెట్లునట్లుచేయుటకు “ఇనిషియేటివు” ఆసభవారిచే నిర్మంపబడుబిల్లులు ప్రజాంగీకారము బొందునా, లేదా, యని పరీక్షించుటకు “రిఫరెండము” అను రెండు విధానముల నేర్పరచినవిమ్మట సభయందు ప్రవేశపెట్టబడిన బిల్లుల తగురీతి సంస్కరించి సవరించుటకు స్థాయిసంఘముల స్థాపించి ఆయాబిల్లులు ప్రజలయందు గోష్టులు, వత్రికాపక్ష ప్రచారములద్వారా ప్రచారమొనర్చిన తరువాత శాసననిర్మాణకార్యవిధానము సంతృప్తికరముగా జరుపబడకుండునా? ఇన్ని సదుపాయముల నేర్పరచినవిమ్మటకూడ సెనెటు సభ యగత్యమా ?

“రిఫరెండము” ను, “ఇనిషియేటివు” ను, చాలాకాలమునుండి స్విడ్జర్లండు ఉపయోగించుచున్నది. క్రిందటి ముప్పదిసంవత్సరములందు, అనేక అమెరికను రాష్ట్రములుకూడ, ఈవిధానముల నంగీకరించినవి. “రిఫరెండము” ప్రజాప్రతినిధి సభవారికి చేయూతగానుండుటమారు సెనెటువారికే సహాయమొనర్చుచు, అనేక అపసరమగు, లాభకరమగు

బిల్లులు నిరాకరింపబడుట కుపయోగించెను. ప్రజాసామాన్యము, రాచకీయ అన్యాయమునుండి తేలుచు, మంచిచెడ్డల ననుంగక, తమ కగత్యనుగు బిల్లులసూర్చి తగినంతజ్ఞానము బొందకుండుటయే యిందులకు కారణము. ఇటులనే “ఇనిషియేటివు” ద్వారా అనేక బిల్లులు బయలుదేరదీయబడినను, ప్రజలయొక్క “రిఫరెండము” ద్వారా నిరాకరింపబడెను. ప్రజలయం దెంతో ప్రచారమొనర్చి పార్టీలచే సంస్కరణావసరముల గుర్తించుచేసి, ప్రజాప్రతినిధులచే, ప్రవేశపెట్టబడజూపు బిల్లుల నంగీకరింపజేసి, తుదకు బిల్లుల ప్రవేశపెట్టి సభవారిచే సమ్మతంపజేయువరకే ఎన్నోవత్సరముల తరబడి సంస్కరణవాదులు కష్టనష్టములబొందవలసి వచ్చుచున్నది. దీనికితోడు, “రిఫరెండము”నందు ప్రజలందరిచే, ఆయా బిల్లుల నంగీకరింపజేయుట కెంతో బాధపడవలసి వచ్చుట వలన, శాసననిర్మాణము ఆపబడుటయు సంస్కరణములు అసాధ్యమగుటయు, అభివృద్ధి స్తంభించిపోవుటయు, తటస్థించును. ఇట్టి పరిస్థితులందు, శాసననిర్మాణకార్యమును మరింత కష్టతమమొనర్చుటకు ‘సెనెటుసభ’ యవసరమా?

శాసననిర్మాణమునకై, సెనెటుసభ ప్రత్యేకముగా యవసరముకాకున్నను, సమ్మేళన, రాజ్యాంగములందు సభ్య రాష్ట్రములయొక్క ప్రత్యేకతను సురక్షితపరచుటకై సెనెటుసభ యొకటుండుట మేలనియు, అందు వివిరాధప్రముల

మధ్యగల ధనధాన్య జనసంఖ్య భూవిస్తీర్ణత భేదముల గమనించక అన్నిటికీ సమానముగు సభ్యతనిచ్చుట శ్రేయమునియు రాజకీయజ్ఞులనేకులు వాదించుచున్నారు, కాని ఆమెరికాయందలి సెనెటులో ప్రతిరాష్ట్రమునకు యిద్దరు సభ్యులున్నను వారు, ఆయారాష్ట్రములందలి వోటరులందరిచే యెన్నుకొనబడుచున్నారు గనుక, సెనెటుసభ్యులు ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యులవలెనే ప్రజాభిప్రాయమున భేదమేమంతగా జూపెట్టకయే ప్రకటింపకల్గుచున్నారు. సెనెటుసభ్యులేమాత్రము ప్రత్యేకించి, రాష్ట్రీయస్వల్పములగురించి శ్రద్ధజేయుచుండుటలేదు. ఇటులనే ఆస్ట్రేలియాయందును, సెనెటుసభ్యులు ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యులవలెనే, ప్రజలందరిచేతనే యెన్నుకొనబడుచున్నారు. రాగాపోగా, సెనెటుసభ్యులకు, ప్రజాప్రతినిధి సభాసభ్యులకుగలభేద మెల్ల మొదటివారు రాష్ట్రమొక్కొక్కటి ఒక్కనియోజకవర్గముగాగా అందలివోటర్లచే యెన్నుకొనబడుచుండ రెండవవారు జిల్లాలవారీగా నున్న నియోజకవర్గములనుండి వచ్చుచున్నారు. ఇటుల శాసననిర్మాణమందు ప్రజాభిప్రాయ ప్రకటనమందు సెనెటుసభ్యులు ఈరెండు సమ్మేళనరాజ్యాంగములందు, ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యులతో భేదించకున్నను సమ్మేళనమంపజేరిన సభ్యుల రాష్ట్రములకు జెందదగుహక్కుల సురక్షితపరచుటకై కొన్ని హక్కులబాంధి, కొన్ని బాధ్యతల నిర్వర్తించవలసియున్నది.

జర్మనీయందలి సభ్య రాష్ట్రములు పరస్పరముగా సమానసభ్యత్వము సెనెటుసభయందు పొందక ప్రషియా, బవేరియా రాష్ట్రములు చాలతక్కువగాను, తదితరరాష్ట్రములు వాని జనసంఖ్యనుపట్టి హెచ్చుగాను సభ్యత నివ్వబడియున్నవి. ఈసభ్యులు ఎన్నుకొనబడుటకు మారు సభ్య రాష్ట్రీయప్రభుత్వముల ప్రతినిధులై యున్నారు. ఈసభవారును సమ్మేళనరాజ్యాంగపు ప్రత్యేకవిధులు కొలదిగా నిర్వర్తింపుచున్నారు. ఇంతయైనను అమెరికాయందుతప్ప తదితరసమ్మేళనరాజ్యాంగములందు, సెనెటుసభ లేకుండగనే రాజ్యాంగవ్యవహారములను ప్రజాప్రతినిధిసభవారు సంతృప్తికరముగా చక్కబెట్టి అవసరమగు శాసననిర్మాణముఁ జేయగలరని చెప్పటకు తగు యాధారము కలదు.

రెండవశాసనసభ ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి సహాయము చేయుటకే అగత్యమగుచో అయ్యది “నస్తునిర్మాతకుల” దైయున్న మేలు. అట్టిసభనేర్పరచుటవలన ఇప్పటివెద్దల సభలవలన కల్గునష్టములు కలుగవు. పైగా అనేకలాభములు చేకూరవచ్చును.

ఈవిధముగ రాజ్యాంగసూత్రముల ననుసరించియు, రాజ్యాంగానుచరణపుఫలితముల బట్టియు జూచిన, నిరర్థకముగా నుండు సెనెటుసభ, వివిధరాజ్యాంగ ఇంట్లాండు. ములందు ఏర్పరచబడినది. ఈసభవారు ప్రజా

ప్రతినిధిసభలో బాటు సమానశౌరవప్రతిపత్తుల సంపాదించుకొని, రాజ్యాంగమున ప్రాధాన్యత బొందజాలకున్నారు. ఇంగ్లాండునందు వంశపారంపర్యాయతా, సభ్యత్వపు హక్కుగల్గిన ప్రభువులచే జీవితాంతమువరకు న్యాయమూర్తులుగా నుండు ప్రభువులచే, ప్రభువులసభ నిడియున్నది. కాని కామన్సు సభవారిముందు, ఎందులకు కొరగాకున్నది. క్రీ. శ॥ 1911 ఆక్టుప్రకారము కామన్సుసభవారిచే తమ ప్రతికూలమును లెక్కగొనక, రెండుమూరులు ఏమూర్పులులేకుండ అంగీకరింపబడినబిల్లు శాసనమగును కనుక ప్రభువులసభకు తక్కువస్థానమే లభ్యమగుచున్నది. కవులు, గాయకులు, శాస్త్రజ్ఞులు, కళాభిజ్ఞులు, రాచకార్యధురంధరులు, వాణిజ్యశిఖామణులును జీవితాంతపు ప్రభువులుగా నొనర్చి ఈసభయందు సభ్యులుగా జేసి ఈప్రభువుల సభ కిప్పటికంటె శౌరవము, ఆధిక్యత, అనుభవజ్ఞానము సంపాదితమగునట్లు చేయవలెనని క్రీ. శే॥ శ్రీలార్డు బ్రైసుగారు తమ కమిటీనివేదికయందు సూచించిరి. కాని ఇప్పటివరకు ప్రభువుల సభను సంస్కరించుట సాధ్యపడుటలేదు. ఐనను లేబరు ప్రభుత్వము, మైనారిటీపార్టీపై యాధారపడియుండి, హెచ్చుకాలము పెత్తనమందుండుటకు వీలులేకుండుటచే, వారిచే నంగీకరింపబడి కామన్సుసభవారిచే ఆమోదింపబడినబిల్లులను ప్రభువులసభవారు తిరస్కరించి తాత్కాలికముగా, లేబరుశాసననిర్మాణమును మట్టుపెట్టకలిగి.

జర్మను రైషులైట్ అను పెద్దల సభయందు వివిధసభ్య రాష్ట్రప్రభుత్వముల ప్రతినిధులే, సభ్యత్వముబొందియుందురు గనుక, రైష్ టాగ్ నందలిసభ్యులకున్న ధైర్యము జమ్మీ. పట్టాదల వాణికుండజాలవు. ప్రజాప్రతినిధులముందు ప్రభుత్వనియామకులెట్లు ప్రజాభిప్రాయముగురించి తర్కించగలరు? కనుకనే ఈరెండుశాసనసభలమధ్య భేదాభిప్రాయముకల్గుచో, "రైష్ రాత్" వారు 'రైష్ టాగ్' వారిచే వివాదగ్రస్తమైనబిల్లు అంగీకరింపబడిన పదునైదుదినములలో తమఅభ్యంతరమును ప్రభుత్వమునకు తెలియపరచవలయును. రిపబ్లికుప్రెసిడెంటుగారు, అట్టిఅభ్యంతరము బయటపడిన మూడుమాసములలో ఆబిల్లును 'రిఫరెండము'నకు తేవచ్చును. అతడట్లు 'రిఫరెండము' కొరనిచో ఆబిల్లు శాసనము కాజాలదు. కాని, మూడింట రెండువంతులుగా రైష్ టాగ్ వారాష్టిబిల్లు అత్యవసరమనియు, రైష్ రాత్ వారి అభ్యంతర మనవసరమనియు తీర్మానించుచో, మూడుమాసములు లోగా ప్రెసిడెంటుగా రట్టిబిల్లును శాసనముగానైన ప్రకటించవలెను. లేదా, "రిఫరెండము"న కద్దానిని తేవలయును. 'శాసననిర్మాణమును రైష్ టాగ్ వారు చేయుదురు.' అను చట్టపుప్రకటనయే, 'రైష్ రాత్' యొక్క నిర్బలత, నిస్సారత తెల్పుచున్నది.

కెనడా దేశమందు సమ్మేళనరాజ్యమున సెనేటు సభ కలదు. అందు ఒక్కొక్క రాష్ట్రమునకు 24 సభ్యులు చొప్పున మొత్తము 72 సభ్యులు ప్రధానమున కలరు.

కెనడా.

కాని, అందలి సభ్యుల నెల్లర తాత్కాలికముగా పెత్తనమందున్న మంత్రీవర్గమువారు అవసరముకల్గినప్పుడెల్ల జీవితాంతమువరకు ముప్పదివత్సరముల వయస్సు మించినవారిని ఆస్థిషరులగు వారిని సెనేటుసభ్యులుగా నియమించనగును. అవసరమగునప్పుడెల్ల ఆర్గురు కొత్తసభ్యుల నియమించుటకు ప్రభుత్వమునకు హక్కుకలదు. మొత్తముమీద డెబ్బదియెనిమిదిసభ్యులకు మించకుండ నుండవలయును. కనుక మంత్రీవర్గమువారిచే ప్రతిపాదించబడు బిల్లులను ప్రజాప్రతినిధిసభ వారంగీకరించినపిమ్మట చర్చించి సాధారణమార్పుల సూచించుటకే సెనేటుసభవారికి ధైర్యముండునుగాని, ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచే తిరిగి బలరుపబడు బిల్లు నెదిరించుటకు ధైర్యముకలుగజాలదు. కనుక ఇంగ్లాండునందు ప్రభువులసభ తాత్కాలికముగా, మంత్రీవర్గపుశాసననిర్మాణకార్యక్రమము నాపుటకు శక్తికల్గియుండ జర్మనీయందు నట్లే రైష్టాగ్ వారి బిల్లులు శాసనములు గాకుండ జేయుటకై తాము అభ్యంతరములబెట్టిగాని, “రిఫరెండము” కోరిగాని, అడ్డుంకులుబెట్టుటకు “రైష్టాలె” నకవకాశముండ కెనడాయందు మంత్రీవర్గముచే ప్రవేశబెట్టబడి ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచే నామోదించబడిన బిల్లుల నిరాకరించుటకు,

సెనెటుసభవారి కేమాత్రము శక్తిజాలకున్నది. ఇట్టిసభవలన యిక లాభమేమి కలదు? తుదకీసభకు ప్రజాప్రతినిధిసభ యొక్క స్థాయి సంఘమునకుండు స్వాతంత్ర్యమైన లేదుగదా?

ఫ్రెంచి రాజ్యాంగమునందలి సెనెటుసభ, కెనడా రాజ్యాంగపు సెనెటుకంటె, బాధ్యతకల్గియున్నది. జర్మను జేపు రైష్ రాట్ వలె, రాష్ట్రీయప్రభుత్వములచే నియమం

పబడిన సభ్యులచేకాక, ప్రజలందు కొందరిచే ఎన్ను ళ్గిస్తు. కొనబడిన సెనెటరులచే, ఫ్రెంచి సెనెటు అలంకరిం

పబడుచున్నది. ప్రజాప్రతినిధిసభ్యులును, జిల్లా, తాలూకాబో ళ్లసభ్యులును, మ్యునిసిపాలిటీలు (కమ్యూనులు) తరుచుగా ఎన్నుకొనిన డెలిగేటులును, సెనెటరుల నెన్నుకొనుట కధికా రముబొందియున్నారు. ప్రతిజిల్లాయు ఒక్కని యోజకవర్గముగా నేర్పరచబడినది. అండలి వోటరులెల్లరు ఎన్నికలందు పా ల్గొని, సెనెటరుల నెన్నుకొందురు. ఈవిధముగా ప్రజాప్రతి నిధులచే సెనెటరులెన్నుకొనబడుచున్నారుగనుక కొంతవర కైనను, ప్రజాభిప్రాయమును తెలుసుకొనుటకు ప్రజలకలో చనల గ్రహించుటకు సెనెటరులకు సాధ్యమగుచున్నది. ప్రతిసెనెటరును తొమ్మిదివత్సరములవరకు సభ్యత్వము బొం దియుండును. ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యుడు నాల్గువత్సరముల వరకె సభ్యత్వముబొందును. కాన సెనెటరునకు హెచ్చు తానసభాసభ్యత్వానుభవము కల్గుటకు సాధ్యముకాగలదు.

ఇందువలన, సెనెటుసభవారు, అనేకమూరులు ధైర్యముతో ప్రజాప్రతినిధిసభవారి నెదిరించుట కుద్యుక్తులై యుందురు. ఈ రెండుసభలమధ్యను అభిప్రాయభేదము కల్గుచో, వివాద గ్రస్తమగు బిల్లునుగురించి, తీర్మానమునకు వచ్చుటకై, ఈ సభానాయకులు కలసి, ఏదేవోక రాజీకి రాప్రయత్నించ వచ్చును. రాజీ సాధ్యముకానిచో రెండుసభలును కలసి, ఏకసభగా (నేషనల్ అసెంబ్లీ) పనూ వెళియె, ఆబిల్లును చర్చించి, ఏదేవోక తీర్మానమునకు రాబ్రయత్నించవచ్చును. ప్రజాప్రతినిధిసభయందు ఏకీకరణసభ్యులును, సెనెటునందు 300 సభ్యులే యుండుటవలన, ఈ రెండుసభలమధ్య కల్గు వివాదమును చులకనగా ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి సుముఖముగా చుండునటుల తీర్మానించ సాధ్యమని తలచరాదు. ఈ రెండు సభలయందును రాచకీయస్ఫూర్తి లున్నవి. కనుక మితవాదులు, కన్న క్వోటిని పక్షములవారు సెనెటును దెక్కువ ప్రాముఖ్యత వహించి యుండుటచే, ఆస్ఫూర్తి వారు, ప్రజాప్రతినిధిసభయం దే నేనే బిల్లుల నెదిరించుచున్నారో, ఆబిల్లులను రెండుసభలయందున్న తమబలగములనన్నిటిజేర్చి 'నేషనల్ అసెంబ్లీ' యొద్దట్టిబిల్లులను చులకనగా నోడించవగును. కాన, ప్రాచుర్యంను సెనెటుసభవారు ప్రజాప్రతినిధిసభవారి శాసననిర్మాణకార్యక్రమమును, వీలుగానున్న ధనికులకు సుముఖముగా జరుగునట్లుచేయును.

శేదా, జయప్రదముగా ప్రతిష్ఠంభనముచేయకల్గును. అనుభవమందును, రాచకీయపరిజ్ఞానమందును, సెనెటుసభవారు ప్రజాప్రతినిధిసభవారికంటె ఆధిక్యతకల్గియున్నను, ప్రజాభిప్రాయము ననుసరించి శాసననిర్మాణముచేయవలసిన బాధ్యతను, ప్రజాప్రతినిధిసభవారు నెరవేర్చకల్గినట్లు సెనెటుసభవారు నిర్వహింపజాలరు గనుక, ఇంతబలవంతమైన సెనెటుసభను నిర్మించుట ప్రజాభ్యుదయకారకముగా జేదు. స్త్రీలకు వోటుహక్కు ప్రసాదించుటకు, ప్రైంచిప్రజలెల్లరు సుముఖులైయున్నను సెనెటుసభవారు కాలక్షయబెట్టి, అవసరమగు శాసననిర్మాణమును నిరోధించుచున్నారు.

ఐస్లాండునందలి, ఐరిషుస్త్రీస్వేటువారి సెనెటుసభ అత్యున్నతమగు పద్ధతులననుసరించి నిర్మింపబడుచున్నది. ఈసభ యందు (సెనెటు ఐరిషు) అరువదిమంది సభ్యులు ఐస్లాండు. కలరు. ఈసభ్యులు, ముప్పది ఐదు వత్సరముల వయస్సుబొందియుండవలెను. వారుపన్నెండువత్సరములవరకు సభ్యులైయుందురు. వార్షికో నాల్గవవంతుమంది, మూడు వత్సరముల కొకమారు తమస్థానముల ఖాళీచేయవలెను. ఆస్థానములకు తగుసభ్యులను, అభ్యర్థులజాబితాయందుదహరింపబడినవారినుండి, ప్రజలెన్నుకొనవలెను. ఈజాబితాయందు, మూడువత్సరములకొకమారు ఎన్నుకొనబడదగుసభ్యులకు మూడువంతులమంది అభ్యర్థులను, ప్రజాప్రతినిధిసభ

వారు (డెయిల్ ఐరీను) 'ప్రిప్రోస్ నల్' పద్ధతిప్రకాశము ఎన్నుకొన వలెను. ఈజాబితాలయందు సెనెటు సభయందు సభ్యులయి యుండువారు తిరిగి అభ్యర్థులుగా నుండగోరుచో, వారినామముల నుదహరించవలయును. ఈజాబితాయందు వినిధమతసాంఘిక ఆర్థిక సంఘముల పెద్దల, రాజకీయవిజ్ఞానుల, అనుభవపరుల నామముల జేర్చవలసియున్నది. ఈవిధముగా ప్రజాప్రతినిధిసభవారి కంగీకారముగు పెద్దలే, అభ్యర్థులుగా నియమింపబడుచున్నారు కనుక ప్రజలచే తుదకెన్నుకొనబడు సెనెటరులు ప్రజాప్రతినిధిసభకు వ్యతిరేకములుగాక, ప్రజాభీష్టములయెడ విముఖతజూపెట్టనివారై యుండవచ్చును. తుదకీసభవారైనను, ప్రజాప్రతినిధిసభవారివలె ప్రజేచ్ఛల నెరవేర్పతగు కుతూహలపడుట దుస్సాధ్యము కనుకను, శాసననిర్మాణము త్వరితగతి అడ్డంకులంతగ లేకుండగనే జరుగు టగత్యము కానను విరిషురాజ్యాంగచట్టము క్రొత్తపద్ధతుల నవలంబించుచున్నది. ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచే నంగీకరింపబడిన బిల్లు సెనేటుసభవారిచే చర్చింపబడుటకై పంపబడినపిమ్మట 270 దినములలోగా, రెండుపక్షములకు సమ్మతముగునట్లు చూర్పుజెందినను, లేక, అట్టిరాజీకద్ధతి సాధ్యపడకున్నను, రెండుసభలచే నంగీకరింపబడినట్లే పరిగణింపబడునను నియమములదు. ఈతోమ్మిడిమాసముల వ్యవధియందు ప్రజాప్రతినిధి

సభవారే తిరిగి తమబిల్లును సెనెటుసభవారిసలహాల ననుసరించి పునర్విమర్శనమొనర్చుట కంగీకరించి, బిల్లును కొంతవరకు మార్చుటకు పూనుకొనసగును. ఈవ్యవధియందే మంత్రివర్గము మారుచో, సెనెటుసభవారి అభ్యంతరములనన్నిటి బలపరచుటకు గూడ సాధ్యమగును. అవసరమైనచో, రెండుసభలును సమ్మేళనమై వివాదగ్రస్తమగు బిల్లును సమగ్రముగా చర్చింపవచ్చును. కాని దానిపై సమ్మేళనసభవారు వోటుచేయుటకూడదు. ఇవ్వీధముగా బిల్లులు అంతఆలస్యమునకు గురికాకుండనే శాసనములగుటకును ప్రతిబిల్లును అగత్యమైనచో, పునర్విమర్శనకు లొనగుటకు అవకాశము కల్పించబడినది. సెనెటుసభయే అగత్యమగుచో, శాసననిర్మాణము త్వరితగతి జరుగుటకు, ఈ రాజ్యాంగపు సెనెటుసభపద్ధతియే అత్యంత సుగమమని తోచుచున్నది.

అమెరికా సమ్మేళనరాజ్యాంగపు సెనెటుసభయందు, సభ్యరాష్ట్రములన్నిటికి ఒక్కొక్క రాష్ట్రమునకు ఇద్దరు సభ్యులచొప్పున 96 మంది సభ్యులు కలరు. ప్రతిరాష్ట్రమునందును, ఒకే ఏయోజకవర్గము కలదు. రాష్ట్రమందలి వోటరులెల్లరు, సెనెటుసభ్యుల నెన్నుకొనుటకు అర్హులు. సెనెటరులు, ఆరువత్సరములవరకు సభ్యత్వముబొందియుందురు. రెండువత్సరములకొకమారు, మూడవవత్సరమువరకు, తిరిగి సభ్యులు యెన్నుకొనబడవలయును. ప్రతి

అమెరికా.

బిల్లును, సెనెటుసభవారిచే అంగీకరింపబడిననే, శాసనముగా ప్రవేశపెట్టుటవలె గాని ప్రకటింపబడుట కర్తవ్యమైంది. ఒక సభవారోప్పుకొన్నను, మరొకసభవారంగీకరింపనిచో, ఆ బిల్లు, శాసనముగా నిర్ణయించబడజాలదు. శాసననిర్మాణము దిల్లు సెనెటుసభవారికి ప్రజాప్రతినిధిసభవారితో బాటు సమానాధికారము లభించుటవలన శాసననిర్మాణము అమెరికాయందు, చాల మందగతిబొందుచున్నది. అసలే రాజ్యాంగ విధానపుచట్టము, కాంగ్రెసుయొక్క శాసననిర్మాణాధికారమును సంకుచితపరచుచున్నది. దీనికితోడు, ఈ రెండు సభలకు, పరస్పర శాసననిర్మాణప్రయత్నములకు ప్రతిష్టంభనముచేయుకల్పనాకు-యున్నచో, శాసననిర్మాణము జరుగుట కష్టమగునుగాదా!

ఆస్ట్రేలియాయందలి సమ్మేళనరాజ్యాంగమందు సెనెటుసభ కలదు. ప్రతిసభ్యురాలియునకు ఆరురు సభ్యులు కలరు. వీరెల్లరు, రాష్ట్రముంతయు నొకే నియోజకవర్గముకాగా అందలి వోటరులందరిచే, ప్రపోజ్చీయ.

జకవర్గముకాగా అందలి వోటరులందరిచే, ప్రపోజ్చీయను ప్రాతినిధ్యసూత్రానుసారము ఎన్నుకొనబడుచున్నారు. ప్రధమ సెనెటుసభ్యులను రెండుతరగతులుగ విభజించి, ఒక్కతరగతివారు మూడువత్సరముల పిమ్మట, రెండవతరగతివారు ఆరువత్సరములపిమ్మట, తమస్థానముల ఖాళీచేయుటయు, ఆ స్థానములకు తిరిగి యెన్నికలుజరుగుటయు, అవసర

ము. అప్పటినుండి సె నెటు సభ్యులు, ఆరువత్సరములపాటు సభ్యత్వము బొందుదురు. కాని అమెరికా, ఇర్లండు, ఫ్రాన్సు దేశములందువలె ఎల్లప్పుడు, సె నెటు సభ నిర్మితమైయుండునని చెప్పటకు వీలు లేదు. గవర్నరు జనరలు గారు చట్టబద్ధముగా అవసరముకల్గునెడ, ఈ సభనంత మొందించనగును.

ప్రజాప్రతినిధి సభవారిచే అంగీకరింపబడిన బిల్లును సె నెటు సభవారు నిరాకరించుచో, లేక అంగీకరింపనిచో, మూడు మూసములపిచ్చుట, తిరిగి ఆ బిల్లును, ప్రజాప్రతినిధి సభనూ రంగీకరించుచో, అప్పటికిని సె నెటు సభవారు రద్దాని నిరాకరించుచో, గవర్నరు జనరలు గారు, ఈ రెండు సభల నంత మొందించనగును. కాని ప్రజాప్రతినిధి సభవారు, సమాజముగా అంత మొదవ్యవధి ఆరు మూసములకు తక్కువగా నున్నప్పుడు మూడు మూసభలను గవర్నరు జనరలు గారు అంత మొందించరాదు. నూతనముగా నిర్మింపబడు సభలు సమావేశమొందిన పిచ్చుట, ప్రజాప్రతినిధి సభవారు వెనుకటి సె నెటు సభవారిచే సూచింపబడిన సవరణలనంగీకరించిగాని, అంగీకరింపక యేగాని, తిరిగి యావివాద గ్రస్తముగు బిల్లును బలపరచుచో, అప్పటికిని నూతనముగా యేర్పడిన సె నెటు సభవారు రద్దాని నిరాకరింపుచో, గవర్నరు జనరలు గారు ఇరు సభాసమేళన మొనర్చనగును. ఆ సమేళన సభవారు, ఆ బిల్లును పూర్తిగా విచారించి, తుదకు దానిపై "వోటు" నెత్తవచ్చు

ను. ఆ సభయందలి సభ్యులలో మెజారిటీవా లేమే భాగముల నంగీకరింతునో, వానినన్నిటి జేచ్చినచో యేర్పడుచిట్లును, మెజారిటీవా రంగీకరించినచో, అప్పుడు బిల్లు శాసనముగా పరిగణింపబడును. ఆస్ట్రేలియా యందు, ప్రజాప్రతినిధిసభలో కార్మికులకును, సెనెటునందు ధనికులకును, భూస్వాములకును హెచ్చుప్రాముఖ్యత చేకూరుచుండును. రెండుసభలును, ఒకేవోటరుబృందములచే యెన్నుకొనబడుచున్నను, సెనెటుసభకు అభ్యర్థులుగా నిలబడువారు ధనికులైయుండనిచో, ఎన్నికల ఖర్చుల భరింపజాలరుగదా! అప్పటికి లేబరుపక్షముకూడను, తదితర దేశముల సెనెటుసభలందుకంటె, ఆస్ట్రేలియా సెనెటుసభయందెక్కువ సభ్యతబొందకల్గుచున్నది. సహజముగనే, ఈ రెండుసభలమధ్య అనేకమూరులు సంఘర్షణకల్గుచుండును. కొలదికాలమే పెత్తనమందుండు మంత్రివర్గమువారు తలపెట్టిన శాసననిర్మాణమును వ్యతిరేకపక్షము సెనెటుయందు ప్రాముఖ్యత బొందియుండుచో, సులభముగా నరికట్టుట సాధ్యము. కనుక శాసననిర్మాణము, ఆ దేశమందత్యంతకష్టసాధ్యమగుచున్నది. రెండుసభలును, ఒకేవోటరు సముదాయమునకు బాధ్యతవహించుచుండుటయు, అందును, ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యులు చిన్నచిన్న నియోజకవర్గములతరపునను సెనెటరులు రాష్ట్రములతరపున యెన్నుకొనబడుచుండుటచే, సెనెటరులు ప్రజాప్రతినిధిసభవారి నెదిరించుట

కేమాత్రము సందియమొందరు. మరియు, వారికి తామును ప్రజాభిప్రాయమును ప్రకటించగలమును ఆత్మవిశ్వాసముగలదు. ఇట్టి పరిస్థితులు దీరెందునభలమధ్య సంఘర్షణ తలచుగా కలుటయం దాశ్చర్యమేమి ?

దక్షిణాఫ్రికా దేశపు సెనెటునకు ఆదేశపు రాజ్యాంగ మంత ప్రామాఖ్యతనివ్వదలచినట్లు లేదు. ఎనిమిదిమంది సెనెటురులను గవర్నరుజనరలుగారు మంత్రీవర్గము దక్షిణాఫ్రికా. వారి సలహాపై నియమించవలెను. ప్రతిసభ్యుల రాష్ట్రమునకు, ఎనిమిదిమంది సభ్యుల నెన్నుకొను యధికార మొసంగబడెను. ప్రతిసభ్యుడును పదివత్సరముల వరకు సభ్యత్వము బొందియుండును. ఆతడు ముప్పదివత్సరములకు మించియుండవలెను. కొంతవరకు ఆ స్తిపరుడై యుండవలెను. ప్రతిసభ్యురాష్ట్రమునందలి శాసనసభలు, ఒకచో సమావేశమై తమరాష్ట్రముతరపున, ఎనిమిదిమంది సెనెటు సభ్యుల నెన్నుకొనవలెను. నాల్గురాష్ట్రములు కలపుగనుక సమ్మేళన సెనెటుసభయందు, నలుబది సభ్యులుందురు. ఈ సభవారు బడ్జెట్టుబిల్లులకు సవరణలు ప్రతిపాదించరాదు. ప్రజాప్రతినిధిసభవారు, అంగీకరించిన బిల్లును, ఈ సభవారు అంగీకరింపజాలనిచో, లేక, ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి అసమ్మతికల్గించు సవరణల ప్రతిపాదించుచో, ఆబిల్లు తిరిగి ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచే అంగీకరింపబడినను, సెనెటుసభవారు దాని

నిరాకరించిన యెడల గవర్నరు జనరలు రెండు సభల సమ్మేళన సమావేశమును సమకూర్చవలెను. ఆ సమ్మేళన సభ వారా బిల్లును సమగ్రముగా చర్చించి, దానిపై వోటు తీసుకొనవచ్చును. ఈ సమ్మేళన సభ వారిచే అంగీకరింపబడిన బిల్లును శాసనముగా గవర్నరు జనరలు గారు ప్రకటించవలెను. ప్రజా ప్రతినిధి సభ యందు 111 సభ్యులును, సెనెటు యందు 40 సభ్యులును కలరు. కనుక, సమ్మేళన సభ యందు ప్రజా ప్రతినిధి సభ లోని అధిక సంఖ్యాకులచే రెండువారు అంగీకరింపబడిన బిల్లులు సాధారణముగా తిరిగి అంగీకరింపబడుట దుర్ఘటము కాదు. కనుక ప్రజా ప్రతినిధి సభ వారి శాసన నిర్ణామాపై పట్టుదలకల్గి యుండుచో ఆకార్యమునందు వారు జయముబొందుట సుసాధ్యము గును.

నార్వే దేశపు సెనెటు సభ (లాంగ్ దింగ్, ప్రజా ప్రతినిధి సభను బదెల్ దింగ్) యే హెచ్చుసంత్వృష్టికరముగా నిర్మింపబడినదని అనేక రాచకీయజ్ఞులు తలంచుచున్నారు. ప్రజా ప్రతినిధి సభ యందు నూటయేబది సభ్యులు కలరు. ఆ సభ వారే తమ ప్రధమ సమావేశమునందే తమలో నాల్గవంతు నాళ్వే మందిని సెనెటరులుగ ఎన్నుకొనవలెను. ఆ నాల్గవంతు మంది సభ్యులప్పటినుండి ప్రజా ప్రతినిధి సభ యందు సభ్యత్వముమాని సెనెటు సభగా జేరుదురు. ప్రతి బిల్లును ముందుగా బదెల్ దింగ్ (ప్రజా ప్రతినిధి సభ) యందు ప్రతిపాదించబడి

దానిచే అంగీకరింపబడినపిమ్మట లూగ్‌డింగ్‌నకు పంపించబడును. 'లూగ్‌డింగ్'నథనా రాబిల్లును అంగీకరించినచో రాజు ఆబిల్లును శాసనముగా ప్రకటించవలెను. అటులకాక, "లూగ్‌డింగ్"వారు ఆబిల్లును నిరాకరించినగాని, సవరణజేసిగాని తిరిగి "బడెల్‌డింగ్"వారు దానిని చర్చించవలెను. తమకు సవరింపబడిన బిల్లు సంతృప్తికరముగానిచో దానిని పదివేయవచ్చును. లేదా తిరిగి తగుసవరణలతోగాని సంపూర్ణముగా వెనుకటి స్వరూపముననే ఆబిల్లును బలపరచి "లూగ్‌డింగ్"వారికి పంపించబడగా అప్పటికాసథవారదానిని నిరాకరింపుచో రెండు సభలసమ్మేళన సమావేశమునందు (స్టాక్‌డింగ్) ఆబిల్లు చర్చింపబడును. అంత నా "స్టాక్‌డింగు"నం దాబిల్లు పూర్తిగా చర్చింపబడినపిమ్మట మూడింట రెండు పంతులుసభ్యులద్దాని నంగీకరించుచో రాజుగా రాబిల్లును శాసనముగా ప్రకటించవలెను. ఈ నా ర్వేపద్ధతివలన శాసన నిర్మాణము త్వరితగతి జరుగుటకును, ప్రతిబిల్లును సమగ్రముగా, సంతృప్తికరముగా చర్చింపబడుటకును, ప్రజాభిప్రాయము నరింగి, దానియొడ సుముఖతజెంది దానిని ప్రకటించుట కుత్సాహులైయుండు ప్రతినిధులే రెండుసభలయందుండుటచే ప్రజాభిప్రాయానుసారము తగినంతత్వరితముగా బిల్లులు తయారుకాబడి శాసనములుగా ప్రకటించబడుట సాధ్యమగుచున్నది.

కాని, ఈ నాల్గవారి సెనేటుసభ పేరునకు గొప్ప సభగా పరిగణింపబడుచున్నను నాస్తవముగా స్థాయిసంఘమువలెనే కార్యనిర్వహణ మొనర్చుచున్నది. సాధారణముగా స్థాయిసంఘసభ్యులు ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యులైయుండి ఆసభ యొడ తమధర్మముల నిర్వర్తింపవలసియుండుటవలన తగు వ్యవధికల్గియుండరు కాన, బిల్లులను సంతృప్తికరముగా విచారించజాలకపోవచ్చును. కాని నారు ప్రత్యేకముగా సెనేటు సభాసభ్యులైయుండి తమ వ్యవధినంతను మంత్రివర్గమును ఏర్పరచి దాని నదుపు నాజ్ఞలందుంచుటకుబదులు, శాసననిర్మాణమందే హెచ్చుజాగ్రత వహించుటచే శాసననిర్మాణమును చేయుటలో ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి అపారమగు సహకారము చేసి రాజ్యాంగమున కమోఘముగుసేవ జేయగల్గుదురు. కనుకనే సెనేటుసభ యనునదియొక్కటి అవసరమని తలంచుచో ప్రజాప్రతినిధిసభవారితో సహకారమొనర్చుటకు సంసిద్ధపడునట్టి ఈ నాల్గవారి “లాంగ్‌డింగ్”సభయే ఆదర్శప్రాయమై యున్నది.

శాసననిర్మాణమునందుతప్ప మంత్రివర్గము నేర్పరచుటయందుకాని, స్థానద్రష్టతజేయుటలోకాని, బడ్జెట్టు సంగీకరించుటలోను, ప్రజలపై శిస్తులవేయుటలోను, ప్రజలధనమును ఖర్చిడుటలోను, సెనేటుసభవారి కేమాత్రము

బడ్జెటు.

స్వతంత్రాధికారము ఒక్క అమెరికాదేశమందు

తప్ప మరెవ్వరి యితర ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముందును ప్రసా
 దించబడుట లేదు. 'శాశ్వతా' యితముగు మంత్రవర్గము ప్రజాభి
 ప్రాయము ననుసరించి యే నిర్ణయపడి తన కార్యనిర్వహణ మొన
 ర్చవలయునన్న ప్రజల కే సరాసరి ప్రాతినిధ్యత వహించు ట్టి సభ
 వారిచే నిర్ణయపడవలయునని ఇంగ్లీషువారు ఇప్పటి కెప్పుడో
 కన్పించిరి. వారి రాజ్యాంగ విధానపు పద్ధతులనే అవలంబించిన తది
 తర రాజ్యముల ప్రజలును ప్రజా ప్రతినిధి సభ వారి కే మాత్రాంగ
 సభవై సంపూర్ణముగు ఆధిపత్యము నొనంగిరి. ప్రజలపై ఎట్లెట్లు
 ఏయే శిస్తులు ఎంతెంతవరకు వేయవగునో ప్రభుత్వధనము
 ఎట్లు ఏయే కార్యకలాపకై ఖర్చిడనగునో నిర్ణయించు సభికా
 రము ప్రజలపై యాధారపడియుండి ప్రజలకు సరాసరి బాధ్యు
 లగు ప్రజా ప్రతినిధి సభ వారి కే చెందియుండవలె నను సూత్ర
 మునుకూడ బ్రిటిషువారినుండియే తదితరులు గ్రహించిరి.
 కనుక, ప్రజల కిట్లుచుగు మంత్రవర్గమును నిరాకరించుటకు
 అల్పసంఖ్యాకులకు జెందిన సెనేటు సభ వారి కధికారము కల్గుట
 న్యాయము కాదు. అటులనే ప్రజలందరియొక్క ధనమును అల్ప
 సంఖ్యాకులగు వారి ప్రతినిధులగు "సెనేటు సభ వారు" ఏవిధ
 ముగ ఖర్చిడనగునో తీర్మానించుటయు సభ్యత కాదు. ఐతే
 ఈ కాలపు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు ప్రభుత్వాదా
 యమం దెచ్చు భాగము అల్పసంఖ్యాకులగు ధనికులు, భూస్వా
 ములు, కర్మాగారాధిపతులనుండియే రాబట్టుబడుచున్నది

గదా! అట్టి ప్రభుత్వాదాయమును రాబట్టుటలో సెనేటువారికి ప్రజాప్రతినిధినభవారికంటె హెచ్చుజోక్యము, అధికారమివ్వబడుట సబబుకాదాయని కొందరు నాదించవచ్చును. కాని, సెనేటుసభయందు ప్రజలందరికి ప్రాతినిధ్యత లేకుండుటయు (ఆస్ట్రేలియా, అమెరికాయందుతప్ప) ప్రజాప్రతినిధినభయందు ప్రజలెల్లరు ప్రాతినిధ్యతబొందియుండుటవలన సెనేటువారికి శిస్తులవేయటకు ప్రభుత్వధనమును ఖర్చిడుటకు అధికారముండరాదు. మరియు ప్రభుత్వము ప్రజలందరితో మాభివృద్ధికై యేర్పరచబడినది. శిస్తులను ఎవ్వరు చెల్లించగలరో వారినండి రాబట్టుట న్యాయము. ధనికులు, భూస్వాములు, కర్మాగారాధిపతులు ప్రభుత్వము సాగుచున్నంతకాలమే తమ ఆస్థలభద్రముగా బొంది, తమ వ్యవహారముల సాగించుకొనగలరు. కనుక వారు తమ సంవత్సరాదాయమునుండి తమశక్తికొలది శిస్తుల చెల్లించవలయును. వాస్తవముగా ఈశతాబ్దారంభమువరకు ప్రతిదేశమందును (ఇప్పటికి, అనేక దేశములందు) బీదసాదలే ప్రభుత్వాదాయమందెక్కువభాగము చెల్లించుచుండిరి. క్రమముగా ప్రజాసామాన్యపు పలుకుబడి వివిధ రాజ్యాంగములందు హెచ్చుచున్నకొలది శిస్తులభారము ధనికులదిగాగలవారిపై హెచ్చుగా మోపబడుచున్నది. శిస్తులభారము నిర్ణయించి, అద్దాని వివిధతరగతులవారిమధ్య యెటుల పంచి యిడుట న్యాయమో విచారించుట కధికారము సెనేటు

సభవారికుండరాదను సదభిప్రాయము ప్రపంచమందంతట అంగీకరింపబడుచున్నది. ఇక, ప్రభుత్వాదాయమును హెచ్చుగా బీదవారిపై ఖర్చిపెట్ట వ్యాయమా? ఆవిషయములైనను తీర్మానించు సభికారము సెనేటుసభవారి కుండుట వ్యాయము కాదాయని లాద్దుసంఖ్యాసెనేటువగై రాలు వాదించుచున్నారు. కాని, ఈ కాలపు సాంఘికార్థికపుటేర్పాటులవలన హెచ్చు లాభము అన్ని దేశముల దును ధనికులే బొందుచున్నారు. కొలదిచుందిధనికులు, అధికసంఖ్యాకులు బీదలు, ఐయుండుటచే సంఘ దుర వ్యాయములెనో, కల్గుచున్నవనియు, ప్రజాసామాన్యము కుడువ తిండి, కట్ట బట్ట, పండ నిల్లు తేక అలసుటజెందుటచే సంఘారోగ్యము క్షీణించుచున్నదనియు, సాధ్యమగునంత వరకు శాంతియుతమగు మార్గములద్వారా దేశపు సంవత్సరాదాయము హెచ్చుగా బీదసాదల క్షేమాభివృద్ధినిమిత్రమై ఖర్చిపెట్ట దేశీయులెల్లరికి, మానవకోటికంతకు శ్రేయమని ఎల్ల రొప్పుకొనుచున్నారు. అట్టియెడ ప్రభుత్వాదాయము ప్రజల మేలునకై ఎటుల ఖర్చిడవలెనో తీర్మానించుటకు ప్రజాప్రతినిధిసభవారికేగదా అధికారముండవలయును? అల్పసంఖ్యాకుల “సెనేటుసభ”కే అధికారమిచ్చుట వ్యాయమా?

ప్రభుత్వనిర్వహణ మెట్లు జరుపబడుచున్నదో విచారించుటకు, ప్రభుత్వ వ్యవహారములగురించి తగు ప్రశ్నలనడిగి మంత్రీవర్గమువారినుండి సమాధానముల గ్రహించి అందలి

తప్పొప్పుల గమనించి ప్రజలకు ప్రభుత్వపు మంచి చెడ్డల ప్రకటించుటకు సెనెటుసభ వారెల్లడ నుపయోగపడుచున్నారు. ఈ విషయమునందు ప్రజాప్రతినిధిసభ వారికివలెనే ఈసభకు సంపూర్ణమగు సమానాధికార మొనంగుట లాభకరము. వ్యవధి అంతగా లేని ప్రజాప్రతినిధిసభ వారికి ఈసభవారివ్యవహారమందు చేయూతగా నుండవచ్చును. ఎప్పటికప్పుడు ప్రతి ప్రభుత్వపు శాఖయందు ఎల్లెడల యెట్లు రాజ్యాంగ వ్యవహారములు నడుపబడుచున్నవో ప్రజలకు తెల్పుట చాలయగత్యము. ప్రభుత్వమందున్న మంత్రివర్గమునకు తన సకార్యముల ప్రకటించుకొనుటకు ప్రతికఠులకు ప్రభుత్వపు అకార్యముల వెల్లడించుటకు ప్రజాప్రతినిధిసభ వారితో బాటిసభవారును సహాయపడవచ్చును. ప్రభుత్వపుచర్యల ననుదినము పరీక్షించుటయు మంత్రివర్గమువారికి ప్రజాక్షేమకరములగు మార్గముల, సూచించుటయు, ప్రభుత్వముయొక్క తప్పొప్పుల సూదిగుచ్చినట్లు లెక్కించుటయు ప్రజోపయోగకరము. కనుక ఈ ధర్మమును రెండుసభలును నిర్వర్తించవలయును. ఇందులకై ప్రతిసభయు ప్రశ్నల పేయవచ్చును. తీర్మానముల ప్రతిపాదించవచ్చును. ప్రభుత్వముయొక్క ప్రకటనల కోరవచ్చును.

ప్రశ్నలద్వారా కన్ఠోనబడిన తప్పుల జాగ్రత్తగా విచారించుటకు గాని, ప్రభుత్వ ప్రకటనలవలన బయల్పడిన

ప్రభుత్వపు అకార్యముల పరీక్షించి తప్పొనర్చినవారి కన్యోని తప్పుల నివారించు మార్గముల సూచించుటకు విచారణసంఘముల నిర్మించుటకు రెండుసభలవారికి సమానాధికారము కల్గుట శ్రేయము. మరియు ప్రజాప్రతినిధిసభవారికంటె ఇట్టి విచారణలను సెనెటుసభవారే సాంఘ్యశ్రద్ధతో సమర్థతతో చేయగలరు.

ప్రజలకు రాచకీయ విజ్ఞానమును కల్పించుటలోను, మంత్రివర్గపు చర్యల ప్రకటించుటలోను ప్రజాభిప్రాయము స్థిరపడుటకై తగు సహాయము చేయుటలోను వివిధరాజ్యాంగసాంఘికేతర సంస్కరణలు ప్రజలయందు ప్రచారితమగుటలోను ప్రజాప్రతినిధి సభవారితో బాటు సెనెటుసభవారును ప్రజాసేవ చేయనగును. మరియు ప్రజలకు రాచకీయనాయకులెవ్వరెవ్వరెట్లుచారో తెలియజేయుటకు ప్రజాప్రతినిధులు ప్రజాసేవ చేయుటయందు ప్రజాభీష్టముల తెల్పుటయందు ప్రజలకు ముందు దారిజూపెట్టుటందు నాయకత్వము తమయందు పెంపొందింపజేయుటకు ఈ రెండుసభలును తగుయవకాశము కల్పించుట కుపయోగపడుట శ్రేయము. కనుకనే అమెరికాయందు తప్ప తదితర ప్రజాస్వామికదేశములందు మంత్రులలో కొందరు సెనెటుసభయందుకూడ సభ్యులైయుండనగును. స్విట్జర్లండు, జర్మనీ, నార్వేదేశములందు ప్రతిమంత్రియు అవసరమగు నప్పుడెల్ల సెనెటుసభయొక్క

చర్యలలో పాల్గొనవచ్చును. అమెరికాయందు తప్ప మిగత దేశములందలి సెనెటుసభ్యులలో కొందరు మంత్రివర్గమును జేర్చుకొనబడుచున్నారు. సెనెటుసభ యే యుండుట తటస్థించినచో అందు అనుభవజ్ఞులు రాచకీయునిగాను లనేకులుండుట సాధ్యము. కనుక వారిలో కొందరు మంత్రివర్గమును జేర్చుకొనబడుట ప్రజాక్షేమకరముగాను మరియు ఆస్తిలియా ఇండ్రాండు, ఫ్రాన్సు, ఆదిగాగల దేశములందు శాసననిర్మాణమునందు సెనెటుసభకు చాల యధికార మివ్వబడుచున్నది గనుక మంత్రివర్గముతో వాసధివారు సాధ్యమైనంతవరకు సహకార మొనర్చునట్లు ప్రోద్బలపరుపకల్లు సభ్యులుకొందరు మంత్రివర్గమునందు జేర్చబడట లాభకరము.

ప్రభుత్వపు కార్యనిర్వాహక భారము హెచ్చగుచున్న కొలది వర్తక వాణిజ్యములు బీదగాదల రక్షణ ప్రయత్నములకు సంబంధించిన శాసనముల ననేకము ప్రతిపత్నము శాసనసభలు నిర్మించవలసి వచ్చుచున్నది. ఆ శాసనములందే ప్రతివిషయము గురించియు వివరముల తెల్పుచు స్రణినియమమునకు సంబంధించిన హంశముల వివరించుటకు శాసనసభలకు వ్యవధియుండదు. వైగా కాలానుగుణముగా పరిస్థితుల ననుసరించి అనేక క్రొత్తనియమము లగత్యమగుచుండును కాన వాని నిర్మించుటకు శాసనసభవారే పూనుకొనుటకు బదులు అట్టి శాసనముల నమలులో పెట్టవలసిన మం

త్రివర్ణముపై ఆకార్యభారము మోపుట తగును. కనుకనే ప్రాన్సునం దెక్కువగాను, ఇంగ్లాండునం దిప్పుడిప్పుడును, తదితరదేశములందును ఆయాశాసనములందు శ్రేష్ఠబడినసూత్రములననుసరించి ఆశాసనముల ఆశయములు నెరవేరుటకై తగు నట్టిరూట్లు రెగ్యులేషనుల ప్రకటించుటకు మంత్రివర్ణమున కధికార మివ్వబడుచున్నది. కాని అట్టిప్రకటన అమలులోనికి వచ్చుటకు ముందు రెండు శాసనసభలముందద్దాని నియమితమగు కాలమువరకు నివేదించి యుచవలసియున్నది. ఆవ్యవధిలోగానే రెండు శాసనసభలలో నేదైనను అవసరమగు అధ్యంతరముల నిరూపించి తగుమార్పుల జేయించనగును. ఈ ధర్మనిర్వహణమునకు సెనెటుసభవారు ప్రత్యేకముగా తగియుందురు. ఆసభవారికి తగినంతవ్యవధి, అనుభవము, వ్యవహార కుశలత యుండును. కనుక వారిట్టి “స్టాండింగు ఆర్డరు”లను పరీక్షించుచుండుట భావ్యము.

అనేక దేశములందు (అమెరికా, ప్రాన్సు, జర్మనీ, ఇంగ్లాండునందు ముఖ్యముగా) రాజవిద్రోహులగు రాచకీయ నాయకులను, ప్రజాప్రతినిధిసభవారు నిందితుల జేయుటయు వారిని విచారించుటకు సెనెటుసభవారు న్యాయమూర్తులై న్యాయాన్యాయముల తేల్చుటయు ఆచారమై యున్నది. ఇంగ్లాండునందిట్టి ‘రాజవిద్రోహవిచారణ’ను ప్రభువులసభవారు చేయుచుండుట చాలా కాలమునుండి లేదు కాని ప్రాన్సునం

దింకనువాడుకలోనే యున్నది. మొత్తముమీద యీహక్కు సెనెటుసభవారినుండి తగ్గించుటయే అచారమగుచున్నది.

ప్రాస్తునందలి ప్రజాప్రతినిధిసభ సంతమొందించుటకు రిపబ్లికు ప్రెసిడెంటును సెనెటుసభవారి యనుమతిబాంధవలెను. కాని చాలాసార్లునుండే ప్రెసిడెంటుగారు తన యీ యధికారమును మోగించుట లేదుగాన సెనెటువారికి ప్రజాప్రతినిధిసభవారివెంట యధికార మన్వశ్యమగుచున్నది. అమెరికాయం దింకను సెనెటుసభ కార్యనిర్వహణమందే ప్రెసిడెంటుగారితో కలసి కొన్ని యధికారముల నడుపకల్గుచున్నది. సుప్రీముకోర్టు జడ్జీలు తన మంత్రులు సెడరలు డిజర్వబోర్డు వ్యవసాయబోర్డుల సభ్యులు ఆదిగాక ప్రధానప్రభుత్వోద్యోగుల నియమించుటలో ప్రెసిడెంటీసభవారి సహకారము పొందవలసి యున్నది. ఇందువలన ప్రతిరాష్ట్రీపు ప్రధాన సెనెటరునకు చాల పెత్తనము ప్రాముఖ్యత సంపాదితమగుచున్నది. ఇతరదేశములపై యుద్ధము ప్రకటించుటకు గాని, యుద్ధమాపి సంధి చేసుకొనుటకు గాని, ప్రెసిడెంటు గారితో సెనెటుసభవారి రంగీకరింపవలెను. శిస్తులవేసి ప్రభుత్వధనము ఖచ్చిడుటలోకూడ సెనెటుసభవారికి ప్రజాప్రతినిధిసభవారితోబాటు సమానమగు హక్కుకలదు.

ఈ ప్రకరణమందు ప్రజాస్వామిక మగు రాజ్యాంగములందు రెండు శాసనసభ లగత్యమా యను ప్రశ్నకు

సమాధాన మివ్వ బ్రయత్నించితిమి. ఏక శాసనసభ యే యం గీకరింపబడుచో ఏ యే విధముల ఇప్పటికంటె హెచ్చు జాగ్రత్తగా సమర్థతతో శాసననిర్మాణము జేయవలగునో జూచితిమి. రెండు శాసనసభలనే కల్గియున్న దేశములందు సెనెటుసభ యెట్లు నిర్మింపబడుచున్నదో దానికి శాసననిర్మాణమం దే యే యధికారములు కలవో రెండు శాసనసభల మధ్య శాసననిర్మాణమగుదు సంఘర్షణ కల్గుచో ఎటుల శాసననిర్మాణకార్యము జరుగుచున్నదో విచారించితిమి. బడ్జెట్లు విషయమం దెట్లు సెనెటుసభకు జోక్యము తగ్గింపబడినదో ప్రభుత్వవ్యవహారముల విమర్శించుటయందు ప్రజలకు ప్రభుత్వచర్యలగురించి భద్రత కొల్పుటయం దెట్లు సెనెటుసభ వారు ప్రజాప్రతినిధి సభవారికి సహకార మొనర్పవలెనో సూచించితిమి. ఈవిధముగ రెండవ శాసనసభ తప్పనిసరియగుచో వస్తునిర్మాతల సభనే యేర్పరచుట మంచిది.

ఇంగ్లాండునందలి రాజకీయజ్ఞులు ప్రభువుల సభను సంస్కరించవలెనని చాలాకాలమునుండి ప్రయత్నముల జేయుచు ఆశాభంగులగుచున్నారు. ఇప్పటికున్న ప్రభువులందరికి కొందరు సభ్యుల నెన్నుకొను హక్కు నొసంగి జీవితాంతము వరకు సభ్యులుగా నుండుటకై రాజకీయజ్ఞు లాదిగాగలవారిని కొందరి నిరూపించి ఆసభ యిప్పటికంటె హెచ్చు యుపయోగకారిగా నుండునట్లు చేయు కొందరు తలపెట్టుచున్నారు.

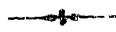
ఈ దినములందుమాత్ర మాసభ నిరుపయోగమై యున్న దన్న సత్యదూరము కాదు. ప్రాస్తునందలి సెనెటుసభయందనుభవజ్ఞులు, వయోవృద్ధులు, సుద్రాసిద్ధులనేకులుండుటచేతను, కమిటీలద్వారా వారు ప్రభుత్వచర్యలపరీక్షించగల్గుశక్తి యుండుటవలనను ఆసెనెటు చాలాప్రాముఖ్యతవహించుచున్నది. అమెరికాసభ అన్నిటికంటెనుబల్లిష్టమైయున్నది. కెనడాసభయు దక్షిణాఫ్రికాసభయు అంత ప్రాముఖ్యత బొందకున్నను స్థాయిసంఘములవలన కల్గు ప్రయోజనముల కల్గించుచున్నవి. జర్మను సెనెటునందు రాష్ట్రీయప్రభుత్వముల ప్రతినిధులుండుటచే వివిధరాష్ట్రీయల కెల్లెట్టి శాసనము లగత్యమీ తెల్పుటకుమాత్ర ముపయోగ పడుచున్నది. ఐర్లండు సెనెటుసభయు నార్యేసభయు ప్రజాప్రతినిధిసభనై ఆధారపడియుండి స్థాయిసంఘపు ప్రయోజనముల కల్గించుచు, ప్రజలకు వలయు శాసననిర్మాణకార్యము సాగునట్లు తోడ్పడుచున్నవి. ఆస్ట్రేలియా యందలి సభమాత్రము ప్రజాప్రతినిధి సభకేదరై ప్రతిష్టంభనమును సాగింపకల్గియున్నది.

ఇటుల రెండు శాసనసభలున్నను మరియేయితరసహాయము లేకనే శాసననిర్మాణము సుగమముగా జరుగుట సాధ్యముకాకున్నది. ఆస్ట్రేలియా యందు ఈ రెండు సభల మధ్య భేదభావము కల్గిన జనరలుఎన్నికలు రెండుసభలకగత్యమగుచున్నవి. జర్మనీయందు “రిఫరెండము” కావలసి

వచ్చుచున్నది. ఇంట్లాండునందు రెండుమూడు పత్నరములు, ఐర్లండునందు తొమ్మిది మాసముల కాలము చట్టనిర్మాణ మాగవలసియున్నది. ఈవిధముగ సెనెటుసభ యుండుటవలన శాసననిర్మాణము మందగతి బొందుచున్నది. సంస్కరణములు శాసన రూపము దాల్చుట దుర్ఘటమగుచున్నది. ఎన్నటికో శాసననిర్మాణావశ్యకత తెలుసుకొని ఈ రాజ్యములు ఏకసభాస్థాపన మొనర్చునది! అదృష్టవశాత్తు మనరాష్ట్రములం దైన ఏకసభాస్థాపనము జరుగవచ్చునని తోచుచున్నది.

ఏడవ ప్రకరణము.

శాసనసభ్యుడు.

ఈ కాలమున ప్రాముఖ్యతవహించిన ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు, రెండు శాసనసభలు కలవు. కాని వానిలో ప్రజాప్రతినిధిసభలకే, మంత్రీవర్గముల ప్రజలు పార్టీలు. నేర్పరచుటలోను, శాసననిర్మాణ మొనర్చుటలోను, బడ్జెటుల నామోదించుటలోను, ప్రాధాన్యత సంపాదితమగుచున్నది. కాని రెండు శాసనసభాసభ్యులకును, కొంతవరకు సమానమగు హక్కు-బాధ్యతలు కలవు. ముందుగా వానిని ఏచారించినప్పిమ్మట, ప్రముఖుడగు ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యుని హక్కు-బాధ్యతల ప్రత్యేకముగా వివరింపఁ బ్రయత్నింతుము.

శాసనసభాసభ్యులెల్లరకు, తమతమ సభలందు, ప్రజాభిప్రాయమును వెలిపుచ్చుటకును, తమయభిప్రాయములనే తెల్పుటకును, ప్రభుత్వవ్యవహారముల తమకు తోచినరీతి విమర్శించుటకును, సంపూర్ణముగ హక్కుయండు టగత్యము. మాననప్రమునకై, ఏప్రభుత్వోద్యోగియైన వ్యాజ్యము తెచ్చునేమోయను భయముండుచో, ఏశాసనసభాసభ్యుడైనను, ప్రభుత్వపుచర్యలను నిర్భీతమై విమర్శింపజాలడు. ప్రభుత్వవ్యవహారముల తీవ్రముగా విమర్శించినందులకై

శిక్షాపాత్రులగుచో, అతిశు మూగవాడగును. కాన శాసన సభలం దొసంగబడిన యుపన్యాసములందు వెలిపుచ్చబడిన విషయములం దెద్దానికైనను, ఏసభ్యుడును శిక్షాపాత్రుడు కాగూడదు.

ప్రభుత్వవ్యవహారముల నిర్వహించు నుద్యోగులలో నెవ్వరివలన నైనగాని, శాసనసభాసభ్యుడు ప్రభుత్వపు అవకార్యముల గురించి తగుసమాచారము తెలుసుకొని అతడా తప్పిదముల శాసనసభయందు ప్రకటించి, ప్రభుత్వమును నిరసించుటకు హక్కుకల్గియుండవలెను. తన కాభోగట్టా యిచ్చినవారెవ్వరో చెప్పవలసిన యావశ్యకత ఆయనకు ప్రభుత్వ మెప్పుడుకాని కల్గిపరాదు. కోర్టులందు ఆయనకు తనభోగట్టాకు మూలపురుషుడగువానిపేరు తెలుపమని, సభ్యుని నిర్బంధింపరాదు. అట్లుకానిచో ఎప్పటికిని శాసన సభాసభ్యులకు, ప్రభుత్వోద్యోగులద్వారా ఏవిధమగు మంచిచెడ్డలు తెలియరావు.

శాసనసభలు సమావేశమై యుండునంతకాలము, ఏ శాసనసభాసభ్యుడును, అప్పటికప్పుడొనర్చిన హత్యానేరము రాజవిదోహకార్యము, మరియే యితర ఘోరకృత్యమునకు గాక, అదివర కెప్పుడో యొనర్చిన తప్పిదమునకై నిర్బంధింపబడరాదు. ఇట్టి స్వాతంత్ర్యము సభ్యునకు లేనిచో, తన కయిష్టులగు, తనతప్పిదముల బయల్పెట్టువారిని, ప్రభుత్వము

నిర్బంధితులజేసి శాసనసభను పూర్తిగా లొంగదీసుకొనఁ బ్రయత్నించును. మరియు, శాసనసభయందుండగా, ఏసభ్యునిగాని నిర్బంధితునిచేయుట ధర్మవిరుద్ధము. శాసనసభయొక్క ఆవరణయందు సభవారికే సంపూర్ణాధికారము చెందవలయును. పై నవివరింపబడిన ఘోరకృత్యాపరాధములకై ఏసభ్యుడైనను తనకు కావలయుచో, ప్రభుత్వము శాసనసభాసభ్యునికి తగు విన్నపము పంపుకొనవలయును. ఆవిన్నపమాలించి, తమసభ్యుని ప్రభుత్వమునకు వదలివేయుటకు శాసనసభవారంగీకరించిననే ఆసభ్యుని నిర్బంధించుటకు ప్రభుత్వమునకు హక్కు కలుగగలదు. ఈహక్కులను అప్పుడప్పుడు ఫ్రెంచిప్రభుత్వము గౌరవింపక, కమ్యూనిష్టు, డెప్యూటీల నిర్బంధించుచుండుట విచారకరము. మనదేశమందును, బెంగాలుప్రభుత్వము, శాసనసభాసభ్యులను విచారణశకయే నిర్బంధితుల జేయుచుండుటయు, పౌరసత్వపుహక్కులకు విరుద్ధము. శాసనసభాసభ్యుల హక్కులకు భంగకరము.

శాసనసభయందు చేయబడు యుపన్యాసముల కేరను శిక్షాపాత్రులు కాగూడదు. ఆయుపన్యాసములను వార్తాపత్రికలద్వారా కరపత్రిములద్వారా ప్రకటించుటకు సర్వస్వాతంత్ర్య మగత్యము. సాధారణముగా శాసనసభయొక్క సమావేశములకు కొలదిమందియే ప్రేక్షకులు వచ్చెదరు. దేశీయలెల్లరకు సభవారి కార్యక్రమముగురించి వివరములు

తెలియవలెనన్న, సభయొక్క వృత్తాంతముల సర్వస్వతంత్రముగా ప్రతికలువ గైరాలద్వారా ప్రకటితమగు టగత్యము. ఈహక్కును బొందుటకై ఇంగ్లాండునందు 1760 ప్రాంతమున గొప్ప యలజడి జరుగవలసివచ్చెను. ఈహక్కును పయోగించుకొని, ప్రతినభ్యుదయము తాను సభయందొసంగు ఉపన్యాసముల తనవోటరులకు ఎరుకపరచుకొననగును. ప్రభుత్వపు సుభాసుధ కార్యముల ప్రజలకు తెల్పి, ప్రజాభిప్రాయమును తగురీతి స్పష్టించవచ్చును.

ప్రభుత్వము ఏ యే సమయములం దే యేశాఖలలో ఎట్లెట్లు పెత్తనముజేయుచున్నదో అవసరము కల్గినప్పుడెల్ల కన్గ్రెసుటకు ప్రతిశాసనసభ్యునకు తగుయవకాశములు అవసరము. శాసనసభయందు తగుప్రశ్నలు జేసి, సంతృప్తికరమగు సమాధానముల ప్రభుత్వమునుండి పొందు యధికారము, ఆయనకుండవలయును. ప్రభుత్వము సంతృప్తికరమగు సమాధానమివ్వకుండినచో, ఆనిషయము ముఖ్యమైనదై అధిక సంఖ్యాకులగు సభ్యుల కట్టి సమాధాననిరాకరణమువలన, ప్రభుత్వముపై అసూయకల్గునెడల వెన్వంటనే, "అడ్జరన్ మెంటు" తీర్మానమును ప్రతిపాదించుట కాసభ్యునకుగాని, మరియేయితరసభ్యునకుగాని హక్కుకలదు. అధిక సంఖ్యాకులచే నాతీర్మానము సకాలమున ఆమోదింపబడుచో, ప్రభుత్వమునందున్న మంత్రీవర్గము పదభిష్టత నొంది

దుటకూడ తటస్థించును. కనుక సర్వసాధారణముగా సభ్యుల ప్రశ్నలకు తగుసమాధానముల నొసంగుటయే ప్రభుత్వమునకు ఊచితము.

వాఛారణముగా నిట్టి ప్రశ్నలకు, సభాసమావేశమునకు పూర్వము, కొన్ని దినములకు ముందుగా (15 దినములు) సభాధ్యక్షునికి పంపుట ఆచారమైయున్నది. అధ్యక్షులు ఆ ప్రశ్నలను మంత్రాంగ సభవారికి పంపి, తగుసమాధానములను కోరును. సభసమావేశమైనపిమ్మటకూడను అత్యవసరమగు విషయములగురించి కొన్ని ప్రశ్నల పంపనగును. వీలున్నచో, ప్రభుత్వము తగుసమాధానముల తయారుచేయవచ్చును. సభ సమావేశమైయుండ, ప్రశ్నలకు మంత్రులు సమాధానమిచ్చుచుండ, ఇవ్వబడిన సమాధానమునకు సంబంధించిన, “అనుబంధప్రశ్నలను” సభ్యులు పెట్టవచ్చును. సాధ్యమగుచో అప్పటి కప్పుడే ఆయా మంత్రులు సమాధానమివ్వవచ్చును. కానిచో వ్యవధి కోరనగును. చురుకుతనము కల్గి సమయస్ఫూర్తిజ్ఞానముకల్గిన సభ్యులీ “అనుబంధప్రశ్నల” తగురీతి తేవుటద్వారాయే మంత్రీవర్గమునుండి తెల్వితేటలతో ప్రజలకు సుముఖమగు సమాధానముల బొందుటయు, తమస్వపక్షముల వాదమునకు బలముకల్గించుటయు సాధ్యము. ఇట్లు ప్రభుత్వమొసంగు సమాధానములవలన బయల్పడిన అసంతృప్తికరమగు ప్రభుత్వచర్యల విమర్శించుటకై

“అడ్డరన్ మెంటు” తీర్మానమును ఏనభ్యుదయమును నియమితమును మరీకొందగు సభ్యులు సమ్మతిపై ప్రతిపాదించనగును. అధ్యక్షునికట్టి తీర్మానములను సమ్మతియగుచో, శాసనసభవారు దానిని చర్చించనగును. సునములు ములందట్టి తీర్మానములు సభవారిచే ఆమోదింపబడుటయు, అంతప్రభుత్వపు కార్యవిధానము తగుకీటి నూర్చువలసినయగునట్లు యేర్పడుటయు సాధ్యము.

ఫ్రాన్సుసంబంధము “అడ్డరన్ మెంటు” తీర్మానమును తగినంతవ్యవధిగా ప్రతిపాదించుటయే కాక, ప్రశ్నల కొరంగ బడిసభనూ ధానము అసంతృప్తికరముగా నున్నయెడల, వెనువెంటనే “ఇటురుపెట్టివను” అను తీర్మానముద్వారా, ప్రభుత్వమునకు తగుసమాధానము సంపాదించుకొను వ్యవధి కల్పించకయే, ప్రభుత్వచర్యల ప్రజాప్రతినిధిసభయందు చర్చించి, అయ్యది సభవారిచే సంగీకృతమగుచో, మంత్రివర్గములపతనమును దెచ్చిపెట్టుట అనుభవసిద్ధము. ఈపద్ధతి తదితర గాజ్యాంగములందనుకరింపబడుట లేదు. ఇయ్యది మంత్రాంగవర్గముల సుస్థిరతకు చాలా భంగకరము గనుక కోరదగినదికాదు.

వెత్తిననుండున్న మంత్రివర్గముయొక్క పతన మభిలషించకయే, శాసనసభయొక్క యభిప్రాయ ప్రకటనమును, ఏసంస్కరణనుగురించిగాని సభ్యులు కోరుచో, ఆసంస్కరణ

మునుగురించి, ఒక తీర్మానమును ఏసభ్యుడైనను ప్రతిపాదించనగును. ఆ తీర్మానమునందు కోరబడిన సంస్కరణమును ప్రభుత్వ కార్యక్రమమందు జేర్చవలెననికాని, శాసనరూపముగా పెట్టవలెననిగాని, మంత్రాంగవర్గమునకు నలహాలనివ్వవచ్చును. దీనిని సభ్యులెల్లరు, తమతమ పార్టీల ననుసరించిగాని, స్వతంత్రముగాగాని, చర్చించి ఇష్టమున్న అంగీకరింపవచ్చును. ఇట్టి తీర్మానముల చర్చించుటద్వారా, ఆయా సంస్కరణముల ప్రజలయందు ప్రచారితమగునట్లు చేయుట సాధ్యము. ప్రభుత్వమునకు తానెట్టి సంస్కరణము ప్రతిపాదించక పూర్వమే, శాసనసభవారి యభిప్రాయమును అట్టి తీర్మానములద్వారా తెలుసుకొనుటకు వీలగును.

సభ్యుల, తమ పార్టీల ప్రోద్బలముచేగాని, తమవ్యక్తి స్వాతంత్ర్యమతోడనేగాని, బిల్లులను శాసనసభలందు ప్రవేశ పెట్టవచ్చును. శాసనసభకు కలవ్యవధియగు దెవ్వరెవ్వరి బిల్లులు చర్చకువచ్చునో నాని పైతగుచర్య జరిపించి, తద్వారా దేశమందు తగుయలజడి ప్రచారము చేయింపవచ్చును. శాసనసభయందే సంస్కరణకు సంబంధించిన బిల్లులను ప్రవేశపెట్టబడచో వార్తాపత్రికలు దానిని చర్చించును; ఆవిషయమునందు శ్రద్ధవహించు ప్రభుసంఘములు తగుయలజడిగావించును. ఇవ్వధముగా ప్రజలయందు తగినంతచర్య ఆ సంస్కరణపై జరుగుటయు, అందువలన ఆ సంస్కరణయెడ

శ్రద్ధవహించు వారెక్కువగుటయు తథ్యము. మంత్రీవర్గమున కట్టిబిల్లులచే ఎద్దియైన అంగీకృతమగుచో, అయ్యది ప్రభుత్వపుబిల్లుగా పరిగణింపబడవచ్చును. లేక మంత్రీవర్గమున కట్టి బిల్లుపై అంతశ్రద్ధ లేకున్నను, విముఖత్వము లేనిచో, తా నేయధ్యంతరపెట్టక, దానిని శాసనముగా సభవారిచే అంగీకరింపజేయవచ్చును. అటులగాక అట్టిబిల్లులపై తనకు వ్యతిరేకాభిప్రాయము కల్గుచో, మంత్రీవర్గము దీనిని తీరముగా నిరోధించి ఓడించవచ్చును. ఎటులైనను, శాసనసభవారి చర్యలు మూఱ్ఱి మట్టి బిల్లులను ప్రజలయందు ప్రచారమునకు దెచ్చును. ఆబిల్లుల సమర్పించు సభ్యులు ప్రాముఖ్యతకు వచ్చుటయు కద్దు.

పైన పేర్కొనబడిన అవకాశములే కాక, ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యుడగు నానడు (శాసనసభ్యుడనియే చెప్పబడును) మరెకొన్ని అవకాశముల గల్గియున్నాడు. ప్రజాప్రతినిధిసభ. "అడ్జనక్లమెంటు" తీర్మానమును ప్రతిపాదించి, మంత్రీవర్గము నెడ సభవారికి విశ్వాసము లేదని నిరూపించుటకు, సభ్యునకు అవకాశముకలదు. అట్టితీర్మానమును ప్రభుత్వము తీవ్రముగా నెదిరించి అయ్యది అంగీకరింపబడుచో, తాను రాజీనామానిత్తునని మంత్రీవర్గపు ప్రతినిధి పలుకుచో, అప్పటికిని ఆతీర్మానము సభవారిచే అంగీకరింపబడుచో, మంత్రీవర్గము పదభ్రష్టత జెందును. ఇటులనే

ఫ్రాన్సునందును “ఇంటరు పెట్లేషను”ను ప్రభుత్వమున కెదురుగా సభవారంగీకరించుచో, మంత్రివర్గము మారవలసివచ్చును.

ప్రతిసంవత్సరము, ప్రజాప్రతినిధులకు వారి సమావేశారంభమునకును, అంతమునకును, ప్రభుత్వముయొక్క చర్యలను సంపూర్ణముగా విచారించి, మంత్రివర్గమును “విశ్వాసరాహిత్యతీర్మానము”ను ప్రతిపాదించుటకు సభ్యులకు హక్కు కలదు. సాధారణముగా ప్రతికక్షి పార్టీకి జేరిన సభ్యుడే పార్టీవారి యనుమతిపెననే యిట్టి తీర్మానమును చర్చకు తెచ్చును. ఈ యనకాశము నుపయోగించుకొని, ప్రభుత్వమువలన ప్రజలకు కల్గుచుండు యిబ్బందులనన్నిటి ప్రకటించి మంత్రివర్గమువారి కార్యప్రణాళిక అనుభవముందు అదృశ్యమైనట్లు నిరూపించుచు, ప్రతికక్షివారి రాజకీయప్రణాళిక యెటుల దేశపుటవసరముల దీర్చెడిదో వర్ణించును, మంత్రివర్గపు మూర్ఖుకోరుచు సభ్యులుపన్వయించినగును. మంత్రివర్గమును బలపరచువారు మంత్రులొనర్చిన సుకార్యముల వర్ణించి, ప్రభుత్వమువలన కల్గుచున్న లాభముల వివరించి ప్రతికక్షుల బలహీనత, కార్యక్రమ వికలాంగముల నిరసించుటకును అవకాశము కల్గును. తుదకా తీర్మానము సభవారిచే అంగీకరింపబడినదా మంత్రివర్గము మారవలసివదే! ఫ్రాన్సునందుమాత్రము తఱచు, మంత్రివర్గమువారే “విశ్వాసతీర్మానము”ను ప్రతిపాదించుటయు జరుగుచుండును.

ప్రజాప్రతినిధిసభ వారికి శాసననిర్మాణకార్యమునకు తగినంత వ్యవధియుండదు. శాఖ్యతాయుతమంత్రీవర్గమున్న రాజ్యములందు, శాసననిర్మాణము మంత్రాంగముయొక్క ప్రధానధర్మములలో నొక్కటయ్యున్నది. కనుక, మంత్రాంగ సభవారిచే ప్రతిపాదించబడు బిల్లుల చర్చించుటకు, సభవారు ముందు వ్యవధికల్పించుటవలనము ఆ బిల్లులను చర్చించునప్పుడును, ప్రతిపక్షము ప్రతిష్ఠంభనము నవలంబించి, ఎప్పటికి పూర్తిగాని చర్చలజేయుచు, బిల్లులయభివృద్ధి నాపకుండుట కై ప్రతిబిల్లును ఎప్పడినములలో చర్చింపబడవలయునో, ఏయే భాగములేయే గడపులలోనల వోటునకు పెట్టబడవలెనో నిర్ణయించు యధికారము మంత్రీవర్గమునకు సభ్యులిచ్చుటయే యుత్తము. అప్పుడే కొన్ని బిల్లులైనను, ప్రతికక్షి వారి వినుర్చనలకు మించి, శాసనసూచము దాల్చగలను. ఇట్లు మంత్రీవర్గమువారిచే నియమించబడిన వ్యవధియందే, సభ్యులాయా బిల్లుల చర్చించుటకుఁ బ్రయత్నించవలయును.

కాని, ఈ పద్ధతివలన సభయందే బిల్లులనన్నిటి సమగ్రముగా చర్చించుటకు తగుయవకాళము కలుగనిమాట నిజము. శాసననిర్మాణమునకెంత కుతూహలత సభ్యులు పడుదురో, అంతయాతురత వానిని సక్రమముగా సవ్యముగా నిర్మించుటలోను జూపెట్టవలసియున్నది. కనుక బిల్లులందంత ర్గతమైయున్న ప్రధానసూత్రములమాత్రము సభవారు రెండ

వచర్యయందు సమగ్రముగా విచారించి, తదితరవివాదముల చర్చించుటకు అబిల్లులను స్థాయిసంఘములకుగాని, ప్రత్యేక సంఘములకుగాని పంపించవచ్చును. ఆసంఘములందు సభావారి వివిధరాజకీయకక్షీలు వారివారి బలముననుసరించి ప్రాతినిధ్యత నొందవచ్చును. అట్టిసంఘములందు సభ్యత్వముబాంధినవా రెల్లరు, ఆయాబిల్లుల సమగ్రముగా చర్చించి తగు మార్పులనూచించి తిరిగి వానిని సభావారికి నివేదించవచ్చును. ఆసంఘపు చర్చలంగూడ అధిక సంఖ్యాకులకు జెందిన మంత్రివర్గమువారు తమకంగీకృతముగు సవరణలనే జేర్చునట్లు జాగ్రత్తవడును. తిరిగి సభావారు సమావేశమారు స్థాయిసంఘములచే సవరింపబడిన బిల్లులను చర్చించి, తమకంగీకృతముగునో శాసనములుగా నిర్ణయించును. ఇటుల మంత్రివర్గమువారి పెత్తనముక్రిందనే, శాసననిర్మాణముజేయుటలో సభ్యులు హెచ్చుగా సహకారమునర్చుటకు బిలుకలదు.

ఫ్రాన్సునం దిట్లు మంత్రివర్గమువారిపెత్తనము సాగుట లేదు. మంత్రివర్గమువారిబిల్లును స్థాయిసంఘమువారు తమ యిష్టమువచ్చినట్లు మార్పుజెందించి, తుదకు మంత్రివర్గమువారికే యిష్టములేనిరీతి చేయవచ్చును. “మెజారిటీ” నట్లో రాచకీయబృందములనమ్మేలనద్వారా సభయందు బాంధినను స్థాయిసంఘమందలిబృందములు స్వతంత్రించి ప్రవర్తించును గనుక, మంత్రివర్గమువారికి తమ కిష్టముగురితినే శాసననిర్మా

ణము చేయుచుకొనుచు కల్గుట లేదు. ఇటులనే అమెరికాయం దును ప్రెసిడెంటుగారు కోరినట్లుగాక కాంగ్రెసువారు అనేక మారులు స్వతంత్రించి శాసనముల జేయుట కలదు. ఈపద్ధతి యెంతయు అనర్థదాయకము.

బడ్జెట్టును తయారు చేయుటకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము మంత్రివర్గమునకేయుండుట మేలు. ధనము సంపాదించవలసిన బాధ్యత మంత్రివర్గముపై యుండుటచే ఏయే కార్యములకై ఎంతెంతధనము ఖర్చిడవలెనో తీర్మానించు యధికారము మంత్రివర్గమునకు చెందవలెను. అటులగాక, ప్రతిసభ్యుడును తనకుతోచిన కార్యమునకై, తననియోజకవర్గమునకు లాభము కల్గించు వ్యవహారమునకై ప్రజలందరిధనమును ప్రభుత్వపుటాదాయమును ఖర్చిచుట కుత్సాహపడుచుండును. ప్రతిసభ్యు డిట్లే చేయుచో ప్రభుత్వపు ఖర్చులు మితిమించిపోవుటయు, ఆదాయము చాలకపోవుటయు, తుదకు దివాలా కల్గుటయు తధ్యము. అట్టిదుస్థితి కలుగకుండుటకై శాసనసభాసభ్యులకు వ్యక్తిగతముగ ఖర్చుల నధికముగావించు ప్రతిపాదనలు జేయు శక్తి విరమించుట మేలు. అంత వివిధడిసార్లు మెంటులపై మంత్రి వర్గమువారు ఎంత ప్రభుత్వధనమును ఖర్చిడ తలపెట్టినారో ఆధనము నేయే శస్త్రులద్వారా రాబట్టతలంచినారో తెలియ జేయుదురు. సభ్యుల కట్టియేర్పాటులు అసంతృప్తికల్గించుచో తగు యలజడి జేయవగును. ప్రభుత్వము తలపెట్టు ఖర్చులతో

కొంత తగ్గించవలెనని ప్రతిపాదన (Cut) పెట్టి ఆవ్యవహారమునకై హెచ్చుఖర్చు అగత్యమనియు, ప్రభుత్వము సూచించు ఖర్చు చాలదుగనుక, వృధాయగుననియు, కనుక, తలపెట్టిన దానికంటె తక్కువే ఖర్చిడుట మంచిదని వాదించనగును. ప్రభుత్వము ఉపపాదించు శిస్తులు భారవహనవని తలంచుచో ఆశిస్తులను తగ్గించమనియు సభ్యు లాందోళన చేయనగును.

ప్రభుత్వము క్రొత్తసాంఘికావసరములవై ఖర్చిడుట మంచిదని తలంచినచో సభ్యులు ప్రశ్నోక్తముగా నొకతీర్మానమును అంగీకరించి తిన్నూలముని ప్రభుత్వమునకు బడ్జెట్టు తయారుచేయకముందే తగు సలహాల నివ్వవచ్చును. ప్రభుత్వము వృధాగాగాని, పొరపాటుచగాని, ఏజిపార్శుమెంటుపైన గాని అధికముగా ఖర్చిడుచున్నచో ఆపొరపాటును విమర్శించుచు ఆ గ్రాంటును కొంతవరకు తగ్గించమని సవరణ ప్రతిపాదించనగును. బడ్జెట్టునందు జేర్పబడిన గ్రాంటులు చాలక సంవత్సరాంతముకాకముందే తిరిగి “అనుబంధ గ్రాంటు”లకై మంత్రివర్గము ప్రజాప్రతినిధిసభవారి శరణుజొచ్చుచో మన సభ్యులు ప్రతిగ్రాంటును జాగ్రతగా పరీక్షించి అవసరమగు విమర్శనల జేసి ప్రభుత్వమును సక్రమమార్గములందుంచనగును.

ఈధర్మములను శాసనసభవారు శ్రద్ధవై సంతృప్తికరముగా నిర్వర్తించుటకుగాను “ఫైనాన్సుస్థాయి సంఘ” మొకటి యేర్పరచబడుచున్నది. దానియందు ప్రజాప్రతినిధిసభయొక్క

ప్రతినిధులు రాచకీయపక్షములవారీగా సభ్యులుగానుందురు. బడ్జెట్టుబిల్లు సీసంఘమునకు సవేదించబడును. ఈసంఘమా బిల్లును సమగ్రముగా విమర్శించి తగు సవరణలజేసి తిరిగి సభకు సవేదించును. ఇంగ్లాండువంతు వేరే యొకసంఘము స్థాపించబడుటకు మారు కామన్సుసభనాగే కామన్సుసంఘముగా సమావేశమై, ఈ ప్రత్యేకపరీక్ష చేయుదురు. ప్రాస్తునందును, అమెరికాయందు సీన్యాయిసంఘములు సర్వస్వతంత్రత బొంది సుగ్రతినగ్గమువారి సంతకాలక్ష్యపెట్టక తమకు తోచిన రీతికదా ముప్పు మార్గముల ఖర్చుల విధానముల పూర్వచుందురు.

అమెరికాయందు తప్ప తదితర దేశములన్నిటియందును ప్రజాప్రతినిధిసభవారీకే, బడ్జెట్టు తయారుచేయుటకు ప్రధానమగు హక్కుగలదు సెనేటుసభవారీ దేశములందు బడ్జెట్టు బిల్లును నిరాకరించుటకుగాని, ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి కఠినపజాలని సవరణలజేయుటకుగాని మీకు తేదు బడ్జెట్టుబిల్లును శోధగా విమర్శించి, తిప్పాళ్ళులివివించి, ప్రజలకు న్యాయాన్యాయముల తెప్పటయె సెనేటుసభయొక్కధర్మము. అమెరికా దేశములో మాత్రము ప్రజాప్రతినిధిసభతో సమానమగు హక్కు సెనేటుసభకును బడ్జెట్టును నిర్ణయించు యధికారము కలదు.

ఈవిధముగా, బాధ్యతాయుత సుతివర్గములున్న దేశములందు శాసనసభాసభ్యులకు, బిల్లులపై వేళపెట్టి శాసన

మొలనిర్మించు యవకాశము సన్నగిల్లుచున్నది. బడ్జెటువై నాతనికుండు పెత్తనము చాల తక్కువగాయున్నది. ప్రభుత్వపుచర్యల విమర్శించుటకై నను శాసనసభలకు తగువ్యవధి లేకుండుటచే ప్రతిసభ్యునకు తగినంత యవకాశము కల్గుట లేదు. ప్రభుత్వపుబిల్లులను చర్చించుటకు గూడ శాసనసభాసభ్యునకు తగినంత గావకాశము చిక్కుటలేదు రాచకీ యపార్టీలు శాసనసభలందు స్థిరపక్షముండుటచే వివిధబిల్లులను, బడ్జెట్టును, తీర్మానములను, అడ్డరకమొట్టు తీర్మానముల చర్చించుటకు గాను వాద్యపడు అవకాశములను సాధారణముగు యుపయోగమునకు వెళ్లుటకై పార్టీ నాయకులు తమ యనుచరులతో ఏకాంక్షితులని నియమించుచుండుదురు. కాన, హెచ్చుమంది సభ్యులకు అరుదుగా మాత్రమే ఉపన్యసించుటకు అవకాశము కల్గుచుండును. ఇట్టిపరిస్థితులందు, శాసనసభాసభ్యులు తమ సభాకార్యక్రమమును అశ్రద్ధబూని, తమస్వలాభమును, తమనియోజకవర్గపులాభమును, తమపక్షముల శ్రేయమునేకోరుచు, తమధర్మమును నిర్వర్తింపలేకున్నారు. ఈదుస్థితిపోగొట్టుటకై ప్రతిసభ్యునకు ప్రభుత్వవ్యవహారములగురించి తగినంత అనుభవజ్ఞానము కల్గుటకై ప్రభుత్వచర్యలను ఎప్పటికప్పుడు విమర్శించి వ్యవహారము యెడమార్గములబట్టకముందే మంత్రీవర్గమునకు జాగ్రత్తగా యిచ్చుచుండుటకు దగు అవకాశములను స్థాయిసంఘములస్థాపిం

చుటద్వారా కల్పించవలయును. ప్రతిడిపార్తుమెంటు వ్యవహారములనుచూచుచుటకు బడ్జెట్టులెఖ్యులపరీక్షించుటకు వివిధ వాణిజ్యవ్యాపారసంఘికవ్యవహారములకు సంబంధించినప్రభుత్వకార్యముల గమనించుచుండుటకు స్థాయిసంఘములనిర్మించి వానియందు వి. ధ రాచకీయపార్టీలకు వాని బలముననుసరించి, సభ్యులకల్పించవలెను. ఈవిధముగానే ఫ్రెంచి, అమెరికా శాసనసభలుయందు స్థాయిసంఘములుకలవు. కాని, మంత్రవర్గముయొక్క బాధ్యతకు భంగము కలుగకుండా వానితో సహా గాగవని చేయుటకును సహాయనిరాకరణము జేయకుండుటకును, ఈస్థాయిసంఘములు వ్యవహరించుచుండవలెను కొన్నిసంఘములకు సభవారికి తమతీర్మానములనివేదనజేయు యధికారమివ్వవలెను. మరికొన్నిటికి మంత్రులకు సలహాలనిచ్చు యధికారమున్నచాలును. ఈసంఘములందు పనిచేయు సభ్యుల కాయాశిపార్తుమెంటుల వ్యవహారములెల్ల జరుగుచుండునో తెలియును. ప్రభుత్వమెట్లు జరుగుచున్నదో వానిసభ్యులు తెలుసుకొనగలరు మంత్రులతోడను, ప్రభుత్వోద్యోగులతోడను సభ్యులకు ముఖముఖ పరిచయముకల్గును.

II

రాచకీయ పార్టీలుండుటవలననే, శాసనసభలు సం తృప్తికరముగా తమకున్నవ్యవధిలో తమ కార్యనిర్వహణము

చేయకల్గుచున్నవి. పార్టీలీ లేనిచో సభ్యులెల్లరు “ఎవరికి వారే యమునాతీరే” యనునట్లు అనేక బారులబట్టి వివిధ బృందములనేర్పరిచుకొని తమబోతాము కొట్లాడుకొనుచు భీభత్సముచేయుదురు. ఇంగ్లాండునందు కొన్నిశతాబ్దములపర్యంతము రౌడేవత్సములుండెడివి. కాని క్రింతటి యిరువది యైదువత్సరములనుండి మూడుపార్టీలు (కన్సర్వేటివు లిబరలు లేబరు) ప్రాముఖ్యతబొందుచున్నది. అందు కన్సర్వేటివు, లేబరుపార్టీలు అత్యంతముఖ్యతబొందినవి. ఆదేశపు రాచకీయనాయకులలో శ్రీవద్దొడుబక్కుగారుతప్ప తదితరులెల్లరు పార్టీలప్రాపకముజూచి భయపంద్రచుకొని బొందుచుండిరి. కాని, కామస్సుసభయందు కార్యనిర్వహణమొనర్చుటకై పార్టీపద్ధతిని ఎల్లరు చుపయోగించుకొనుచుండిరి. అమెరికాయందును ప్రథమప్రెసిడెంటుగారగు జార్జి వాషింగ్టను గారు పార్టీపద్ధతికూడదని అమెరికనుప్రజలకు భద్రతగొల్పినను ఆయన వానప్రస్థమునకు వెళ్ళిన ఆరువత్సరములలోనే రాచకీయపార్టీలు ప్రెసిడెంటుఎన్నికలందు ప్రజ్వలించుమొదలిడెను. అప్పటినుండియిప్పటివరకు అమెరికాదేశపుశాసనసభలందు రెండుపార్టీలు (రిపబ్లికను డెమోక్రాటుకు) ప్రధానస్థానమాక్రమించి యున్నవి.

ప్రాస్సు, జర్మనీ, బాల్కనురాష్ట్రములు, ఏర్లండు దేశములందు రాచకీయపార్టీలు రెండో మూడో ప్రధాన

మగు స్థానములంకరించుటకు మారు అనేక రాచకీయపుబృందములు బయలుదేరినవి. ఇందువలన ఇంగ్లాండు, అమెరికా దేశములందు వెత్తినమందుండు ప్రభుత్వము ఏదేనొక్కక్షమునకే చెందియుండ ఆ దేశములందలి ప్రతిమంత్రివర్గము రెండు, మూడు, నాలుగారాచకీయ బృందములసమ్మేళనము ద్వారా నిర్మింపబడుచున్నది. కనుక, ఇంగ్లాండు దేశపుమంత్రివర్గము రెండు మొదలుకొని ఏడువత్సరములవరకు పెత్తనమందుండుచుండ ప్రాన్సు, జర్మనీ దేశములందు ఆరుమాసముల నుండి పదు నెనిమిది మాసములకంటె హెచ్చుకాలము మనుచుండుట తీదు.

ఆస్ట్రేలియా, కెనడా, దక్షిణాఫ్రికా దేశములందును, ఇంగ్లాండునందువలన, రెండేముఖ్యమగు రాచకీయపక్షములు ప్రాముఖ్యతవహించి యుండుటచే, మంత్రివర్గములు కొంతవరకు నిలకడజెందియున్నవి.

కనుక, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రేలియా, కెనడా, దక్షిణాఫ్రికా దేశములందలి, ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యులకు, హెచ్చుస్వాతంత్ర్యము కల్గుట తీదు. అచ్చటి రాచకీయపార్టీ తీ, ప్రాముఖ్యతబొంది, రాచకీయాధికారము కల్గి, వ్యక్తులగు సభ్యుల స్వాతంత్ర్యము నరికట్టుచున్నవి. ఫ్రాన్సునందట్లుగాక, బృందములనేకముండుటయు, మంత్రివర్గములు బృందముల సమ్మేళనములపై యాధారపడియుండుటచే, సభ్యులు వ్యక్తిగత

ముగా చాలాస్వతంత్రించి వ్యవహరించగలరు. బృందముల కట్టడియే తక్కువ. ఇక, బృందసమ్మేళనముల అడుపుఅడ్డలు కఠినము కాజాలవన్న ఆశ్చర్యమేమి? ప్రజాసభ్యుడును, ఒక బృందమునుండి మరొకబృందమునకు మరలుట దుస్సాధ్యము కాదు. బృందసమ్మేళనములు త్వరత్వగగా మారుచుండుట ఆశ్చర్యముకాదు. సభ్యులు బృందములపై నాధికారిత్వమున్నను, వ్యక్తిగతస్వాతంత్ర్యమును హెచ్చుగా బొందగల్గుచున్నారు. ఈపరిస్థితులు, ఫ్రాన్సునం దెచ్చుగా ప్రజ్వలించియున్నను, కొంతవరకు జర్మనీయందును గాననగును. కమ్యూనిస్టులు, సోషలిస్టులు, నాజీపార్టీ చారలు జర్మనీయొక్క “రైష్ టాగ్”నందు కొంత సంఘోక్యత, కలయిక కల్పించుచున్నారు.

ఫ్రాన్సునందలి స్థాయిసంఘములకు, మంత్రీవర్గములకుమించి, వ్యవహరించుటకు శక్తికలదు గనుక, వానిసభ్యులు అనేకస్వాతంత్ర్యాధికారముల బొంది, మంత్రులవేధించి, వారిద్వారా అనేకలాభములను, ప్రత్యేకముగా తమకు, తమనియోజకవర్గములకు కల్పించుకొన జూచుచున్నారు.

ఇటుల పార్టీబలముతగ్గి, సభ్యులవ్యక్తిగతప్రాపకము హెచ్చుకొలది, సభ్యులు, దేశలాభముకై పోరాడుట కట్టిబెట్టి, నంకుచితాభిప్రాయులై, స్థానికలాభములగోరి, జాతీయసమస్యల నంతశ్రద్ధగా విచారించకుండురు. మరియు, వివిధబృంద సమ్మేళనముల జేరుటవలననే, వివిధలాభములు, అనుభవము

యకల్గునను ఆతురతచే, మంత్రాంగ సభల అచిర కాలజీవుల
జేసి, ప్రభుత్వమును నిర్బలత జేయుచుండుటయు జూడనగును.

రాజ్యాంగమంగుండు రాచకీయపక్షము లన్నియు,
రాజ్యాంగ విధానమునే యుపయోగించి, సక్రిమనుగుమూర్త
ములద్వారా, తమ రాచకీయ ప్రచారమును జేయగోరువ
శకు, శాసనసభలందు కార్యక్రమము సంతృప్తిగా జరుగును.
జర్మనీ, ఫ్రాన్సునందువలె కమ్యూనిస్టులు, సోషలిస్టులు, తమ
చే నిర్ణీతమగునియమములు సంతృప్తికొందినగాని, మంత్రవ
ర్తములందు జేరమనుపట్టదల జూపుట రాజ్యాంగ ఊమమునకు
భంగకరము. జర్మనీయందు ముఖ్యముగా, కమ్యూనిస్టులు,
నాజీలు, ఇప్పటి ప్రజాస్వామిక బాధ్యతాయుత రాజ్యాంగ
విధానమందూ నమ్మికకల్గియుండక, నిరంకుశ రాజ్యాంగము
గోరుచు, ప్రజాప్రతినిధిసభయందు, తదితర రాచకీయపార్టీ
లతో సంపూర్ణిగా సహకారమొనర్చనంతవరకు, రాజ్యాం
గాభివృద్ధి కాజాలదు.

శాసనసభాసభ్యుడు, ప్రజాసేవార్థమై, తనధర్మనిర్వ
హణార్థమై, రాచకీయబృందమునందు చేరవలసియుండుటే
కాక, ప్రజాప్రతినిధిసభయందలి ముఖ్యములగు రాచకీయ
బృందసమ్మేళనములు రెండు లేక, మూడింటిలో నేదోయొ
క్కదానియందు చేరియుండుట శుభప్రదము. మంత్రాంగ
సభను నిర్మించియున్న బృందముల సమ్మేళనము, తనకార్య

కృషుమును ప్రకృషుముగా నగుపనలయువన్న, మరొకవిధమ గునట్టియు, తనకార్యప్రణాళికతో ఏనూపనుగు ప్రాముఖ్యత ప్రచారితమైనట్టియు ప్రణాళికకల్పింపను ప్రత్యర్థి బృందసమ్మేళనములు, అధమమొక్కటైన బలిష్ఠము యుండవలయును. అప్పుడే, తాను పదధిష్ఠత బొందుచో, ప్రత్యర్థిసమ్మేళనము వెత్తినమునకు వచ్చునేమో యనుభయము మఃత్రివర్గమునకు కల్గి, తనకార్యప్రణాళికనైన సంపూర్ణముగా నమలుజరిపించ బ్రయత్నించును. అటులనే, ప్రత్యర్థియగు సమ్మేళనమువారు కూడ, వెత్తనమందున్న మఃత్రివర్గము పదధిష్ఠతబొందుచో, తాము మఃత్రివర్గము నేర్పరచుచో, తా మనలంబించవలసిన కార్యకృషు మిదియని తెలిసికొనయుండి, దానిని ప్రజల మధ్య ప్రచారముచేసి, దానినెల్లు అములుజరుపుటో విచారించుచున్న నే, తాము వెత్తనమునకు వచ్చిన వెంటనే, గోళ్లు గిల్లుకొనుచు, కాలమువృధాపుచ్చక, ప్రజలకు, శాసనసభలకు సంతృప్తికల్పించుటకు సాధ్యమగును.

కాబట్టి, ఇప్పుడు ప్రాచీను, జర్మనీయందున్న బృందముల వ్యవహారము లంతగా సంతృప్తికరము గావని చెప్పవలసివచ్చుచున్నది అచ్చట, ప్రత్యర్థిబలగములకు, ఇదమిద్దమనుకార్యప్రణాళిక లేదు వెత్తనమందున్న బృందములలో కొన్నియు, ప్రతిపక్షమందలి బృందములుకొన్నిచేరి, మరొక్కమఃత్రివర్గ మేర్పడుచుండుటయు, ఏమఃత్రివర్గమునకు

పట్టి కార్యప్రణాళికయు గానునో, కాసనసభాసభ్యులకు గాని, ప్రజలకు గాని తెలియకుండుటయు తటస్థించుచున్నది. ఇందువలన, మంత్రివర్గములచర్యలు సంతృప్తికరముగా విమర్శించుటకుగాని, ప్రజలకు రానున్న మంత్రివర్గపు కార్యప్రణాళిక యిదమిదముగా యుండునని చెప్పటకుగాని, సభ్యులకు నాధ్యక్షుడు తేను. ఇట్టిపరిస్థితులందు, సభ్యులు, తగినంత సేవ చేయలేకున్న వింతయేమి ?

ఇంగ్లాండునందువలె రెండు లేక మూడు ప్రధానపక్షములైన యుండవలెను. లేదా బృందముల సమ్మేళనములు రెండో లేక మూడో యుండవలెను. ఒక మంత్రివర్గము పదభిష్టతబాండుటతోడనే మరొక మంత్రివర్గము ప్రత్యర్థిబృంద సమ్మేళనములలో నొక్కదానిచేగాని, రెంటిచేకాని ఏర్పరుపబడవలెను. అటుల లేక, ఇప్పుడు ఫ్రాన్సు, జర్మనీలందున్న స్థితిగతులే తప్పనిచో, సభ్యులు వ్యక్తిగతముగను, బృందముల ద్వారాను, సంకుచితాభిప్రాయములు కల్గి, స్వార్థలాభముల జూచుకొనెదరు. ప్రతిబృందమును తమ ప్రత్యేకలాభమునే కోరుసంతవరకు, రాజ్యాంగశాంతి క్రమముగా క్షీణించుచుండుటయు, ప్రజాక్షేమము భంగపడుటయు బాధ్యతాయుతప్రభుత్వవిధానము కళంకమగుటయు జరుగును. రాజ్యాంగక్షేమమునకై వ్యక్తు లెల్లు తమ ప్రత్యేకాభిప్రాయముల తీవ్రతను కొంతవరకు ఇతరులతో

కలసి సహకారము చేసుకొనుటకై తగ్గించుకొనుచుండులో అటులనే వివిధబృందములు తమతమ స్రాత్యేకపట్టుదలను కొంతవరకు తగ్గించుకొని అందరికి సమ్మతమగు కార్యప్రణాళికను తాత్కాలికముగా అమలునందు పెట్టుటకు సంసిద్ధత బొందవలెను. అప్పుడే రాజ్యాంగజీవితము సాధ్యమగును. అప్పుడే శాసనసభలు తమ ధర్మనిర్వహణ మొనర్చుకల్గును.

ఇట్టి యవసరము మొక్క తీక్షణజ్వాలలకు గురియై వివిధబృందములు శాసనసభలందు కొంతవరకు మెత్తబడుచున్నవి. ఈ సక్రమమగు, లాభకరమగు మార్పుల జూచి వెలుపలనున్న ఈబృందముల నాయకులు, అనుచరులు ఓర్వజాలక తమయశాంతిని ప్రకటించుచుండుట అనుభవైకవేద్యము. ప్రతిదేశమందును శాసనసభయందలి బృందములన్నిటికి కార్యనిర్వాహకు లుండురు. ఆబృందముల అనుచరులు, నాయకులు శాసనసభాంగణమునకు వెలుపల కార్యనిర్వాహకసంఘముల స్థాపించుచున్నారు. తాతముగా శాసనసభలలోని నాయకులకు వెలుపలినాయకులకు సంఘర్షణ జరుగుచుండుట సహజమేకదా! వెలుపలివారికి వోటరుల పట్టుదలయే చూడనగును. లోపలివారికి రాజ్యాంగమును నడుపుటలోగల సాధక బాధకములు తెలియునుకనుక కొంతవరకు తమతమ పట్టుదలను తగ్గించుకొనవలసిన యవ

సరము కన్నులు చూచు వెలుపలి నాయకులు లోపలినాయకులు, జర్మనీలోని కమ్యూనిస్టులు నాజీలు, ఫ్రాన్సునాదలి కమ్యూనిస్టులు సోషలిస్టులు, ఒకేయభిప్రాయాలై ఏమాత్రము తమ కార్యప్రణాళికలందు మూర్ఖుల జేయకొరమి రాజ్యాంగక్షేమము భంగ మొందుచున్నది. కాని పార్టీపట్టుదల నిలబడి యున్నది. ఇంగ్లాండునందు వెలుపలినాయకులు లోపలినాయకులయెడ భ్రాతృభావము నెరపి అవసరముగు మూర్ఖులను తమ కార్యప్రణాళికలందు జేయుట కొప్పుకొని రావకార్యజ్ఞానమును జూపెట్టుచున్నారు. ఆస్ట్రేలియానుందు తేబరుపార్టీ ముక్తివర్గముల నేర్పరచినను రాజ్యాంగావసరముల గమనింపక వెలుపలి నాయకుల యాజ్ఞల ననుసరించి యే మంత్రీవర్గములు నడచుటవలన తేబరుపార్టీకి అపజయము సంపాద్యమైనది. రాజ్యాంగారోగ్యము బాగుపడి సభ్యులు దేశసేవాపరాయణులై యుండవలెనన్న ప్రకలయందలి పార్టీనాయకులు తమపక్షములకు జెందిన శాసనసభానాయకులకు స్వతంత్రత నొసంగుటగత్యము.

III

శాసనసభాసభ్యుడు తననియోజకవర్గముయొక్క ఆజ్ఞల ననుసరించి నడచుకొనవలసియుండుట శ్రేయముకాదు. నియోజకవర్గముయొక్క సాధారణరాచకీయాభిప్రాయముల నాతడు గమనించి సాధ్యమైంతవరకు వానికి శాసనసభ

యందు ప్రచురము కల్పించవలెను. కాని తాను జాతీయప్రతినిధినియు, ప్రజలెల్లరి పెత్తందారుననియు, దేశీయుల యభిప్రాయముల వెల్లడిచేయవలసిన భారము తనపై కలదనియు ఆతడు గ్రహించవలెను. నియోజకవర్గముపై తాను తన సభ్యత్వమునకు ఆధారపడియున్నను దేశమునకంతకు సేవచేయుటే తనవరమావధియని నమ్మవలెను. తనవలెనే అందరును తమతమ నియోజకవర్గముల ప్రజ్యేకలాభములకై కృషిచేయబూనుకొనుచో దేశీయుల అవసరముల దీర్చువా రెవ్వరుండరని ఆతడు తెలుసుకొనవలెను.

ఏసభ్యుడును తాను తన నియోజకవర్గమునకు గాని అందలి తనవక్షపు నాయకులకుగాని ఏజెంటునని భావించరాదు. ఆతని ఎన్నుకొనుటే ప్రజలధర్మము. ఆయనరాచకీయాభిప్రాయములు, ఆశయములు, అనుభవములు నడతల గూర్చి తెలుసుకొని తమకుగాను కాలక్రమేణ బయలుదేరు రాజ్యాంగవ్యవహారములందు తగుపెత్తనమా జేయుటకై ప్రజలు వాని నెన్నుకొనవలెను. ఆసభ్యుడు రెండు మూడు నాలుగు శేక విధువత్సరముల కొకమా రెన్నుకొనబడును, కనుక ఎన్నికలు జరుగునమయమందే వోటరులు తమకప్పుడుండు యభిప్రాయముల ప్రకారము తనసభ్యత్వకాలమందంతట నడచుకొనువని కోరుట అసంగతము. అప్పటి కప్పుడు కల్గుచుండు వ్యవహారములపై తమప్రతినిధి ఎట్లు ప్రవర్తించ

వలెనో తెల్పుటకు ప్రజలకు దుస్సాధ్యముగదా! ఎన్నికలందు ఒకే పార్టీవారిచే ఆతడెన్నుకొనబడినను సభ్యుడైనపిమ్మట మాత్రము తాను ప్రజలందరి ప్రతినీధినని ప్రతినభ్యుడు తలంచవలసియున్నది.

తనసభ్యత్వమునకు మూలాధారులైన ప్రజలకే తాను దాసుడై యుండుటకు మారు ఏజెంటుగా యుండుటకు బదులు ప్రతినీధిగాను, స్నేహితుడుగాను, నాయకుడుగాను వ్యవహరించుట సభ్యతయని శ్రీవిఠ్ఠాడు బహుగారు ఇప్పటికెప్పుడో తనసంయోజకవర్గముగు బ్రిష్టల్ వోటరులకు తెలియపరచెను. ప్రతిఅభ్యర్థియు తానే యే రాజ్యాంగ సంస్కరణములకు సుముఖుడో, ఏయేరాజకీయ సిద్ధాంతము ననుసరించి తనసభ్యత్వము నడుపతలంచునో ఎన్నికలందు ప్రజలకు తెలియజేయవచ్చును.

ఈదినములందు ప్రతిఅభ్యర్థియు ఏదే నొక రాచకీయ బృందమునందు కాని పార్టీయందు కాని సభ్యుడై యుండును. జర్మనీదేశమందును, ఫ్రాన్సునందును “ప్రోపోర్షనల్” ప్రాతినిధ్యపద్ధతి అమలునందున్నదిగనుక ఎన్నికలందు అభ్యర్థులకంటె పార్టీలే హెచ్చుప్రాముఖ్యత నొందుచున్నవి. ఇతర దేశములం దీపర్యవహానమే కల్గుచున్నది. కనుక శ్రీ బహుగారి సిద్ధాంతము ఈనాటి అభ్యర్థులకు సభ్యులకు అనువర్తించుటకు మారు హెచ్చుగా బృందములకే అనువర్తించునని చెప్పట సబబుగానున్నది. ఒక్కమారెన్నుకొనబడినపిమ్మట

సభ్యుడు తన యిష్టమువచ్చినట్లు ప్రతిరాచకీయవ్యవహారములైనను, శాసనసభయం దుపన్యసించుటకు వీలులేకున్నది. అన్ని ముఖ్యవ్యవహారములందును పార్టీయే ముందుగా సమావేశమై సభ్యులెట్టివైఖరి జూపనగునో, ఎటుల వోటుచేయనగునో తీర్మానించుచుండును. ఒక్కొక్కప్పుడు పార్టీనాయకు లెవ్వరో, ఇద్దరో నల్లరో, పార్టీవైఖరిని నిర్ణయించుచుందురు. ఈ విధముగా సభ్యుడు అస్వతంత్రుడగుచున్నాడు. తన పార్టీద్వారా క్రొత్తవ్యక్తిత్వమును బొందుచున్నాడు. క్రొత్తశక్తుల సంపాదించుకొనుచున్నాడు.

వివిధబృందములు తమ ప్రత్యేక పట్టుదలలను వరస్పరముగా వీడి సహకారము ఒకరితోనొకరు చేసుకొనుటకెట్లు ప్రయత్నించవలెనో అటులనే తమసభ్యులకును సాధ్యమైనన్ని వ్యవహారములందు, వోటింగులందు, స్వాతంత్ర్యముచ్చుట లాభకరము. ఎల్లప్పుడు విషయములందు పార్టీయభిప్రాయము ప్రకారమే వోటుచేయవలెను, ఉపన్యసించవలెనను ఆజ్ఞనే సభ్యులకిచ్చుచో వారికి నిరుత్సాహతకల్గి ఆలోచించుట కుత్సాహము లేక మాందమతులగుట సిద్ధము. అటులగాక అప్పుడప్పుడు వారికి సర్వస్వాతంత్ర్యమునిచ్చుచో ఉత్సాహపరులై నిర్మాణకార్య కలాపములందు జొచ్చి స్వాతంత్ర్యసభ్యత్వపు సౌఖ్యముల ననుభవించి హెచ్చుతగ్గులతో, ఇష్టముతో పార్టీవారి ఆజ్ఞలపిమ్ముట శిరసా వహించును.

అటులగాక, ఇటలీయందలి ఫాసిస్టుపార్టీ జర్మనీయందలి నాజీపార్టీ, శాశ్చాత్యదేశమందలి కమ్యూనిస్టుపార్టీలు, ఆస్ట్రేలియాయందలి లేబరుపార్టీలు వ్యక్తులయొక్క స్వాతంత్ర్యము నరకకట్టి పార్టీకార్యక్రమమునకే ప్రాముఖ్యతనిచ్చి శాసనసభాసభ్యులెల్లప్పుడు తమ స్వంతయభిప్రాయములగాక, పార్టీ యాలోచనలనే ప్రకటించుచుండవలెనని పట్టుపట్టుచో ఆసభ్యులలో చిందుటయేమా నెదరు; అభిప్రాయ ప్రకటనమే వారికి కొత్తదగును. అంత శాసనసభయందు స్వతంత్రముగా చర్యలు జరుగజాలవు. వివిధవక్షములు శాసనసభేతరముగనే తమతమవైఖరిని నిర్ణయించుకొని, శాసనసభయందు నామకార్థము కొంతవరకు చర్యలసాగించి ఒకరివాదమువలన మరొకరు మార్పబడుటకు సంసిద్ధతకల్గియుండక ప్రజలదృష్టిని తమవైపునకు ద్విష్టకొనుటకు మాత్రము ఉపన్యాసములను నియమితులగు నాయకులచే చేయించుట జరుగును. ఈదినములం దనేక శాసనసభలందు ముఖ్యముగా ప్రజాప్రతినిధిసభలయందు ఇట్టి నిరుపయోగమగుచర్యలు నడుపబడుచున్నవి. శాసనసభాచర్యలవలన యేమాత్రమైనయుపయోముండవలయునన్న ఒక పార్టీవారు మరొక పార్టీవారిని ఒక సభ్యుడు మరొకరిని తమ వాదములద్వారా, ఉపన్యాసములద్వారా, తమ కార్యనిధానమునకు కొంతవరకైన సుముఖముగా నొనర్చుకొనుటకు తగు యనకాశముండవలెను అట్టియవకాశము

శేనంతవరకు వివిధ రాచకీయపార్టీలు వాని సభ్యులును “తమ వారకు తమలోక”నును సంకుచితాభిప్రాయాలై సమరస భావమునుబొందక జాతీయూదర్శములమరచి, “ఇచ్చి పుచ్చుకొను” స్వబాధమునువీడి, ప్రజాస్వామికమందు అభిప్రాయముఖ్యతను భావప్రచారమును అరికట్టట తటస్థించును.

న్యాయముగా నేరాచకీయపార్టీయును ఏవిషయము నందును సూత్రములగురించియే ఘట్టదలనహించి వివరములకు సంబంధించినంతవరకు ఇతరులగుండి యుక్తమూర్తము జూపెట్టబడుటకు పంపిడ్డతజేందియుండవలెను. సత్యమొక్కరి పరమే కాదనియు, ధర్మపథమొక్కరికే గోచరముగుట తేదనియు, న్యాయమూర్తమెల్లరిక, కొలదిగనో, గొప్పగనో, తెలియుచుండననియు వివిధ రాచకీయ పార్టీలును గ్రహించుటోప్పకమునిష్ఠులుగాని, నాజీపార్టీవారుగాని, తమ కార్యప్రణాళిక యందెంతయభిమానముకల్గియున్నను, తమ ప్రత్యర్థులుగూడ న్యాయమూర్తమును వెదకుచున్నారనియు, కొంతవరకు సత్యపథమువారును కన్గొనియుండవచ్చుననియు తలంచి పారియభిప్రాయములు అభిమానములయెడ గౌరవము ఆదరముకల్గియుండుట యుత్తమము.

ఒకపార్టీవారేదైన తప్పమూర్త మవలంబించుచో, అందలిసభ్యులెల్లరిొక్కమూరదైని కనిపెట్టజాలరు. సభ్యులు వ్యక్తిపూర్వకముగా ఆతప్పిదమును కన్గొని తమ యలబడిని ప్రక

టించు సుందరు. క్రిమముగా పార్శ్వకూడ తనమార్గమును మార్చు కొనవచ్చును. అటులనే ఇతరపార్శ్వవారి కార్యవిధాన మేవిషయమందైన నవ్యముగ నుండుచో, పార్శ్వసభ్యులలో కొందరు ముందువ్యక్తి పూర్వకముగా, క్రమముగా, జంటలుగా, ఆపి మృత బృందములగుగా వా సక్రమాభిప్రాయమును అంగీకరింప మొనరింపజము. ఇట్టి నె జపరిణామము తగునట్లు వృద్ధిబొంది దేశమునకు, ప్రజలకు, శాసనసభలకు శ్రేయోదాయకమగుటకై తగుస్వాతంత్ర్యమును శాసనసభాసభ్యులకు రాచకీయపార్శ్వ లాసగుటలాభకరము. శాసనసభాసభ్యులు ప్రజలకే గాన, రాచకీయపార్శ్వలకు గూడ సంపూర్ణముగా లొంగిపోరాకు. రాచకీయపార్శ్వలు సంపూర్ణముగా తమచే ప్రకటితముగు కార్యక్రమప్రణాళికయం దన్నిహంశములపై పట్టుపట్టి ఇతగులతో సహకార మొనర్చక రాజ్యాంగము స్తంభించునట్లు జేయరాదు.

IV

పౌరులు తమ ప్రతినిధియొప్పుకొనునప్పుడు ఏయేరాచకీయాశయములకై ఆర్థికజీవితపరమార్థమునకై సాంఘికపరిణామములకై కృషిచేయవలెనని కోరుదురో, ముందుగా తమకు తాము తెల్పుకొని ఆపరమార్థములకై తనశక్తియుక్తులనే యభ్యర్థి నుపయోగించెదనని వాగ్దానమిచ్చుచో వానినే, ఎన్నుకొనుటభావ్యము. ఎన్నికలసమయములందు తమకేమి

పట్టనట్లుండి ఎన్నికడినమునాడెవ్వరిపై మక్కువకల్గిన వారికి తమవోటులనిచ్చుట పౌరులకు భావ్యముకాదు. ముందుగానే సమర్థులును, యోగ్యులును, పాత్రులునగు అభ్యర్థులను స్థిర పరచుకొని, వారే జయమందునట్లు శక్తివంచన లేక పాటుపడుట పౌరులధర్మము. కనుక, వివిధరాచకీయపక్షములనేర్పరచుకొని, పౌరులు మరస్పరముగా సహకారమొనర్చుకొనుచు తమపక్షములతరపున తగు అభ్యర్థులనిలబెట్టి వారు జయమందుటకై కావలసినప్రచార మొనర్చుట యవసరము. తమపార్టీల అభ్యర్థులు జయప్రదులు కావలెనన్నవారెట్టి పరమార్థములకై నిలబడిన దేశమోక్షము కల్గునో, అధిక సంఖ్యాకులగు పౌరులకు వారెట్లు ఆమోదకరముగుదురో విచారించి ఆయామార్గముల నవలంబించవలయును. ఇందులకు ఇప్పటి ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు రాచకీయపార్టీలు బలవత్తరముగా స్థాపించబడుటయు, ఆపార్టీలకు కార్యప్రణాళికలు తయారుచేయబడుటయు, ఆప్రణాళికలు ప్రజలమధ్య ప్రచారముచేయబడుటయు, వానినంగీకరించి పార్టీలకు నేవచేసి సమర్థులగువారిని అభ్యర్థులగా నియమించుటయు, చూడనగును. ఆదేశములందు పౌరులెల్లరియొక్క ధర్మము నట్టిరాచకీయపక్షములందు జేరి తమనైక్కికొలది తమతమపక్షముల జయ సంపాదనకై కృషిచేయవలెను.

ఎన్నుకొనబడిన శాసనసభాసభ్యులు తమరాచకీయ పార్టీలందు వానికార్యప్రణాళికలననుసరించి దేశమునకు శాస

సభద్వారా తగినంత సేవ చేయవలయుననియే పౌరులు కు
 ఊహలపడుచుండవలయును పార్శ్వీలయొక్క కార్యప్రణాళిక
 లను కాలానుగుణముగా కల్గుచుండు రాజ్యాంగవనరముల
 బట్టి మార్పు చేయించుచుండుటయు పౌరులనిధి కృత్యము. శాస
 నసభలందుగాని, తదితరముగాగాని, తమసభ్యులు ఆకార్య
 ప్రణాళికలమీదనే మొత్తముమీద దృష్టినిగుడ్చి తమకు
 సమృద్ధముకల్పించురీతి పెత్తనముచేయవలెనని పౌరులు తమ
 సభ్యులకోరవలెను. అటుల తమధర్మము వెరవేర్చక పార్శ్వీల
 కార్య ప్రణాళికలనే తిరస్కరించి సంపూర్ణముగా స్వతం
 త్రించి పార్శ్వీలనుమార్పు సభ్యులను తమపదవులకు రాజీ
 నామానివ్వమని కోరుటకు పౌరులకు హక్కుకలదు. ఈ
 హక్కు శ్రీబర్గుగారు నిర్వచించిన సభ్యుని స్వాతంత్ర్య
 సూత్రమునకు విరుద్ధముకానేరదు. జాతీయావనరములవిచార
 రించి దేశమునకంతకు అనువర్తించునట్లు దేశీయులమేలునకై
 రాజ్యాంగవ్యవహారముల గురించి ప్రతివాక్తీయు తనకార్య
 ప్రణాళికను తయారుచేయుచుండును. దాని నంగీకరించిన
 వారే ఆపార్శ్వీతరపున అభ్యర్థులుగా నిలబెట్టబడి జయప్రదు
 లగుదురు. అట్లు తమసభ్యత్వములకు మూలాధారమైన పార్శ్వీ
 కార్యప్రణాళిక నె తిరస్కరించు సభ్యులు ఏధర్మమునైతే శ్రీబర్గు
 గారు వారికి పరమావధియనిసూచించినో ఆధర్మమును
 తిరస్కరించినవారగుదురు.

ధర్మచింతనమనుచూని, సర్వస్వతంత్రతకోరు సభ్యుల నెట్లు పౌరులు, ఋజుమార్గమనకు తెచ్చుట? అట్టి అసాధారణ పరిస్థితులందు పౌరులు తమ సభ్యతను, తిరిగి పొందుట యెట్లు? పౌరులు కొరదగినదెల్ల, పార్టీకార్యప్రణాళికల తిరస్కరించిన సభ్యులను, రాజీనామా యివ్వమనియు, తిరిగి ధైర్యమున్నచో, ఎన్నికలకు నిలబడమనియు మాత్రమే! ఇంతవరకు మొత్తముగూడ, తన పార్టీనిమూర్చుకొనిన ప్రతిసభ్యుడును, పాశ్చాత్యదేశములందు, అందును ఇంగ్లాండులో, తిరిగి వెంటనే ఎన్నికలకు నిలబడుట ఆచారమయ్యున్నది. ఇందువలన వోటరులకు, తమ కష్ట సభ్యు డిప్లమోకాదో, శాశ్వత ఎన్నికలచర్యలకు పార్టీయొక్క నూతన అభ్యర్థియే యిష్టమో తెల్పుటకు అవకాశముకల్గును. కాని, ఈ యాచారము కిందటి ఆరేడువత్సరములందు కొన్ని సమయములందు ధిక్కరింపబడుచున్నది. జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, అమెరికాదేశములందువలె, పార్టీలకు మినహా ఎవరును సభ్యులు కాజాలని స్థితికల్గుచున్నది గనుక, ఈ యాచారము శాసనబద్ధమగుట లాభకరము. కాని, రాచకీయపార్టీని మూర్చుకొన్నప్పుడెల్ల, సభ్యులు తమ స్థానముల ఖాళీచేసి, తిరిగి ఎన్నికల తెచ్చిపెట్టవలయునను నియమమేర్పరచినచో, పార్టీలకు తమ సభ్యులవైయుండు పెత్తన మిప్పటికంటె ఎన్నోరెట్లు హెచ్చిపోవును. అందువలన, పార్టీయన్న అభిమానులైయుండినను,

రాజ్యాంగ వివరముల చర్చించుటందు స్వతంత్రత ఇప్పుడు పొందగల్గుచుండువారిపై నిర్బంధము హెచ్చును. కనుక, రాచకీయపార్టీల మార్చినసభ్యులనిషయమున, వారి వారి నియోజక వర్గము లందలి వోటర్లలో నాల్గవవంతునుండో లేక, పదవవంతునుండో, తిరిగి ఎన్నికలు కావలెనని కోరుచో, అప్పుడు వారు, తమ స్థానముల ఖాళీచేయవలె నని నిర్ణయించుట మేలు.

తమ శాసనసభాసభ్యులు, తాము కోరుబిల్లుల ప్రవేశపెట్టినచో, ఆబిల్లులను ప్రజలే తయారుచేయించి, శాసనసభవారికి పంపి. రాజ్యాంగప్రధానాధికారిద్వారా, వాని తగురీతి వరిష్కరింపజేసి, రిఫరెండునునకు పెట్టించవచ్చును. ఆబిల్లులను ప్రజలెల్లరు మెజారిటీపై అంగీకరించుచో శాసనములుగా ప్రకటింపబడును. అటులనే, తమ ప్రతినిధుల కయిష్టమైనప్పుడుగాని, తమ ప్రతినిధుల బలవరచవలసినప్పుడుగాని, జర్మనీయందువలె, శాసనసభవారికి, వివాదగ్రస్తమగు వ్యవహారముల విచారించుటకై, పిటీషనుల బంపుటకు ప్రజాసంఘముల కధికారముండుట శ్రేయోదాయకము.

శాసనసభాసభ్యులెల్లు, ప్రజలయెడ, తమధర్మముల నెఱవలెనో, అటులనే పౌరులును, తమందరియెడ తామే కొన్ని బాధ్యతల నడుపవలయును. శాసనసభాసభ్యులు, తమ సభ్యత్వముద్వారా, ఎలాంటిస్వలాభముపొంద బ్రయత్నించ

రాదు. అటులనే, సౌరులును, తమవోటుసాకు నుపయోగించుటద్వారా, స్వార్థలాభము నపేక్షింపరాదు తమనియోజకవర్గమునకుగాని, అందలి మరియేభాగమునకుగాని, దేశమునకు అవసరముకానంతవర కేలాంటి ప్రత్యేకలాభముల కల్పించవలెనని, తమఅధ్యర్థులగాని, పిచ్చుట, సభ్యులగాని కోరరాదు. దేశావసరములబట్టియే, తమనియోజకవర్గములకు ప్రత్యేకలాభముల చేకూర్చుటగత్యమైనచో, తమసభ్యులైతైనను, వారిశక్తికొలది కృషిచేయుదురు. ఫ్రాన్సు, అమెరికా, మనదేశమందుఇట్లుగాక, సౌరులనేకులు, తమకనేకవ్యక్తిగతమగు స్థానికమగులాభముల, వారిరాజ్యాధికారముద్వారా, కల్పించవలెనని, తమసభ్యుల నేధించుట అనుభవసిద్ధము. ఈ దేశములందలిశాసనసభాసభ్యులును, తమధర్మములమరచిగాని, వోటరులసోరు పడజాలకగాని, తిరిగి ఎన్నికలు జయమాశించిగాని, తమతమ నియోజకవర్గములయొక్క ప్రత్యేక అజాతీయమగు లాభములకల్పించ ప్రయత్నింతురు. ఇందువలన, వారు మంత్రులను, వారి ఉద్యోగులను సంతుష్టులజేయుటకై, తమరాచకీయసార్థిలయెడనిద్రోహము జేయుచు, తమస్వాతంత్ర్యము నుపయోగించుకొనక, ప్రభుత్వచర్యల నిర్మోఖమాటముగా విమర్శించక, నిరుపయోగులుకావలసివచ్చును. కనుకనే, జర్మనీయందలి విశాలమగు నియోజకవర్గములు, ఈలాంటి యిబ్బందుల తొలగించుచు

న్నవి. మరియు, పార్టీలపైసనే, అభ్యర్థులజాబితా తయారు చేయు బాధ్యత యుంచుటవలన, అభ్యర్థులను ప్రత్యేకముగా స్థానికపౌరులు వేధించుట కవకాశము కలుగుటలేదు.

మరియు తమప్రభుత్వము అధర్మపథానువర్తియగుచో, ఆయధర్మచర్యల ధిక్కరించుటకు పౌరులెల్లరు సంసిద్ధులైయుండవలెను. వారిరాచకీయపార్టీలు, సంస్థలు, ప్రతినిధులు, వారియాధర్మమును వారు సక్రమముగా నిర్వర్తించుటకు నాయపడవలయును. ఈవిధముగా తమపౌరసత్వపుధర్మమును నిర్వర్తింపఁదలచుటచేతనే, పోలండు, జగోస్లావియా, ఇటలీ దేశస్థులనేకులు, కారాగారములందు మృగ్గుచున్నారు. కొందరు నాయకులు వలసపోయినారు. కనుకనే రషియా రాజ్యాంగ నిర్మాతలలో ప్రధానులగు, శ్రీట్రాక్సిన్ గారు, టర్కీయందు తలదాచుకొనవలసివచ్చినది. అటులే మనదేశమందును, లక్షమంది దేశభక్తులు కారాగారములందు స్వాతంత్ర్య జపము జేయుచున్నారు.

స్థానికావసరములను గురించి, ప్రభుత్వము అశ్రద్ధచేయకుండుటకై, పౌరులు, తమతమ రాచకీయపార్టీలద్వారా, వివిధజిల్లాలయొక్క ప్రత్యేకావసరముల దీర్చుట, ఎట్లు దేశమునకు షేమకరమో నిరూపించుచుండుట మేలు. ముందు తమపార్టీలద్వారాను, పిమ్మట, శాసనసభలయందును, దేశీయులెల్లరిప్రతినిధులచేతను, తమతమ స్థానికావసరముల

యోగ్యతను గమనింపచేయవలెను. అప్పుడే ప్రభుత్వపట్టి
 అవసరముల దీర్చకలదు. “ప్రొపోజ్షనల్” ప్రాతినిధ్యపుపద్ధతి
 హెచ్చుగా అవలంబింపబడు యీదినములం దీవిధముగా
 పౌరులు, తమ జిల్లాలయొక్కయు, తాలూకాలయొక్కయు
 అవసరములగురించి జాగ్రత్తచేయకపోయినచో, రాచకీయ
 పార్టీలు, దేశపుప్రధానావసరములనే గుర్తించి, ప్రజల
 ప్రాధమిక అవసరముల మరచును.

ఎనిమిదవ ప్రకరణము.

వస్తునిర్మాతల శాసనసభ.

నా. ఘోక వాదులు, సమిష్టి వాదులును, ఈ కాలపు శాసనసభిని చాలయిన తృప్తి పొందియున్నారు. ఏదేశమందును పదికాలములపాటు కార్మికుల మంత్రివర్గముల పెత్తనము వచ్చి, ప్రజాసామాన్యమునకు వలయు సౌకర్యములు కల్పించుట, ఇప్పటి శాసనసభాప్రవృత్తి సాధ్యపరచుట శేదని వారికి కష్టముగానున్నది. కార్మికులు ప్రతిదేశమందును అధిక సంఖ్యాకులై యుండినను, వోట్లర్లందును కార్మికులే మెజారిటీయగుచున్నను, కార్మికుల మంత్రివర్గముల నేర్పరచు యోగ్యత ఏదేశమందును సాధారణముగా కలుగకుండుట అన్యాయమే ! ప్రజాజీవితమందు తినుటకు తిండి, త్రాగుటకు నీరు, పరుండుట కిల్లు, సంపాదించుకొనుటకే హెచ్చుకాలము పట్టించున్నది. ఆకాలమందు వారు ఏయే కర్మాగారములందు, వర్తకవాణిజ్యములందు కృషిచేయుచున్నారో ఆవ్యవహారములతో సంతగా జోక్యము కల్పించుకొనని యీ కాలపు శాసనసభలతో ప్రజలసంతృప్తిబొందుచున్నారు. వారికి ఏవ్యవహారములు సక్రమముగా జరిగిన తమ జీవితము సలక్షణమగునో అట్టి ఆర్థికజీవితముతో ప్రత్యేక

సంబంధము లేని యిప్పటి శాసనసభలవలన లాభమేమియు కన్పించుటలేదు. ప్రజాసామాన్యము ఏనియమముల ననుసరించి అనుదినము కూలినాలి చేసుకొనుచున్నారో, ఎట్టిజీవనభృతి సంపాదించుకొనుచున్నారో, ఆయాపృథ్వులం దెట్టి కష్టములు వారికి కలుచున్నవో విచారించుట కిప్పటి శాసనసభలు శ్రద్ధవహింపకుండటయు, శ్రద్ధచేయవలెనన్నను స్యవధి బొందకుండటయు చాలా అసంతృప్తికరముగనే యున్నది. ఇంగ్లాండునందు లంకెమైరు కర్మాగారాధిపతులు మారకార్మికులమధ్య క్రొత్తమెషినుల సుపయోగించవచ్చునా లేదాయను విషయముపై గొప్పతగాదా వచ్చి కార్మికులెల్లరు నిరుద్యోగులై బాధలు పడచుండ, పార్లమెంటు తనకు వట్టనట్లే యుండట ప్రజల కయిష్టము కల్గించును. రాక్షసిబొగ్గుగనలదలి కార్మికులు లక్షల కొలదిగా, యజమానులు పెట్టెతిప్పలు పడబాలక, సమ్మెకట్టి, నిరుద్యోగులై యుండ, పార్లమెంటు కండ్లతెరచి చూచుచు, ఏమియు చేయకుండెను. ఇటులనే యితర దేశములందును, కర్మాగారాధిపతులు, భూస్వాములు, గనులయజమానులు, తమకార్మికుల హింసించుచుండ, శాసనసభ లేమాత్రము ప్రజలకు సహాయము చేయకున్నవి. ఇట్టిపరిస్థితులందు, కార్మికులకీసభలన్న గౌరవముకల్గుటెట్లు? ఇంతటితోబాక, కార్మికులు జయప్రదులై, తమసమ్మెలను తీవ్రతరముగా సాగిం

చుచు, సొచ్చు జీతభత్యముల కోరుచుండ, నిచ్చుక్షపాతముగ, మధ్యవర్తిగనైన యూరకుండక, శాసనసభలు, వానిపై యాధారపడియుండు మంత్రివర్గములు, కర్మాగారాధిపతుల తరపునజేరి, కార్మికులహింసించుచు, వారిసమ్మెల నిర్మూలించజేయుచున్నది. ఇంగ్లాండునందు 1926 సంవత్సరముందు సాగించబడిన, “జనరలుస్ట్రైకు” ను నిర్మూలించజేయుటకు ప్రభుత్వము, ప్రారంభించు తమశక్తులనన్నిటి ధావోసిరి. మన దేశమందును, దక్షిణాదియారైలుమార్గముపై నట్టిసమ్మెయే జరుగుచుండ, ప్రభుత్వము, రైలుయజమానుల తరపున నిలబడి, కార్మికనాయకుల నిర్బంధించి, సమ్మెను ఓడించిరి. జమిందారీరైతులు వెంకటగిరియందు జమిందారుపై ఆందోళనజేయుచుండ, ప్రభుత్వము జమిందారులకు అండగా నిలబడుచున్నది. ఇట్టి గురన్తాయముల కల్పించుచుండు శాసనసభలు, వానిపై యాధారపడియుండు మంత్రివర్గములపై, కార్మికులకు సంపూర్ణముగా నమ్మకముపోయినది. కనుకనే, జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, ఇంగ్లాండునందలి, కార్మికులలో తీవ్రవాదులందరు, రాచకీయజ్జులలో కొందరు, ఈకాలపు శాసనసభలు, ప్రజాభిప్రాయమును వెల్లడించలేవనియు, ప్రజాస్వామికరాజ్యమనునది, ఈశాసనసభలద్వారా సాధ్యముకాదనియు, ఇప్పటి ప్రజాస్వామికరాజ్యము వట్టి బూటకమనియు అభిప్రాయపడుచున్నారు. కమ్యూనిస్టులు, సోషలిస్టులకు,

ఇప్పటి శాసనసభలయం దేమాత్రము నన్నుకములేకుండుట వలననే, తాతచు ప్రతిష్ఠాభవముచేయుచు, మంత్రివర్గము లందు జేరక, రాధ్యమైనంత త్వరితముగా, ఇప్పటి రాజ్యాంగ పద్ధతుల మూర్పుచేయవలెనని ఆశించుచుండుట కిదియే ముఖ్య కారణము.

ప్రజలకు ముఖ్యమగు అర్థికజీవితముతో నంతగా సంబంధములేక వివిధవృత్తులయొక్క ఆవసరావసరములతో సంబంధములేక గణజనుల ప్రత్యేకాభిప్రాయముల వెల్లడింప జాలక వివిధ భాగములందు నివసించు అన్నివిధములగు ప్రజలపేరున ధనికుల, బూహ్వముల, కర్మాగారాధిపతుల యాధిక్యతనే బలపరచుచుండు యిప్పటి శాసనసభలు కార్మికులకు నిరుపయోగములు. ప్రజలెల్లరు ఏదోయొకవృత్తివలన తమ జీవనోపాధి సంపాదించుకొనవలసి యున్నది. సంపాదించిన ధనము బెట్టి జీవితాధారముకై వివిధవస్తువుల కొనవలసి యున్నది. పూర్వీకులవలన ఆస్తిపొందినవారు తప్ప అత్యధిక సంఖ్యాకులు కార్మికులు. ప్రజలందరును వస్తువుల కొనువారు కనుక, కార్మికులందరికి “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ” యొక్క టియు, ప్రజలెల్లరికి “భోక్తలశాసనసభ” మరొక్కటియు నిర్మించుచో, ఒక్కటి పనివారెల్లరు కర్మాగారములాదిగా గల వానియందెట్లు జీవించి జీవనోపాధి బొందనగునో నిర్ణయించుననియు, మరొకటి ప్రజలు తమ సంపాదనల నెట్లు

ఖర్చినుకొననగునో విర్లయించుననియు, సాంఘిక వాదులు చెప్పుచున్నారు. ఈసథలద్వారా దేశాంతర్గతముగు వ్యవహారములన్నియు చక్కబెట్టబడును. ఏవికిమించిన విదేశాంగ వ్యవహారములు, రక్షణదళమున నిర్వహణము, దేశీయపు శాంతి రక్షణ ఆదిగాగల కార్యములకై మరొక శాసనసభ నేర్పరచుటకు బదులు “భోక్తల శాసనసభ”నే నియమించుటమంచి దని వారివాదము. ప్రధమసభయందు వివిధవృత్తులందలి ప్రజలు ప్రాతినిధ్యము బొందెదరు. రెండవసభకు దేశమందలి ప్రజలెల్లరు ఇప్పటివలెనే వివిధ నియోజకవర్గములనుండి తమ ప్రాతినిధుల కుంపెదరు.

కాని, ప్రస్తుతపు పరిస్థితులందు, యజమానులు కార్మికులు ప్రాతినిధ్యముండును, వాణిజ్యముండును కలరు గనుక, యజమానులను పూర్తిగా పదభ్రష్టుల నొనర్చినగాని “వస్తు నిర్మాతకుల శాసనసభ” యందు కార్మికులకే ప్రాతినిధ్యత యిచ్చుట సాధ్యపడదు. ఒకవేళ వానాజాతి కార్మిక సంఘము (జపీచాయందున్నది.) నందువలెనే యజమానులకును, కార్మికులకును, ప్రతివృత్తియందును సమాన ప్రాతినిధ్యమునే యిచ్చి, ఆయిరుపక్షముల ప్రాతినిధులకు ఆ శాసనసభ యందు తావొసగుట న్యాయమని సాంఘిక వాదులు చెప్పుచున్నారు. అప్పుడైనను వివిధవృత్తులకు పరస్పరముగా ఎంతెంత ప్రాతినిధ్యము వ్యవలెనో ఎవ్వరు తేల్చుట? ఒకప్పుడొకవృత్తి అత్యం

తప్రముఖ్యతబాందియున్నను ఇప్పుడతీక్షణదశయందుండవచ్చును. వెనుక దీనావస్థయందున్నవృత్తియిప్పుడు వృద్ధియందుండనోవును. ఇటుల కాలానుగుణముగా కల్గుచుండు మార్పులననుసరించి వివిధవృత్తులకొసంగబడు ప్రాతినిధ్యము మారుచుండవలయునుగాదా? ఆయావృత్తులందలి కార్మికులు వారిప్రాతినిధుల నెన్నకొనవలెనా? లేక వారిసంఘము లెన్నకొననా? ఒకవృత్తికిహెచ్చు మరొకవృత్తికితక్కువ ప్రాతినిధ్యము చేకూరినదని వినాదములు కల్గుచుండును ఇన్నియిబ్బందులున్నను అనుభవమున “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభను” నిర్మించుట దుస్సరముకాదని జర్మనీయందలి ఆర్థిక శాసనసభావృత్తాంతము, ఇటలీయందలి ఫాసిస్టుపార్టీవారి యేర్పాటులు, రషియాయందలి “సిండికేటుల నిర్మాణము” తెల్పుచున్నవి.

“వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ” ఎటులనైన నేమి యేర్పడినదనుకొందము. ఈసభవారునిర్వర్తించవలసిన కార్యవిధానమెట్టి? వివిధవృత్తులందు యజమానులు కార్మికుల మధ్య కల్గువినాదము లెట్లు పరిష్కరింపబడునో తీర్మానింతురు. యజమానులు తమకర్మాగారముల నెట్లుస్పృహింపవలెనో, కార్మికుల కపాయము కల్గుకుండుటకై యేలాటి యేర్పాటులు చేయనగునో వివిధతరగతులకు జెందిన కార్మికులకు ఎట్లెట్లు ఎంతెంత కూలి నాలి చెల్లింపవలెనో, నిరు

ద్యోగులైనవారి కెంతజీవనభృతి చెల్లింప నగునో, అవిటి వారైనకార్మికులకెట్లు నష్టపరిహారము చెల్లింపవలెనో శాసన నిర్మాణము చేయదగును. వివిధవృత్తులందలి కార్మికులు, యజమానులమధ్య లాభముల నెట్లుపంచియిడనగునో, ఆయావృత్తుల నడపుటగో యిరుపక్షములవారి కెంతెంత పెత్తనము కలుగవలెనో ఈసభవారు నిర్ణయించనగును. ఈసభయొక్క చర్యలద్వారా కర్మాగారాధిపతులకు, కార్మికులకు, దేశమందలి వర్తకవాణిజ్యవ్యవహారము లన్నియు ఎట్లెట్లుజరుపబడుచున్నవో, ఏయేవిధముల ఏయేవృత్తులందు జాతీయైక్యవ్యయము వృద్ధిబొందుట కాని క్షీణతజెందుట కాని జూడనగునో, విదేశములయొక్క ఆర్థికజీవితమునకు తమదేశీయుల ఆర్థికవ్యవహారముల కెట్టిభేదములు కలవో, దేశమంతకు లాభకరమగునట్లు వివిధవృత్తులమధ్య తగుపాటి సహకార మేర్పరచి, ఆర్థికజీవితము కళాప్రపూర్ణముగా నొనర్చుటకు సాధ్యమగును. ఇప్పటివలె యుద్ధములందు దిరుగుటకుగాని, ఎగుమతి దిగుమతి పన్నుల వేయుచు విదేశములతో ఆర్థికసంఘర్షణ కల్పించుటకుకాని ఆసభ యేర్పడిన పిమ్మట అతసుఖువుగా సాధ్యముకాదు. ఇప్పటి శాసనసభలకంటె “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ” వారు ఆర్థికవ్యవహారములకె హెచ్చుప్రాముఖ్యత నిచ్చి ఎగుమతి దిగుమతులు ప్రపంచమందంతట ఏయడ్డంకులు లేకుండ జరుగవలయునని

ఆశించుచుందురు. యుద్ధములవలన ఆర్థికజీవితము తారుమారై పుజలు కష్టముల పాలగుదురని యీ సభవారు త్వరితముగా గమనించకలరు. యజమానులే యిప్పటి సభలందు హెచ్చుపాముఖ్యత పొందుచుండుటవలన ఆర్థికసంక్షోభములు కల్గుటయు, యుద్ధములు సంప్రాప్తగుటయు జరుగుచున్నది. ఈసభవారు ఆర్థికసామరస్యమును, వర్తకశక్తిపారవిజృంభణమును, నానాజాతిసౌభ్రాతృత్వమును హెచ్చుగా కోరుచుందురు. కనుక శిస్తులభారము తగ్గి చ్యౌపారము హెచ్చగుటకు వీరు తోడ్పడుదురు.

ఈకార్యము లన్నిటిని సాధారణశాసనసభ నిర్వర్తింపకలదు. ఇప్పటికే వీనిలో సనేకములను చాలవరకు జరుపుచునేయున్నది. ఆస్ట్రేలియా దేశపు శాసనసభలు కార్మికులకు చాలవరకు సంతృప్తికల్పించుచున్నది. ఇంగ్లాండునందు యజమానులు కార్మికులమధ్య కల్గుచుండు సంఘర్షణల తగ్గింప పార్లమెంటు చాలా ప్రయత్నముల జేయుచున్నది. కనుక పౌరులెల్లరు మేల్కొని తమవోటులను సక్రమముగ ప్రజాసామాన్యపు మేలుకోరువారికే యిచ్చుచో వైన పేర్కొనబడిన “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ” వారిధర్మముల నన్నిటినెరవేర్చకలదు. కాని అనుభవమందు ప్రజలు తమ మేలునే కోరు లేబరుపార్టీని బలపరచుస్థితియందు లేరు గనుక “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ”యందు కార్మికుల యోగ

క్షేమములగూర్చి కస్పరచు శ్రద్ధ, ఓపిక, ఆతురత, ఇప్పటి శాసనసభలయందు ప్రకటింపబడుట శేదు. మరియు యిప్పటి శాసనసభలందు కదాచితుగమాత్రము కార్మికులకు యజమానులతో బాటు సమానముగా ప్రాతినిధ్యము సంపాదితమగుచుండ “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ”యందు ప్రధమమునుండి శాశ్వతముగా యజమానులతో సమానముగా కార్మికులును ప్రాతినిధ్యత పొందగల్గుదురు.

“భోక్తల శాసనసభ” వాస్తవముగా ఇప్పటిశాసనసభలవలెనే యుండును. ఇప్పటికాలసభలును, భోక్తల యొక్క అవసరములగురించియు, పౌరుల కోర్కెలగురించియు, శ్రద్ధజేయుచున్నవి. ఏతే ఇప్పటి శాసనసభలందు ప్రజాప్రతినిధిసభ ప్రాముఖ్యతబొందియున్నవి. ప్రజాప్రతినిధిసభలో పౌరులెల్లప్రతినిధులు కలరు. వివిధవియోజకవర్గములనుండి ఈసభయొక్క ప్రతినిధు లెన్నుకొనబడుచున్నారు. అటులనే “భోక్తల శాసనసభ”యు నిర్మింపబడును. కనుక సాంఘికవాదుల తత్వముప్రకారము ఇప్పటి ప్రజాప్రతినిధిసభ లక్షే యుండవచ్చును. సెనెటసభలమాత్రము నిర్మూలించి వారిస్థానే “వస్తునిర్మాతల శాసనసభ”ను స్థాపించవలెను.

ఏతే బజ్జెట్టు తయారుచేయుటలో ఈరెండుశాసనసభల కెట్లెట్టిబాధ్యత లుండవలయును? వృత్తులందలి ప్రజలే గదా శిస్తులచెల్లింపవలసినది. వివిధవృత్తులందలి కార్మికు

అంతగా శిస్తుభారము మోయవలెనో, యజమానులెంత భరించవలెనో తీర్మానించుటకు “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ” కు హెచ్చుతక్కి యుండును. కాన వారు “ప్రజాప్రతినిధిసభ వారితో బడ్జెటు తయారుచేయుటలో” సోటీషడజొచ్చారు. “ప్రజాప్రతినిధిసభ వారు” ప్రజావసరములకై ధనమునుకోరు చుందురు. కనుక ఒకరు శిస్తులనిచ్చువారు, మరొకరు ఖర్చి డువారునై యుండురు. బడ్జెట్టును నిర్మించుటలో యీవిధ మగు ద్వంద్వపై తైనముగలుట శ్రేయస్కరముగాదని ప్రపంచ పుటసుభవము తెల్పుచున్నది. మరియు శిస్తులనివ్వకలు సభ యే ప్రభుత్వపుధనమును ఖర్చుపెట్టు అధికారమును కోరు చుండును. కాని ప్రజలందరి యవసరముల గనుపించుచు, అన్ని వృత్తులయందును సమానభావము కల్పియుండి దేశమందు శాంతి నలకొల్పి, ఉద్యోగులు, నిరుద్యోగులు, వృద్ధులు ఎల్లరికి ప్రతినిధియై బాలబాలికలు తదితరులక్షేమమునకై శ్రమి చేయవలసిన బాధ్యతకల్గిన “ప్రజాప్రతినిధిసభ” కి బడ్జెట్టును తయారుచేయు అధికారమునొసంగుట యుత్తమము. “వస్తునిర్మాతకుల సభ” వారు వివిధవృత్తులమధ్య శిస్తుభార మెటుల పంచి యిడవగునో నిర్ణయింపజాలరు. ప్రభుత్వాదాయమును కూడ వృత్తులచారీగాగాక ప్రజావసరములబట్టి ఖర్చిడవలసియున్నది. కనుక “ప్రజాప్రతినిధి సభ” వారికే బడ్జెట్టును నిర్మించు ప్రధానాధికారమిచ్చుట లాభకరము.

శ్లోక పఠింపింతులందు బట్టెట్లువై యధికారము లేకపోవుచో
 'వస్తునిర్మాతకుల సభ'వారికి ప్రజాప్రతినిధి సభవారితో
 సమానస్థానము లభింపజాలదుగదా ?

శాసననిర్మాణము యందు ఈ రెండు సభలకు సమానా
 ధికార మొసంగుచో ఈ దినములందు రెండు శాసనసభలున్న
 దేశములందు కల్లుపసుష్యలే బయలుదేరునని భయపడన
 ప్కరలేదు. ఇప్పటిసె నెటుసభలందు పూర్వాచారపరాయ
 ణులు, వృద్ధులు, మితవాదులు, ధనకులన్నేహితులు బలముగ
 నుండ "వస్తునిర్మాతకుల సభయందు" వారికి మహాలయితే
 సగభాగపు ప్రాతినిధ్యము కల్గును. కనుక సెనెటుసభకంటె
 "వస్తునిర్మాతకుల సభ"యే హెచ్చుగా కార్మికుల సమస్యల
 యెడ సుముఖత జూపుచుండును. ఐనను "వస్తునిర్మాతకుల
 సభ"వారు బిల్లుల నొక్కొక్కమై తయారుచేసి చర్చించి, అం
 గీకరించి ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి పంపినను ఆసభయందు సా
 ధారణముగా యజమానుల ప్రతినిధులే అధికసంఖ్యాకులై
 యుండెదరు కనుక ఆబిల్లులకు సాధారణముగా ప్రతిష్టంభన
 ము జరుగుచుండును. ఈయిట్టిదిని తప్పించవలెనన్న ఈ
 రెండుసభలమధ్య భేదాభిప్రాయము కల్గుచో వోటరులందు
 యిరువదవమాత్రు మంది "రిఫరెండము" కోరుచో ఆబిల్లు
 లను వోటరులసమ్మతివై తేపలయును. ఈవిధానమువలన
 ఇప్పటికంటె చులకనగా శాసననిర్మాణము జరుగవచ్చును.

బాధ్యతాయుతమంత్రివర్గము స్థిరపడియున్నంతకాలము అయ్యది “ప్రజాప్రతినిధిసభవారికే బాధ్యతచేందియుండుట తప్పదు. కాని యిప్పుడెటుల సభయొక్క సభ్యులు కొందరు మంత్రివర్గమందుండురో, అటులనే యిప్పుడు స్థానికుల సభయొక్క సభ్యులు కొందరు మంత్రివర్గమందు జేర్చుకొనబడుచుండవలెను. అప్పుడే మంత్రివర్గమునకు ఈసభ వారి తత్వము త్వరితముగా బోధపడుటయు, వారి శాసననిర్మాణకార్యక్రమమునెడ ఈసభవారు సుముఖతజూపుటయు సాధ్యమగును. అట్టియెడ శాసననిర్మాణకార్యమందు “వస్తునిర్ణాతకుల శాసనసభ”వారు ప్రతిపాదించు బిల్లులను మంత్రివర్గమువారంగీకరింకజాలనిచో వానిని ప్రజాప్రతినిధి సభవారిచే నిరాకరింపజేయవచ్చును. కాని “రిఫరెండము” ను వాబిల్లును ప్రజలచే నామోదింపబడినయెడల, మంత్రివర్గము రాజీనామా యివ్వవలసినవచ్చును. ఇందువలన వృత్తులయవసరముబట్టి అవసరమగునప్పుడెల్ల ప్రజాభిప్రాయమునెడ భయభక్తులుకల్గిన మంత్రివర్గమువారు శాసననిర్మాణమును జేయించుచుండుట సాధ్యమగును.

ధనికులు, యజమానులగువా రదృశ్యులై, వృత్తులన్నియు, కార్మికుల సంఘములద్వారా, ప్రభుత్వమువలన నడుపబడుచుండుదినములం దెట్టిశాసనసభ లగత్యమో, “ఆధునిక రాజ్యాంగతత్వము” అను గ్రంథమందు వివరింతు

కు. ఇప్పటి శాసనసభలు, ఆర్థికజీవితముయొడ తగినంత శ్రద్ధ శావుట లేదనియు, కార్మికుల యవసరముల గమనించుట లేనియు, అందువలన ప్రజాసామాన్యమునకు, వానియొడ ప్రమగు అసంతృప్తికల్గుచున్నదనియు మన మిచ్చట గమనించవలెను. ఇప్పుడున్న “సె నెటుసభలకు బదులు, వస్తునిర్మాణకుల శాసనసభ”ల నేర్పరచుట ప్రజోపయోగకరము. శాసనిర్మాణము చురుకుగా జరుగుటకై “వస్తునిర్మాణకుల శాసనసభ”కు “రిఫరెండము”ను తోడుజేయుట శ్రేయస్కరము.

ఇట్టి “వస్తునిర్మాణకులసభ”కు మాత్రక ఈకాలమందు జర్మనీరాజ్యాంగమందలి “ఆర్థిక శాసనసభ”యందు జూడనగును. ఆసభయందు వివిధజిల్లారాష్ట్రీయ కార్మికసంఘములు “యజమానుల” సంఘముల ప్రతినిధులు కలరు. వివిధ వృత్తులకు వానివాని ప్రాధాన్యతల ననుసరించి తగురీతి ప్రాతినిధ్యత యొసంగబడుచున్నది. ప్రముఖులగు కార్మికనాయకులు, యజమానులుకూడ ప్రత్యేకముగా సభ్యులుగా నియమింపబడుటకలదు.

ఈసభ వారు ఆర్థికజీవితమునకు సంబంధించినంతవరకు ఏబిల్లునైనను తయారుచేసి చర్చించి అంగీకరించనగును. అంత వాబిల్లును మంత్రివర్గమువారు పరిశీలించి తమ యభిప్రాయ

ముతో రైమ్టాగ్ అను ప్రజాప్రతినిధిసభ యాదు ప్రజాక
పెట్టవలెను. “ఆర్థిక శాసనసభాచర్చలయం దెల్ల మంత్రు
లుపన్యసించి మంత్రీవర్గమువారి అభిప్రాయముల తెలుప నగు
నో, అటులనే ప్రజాప్రతినిధిసభ యాదు తమ బిల్లు చర్చింప
బడునప్పుడు తమ యాశయముల తెలుపుటకై “ఆర్థిక శాసన
సభవారు” తమ ప్రతినిధులను హుషించవచ్చును. ఇటులనే,
ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచే అంగీకృతమున బిల్లులును ఈసభ
వారికి చర్చకొరకై నివేదించవలసియున్నది. కాని ప్రజా
ప్రతినిధిసభవారి యంగీకార అనంగీకారముపై, ప్రతిబిల్లు
యొక్క అదృష్టము, దురదృష్టము ఆధారపడియున్నవి.
బడ్జెటు బిల్లు, ఆర్థిక శాసనసభవారికి నివేదించబడుటలేదు.
కనుక, జర్మను రాజ్యాంగవిధానము దీనిని కింగను, తుదకు
“రైమ్టలరు” అను సెనెటుసభకున్న ప్రాముఖ్యతకూడ కల్గుట
లేదు.

ఐనను, ఈసభవారి వివిధస్థాయిసంఘములు, ప్రభు
త్వపు వివిధవ్యవహారముల పరీక్షించుటకు మంత్రులు, తది
తర ప్రభుత్వోద్యోగుల, తమకు సలహా నిచ్చుటకు, భోగ
ట్టా తెల్పుటకై పిలిపించుట కధికారముకలదు. అవసరముగు
ప్రభుత్వసమాచారములు చర్చల గురించి తగు రిపోర్టులను,
మంత్రీవర్గముద్వారా వీరు తెప్పించనగును. ఈవిధముగా,
కార్మిక ప్రతినిధులు, యజమానుల ప్రతినిధులును, ప్రభుత్వ

మునకు, దేశీయ ఆర్థిక ప్రపంచపు ఆలోచనలు, అవసరముల గూర్చి తెలుపుటకును, ప్రభుత్వపు వ్యవహారముల విచారించి, మంచిచెడ్డల తెలుసుకొనుట కవకాశము కల్పించును.

దురదృష్టవశాత్తు, శాసననిర్మాణము కాని, బడ్జెట్లను తయారు చేయుటలో శాని, మంత్రాంగవర్గము నేర్పరచుటలో కాని, ఈసభవారికి, ప్రజాప్రతినిధిసభవారితో పాటు, కొంతవరకైన సమానప్రతిపత్తికలుగకుండుటచే, జర్మనీవారి రాజ్యాంగము దత్వంత హీనస్థానము నలంకరించుచున్నది క్రిందటి విదుఅనువత్సరములనుండి, ఈసభ సమకూడుటయే జేదన్న ఆశ్చర్యములేదు. కాని, భవిష్యత్తునందు, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము వినిధదేశములందు జయమంది, కార్మికులకు సంతృప్తికల్పించి, అన్నిపార్టీలను సక్రమరాజ్యాంగపథమందుంచవలయునన్న, “వస్తునిర్మాతకులసభ”కు ఇప్పుడు సెనెటుసభకంటె హెచ్చు ప్రాముఖ్యత, అధికారము సంప్రాప్తమగుట అత్యవసరము. ప్రజాసామాన్యమునకు తగు ప్రాతినిధ్యము కల్గిననే, రాజ్యాంగము సురక్షితమగును. “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ” ఇప్పటి భాగ్యవిభజనపద్ధతికి భంగముకల్పించకుండ ప్రజాస్వామికమును ప్రజలకు ప్రీతికరమొనర్చుట కుపయోగపడును.

స హా యు లు .

- 1 శ్రీయుత మల్లికీ సత్యనారాయణ రెడ్డిగారు,
రామచంద్రపురము.
- 2 ,, డా॥ తో తీటి కనకరాజుగారు,
రామచంద్రపురము.
- 3 ,, ముక్కవిల్లి వేంకట నారాయణగారు,
రామచంద్రపురము.
- 4 ,, మెల్ల రామమూర్తిగారు, ధనిశేష్వరం.
- 5 ,, పున్నసురాజు వేంకట్రాయుడుగారు, కాకినాడ
- 6 ,, పోలిశెట్టి స్వామినాయుడుగారు, గూడాల.
- 7 ,, పొక్కులూరి సుబ్బారావుగారు,
రామచంద్రపురం.
- 8 ,, బిక్కిన వీరరాఘవులుచౌదరీగారు, చోడవరం.
- 9 ,, నీరుకొండ వేంకటరత్నచౌదరీగారు,
సీతానగరం.
- 10 ,, శ్రీపాదం వెంకన్నగారు, కాకినాడ.
- 11 ,, పోకల సరయ్యనాయుడుగారు, కాకినాడ.
- 12 ,, వైండా వేంకటరమణమూర్తిగారు, కాకినాడ.
- 13 ,, మర్ల ఫణిశాస్త్రిగారు, ఆర్యవటం.
- 14 ,, వట్టికూటి ఆదినారాయణగారు, కూర్మాపురం
- 15 ,, డా॥ వేదాంతం వేంకటకృష్ణయ్యగారు,
కాకినాడ.

- 16 శ్రీయుత నాగదేవర సూర్యారావుగారు, సోమేశ్వరం.
- 17 ,, చిట్టూరి వేంకటద్వాపాకాశరావుగారు,
కూళ్లమల్లవరం.
- 18 ,, బుద్ధవరపు మహాదేవుడుగారు,
రామచంద్రపురం.
- 19 ,, జోశ్యుల రామచంద్రారావుగారు,
రామచంద్రపురం.
- 20 ,, బాలాంత్రపు వేంకటకృష్ణారావుగారు.
రామచంద్రపురం.
- 21 ,, మిత్తింటి మందేశ్వరారావుగారు,
రామచంద్రపురం.
- 22 ,, డా॥ కె॥ యల్॥ నరసింహారావుగారు,
రాజమండ్రి.
- 23 ,, డా॥ శివరాజు రామారావుగారు, రాజమండ్రి
- 24 ,, డా॥ పాలకోడేటి గురుమూర్తిగారు,
రాజమండ్రి.
- 25 ,, డా॥ ఎ॥ బి॥ నాగేశ్వరరావుగారు,
రాజమండ్రి.
- 26 ,, బిక్కిన వీరాస్వామిచౌదరిగారు, తాటిపాక.
- 27 ,, మారిన సుబ్బారావుగారు, దోనకాయలపల్లి.
- 28 ,, కాకుళవరపు శేషగిరిరావుగారు, కాకినాడ.
- 29 ,, ములుకుట్ల వేంకటశాస్త్రిగారు, కాకినాడ.

- 30 శ్రీయుత పెద్దాడ రామస్వామిగారు, కాకినాడ.
- 31 ,, గంటి నరంహశర్మగారు, పేరూరు.
- 32 ,, చాగంటి అచ్యుతలింగంగారు, అమలాపురం.
- 33 ,, నేత్రకంటి వేంకటయోగానందరావుగారు,
కాకినాడ.
- 34 ,, బులుసు గంగారాయుడుగారు, కొమానపల్లి.
- 35 ,, చాగంటి వేణుగోపాలకృష్ణారావుగారు,
నల్లూరు.
- 36 ,, ఉప్పలూరి రామమూర్తిగారు, మూలస్థానం.
- 37 ,, చెలికాని సూర్యనారాయణమూర్తిగారు,
ఆర్యవటం.
- 38 ,, వేమూరి విశ్వనాథశర్మగారు, రాజమండ్రి.
- 39 ,, చావలి రామసోమయాజులుగారు, కాకినాడ.
- 40 ,, యల్లాజోస్యుల వేంకటేశ్వర్లుగారు, కాకినాడ.
- 41 ,, సాగిరాజు సత్యనారాయణరాజుగారు
రాపర్తిరాయవరం.
- 42 ,, భావరాజు సత్యనారాయణగారు,
చామర్లకోట.
- 43 ,, చెలికాని బుచ్చివేంకటాపుగారు, ఆర్యవటం.
- 44 ,, గొల్లపల్లి వీరాజుగారు, పెద్దాపురప్పాడు.
- 45 ,, రావిపాటి సత్యనారాయణచౌదరిగారు,
దంకేరు.

- 46 శ్రీయుత ముప్పర్తి వేంకటరత్నంగారు, మోరి.
- 47 ,, బోయనపల్లి రామశర్మగారు,
రామచంద్రీపురం.
- 48 ,, వైండా వేంకటనారాయణగారు, కాకినాడ.
- 49 ,, పెద్దాడ సీతాపతిరావుగారు, రాజమండ్రి.
- 50 శ్రీమతి బి|| కామేశ్వరమ్మగారు, మైసూరు.
- 51 శ్రీయుత దంతుర్తి శాంతయ్యగారు, చామర్లకోట.
- 52 ,, గోదావరి సత్యనారాయణగారు, కోటిఫలి.
- 53 ,, మారిన నరసన్నగారు, రాజమండ్రి.
- 54 ,, యామన చినసుబ్బారావుగారు, ఆరెంపూడి.
- 55 ,, కమ్మ బుచ్చయ్యచౌదరీగారు, కపిఠేశ్వరపురం.
- 56 ,, బులుసు సర్వారాయుడుగారు, కపిఠేశ్వరపురం.
- 57 ,, చెలికాని రామా రాయణంగారు, ఆర్యవటం.
- 58 ,, యార్లగడ్డ లచ్చన్నచౌదరీగారు, పెదపూడి.
- 59 ,, పులుగుర్ల వేంకటకృష్ణారావుగారు,
రామచంద్రీపురం.
- 60 ,, జుజ్జవరపు వీరన్నగారు, వద్దివర్యి.
- 61 ,, పబ్బినీడి విష్ణుమూర్తిగారు, గురజనాపల్లి.
- 62 ,, డా|| టి|| సత్యనారాయణగారు, పితాపురం.
- 63 ,, వేపూరి గోపాలదాసుగారు, పితాపురం.
- 64 ,, కొత్త సూర్యనారాయణగారు, పితాపురం.
- 65 ,, ఆచంట సత్యనారాయణగారు, పితాపురం.

- 66 శ్రీయుత బాలాంత్రపు రామచంద్రాపుగారు,
గుంటూరు.
- 67 ,, దాట్ల సూర్యనారాయణరాజుగారు,
కైకవోలు.
- 68 ,, నూకల సత్యనారాయణమూర్తిగారు,
కందికుప్ప.
- 69 ,, పళ్ళ పెరిమాళ్లుగారు, టానేలంక.
- 70 ,, ఆచంట రామకృష్ణమ్మగారు, ఉప్పుడి.
- 71 ,, నూకల వేంకటరత్నంగారు, అనాతరవరం.
- 72 ,, దేవత శ్రీరామమూర్తిగారు, రాజమండ్రి.
- 73 ,, కొత్త కామరాజుగారు, పితాపురం.
- 74 ,, కస్తూరి నరసరాజుగారు, రాజోలు.
- 75 ,, నిరోగి సుబ్బారావుగారు, పెద్దాపురం.
- 76 ,, చెలికాని పెదబుచ్చివేంకట్రావుగారు, వేళంగి.
- 77 ,, మెర్ల సత్యంగారు, వేళంగి.
- 78 ,, మెర్ల సుబ్బారావుగారు, వేళంగి.
- 79 ,, మెర్ల చినవీరన్నగారు, వేళంగి.
- 80 ,, మెర్ల వేంకట్రావుగారు, వేళంగి.
- 81 ,, చుండూరు సుబ్బారావుగారు, వేళంగి.
- 82 ,, మెర్ల సత్తిరాజుగారు, వేళంగి.
- 83 ,, తణుకు రాయడుగారు, గొల్లపాలెం.

- 84 శ్రీయుత కోకా వీరభద్రరావుగారు, గొల్లపాలెం.
- 85 ,, తోటకూరి వేంకట్రాజుగారు, తాడేపల్లిగూడెం
- 86 ,, నిడమర్తి నారీశంకరదత్తుగారు, నిడమర్యి.
- 87 ,, డా॥ బొమ్మకంటి రామమూర్తిశాస్త్రిగారు,
నిడదవోలు.
- 88 ,, డా॥ జీడిగుంట కామరాజుగారు, నిడదవోలు.
- 89 ,, డా॥ యర్రమిల్లి దీక్షితులుగారు, నిడదవోలు.
- 90 ,, ముళ్లపూడి తిమ్మరాజుగారు, తణుకు.
- 91 ,, శ్రీపాద లక్ష్మీనరసింహంగారు, నరసాపురం.
- 92 ,, డా॥ సత్తిరాజు వేంకటాచార్యుగారు, అత్తిలి.
- 93 ,, అంత్యం నిరసింహమూర్తిగారు, వాలకొల్లు.
- 94 ,, ఇందుకూరి లక్ష్మీవతిరాజుగారు, దువ్వ.
- 95 ,, డా॥ చీమలకొండ సూర్యనారాయణగారు,
పిట్టర.
- 96 ,, డా॥ ముల్పూరి రంగయ్యగారు, ఏలూరు.
- 97 ,, సామవేదం సత్యనారాయణగారు, వసంతవాడ
- 98 ,, కొమ్మిరెడ్డి ఆంజనేయులుగారు, పోతునూరు.
- 99 ,, కొమ్మిరెడ్డి సత్యనారాయణగారు, పోతునూరు
- 100 ,, మన్నే వేంకటనారాయణగారు, దేవ.
- 101 ,, మన్నే సత్యనారాయణగారు, కొడమంచలి.
- 102 ,, గొడవర్తి నాగేశ్వరరావుగారు, ఆచంట.

- 103 శ్రీయుత ఇందుకూరి సూర్యనారాయణగారు, దువ్వ.
- 104 ,, ఓసూరి నారాయణస్వామిగారు, నర్సాపురం.
- 105 ,, తుమ్మలపల్లి వీరభద్రరావుగారు, విప్పర.
- 106 ,, ఆచంట జానికిరాంగారు, బెజవాడ.
- 107 ,, మల్లాది సీతారామశాస్త్రిగారు, బెజవాడ.
- 108 ,, పర్వతనేని భూషయ్యచౌదరిగారు, నూజల్ల.
- 109 ,, తిక్కవరపు కామిరెడ్డిగారు, నెల్లూరు.
- 110 ,, బెజవాడ వేంకటకృష్ణారెడ్డిగారు,
బుచ్చిరెడ్డిపాలెం.
- 112 ,, రేబాల పట్టాభిరామరెడ్డిగారు, నెల్లూరు.
- 113 ,, కొమాండురి వేంకటాచారిగారు,
హైదరాబాదు.
- 114 ,, గాడేపల్లి జగన్నాథంగారు, హైదరాబాదు.
- 115 ,, పి. నాగేశ్వరరావుగారు, సికిందరాబాదు.
- 116 ,, ఆర్. శివరాంగారు, ఢిల్లీ.
- 117 ,, అరవ ఆదినారాయణమూర్తిగారు,
రాజమండ్రి.
- 118 ,, పద్మసోల కృష్ణమూర్తిగారు, కాకినాడ.
- 119 ,, బి. ఎన్. శాస్త్రిగారు, వకీలు, అమలాపురం.
- 120 ,, చిట్టూరి నరసింహముగారు, కూళ్లమల్లవరము.
- 121 ,, ముత్రా సత్యప్రసన్నంగారు, కాకినాడ.